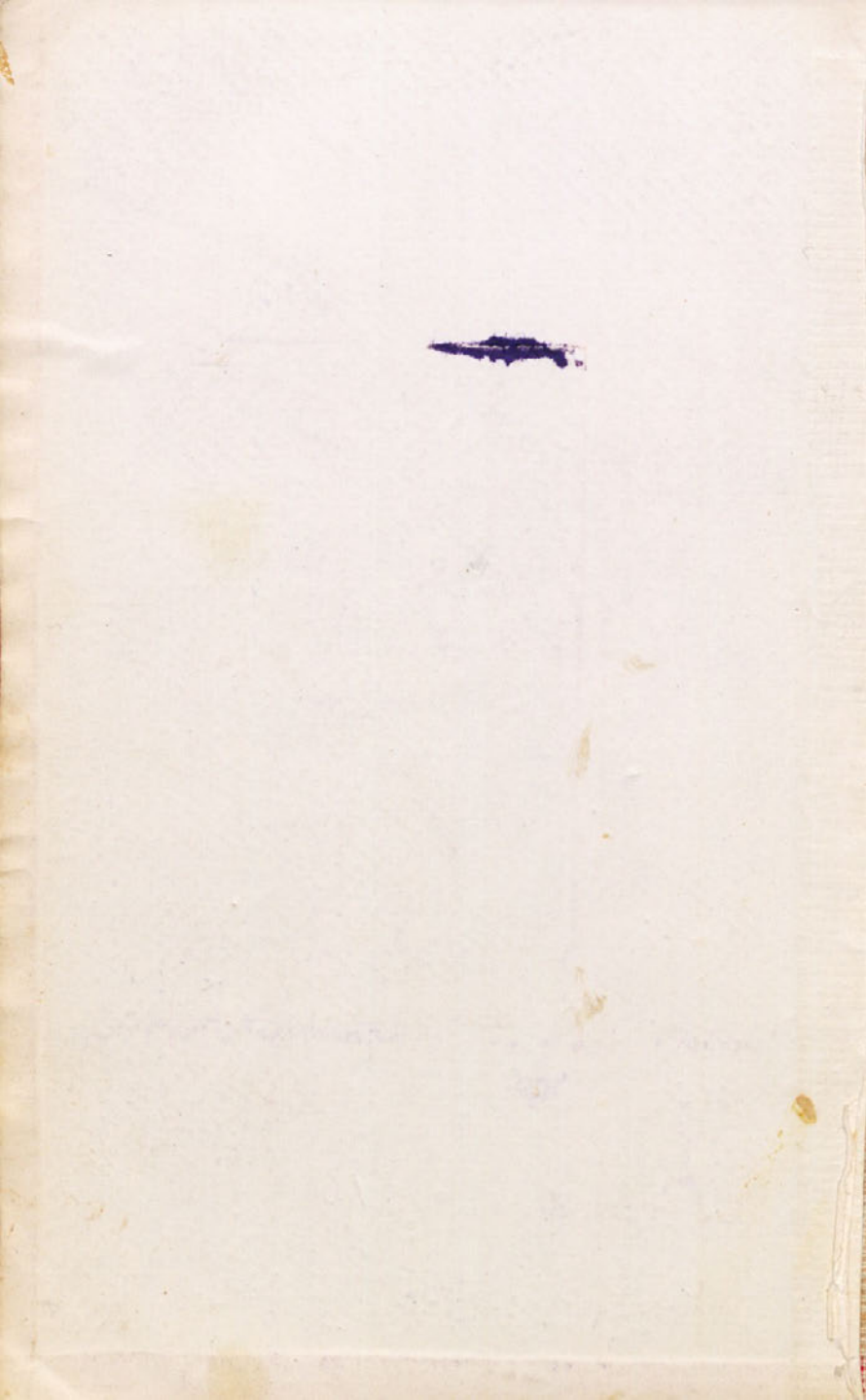

VII
Z. 37807
c

SIENKIEWICZ
SKOZI PUSTINJE
IN PVŠČAVO

Henrik Sienkiewicz

Skozi pustinje in puščavo

Roman iz Mahdijevih časov

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

1931

Henrik Steinhilber

Škoti pustoljubi in puščarji

Priloga k št. 1. letnika 1881

Prevedla dr. Leopold Lenard in Ivan Vouk

Vse pravice pridržane

LJUDSKA KNJIŽNICA

41.

FRANCISKA ZEMSKAYA

VII, 6.37807, c

Skozi pustinje in puščavo

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali
... in v tisti pustinji, kjer so stali

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

I.

»Veš, Nelka,« je rekel Stanko Tarkowski svoji prijateljici, mali Angležinji, »včeraj so prišli »zaptje« (policaji) in odvedli ženo nadzornika Smaina in troje njenih otrok — tisto Fatmo, ki je že večkrat prišla v pisarno tvojega očeta in mojega.«

Majhna, lepi sličici podobna Nelka, je dvignila svoje zelenkaste oči k Stanku in ga vprašala napol začudeno, napol prestrašeno:

»V zapor so jo odvedli?«

»Ne, toda ne dovolijo ji iti v Sudan — in prišel je uradnik, ki bo pazil, da se ne oddalji niti za korak iz Port-Saida.«

»Zakaj?«

Stanko, ki je dovršil štirinajsto leto, je svojo osemletno tovarišico zelo ljubil, toda imel jo je še za otroka. Odvrnil je z resnim obrazom:

»Kadar boš toliko stara, kot sem jaz, boš vedela ne samo, kaj se godi ob prekopu od Port-Saida do Sueza, ampak tudi po vsem Egiptu. Ali nisi še nič slišala o Mahdiju?«

»Slišala sem, da je grd in neprijazen.«

Deček se je pomilovalno nasmehnil.

»Če je grd — ne vem. Sudanci pravijo, da je lep. Toda reči o človeku, ki je dal pomoriti že toliko ljudi, da je neprijazen, more samo osemletno dekletce, v takile suknjici, ki sega do kolen.«

»Oče mi je povedal in on bo že vedel.«

»Rekel ti je tako, ker bi ti drugače ne razumela. Meni bi bil pa rekel drugače. Mahdi je hujši kakor čreda krokodilov. Razumeš? Lepa je ta: »Neprijazen«, tako govore otrokom.«

Ko je pa zagledal dekličin potemneli obraz, je umolknil, potem pa rekel:

»Kaj boš, Nelka! Saj te ne maram dražiti; pride čas, ko boš tudi ti imela štirinajst let. To ti za trdno obljubljam.«

»Aha!« je odvrnila z boječim pogledom: »Če pa Mahdi poprej pride v Port-Said in me sne?«

»Saj Mahdi ni tak, da bi ljudi jedel, ampak jih samo mori. V Port-Said ga gotovo ne bo, ako bi pa tudi prišel in te hotel ubiti, moral bi poprej z menoj obračunati.«

Po tej razlagi in pa, ker je Stanko žvižgaje srknil zrak skozi nos, kar je bilo slabo znamenje za Mahdija, se je Nelka docela pomirila, vsaj glede svoje osebe.

»Vem,« je rekla. »Ti bi ne pustil. Toda zakaj ne puste Fatme iz Port-Saida?«

»Ker je Fatma Mahdijeva sestrična. Njen mož, Smain, je obljubil egipčanski vladi v Kairu, da pojde v Sudan, kjer prebiva Mahdi, in oprostí vse Evropce, ki so padli v njegove roke.«

»Smain je torej dober človek?«

»Čakaj! Tvoj in moj oče, ki sta dobro poznala Smaina, nista imela do njega posebnega zaupanja in sta svarila Nubar-pašo, naj mu ne zaupa. Toda vlada se je odločila, poslati Smaina, in Smain prebiva že pol leta pri Mahdiju. Jetniki pa ne samo da se niso vrnili, ampak iz Hartuma je prišlo celo poročilo, da ravnajo mahdijevci ž njimi vedno okrutneje, Smain pa je sprejel od vlade denar, potem jo pa izdal. Prestopil je popolnoma k Mahdiju, ki ga je imenoval za emira. Ljudje pripovedujejo, da je v oni strašni bitki, kjer je padel general Hicks, Smain poveljeval Mahdijevemu topništvu in da je on naučil mahdijevce ravnati s topovi, česar poprej kot divji ljudje niso še znali. Zdaj bi pa Smain rad dobil ženo in otroke iz Egipta in zato so zaprli Fatmo obenem z njenimi otroki, zakaj vedela je brez dvoma že od začetka, kaj namerava Smain, in je hotela skrivaj oditi iz Port-Saida.«

»Kaj pa bo vlada imela od Fatme in njenih otrok?«

Vlada poreče Mahdiju: »Daj nam jetnike, mi ti pa damo Fatmo...«

Razgovor se je nenadoma prekinil, ker so Stankovo pozornost nase obrnili ptiči, leteči od strani Ehtum om Farag k jezeru Menzaleh. Leteli so precej nizko in v prozornem zraku je bilo jasno videti nekaj pelikanov z zvitimi, na hrbtu ležečimi vratovi, ki so počasi mahali z velikimi perotmi. Stanko je takoj začel posnemati njihov let, potegnil glavo nazaj in tekel nekajkrat sem ter tja po groblji, mahajoč z razprostrtimi rokama.

»Glej! Tukaj lete tudi flamingi,« je zaklicala Nelka.

Stanko je hipoma obstal, kajti v resnici sta se flaminga prikazala za pelikani, toda nekoliko više. Na modrem nebu sta se odražala kakor dva velika rožna in škrlatna cvetova.

»Flamingi! Flamingi!«

»Zvečer se vračajo v svoja bivališča na otokih,« odvrne deček. »Ah, če bi imel puško!«

»Čemu bi jih streljal?«

»Ženske nimajo zmisla za take reči. Toda pojdiva dalje, morda jih zagledava še več.«

To rekši, je prijel deklico za roko in šla sta k prvemu pristanu port-saidskega prekopa, za njima pa je korakala zamorka Dinah, ki je bila nekdanj pestunja male Nelke. Šli so po nasipu, ki deli vodo jezera Menzaleh od prekopa, po katerem je vprav takrat plaval velik angleški parnik, ki ga je vodil pilot. Bližal se je večer. Solnce je stalo še precej visoko, toda nagnilo se je že na stran jezera. Njegove slane vode so se pričeli bleščati ko zlato in drgetati, odsevajoč kakor pavja peresa. Po arabskem bregu se je raztezala, kakor daleč je segalo oko, rumenkasta peščena pustinja — tiha, zlovešča, mrtva. Med steklenim, tako rekoč izumrlim nebom, in brezmejnim, valovitim peščenim morjem ni bilo živega bitja. Nad prekopom je pa medtem kipelo življenje, zibale so se ladje, razlegalo se je žvižganje parnikov, nad Menzalehom so se pa zibale v solncu množice utev in divjih rac — tam na arabskem bregu je bil pa kraj smrti. Šele tedaj, ko se je solnce nižalo in postajalo vedno bolj rdeče, je tudi

peščeno morje začenjalo dobivati višnjevo barvo, kakor jo ima v pozni jeseni vresje v poljskih gozdih.

Otroka sta na poti v pristanu zagledala še nekaj flamingov, da so se jima od veselja smejale oči, ko sta jih ogledovala, nato pa je Dinah rekla, da se mora Nelka vrniti domov. V Egiptu nastopajo po dnevih, ki so tudi pozimi velikokrat zelo topli, jako hladne noči, in ker je Nelkino zdravje zahtevalo velike previdnosti, ni njen oče Rawlison dovolil, da bi deklica še po solnčnem zahodu ostajala pri vodi. Vrnili so se torej v mesto, kjer je nekoliko zunaj v bližini prekopa stala vila gospoda Rawlisona, in vprav ko je zašlo solnce, so stopili pod streho. Takoj nato je prišel tudi inženir Tarkowski, Stankov oče, ki je bil povabljen na obed, in vsa družba, s Francozinjo gospodično Olivier, Nelkino učiteljico vred, je sedla k mizi.

Gospod Rawlison, član ravnateljstva družbe suškega prekopa, in Vladislav Tarkowski, nadinženir iste družbe, sta živela že dolgo let v velikem prijateljstvu. Oba sta bila vdovca, gospa Tarkowska, po rodu Francozinja, je umrla pri rojstvu malega Stanka pred trinajstimi leti, Nelkina mati je pa umrla za jetiko v Heluanu, ko je dekletce bilo tri leta staro. Oba vdovca sta prebivala blizu skupaj v sosednih hišah v Port-Saidu in sta se zaradi poklica pogostoma videvala. Skupna nesreča ju je še bolj zblížala in utrdila njih medsebojno prijateljstvo. Gospod Rawlison je ljubil Stanka kakor svojega sina, gospod Tarkowski pa bi bil skočil v ogenj in v vodo za malo Nelko. Po končanem dnevnem delu je bilo njuno najprijetnejše razvedrilo pogovor o otrocih, njuni vzgoji in prihodnosti. Pri takih pogovorih je po navadi Rawlison hvalil Stankove zmožnosti, njegovo odločnost in pogum, gospod Tarkowski pa se je navduševal nad ljubkim, angelskim Nelkinim obrazkom. Oba sta imela prav. Stanko je bil nekoliko domišljav in se je rad pobahal, toda učil se je izvrstno in učitelji na angleški šoli v Port-Saidu, katero je obiskoval, so hvalili njegove v resnici izredne zmožnosti. Pogum in spretnost je podedoval po očetu, zakaj oče Tarkowski je imel ti lastnosti v veliki meri.

Zaradi njiju se je v prvi vrsti povzpел na tako visoko mesto. V vstaji leta 1863. se je bojeval enajst mesecev brez prenehanja. Bil je ranjen, ujet na bojnem polju in izgnan v Sibirijo, odkoder je zbežal, in posrečilo se mu je uiti v tujino. Tu je študiral še nekaj časa vodno inženirstvo, potem je dobil službo pri sueškem prekopu, in ko so čez nekaj let spoznali njegovo strokovno znanje, odločnost in delavnost, je dobil visoko službo nadinženirja.

Stanko je bil rojen, vzgojen in je preživel prvih štirinajst let v Port-Saidu nad prekopom, vsled česar so ga drugi inženirji imenovali otroka pustinje. Pozneje, ko je že obiskoval šolo, je ob prostih dnevih in praznikih spremljal očeta ali gospoda Rawlisona na potovanja, kamor sta morala v službenih zadevah, ko sta nadzorovala dela pri nasipu in pri poglobljanju prekopne struge. Poznal je vse: inženirje, carinske uradnike in delavce, Arabce in zamorce. Smukal in vrinjeval se je povsod, prikazal se je pri vsaki stvari, če ga je bilo treba ali ne, delal dolge izlete po nasipu, vozil se na ladji po jezeru Menzaleh in se spuščal včasih jako daleč. Prepeljeval se je na arabski breg, in kadar se mu je posrečilo dobiti kakšnega konja, velbloda ali osla, je igral vlogo farisa v pustinji, ali da se skratka izrazimo z besedami gospoda Tarkowskega: smukal se je »kot bober« vsepovsod in prebil sleherni prosti čas nad vodo.

Oče se temu ni protivil, ker je vedel, da veslanje, jahanje in neprestano življenje na svežem zraku krepí dečka in razvija njegovo spretnost. Stanko je bil res večji in močnejši, kakor so navadno otroci njegove starosti, in če si mu le pogledal v oči, si takoj uganil, da bi se ta deček v slučaju nevarnosti pregrešil prej zaradi drznosti kakor pa bojazljivosti. S štirinajstim letom je bil najboljši plavalec v Port-Saidu, kar pomeni veliko, ker Arabci in zamorci plavajo kakor ribe. S streljanjem iz puške malega kalibra na divje race in egiptovske gosi in to samo s krogli si je izuril zanesljivo roko in oko. Sanjal je o tem, kako bi mogel kdaj iti na lov na velike zverine v srednjo Afriko, in z

velikim zanimanjem je poslušal pripovedovanja pri prekopu zaposlenih Sudancev, ki so se v svoji domovini srečevali z velikimi in debelokožnimi zverinami.

Pri tem je imel tudi to korist, da se je obenem naučil njihovega jezika. Ko je bil Sueški prekop izkopan in dovršen, ni bilo konec dela, ker ga je treba tudi neprenehoma ohranjevati, sicer bi ga pesek iz puščav, ležečih ob njegovih bregih, zasul v teku leta. Veliko Lessepsovo delo zahteva neprestanega dela in pozornosti. Do dandanes delujejo nad njegovim poglobljanjem ogromni stroji in tisoči delavcev pod nadzorstvom izvedenih inženirjev. Ko so pa prekopavali ta kanal, je delalo 25.000 delavcev. Sedaj, ko je delo že izvršeno in so iznašli veliko boljše stroje, jih je treba mnogo manj, vendar je njihovo število še jako veliko. Večinoma so to domačini, so pa med njimi tudi Sudanci, Nubijci in Somalijci in razni zamorci, prebivajoči med belim in modrim Nilom, v krajih, katere je pred Mahdijevo vstajo imela v oblasti egipčanska vlada. Stanko se je vedel z vsemi čisto po domače. Kot Poljak je imel velike zmožnosti za jezike in tako se je naučil, da sam ni vedel kdaj in kako, več njihovih narečij. Rojen v Egiptu, je govoril arabski kot Arabec. Od Zanzibarcev, ki jih je mnogo služilo za kurjače pri strojih, se je naučil jezika ki-svahili, ki je zelo razširjen po srednji Afriki, razumel se je celo z zamorci iz rodu Dinka in Šiluk, prebivajočimi niže od Fašode nad Nilom. Poleg tega je gladko govoril angleški, francoski in poljski, ker njegov oče, goreč rodoljub, je zelo skrbel, da bi deček znal svoj rodni jezik. Stanko je seveda imel svoj jezik za najlepši na svetu, zato je učil poljščine malo Nelko in ne brez uspeha. Samo tega ji ni mogel dopovedati, da bi izgovarjala njegovo ime Staš, ne pa Stes. Včasih sta se zaradi tega sprla in spor se je končal šele tedaj, ko so se deklici zasvetile solze v očeh. Nato jo je »Stes« prosil odpuščanja in se sam nase jezil.

Imel je pa grdo navado, da je prezirljivo govoril o njenih osmih letih in se pred njo rad ponašal s svojo starostjo in izkušnjo. Bil je prepričan, da deček, ki je

dovršil štirinajst let, čeprav ni še popolnoma dorastel, vendar že ni več otrok, ampak sposoben vsakovrstnih junaških činov, zlasti ako ima v sebi poljsko in francosko kri. Srčno si je želel, da bi mogel ob kakšni priliki dokazati Nelki svoje junaštvo. Oba sta iskala raznih nevarnosti in Stanko je moral često odgovarjati na njena vprašanja, kaj bi na primer naredil, ako bi v njeno stanovanje prilezel skozi okno deset metrov dolg krokodil ali pa škorpion tako velik kot pes?

Nobenemu izmed njiju ni takrat niti za hip prišlo v glavo, da bo grozna resnica v kratkem prekosila vse sanje njune domišljije.

II.

Doma ju je čakala pri obedu vesela novica. Gospoda Tarkowski in Rawlison sta bila pred nekaj tedni naprošena kot izvedena inženirja, da ogledata in ocenita dela, ki so se izvršila pri vsem obrežju kanalov v kraju El-Fayum, v okolici mesta Medineta, blizu jezera Karauna, ter ob rekah Jussufu in Nilu. Tam naj bi ostala približno mesec dni in zato sta dobila dovoljenje od svoje družbe. Ker so se bližali božični prazniki, se nista marala ločiti od otrok, in sta sklenila, da vzameta tudi Stanka in Nelko v Medinet. Ko sta otroka zaslišala to novico, sta od veselja skoraj skočila iz kože. Doslej sta poznala ob prekopu ležeča mesta, zlasti Izmailo in Suez, za prekopom pa — Aleksandrijo in Kairo, kjer sta videla velike piramide in sfingo. Toda to so bili kratki izleti, medtem ko je bilo do Medinet-el-Fayuma ves dan vožnje z železnico ob Nilu proti jugu, potem pa od El-Vasta na zahod, proti Libijski puščavi. Stanko je poznal Medinet iz pripovedovanj mlajših inženirjev in potnikov, ki so zahajali tja na lov na raznovrstne vodne ptiče in na volkove in hijene v puščavi. Vedel je, da je to posebna, velika oaza, ležeča na levem bregu Nila, toda neodvisna od njegovih izlivov in imajoča svoj vodni sistem, kateremu pripadajo jezero Karaun, reka Baher-Jussuf in cela mreža majhnih kanalov. Ljudje, ki so videli to oazo, so pri-

povedovali, da čeravno pripada k Egiptu, je vendar ločena od njega s puščavo in je dežela zase.

Samo reka Jussuf veže tako rekoč s tanko modro vrvico ta kraj z dolino Nila. Obilnost vode, rodovitnost zemlje in veliko bogastvo rastlinstva so ustvarile iz nje tako rekoč zemeljski raj, a obširne razvaline mesta Krokodilopolisa (krokodilovo mesto) vabijo tja stotine radovednih popotnikov. Stanko pa se je zlasti veselil bregov jezera Karauna z jatami ptičev in pohodov na volkove v pusta pogorja Gebel-el-Sedment.

Toda njegove počitnice so se začele šele čez nekaj dni, pregledovanje del pri kanalih je bilo pa jako nujno in gospoda nista mogla izgubljeni časa. Torej sta sklenila, da odpotujeta takoj, otroka z gospodično Olivier pa prihodnji teden. Nelka in Stanko bi najrajši takoj odpotovala, toda Stanko si ni upal tega prositi. Začela sta izpraševati razne reči in na veliko veselje sta zvedela, da ne bodo stanovali v neudobnih grških hotelih, ampak v šotorih, kakršne daje potniška družba Cooka. Tako delajo po navadi popotniki, ki se iz Kaira odpravljajo na daljši čas v Medinet — Cook daje šotore, služabnike, kuharje, hrano, konje, osle, velblode in vodnike, tako da popotniku ni potreba za nič skrbeti. Res da je tako potovanje precej drago, toda Tarkowskemu in Rawlisonu ni bilo treba s tem računati, ker je egipčanska vlada, ki ju je naprosila, da kot izvedenca presodita in ocenita vodovodna dela, tudi pokrila vse stroške. Nelki, ki je nad vse rada jahala kamelo, je oče obljubil, da dobi zase grbasto jahalno kamelo, na kateri bo z gospodično Olivier, včasih pa s Stankom delala izlete v bližnje okolice pustinje in do Karauna. Stanku je Tarkowski obljubil, da bo smel kdaj ponoči iti na volka — in — ako prinese dobro izpričevalo iz šole, dobi pravo angleško lovsko puško in vse lovske priprave. Ker je Stanko vedel, da bo izdelal v šoli, se je že štel za lastnika lovske puške in sanjal, kako bo ž njo streljal, da ga bodo vsi občudovali.

Med takimi pogovori in načrti je srečnima otrokoma minil obed. Razmeroma najmanj navdušena je bila gospodična Olivier, ki se ji ni ljubilo oditi iz udobne

vile v Port-Saidu in ki jo je strašila misel, da bo treba nekaj tednov prebivati v šotoru in jezdariti na velblo-dih. Ob prilikah je že večkrat poskušala tako jahanje, kakor to delajo iz radovednosti vsi Evropci, ki pridejo v Egipt, toda tisti poskusi so se vselej slabo obnesli. Prvič je kamela prehitro vstala, ko še ni sedela dobro v sedlu, in zatrkjala se je po njenem hrbtu na zemljo. Drugič jo je dromedar, ki ni bil ravno med najbolj lahkonomimi, tako pretresel, da se dva dni ni mogla opomoči, skratka, kakor je Nelka po dveh ali treh jahanjih, katere ji je dovolil gospod Rawlison, zatrjevala, da ni ničesar prijetnejšega na svetu, tako je imela Olivier o tem samo neprijetne spomine. Zatrjevala je, da je ta reč dobra za Arabce ali pa za tako drobtinico, kakor je Nelka, ki se še toliko ne pretrese kakor muha, sedeča na kamelini grbi, nikakor pa ni primerna za odrasle in ne baš lahke osebe, zlasti še, če so nagnjene k neprijetni morski bolezni.

Toda glede Medinet-el-Fayuma je imela še druge pomisleke. V Port-Saidu, kakor tudi v Aleksandriji, v Kairu in v vsem Egiptu niso govorili ljudje o drugem kakor o Mahdijevi vstaji in o grozovitostih dervišev. Gosposlična Olivier ni vedela dobro, kje leži Medinet, ter se je vznemirjala, če morda ni preblizu mahdijcev, in je slednjič začela o tem izpraševati Rawlisona. Ta pa se je samo nasmehnil in rekel:

»Mahdi oblega sedaj Hartum, v katerem se brani general Gordon. Ali veste, kako daleč je iz Medineta v Hartum?«

»Nimam pojma.« »Približno tako daleč kakor od tu do Sicilije,« je pojasnil Tarkowski.

»Tako nekako,« je potrdil Stanko. »Hartum leži tam, kjer se Beli in Modri Nil zlivata v eno reko. Od njega nas loči ogromna pokrajina Egipta in vsa Nubija.«

Nato je nameraval še pristaviti, da pojde tja s puško, tudi če bi Medinet ležal bliže krajev, ki so jih zasedli vstaši, toda spomnil se je, da ga je oče že večkrat grajal zaradi podobnega bahanja, zato je umolknil.

Starejša gospoda sta se začela pogovarjati o Mahdiju in o vstaji, kajti to je bila najvažnejša, Egipt

tičoča zadeva. Poročila izpod Hartuma so bila neugodna. Divje čete so oblegale mesto že poldrugi mesec; egipčanska in angleška vlada sta delali počasi. Pomoč je šele odšla in bilo se je bati, da pade to važno mesto divjakom v roke vkljub Gordonovim zmožnostim, njegovemu junaštvu in njegovi slavi. Tudi Tarkowski je bil tega mnenja in je celo sumil, da si Anglija na tihem želi, da bi Mahdi vzel Sudan Egipčanom zato, da bi ga sami pozneje lahko odvzeli Mahdiju in bi ogromna pokrajina prišla v angleško posest. Vendar ni hotel takih sumničenj izražati pred Rawlisonom, da ne bi žalil njegovih domorodnih čuvstev.

Proti koncu obeda je pričel Stanko izpraševati, zakaj je egipčanska vlada zasedla vse kraje, ležeče južno od Nubije, zlasti Kordofan, Darfur in Sudan doli do Albert-Nyanza, in odvzela ondotnemu prebivalstvu svobodo. Rawlison mu je to pojasnil, rekoč, da vse, kar je naredila egipčanska vlada, je naredila po naročilu Anglije, ki je sprejela Egipet pod svoje pokroviteljstvo in vlada nad njim po svoji volji.

»Egipčanska vlada ni nikomur vzela tam svobode,« je rekel, »ampak jo sto tisočem ali celo milijonom prinesla. V Kordofanu, v Darfuru in v Sudanu ni bilo v zadnjih časih nobenih svobodnih držav. Samo tu pa tam je nastopil kakšen neznamenit vladar in si lastil pravico do nekaterih zemelj ter jih spravil pod svojo oblast s silo in proti volji prebivalcev. Glavni prebivalci teh dežel so bili pa Arabozamorci, to je ljudje, ki so imeli v svojih žilah kri obeh plemen. Ti rodovi so živeli med sabo v neprestanih bojih. Napadali so se med sabo in ropali konje, velblode, živino, pred vsem pa so lovili sužnje. Pri tem so bili strašno okrutni. Najhujši so bili pa trgovci, ki so kupčevali s slonovo kostjo in s sužnji. Nastal je poseben stan ljudi, h kateremu so spadali skoraj vsi načelniki rodov in premožnejši trgovci. Prirejali so oborožene pohode daleč v globino Afrike, grabili povsod slonovo kost in odvajali tisoče ljudi v sužnost: moške, ženske in otroke. Pri tem so uničevali vasi in naselbine, pustošili polja, prelivali reke krvi in morili brez usmiljenja vse, kar se jim je ustavljalo.

Južni kraji Sudana, Darfura in Kordofana in dežele ob gornjem Nilu gori do jezer so bili ponekod docela brez ljudi. Arabske drhali so se spuščale vedno dalje, da je srednja Afrika postajala dežela solza in krvi. Anglija, ki, kakor znano, po vsem svetu preganja trgovce s človeškim mesom, je privolila, da so Egipčani zasedli Kordofan, Darfur in Sudan, ker to je bil edini način, prisiliti roparje, da opuste svojo grozno trgovino, in le na ta način so jih mogli držati v kleščah. Nesrečni zamorci so se oddahnili, napadi in ropi so ponehali, ljudje so občutili nad sabo nekaj pravice. To pa ni bilo vseč trgovcem, med katerimi je bil Mohamed-Ahmed, imenujoč se sedaj Mahdi, in ki je pričel oznanjati sveto vojno, češ, da v Egiptu peša prava vera, na kar so vsi kot en mož prijeli za orožje. Tako se je pričela ta strašna vojna, ki se je doslej prav slabo razvijala za Egipčane. Mahdi je v vseh bitkah potolkel vladne čete, vzel Kordofan, Darfur in Sudan; njegove čete oblegajo sedaj Hartum, prodirajoč proti severu celo do mej Nubije.«

»Ali utegne priti do Egipta?« je vprašal Stanko.

»Ne,« je odvrnil Rawlison. »Mahdi res prerokuje, da bo podjarmil ves svet, toda to je divjak, ki ničesar ne razume. Egipta ne dobi nikdar, ker bi tega Anglija ne dovolila.«

»Kaj pa, če bi popolnoma potolkel egipčansko vojsko?«

»Potem bi pa nastopile angleške čete, ki jih ni še nihče nikoli premagal.«

»Zakaj pa je Anglija dovolila, da je Mahdi zasedel toliko dežel?«

»Odkod veš, da je dovolila?« je odvrnil Rawlison.

»Anglija nikoli ne hiti, ker je večna.«

Nadaljnji pogovor je prekinil zamorski služabnik, ki je prišel povedat, da bi Smainova Fatma rada nekaj govorila z gospodo.

V vzhodnih krajih se pečajo ženske skoraj izključno le z domačimi posli in gredo jako redko iz harema. Samo ubožnejše hodijo na trg ali pa delajo na polju, kot na primer žene felahov, kakor se imenujejo

egiptovski kmetje. Toda tudi te si tedaj zakrijejo obličja. V Sudanu, odkoder je bila Fatma, niso bili ti običaji tako strogi, tudi je ona že poprej večkrat prišla v pisarno gospoda Rawlisona, vendar pa je njen prihod ob tako poznem času in v zasebno hišo zbudil začudenje.

»Zvedeli bomo kaj novega o Smainu,« je rekel Tarkowski.

»Da,« je odvrnil Rawlison in velel služabniku, naj pusti Fatmo v sobo.

Trenutek pozneje je vstopila visoka, mlada Suidanka, s popolnoma odkritim obličjem, jako temne polti in prelepih, dasi divjih in nekoliko sovražno zročih oči. Ko je vstopila, je padla takoj na obraz; ko ji je Rawlison velel vstati, se je dvignila in obstala na kolenih.

»Gospod,« je rekla, »Allah naj blagoslovi tebe, tvoje potomce, tvojo hišo in tvojo živino!«

»Česa pa želiš?« jo vpraša inženir.

»Usmiljenja, rešitve in pomoči v nesreči, o gospod! Glej, jaz sem zaprta v Port-Saidu in poguba visi nad mano in nad mojimi otroki.«

»Praviš, da si zaprta, pa si vendar lahko prišla sem in še celo ponoči.«

»Spremili so me zabdiji, ki dan in noč stražijo našo hišo, in vem, da jim je naročeno, naj nam v kratkem odsečejo glave.«

»Govori pametno,« je odvrnil Rawlison in skomizgnil z rameni. »Saj nisi v Sudanu, ampak v Egiptu, kjer nikogar ne umore brez sodnije, torej bodi mirna. Niti lasu ne skrivijo tebi ne tvojim otrokom.«

Pričela ga je prositi, da bi zanjo posredoval pri vladi in ji izprosil dovoljenje, da bi smela k Smainu:

»Tako imenitni Angleži, kakor si ti, o gospod, zmorejo vse. Vlada v Kairu misli, da je Smain izdajalec, toda ni res! Včeraj so bili pri meni arabski trgovci, ki so prišli iz Suakima; poprej so kupovali gumij in slonovo kost v Sudanu in so mi sporočili, da leži Smain bolan v El-Fašeru in me z otroki vred kliče k sebi, da bi jih blagoslovil.«

»To si si izmislila,« jo je prekinil Rawlison.

Fatma pa se je začela zaklinjati pri Allahu, da govori resnico, nato pa je zatrjevala, da če Smain ozdravi, odkupi gotovo jetnike, ako pa umrje, bo ona kot sorodnica načelnika dervišev lahko dobila k njemu pristop in dosegla, kar bo hotela. Naj ji le dovolijo, da odpotuje, kajti srce ji hrepeni po možu. Kaj je ona, nesrečna ženska, zakrivila zoper vlado in zoper keditiva? Ni njena krivda in ni pravično, da se mora pokoriti zato, ker je na nesrečo sorodnica derviša Mohameda Ahmeda.

Fatma se ni upala imenovati vpričo Angležev svojega sorodnika Mahdija, ker to pomeni: rešenik sveta; vedela je pa, da ga egipčanska vlada ima za upornika in sleparja. Neprenehoma je bila s čelom ob tla in klicala nebo ter pričela jokati in žalostno zavijati, kakor delajo na vzhodu ženske po smrti moža ali sinov. Potem je padla zopet z obrazom na zemljo, ali prav za prav na preprogo, s katero so bila pokrita tla, in molče čakala.

Nelka, ki je proti koncu obeda zaspala, se je prebudila, in ker je bila mehkega srca, je prijela očeta za roko, jo poljubovala in začela prositi za Fatmo.

»Daj, papa, pomagaj ji, papa, pomagaj ji!«

Fatma, ki je očitvidno razumela angleški, se je med jokom odzvala, ne da bi dvignila obličje s preproge:

»Allah naj te blagoslovi, rajska cvetica, radost Omajeve, zvezdica nedolžna!«

Dasi je bil Stanko v srcu jako hud na mahdijce, vendar je tudi njega ganila Fatmina prošnja in bolest. Ker pa je Nelka prosila zanjo in je on sicer hotel vselej tisto, kar je hotela Nelka, se je končno tudi oglasil, kakor bi govoril sam pri sebi, vendar tako, da so ga vsi slišali:

»Ako bi jaz bil vlada, bi dovolil Fatmi oditi.«

»Ker pa nisi vlada,« mu je odvrnil Tarkowski, »je boljše, če se ne vtikaš v stvari, ki te nič ne tičejo.«

Tudi gospod Rawlison je bil mehkega srca in je čutil s Fatmo, toda nekatere njene besede so ga osupni-

bila
le, ker so se mu zdele docela zlagane. Ker je imel skoraj vsak dan kakšen opravke na carinskem uradu v Ismaili, je dobro vedel, da niso šli v zadnjem času nikaki tovari gumija ali slonove kosti čez prekop. Trgovina s temi predmeti je skoraj popolnoma prenehala. Arabski trgovci se tudi niso mogli vračati iz El-Fašera, ki leži v Sudanu, ker mahdijci spočetka sploh niso puščali do sebe nobenih kupcev, tiste pa, ki so jim padli v pest, so oropali in obdržali v ujetništvu. Torej je bilo skoraj gotovo, da je pripovedovanje o Smainovi bolezni izmišljeno.

Ker pa sta ga Nelkini očesci gledali tako proseče, ni maral žaliti deklice, zato je po kratkem premisleku rekel Fatmi:

»Fatma, pisal sem že enkrat vladi o tvoji zadevi, toda brez uspeha. Sedaj pa poslušaj. Jutri pojdem s temle mehendisem (inženirjem), ki ga tukaj vidiš, v Medinet-el-Fayum, med potjo se ustaviva en dan v Kairu, zakaj kediv hoče govoriti z nama o kanalih, izpeljanih od Baher-Jussufa, in nama dati neka naročila. Med razgovorom bom našel priliko, da mu omenim tvojo zadevo in te priporočim njegovi milosti. Več ne morem storiti in tudi ne obljubljam.«

Fatma se je dvignila, iztegnila obe roki v znamenje zahvale ter vzdiknila:

»Torej sem rešena!«

»Ne, Fatma,« je odvrnil Rawlison; »ne govori o rešitvi, kajti rekel sem ti že, da smrt ne grozi niti tebi, niti tvojim otrokom. Samo ne vem, če bo kediv dovolil, ker Smain ni bolan, ampak je izdajalec, ki je sprejel od vlade denar, a ni mislil odkupiti jetnikov od Mohameda Ahmeda.«

»Smain je nedolžen, o gospod, in leži v El-Fašeru,« je ponovila Fatma, »če pa se je tudi izneveril vladi, tedaj prisegam jaz pred tabo, svojim dobrotnikom, da bom, če mi dovoliš oditi, tako dolgo prosila Mohameda Ahmeda, dokler ne izprosim vseh vaših jetnikov.«

»Dobro torej. Obljubljam ti še enkrat, da bom zate govoril s kedivom.«

Fatma se je začela priklanjati.

»Hvala ti, o gospod! ki nisi samo mogočen, ampak tudi pravičen. Sedaj te pa še enkrat prosim, dovoli nam, da ti služimo kakor tvoji sužnji.«

»V Egiptu ni sužnjev,« je odvrnil Rawlison z nasmehom. »Služabnikov imam dovolj, tvojih uslug pa se ne morem posluževati že zaradi tega ne, ker, kot sem ti povedal, odidemo vsi v Medinet, kjer ostanemo morda do ramadana.«

»Vem, gospod, ker to mi je povedal paznik Hadigi. Ko sem to slišala, sem se napotila k tebi ne samo z namenom, da te zaprosim za pomoč, ampak tudi zato, da ti imenujem dva izposojevalca kamel v Medinetu. Sta to Idris in Gebhr, dva človeka iz mojega rodu Dangalov. Do tal se ti klanjata in te prosita, da se posluži njiju in njunih kamel, ko prideš tja.«

»Dobro, dobro,« je odvrnil ravnatelj, »toda to je zadeva družbe Cook, ne moja.«

Fatma je poljubila roke inženirjema in otrokoma ter odšla, blagoslavljajoč vse, zlasti pa Nelko. Oba gospoda sta nekaj časa molčala, potem pa je Rawlison rekel:

»Uboga ženska . . . laže pa, kakor znajo lagati samo na Vzhodu — in celo v njenih izrazih hvaležnosti zveni neka hinavščina.«

»Brez dvoma,« je odvrnil Tarkowski, »toda res je, naj bo Smain izdajalec ali ne, da je vlada nima pravice zadrževati v Egiptu, ker ona ne more odgovarjati za svojega moža.«

»Vlada ne dovoli sedaj nobenemu Sudancu brez posebnega dovoljenja v Suakim in v Nubijo, prepoved ne zadeva torej samo Fatme. V Egiptu jih je veliko, ker prihajajo po zaslužku, med njimi tudi večje število iz rodu Dangalov, to je iz onega, iz katerega je tudi Mahdi. K temu rodu pripada na primer razen Fatme tudi Hadigi in imenovana izposojevalca kamel v Medinetu. Mahdijci imenujejo Egipčane Turke, s katerimi se vojskujejo, toda tudi med tukajšnjimi Arabci je skoraj gotovo veliko Mahdijevih somišljenikov, ki bi radi k njemu zbežali. K njim je treba prišteti vse fanatike, vse nekdanje pristaše Arabi-paše in mnogo lju-

di izmed najubožnejših slojev. Jeze se na vlado, ker je docela podlegla angleškemu vplivu, in trde, da pri tem vera trpi. Bog ve, koliko jih je že zbežalo čez pustinjo, da ne štejemo onih, ki so si izbrali navadno morsko pot na Suakim. Ker je torej vlada zaslutila, da name-rava Fatma zbežati, jo je dala pod nadzorstvo. Samo zanjo in za njene otroke, ki so Mahdijevi sorodniki, bo mogoče odkupiti jetnike.«

»Ali so nižji sloji v Egiptu Mahdiju v resnici tako naklonjeni?«

»Mahdi ima somišljenikov celo med vojaki, ki se menda zaradi tega tako slabo bojujejo.«

»Kako pa morejo Sudanci bežati čez pustinjo? Saj znaša ta pot vendar tisoče milj.«

»In vendar spravljajo po tej poti sužnje v Egiptet.«

»Mislim, da bi Fatmini otroci ne vzdržali takega potovanja.«

»Zato si ga pa hoče okrajšati in potovati po morju do Suakima.«

»Vsekakor pomilovanja vredna ženska...«

Tako se je pogovor končal.

Dvanajst ur pozneje se je »pomilovanja vredna ženska« skrbno zaprla v svojo hišo s sinom paznika Hadigija ter mu šepetala z naježenimi obrvmi in mračnim pogledom svojih lepih oči:

»Hamis, sin Hadigijev, tukaj je denar. Pojdi takoj danes v Medinet in oddaj to pismo Idrisu, ki mu ga je pisal na mojo prošnjo pobožni derviš Bellali... Otroka teh mehendisov sta dobra, toda če ne dobim dovoljenja za odhod, ne poznam drugega načina. Vem, da me ne izdaš... Pomni, da je tudi tvoj oče iz rodu Dungalov, iz katerega je izšel veliki Mahdi.«

III.

Inženirja sta odpotovala drugega večera v Kairo, kjer sta nameravala obiskati angleškega poslanika in se predstaviti egipčanskemu podkralju. Stanko je računl, da bosta za to potrebovala dva dni, in pokazalo se je, da je uganil, kajti že tretjega dne zvečer je pre-

jel od očeta iz Medineta sledečo brzojavko: »Šotori so pripravljene. Hadigiju naroči, naj pove Fatmi, da nismo mogli zanjo ničesar doseči...« Slično brzojavko je prejela tudi gospodična Olivier, ki se je s pomočjo zamorke Dinah takoj pričela opravljati na pot.

Že samo te priprave so razveseljevale srca otrok. Toda nenadoma se je zgodilo nekaj, kar je prekrizalo vse načrte in bi bilo utegnilo zadržati celo odhod. Istega dne, ko so se začele Stankove zimske počitnice, to je na predvečer odhoda, je pičil gospodično Olivier škorpion, ko je popoldne po obedu na vrtu zaspala. Te strupene živali niso sicer v Egiptu posebno nevarne, vendar bi v tem slučaju pik utegnil imeti hude posledice. Škorpion je splezal po naslonjalu pletenega stola in pičil gospodično Olivier v vrat v hipu, ko je dvignila glavo in ga stisnila. Ker je že poprej nekoč imela šen na obrazu, je nastala nevarnost, da se bolezen ponovi. Poklicali so takoj zdravnika, ki pa je prišel šele čez dve uri, ker je bil zaposlen drugje. Vrat in tudi obraz sta bila že zatekla, potem se je pojavila vročica z običajnimi znaki zastrupljenja. Zdravnik je izjavil, da v takem stanju ne more biti govora o potovanju, ter je velel bolnici, da mora v posteljo. Tako je otrokoma pretilo, da bosta morala prebiti božične počitnice doma. V Nelkino pohvalo je treba povedati, da je zlasti v prvih trenutkih mislila bolj na bolezen svoje učiteljice kakor pa na prijetnosti v Medinetu, ki so ji ušle. Skrivaj samo jo je mučila misel, da nekaj tednov ne bo videla očeta. Stanko pa ni sprejel stvari s tako hladnokrvnostjo in je najprej brzojavil, potem pa vprašal v pismu, kaj naj napravi. Odgovor je prispel šele čez dva dni. Rawlison se je najprej dogovoril z zdravnikom, in ko je od njega zvedel, da je nevarnost za sedaj odstranjena in da samo z ozirom na pretečo ponovitev šena ne dovoli gospodični Olivier oditi iz Port-Saida, je preskrbel najprej učiteljici varstvo in postrežbo, in šele nato je dovolil otrokoma odpotovati z Dinah. Dinah je bila sicer ljubeča in skrbna Nelkina služabnica, toda v hotelih in na železnici si ni znala pomagati. In tako je Stanka doletela čast vodnika in

blagajnika na potovanju. Umevno je, da je bil silo ponosen na to nalogo, in z viteško vnemo je zatrjeval Nelki, da ji las ne pade z glave, kakor da bi bilo potovanje v Kairo in Medinet zvezano z velikimi težavami in nevarnostmi.

Vse priprave so bile že poprej dovršene, torej sta otroka odšla še istega dne po prekopu do Izmaile, iz Izmaile pa po železnici v Kairo, kjer bi morala prenočiti in zjutraj odpotovati v Medinet. Pri odhodu iz Izmaile sta videla jezero Timsah, ki ga je Stanko poznal že poprej, ker ga je gospod Tarkowski, ki je bil v prostem času strasten lovec, vzel včasih s sabo na vodne ptiče. Potem je šla pot ob Vadi-Tumilatu, ob kanalu sladke vode, ki gre od Nila do Izmaile in Sueza. Ta kanal so izkopal še pred sueškim, ker bi sicer pri velikem Lessepsovem delu zaposleni delavci ne imeli pitne vode. Ta kanal pa je imel še druge dobre posledice. Kraj, ki je bil poprej brezplodna puščava, se je vnovič zarastel, ko je zašumel čezenj mogočni in oživljajoči tok sladke vode. Na levi strani sta otroka iz vagonških oken ogledovala širok pas zelenih travnikov, na katerih so se pasli konji, kamele in ovce, in obdelana, s turščico, prosom, alfalfo in drugimi žitaricami posejana polja. Ob bregovih kanala si videl raznovrstne vodnjake z velikimi kolesi, na katerih so visela vedra, ali pa navadne vrvi, s katerimi so fellahi zajemali vodo in jo pridno razpeljevali po njivicah ali jo pa vozili v sodčkih in vozičkih, ki so jih vlekli konji. Nad žitnim poljem so se zibali golobje in včasih so se iznad njih dvignile jate prepelic. Ob kanalskem bregu so se izprehajali resni žerjavi in štoklje. V daljavi, nad glinastimi kočami fellahov, so se dvigali venci daktilovih palm, ki so bile videti kakor klobuki s perjanicami.

Na severni strani železnice pa se je razprostirala popolna pustinja, ki ni bila nič podobna oni, ležeči na drugi strani sueškega prekopa. Tam je bila videti kakor ravno morsko dno, s katerega je odtekala voda tako, da je ostal samo še naplavljeni pesek. Tu pa je bil pesek bolj rumen ter nagomilan v velike kope, ki so bile ob bokih porasle s šopi rjavega rastlinja. Med te-

mi kopami, ki so bile mestoma podobne visokim gričem, so ležale obširne doline, med katerimi so se tu pa tam pojavile potujoče karavane.

Iz vagonских oken sta otroka opazovala natovorjene velblode, ki so v dolgi vrsti drug za drugim korakali čez peščene usedline. Pred vsakim velblodom je korakal Arabec v črnem plašču in z belim zavojem na glavi. Mala Nelka se je spomnila podob iz sv. pisma, ki jih je gledala doma in ki so predstavljale beg Izraelcev iz Egipta za Jožefovih časov. Bili so ravno takšni kakor ti Arabci. Žal pa si ni utegnila dobro ogledati karavane, ker sta na tisti strani pri oknu sedela dva angleška častnika in ji zastirala razgled.

Ko je pa to povedala Stanku, se je on z resnim obrazom obrnil k častnikoma, pristavil prst h klobuku in rekel:

»Gospoda, ali bi se ne hotela umakniti tej mali gospodični, ki bi rada ogledovala velblode?«

Častnika sta istotako resno sprejela besede in eden izmed njiju je odstopil svoj prostor radovedni gospodični in jo celo še dvignil in postavil na sedež pri oknu:

Stanko pa je pričel razlagati:

»Tu je nekdanja pokrajina Gošen, ki jo je Faraon izročil Jožefu za njegove brate Izraelce. Nekoč in to še v starodavnih časih je tekel tod kanal sladke vode, novi prekop je torej samo obnovitev starega. Pozneje pa so kanal uničili in dežela se je izpremenila v puščavo. Sedaj pa postaja zopet rodovitna.«

»Odkod pa gospod to ve?« je vprašal eden izmed častnikov.

»V moji starosti je treba znati take reči,« je odvrnil Stanko, »sicer pa nam je profesor Sterling nedavno razlagal o Vadi-Tumilatu.«

Dasi je Stanko prav dobro govoril angleški, je vendar njegov nekoliko drugačen naglas obrnil nase pozornost drugega častnika, ki je vprašal:

»Ali mladi gospod ni Anglež?«

»Mala gospodična, Nelka, katero mi je oče izročil v varstvo med potjo, je Angležinja, jaz sem pa Poljak in sin inženirja pri prekopu.«

Častnik se je nasmehnil, ko je čul odgovor samozvestnega dečka, in rekel:

»Poljake imam jako rad. Spadam h konjiškemu polku, ki se je za Napoleonovih časov večkrat boril s poljskimi ulani, s čimer se radi ponašajo še danes.«*

»Drago mi je poznati gospoda,« je odvrnil Stanko.

Pogovor se je razvozlal in častnika sta se očitno dobro zabavala. Tako je Stanko zvedel, da se tudi peljeta iz Port-Saida v Kairo, kjer se morata predstaviti angleškemu poslaniku, da prejmeta navodila za dolgo potovanje, ki ju je čakalo pozneje. Mlajši je bil vojaški zdravnik, oni pa, ki se je pogovarjal s Stankom, je bil kapitan Glen, ki je moral po naročilu svoje vlade odpotovati iz Kaira čez Suez v Mombasso in prevzeti upravo nad vso pokrajino, ležečo ob tem zalivu in raztezajočo se tja do neznane pokrajine Samburu. Stanko, ki je z veseljem prebiral afriške potopise, je vedel, da leži Mombassa nekaj stopinj pod ravnikom in da so ti kraji, dasi se prištevajo k angleškemu območju, vendar še jako malo znani, popolnoma divji, polni slonov, žiraf, nosorožcev, bivolov in vsakovrstnih antilop, katere srečujejo vojaški in misijonski ter trgovski oddelki neprenehoma na svojih pohodih. Zavidal je torej kapitanu Glenu iz vse duše, in mu obljubil, da ga obišče v Mombassi in pojde z njim na lov na leve in bivole.

»Dobro, toda prosim, da me obiščete z malo gospodično,« je odgovoril kapitan Glen v smehu in pokazal na Nelko, ki je ravno odšla od okna in sedla poleg njega.

»Gospodična Rawlison ima očeta,« je odvrnil Stanko, »jaz pa sem njen varuh samo za časa potovanja.«

---

* Ti polki angleške kavalarije, ki so se za Napoleonovih časov bojevali ob strani poljske konjenice, se resnično še danes ponašajo s tem in vsak častnik, govoreč o svojem polku, ne pozabi pripomniti: »Bili smo se s Poljaki.« Pater Chevrilon: »Aux Indes«.

Nato se je drugi častnik urno obrnil in vprašal:
»Rawlison? Ali ni to eden izmed ravnateljev pre-
kopa, ki ima brata v Bombayu?«

»V Bombayu prebiva moj stric,« je odvrnila Nelka.

»Tvoj striček, dragica, je torej oženjen z mojo
sestro. Moje ime je Clary. Torej sva v svaštvu in zelo
me veseli, da sem se s teboj sestal in te spoznal, moja
draga, mala ptičica.«

Zdravnik je bil v resnici vesel. Povedal je, da je
takoj po svojem prihodu v Port-Said vprašal po gospo-
du Rawlisonu, toda v uradu ravnateljstva so mu rekli,
da je odšel na praznike. Obžaloval je tudi, da odpotuje
ladja, s katero se popeljeta z Glenom v Mombasso, iz
Sueza že čez nekaj dni in radi tega ne bo mogel po-
hiteti v Medinet.

Naročil je Nelki, naj pozdravi očeta, in ji obljubil,
da ji bo pisal iz Mombasse. Nato sta se častnika spu-
stila v pogovor z Nelko, tako da je Stanko ostal ne-
koliko ob strani. Na vseh postajah so prodajali v ve-
likih množinah mandarine, sveže datelje in tudi izboren
sladoled. Razen Stanka in Nelke se je teh posluževala
tudi Dinah, ki se je poleg svojih drugih lastnosti odli-
kovala tudi po veliki sladkosnednosti.

Tako je otrokoma hitro minila pot do Kaira. Pri
slovesu sta častnika poljubila Nelkino ročico in glavico,
stisnila Stanku desnico in kapitan Glen, kateremu je
odločni deček zelo ugajal, je rekel napol v šali, napol
resno:

»Poslušaj, deček! Kdo ve, kdaj in v kakšnih raz-
merah se morda še srečava v življenju. Vedi pa, da
moreš vedno in povsod računati na moje prijateljstvo
in pomoč.«

»Vi pa na mojo!« je odvrnil Stanko z resnim
poklonom.

IV.

Oba gospoda, Tarkowski in Rawlison, ki je ljubil
svojo malo Nelko bolj kot lastno življenje, sta se zelo
razveselila prihoda otrok. Tudi mala dvojica je z ve-

seljem pozdravila očeta, potem pa se je začela razgledovati po šotorih, ki so bili od znotraj že popolnoma urejeni in pripravljene za sprejem milih gostov. Ti šotori so bili veliki, razdeljeni na dva dela, izmed katerih je bil prvi prevlečen z modro, drugi z rdečo flanelo, tla pa so bila pokrita s preprogami. Prostorni pa so bili kakor velike sobe. Družba, kateri je šlo zelo za ugled pri visokih uradnikih prekopske družbe, se je potrudila za čim lepša in udobnejša stanovanja. Gospod Rawlison se je spočetka bal, da ne bi bivanje v šotoru škodilo Nelkinemu zdravju, in ako se je zadovoljil, je to storil samo radi tega, ker se je v slučaju slabega vremena mogel še vedno preseliti v hotel. Sedaj pa, ko si je vse dobro ogledal, je prišel do prepričanja, da bodo v svežem zraku prežiti dnevi in noči za njegovo drago edinko stokrat koristnejši kakor pa prebivanje v zadehlih sobah ondotnih hotelov. Tudi krasno vreme je bilo za to kot nalašč. Medinet ali El-Medine je obdan od vseh strani s peščenimi griči Libijske pustinje, ima mnogo boljše podnebje kot Kairo in se ne imenuje zaman »kraj rož«. Po svoji zavarovani legi in zaradi obilne vlage v zraku, niso noči tam tako mrzle kakor v drugih delih Egipta. To velja celo za kraje, ležeče dalje proti jugu. Zima pa je naravnost razkošna, a od listopada dalje se začenja največji razvoj rastlinja. Daktilove palme in oljke, katerih je sicer malo v Egiptu, figovo drevje, pomaranče, mandarine, ogromni ricinusi, granate in razno drugo južno rastlinstvo pokriva to razkošno oazo kot nepretrgan gozd. Vrtovi so tako rekoč zagrnjeni z valujočim vejevjem akacij, bezgov in rož, tako da raznaša ponoči vsak pihljaj njihov opajajoči vonj. Človek diha tu s polnimi prsi in »noče še umreti«, kakor pravijo domačini.

Podobno podnebje ima samo na drugi strani Nila, toda bolj proti severu ležeči Heluan, vendar nima tako bujnega rastlinja.

Toda s Heluanom so bili za gospoda Rawlisona združeni žalostni spomini, ker je tam umrla Nelkina mati. Radi tega je bil rajši v Medinetu, in ko je gledal jasno deključino obličje, je snoval načrte, kako si bo pri

prvi priliki kupil prostor z vrtom, postavil na njem udobno angleško hišo in v tistem blagoslovljenem kraju preživel vse dopuste, katere bo mogel dobiti; po dokončani službi pri prekopu se bo pa morda stalno tu naselil.

Toda to so bili samo načrti, spadajoči v oddaljeno prihodnost in še nedoločeni. Otroka pa sta že takoj pri prihodu vsepovsod stikala kakor dve muhi, hoteč si pred obedom ogledati vse šotore, pa tudi osle in velblode, ki jih je Cook v mestu najel. Toda živali so bile na oddaljenem pašniku, zato ni bilo mogoče, da bi jih še tisti dan videla. V nadomestilo sta pa Nelka in Stanko v svoje veliko veselje zagledala v šotoru gospoda Rawlisona Hamisa, Hadigijevega sina, dobrega znanca iz Port-Saida. Deček ni bil v službi pri Cooku, zato se je Rawlison začudil, ko ga je srečal v El-Medine, ker ga je pa že poprej rabil za prenašanje orodja, ga je vzel tudi sedaj v službo za razne manjše usluge in pošiljatve.

Večerja je bila izvrstna, ker se je stari Kopt, ki je bil že mnogo let kuhar v družbi Cooka, hotel postaviti s svojo umetnostjo. Otroka sta pripovedovala, kako sta se med potjo seznanila z angleškima častnikoma, kar je posebno zanimalo Rawlisona, katerega brat Rihard je bil oženjen s sestro doktorja Claryja in je v resnici že dolgo let bival v Indiji. Ker je bil njegov zakon brez otrok, je striček silno ljubil svojo malo nečakinjo, katero je poznal le iz fotografije. V vsakem svojem pismu je skrbno po njej povpraševal. Očeta sta se smehljala, ko jima je Stanko povedal, da ga je kapitan Glen povabil v Mombasso. Deček pa je vzel stvar popolnoma resno in si zatrjeval, da mora nekoč obiskati svojega novega prijatelja na drugi strani ravnika. Gospod Tarkowski mu je moral raztolmačiti, da angleški uradniki ne ostajajo dolgo v službi na enem in istem mestu, to pa radi nezdravega afriškega podnebja. Preden Stanko doraste, bo imel kapitan že deseto službo, ali pa ga ne bo več na svetu.

Po obedu je šla vsa družba pred šotore, kjer so služabniki razstavili zložljive pletene stole, za starejša

gospoda so pa pripravili kisló vodo in »brandy«. Bila je že noč, toda izredno topla, ker pa je bil ščip, je bilo svetlo kakor podnevi. Belo zidovje mestnih poslopij nasproti šotorom je zeleno odsevalo, zvezde so žarele na nebu, v zraku pa se je širil vonj rož, akacij in helijotrop. Mesto je že spalo. V nočni tišini si slišal samo od časa do časa kričeče glasove žerjavov, čapelj in flamingov, letajočih iznad Nila proti jezeru Karaunu. Nenadoma je nočno tišino prerušilo votlo, glasno pasje lajanje, da sta se Stanko in Nelka zdrznila, ker se jima je zdelo, da prihaja iz šotora, ki si ga nista še ogledala in ki je bil določen za skladišče sedel, orodja in raznih potrebščin.

»Kako velikanski pes mora to biti. Pojdiva gledat,« je rekel Stanko.

Tarkowski se je pričel smejati, Rawlison pa je otrl pepel s cigare in rekel istotako s smehom:

»Wel! zaman smo ga zaklenili.«

Nato se je obrnil k otrokoma.

»Jutri, kakor vesta, je sveti večer in s tem psom je hotel Tarkowski presenetiti Nelko, toda presenečenje je začelo lajati in zato ga moram razkriti že danes.«

Ko je Nelka to slišala, je v hipu splezala Tarkowskemu na kolena, ga objela okrog vratu, potem pa stekla k očetu:

»Papa, kako sem srečna! kako sem srečna!«

Objemom in poljubom ni bilo konca; končno je Nelka stopila na svoje noge in pogledala Tarkowskemu v oči:

»Gospod Tarkowski...«

»Kaj pa je, Nelka?«

»...ker že vem, da je tam, ali bi ga ne mogla že danes videti?«

»Saj sem vedel,« je zaklical navidezno jezno gospod Rawlison, »da se ta mala muha ne bo zadovoljila samo z novico.«

Tarkowski pa se je obrnil k Hadigijevemu sinu in rekel:

»Hamis, pripelji psa.«

Mladi Sudanec je izginil za kuhinjskim šotorom, za trenutek pa se je spet prikazal, vodeč za sabo veliko žival, ki jo je držal za ovratnik.

Nelka se je umaknila.

»Oj!« je vzkliknila in prijela očeta za roko.

Stanko pa je vzkliknil ves navdušen:

»To je lev, ne pes!«

»Imenuje se Sabah (lev),« je odvrnil Tarkowski.

»Spada k plemenu mastifov, to so največji psi na svetu. Ima šele dve leti, pa je že zares velik. Ne boj se, Nelka, ker je pohleven kot jagnje. Le pogum. Kar izpusti ga, Hamis.«

Hamis je izpustil ovratnik, za kateri je držal britana, ko je pa pes začutil, da je prost, je začel mahati z repom in se stiskati k Tarkowskemu, s katerim se je dobro poznal že poprej, in lajati od radosti.

Pri mesečnem svitu sta otroka začudeno gledala njegovo ogromno okroglo glavo z visečimi čeljustmi, široke šape in mogočno postavo, ki je po temnorumeni dlaki v resnici spominjala leva. Kaj takega še nista videla doslej v življenju.

»S takim psom bi človek brez nevarnosti šel skozi vso Afriko,« je vzkliknil Stanko.

»Vprašaj ga, če bi mogel prinesiti nosorožca,« je rekel Tarkowski.

Saba bi seveda ne mogel odgovoriti na to vprašanje, toda namesto tega je mahal z repom vedno bolj veselo in se stiskal k ljudem tako prijazno, da se ga je Nelka takoj nehala bati in ga začela gladiti po glavi.

»Saba, mili, ljubi Saba.«

Rawlison se je nagnil k psu, privzdignil njegovo glavo k deklčinemu ličecu in rekel:

»Saba, poglej si to deklico. Glej, to je tvoja gospodinja! Moraš jo ubogati in ji streči, razumeš?«

»Vov!« je odvrnil Saba z basom, kakor bi res razumel, kar mu je gospod rekel.

In razumel je celo bolje, kakor bi bilo pričakovati, zakaj takoj je izrabil priliko, ko mu je bila glava v bližini deklčinega obličja, da ji je obliznil nosek in ličeci s svojim širokim jezikom v znak vdanosti.

To je izzvalo splošen smeh. Nelka je morala iti v šotor, da se je umila. Ko se je čez četrto ure vrnila, je videla, kako je Saba položil svoji šapi na Stankova ramena, da se je deček šibil pod tem bremenom. Pes je bil za glavo višji od njega.

Prišel je čas počitka, toda dekletce si je izprosilo še pol ure zabave, da bi se mogla boljše spoznati s svojim prijateljem. To prijateljstvo pa se je že tako poglobilo, da jo je Tarkowski kmalu posadil po žensko na pasji hrbet, držoč jo z rokama, da ne bi padla, in velel Stanku, naj vodi psa za ovratnik. Tako je jahala nekaj časa, potem je poskusil tudi Stanko zasesti pasjega konja, toda ta se je postavil takoj na zadnje noge, da se je Stanko nepričakovano naglo znašel na pesku poleg repa.

Otroka sta že hotela iti spat, ko sta se v daljavi pojavili na trgu, ki ga je obseval ščip, dve beli postavi, hiteči k šotorom.

Doslej mirni Saba je pričel zamolklo godrnjati in se jeziti, tako da ga je moral Hamis na Rawlisonovo povelje prijeti za ovratnik, medtem ko sta dva v bela burnusa oblečena človeka obstala pred šotorom.

»Kdo je?« je vprašal Tarkowski.

»Vodnika velblodov,« je odgovoril eden izmed prišlecev.

»Ah! to sta Idris in Gebhr? Kaj pa hočeta?«

»Prišla sva vprašat, če naju ne bo treba jutri?«

»Ne. Jutri in pojutrišnjem imamo velika praznika in v tem času se ne spodobi hoditi na izlete. Priidite tretje jutro zгодaj.«

»Hvala vam, efendi.« *(gospod!)*

»Ali pa imate dobre kamele?« je vprašal Rawlison.

»Bismillah!« je odvrnil Idris: »resnične hegin (kamele za jahanje) z debelimi grbami in mirne kakor ha-ga (ovce). Sicer bi nas Cook ne najel.«

»Ali ne tresejo preveč?«

»Gospod, položite perišče fižolov na hrbet katerekoli izmed njih, ne eno zrno ne pade na tla v najhitrejšem teku.«

»Če ne pretiravate po arabsko,« je rekel smeje se gospod Tarkowski.

»Ali pa po sudansko,« je dodal Rawlison.

Med tem pogovorom sta stala Idris in Gebhr neprenehoma kot dva bela stebra in opazovala Stanka in Nelko. Mesec je obseval njuna zelo temna obraza, ki sta v mesečnem blesku bila videti kakor ulita iz bron. Belina njunih oči je zelenkasto odsevala izpod turbanov.

»Lahko noč,« je rekel Rawlison.

»Allah naj čuva nad vami, efendi, ponoči in podnevi.«

To rekši, sta se poklonila in odšla. Spremljalo ju je zamolklo, daljnemu gromu podobno renčanje Sabe, ki mu Sudanca očitno nista ugajala.

V.

Naslednja dneva ni bilo izletov. Zato pa je na sveti večer, ko se je na nebu prikazala prva zvezda, zažarelo v šotoru gospoda Rawlisona Nelki namenjeno božično drevesce v blesku stoterih svečk. Res da je jelko nadomestovala tuja, odsekana v nekem vrtu El-Medine, Nelka pa je našla med vejicami mnogo sladčic in lepo punčko, katero je oče naročil zanjo iz Kaira, Stanko pa je dobil angleško puško, ki si jo je tako želel. Od očeta je dobil še naboje, razne lovske potrebščine in konjsko sedlo. Nelka je bila vsa iz sebe od veselja, Stanko pa je v primernem trenutku, ko ni bilo nikogar blizu, obšel šotor po rokah z nogami navzgor in to vkljub prepričanju, da mora vsak imetnik prave angleške puške kazati tudi primerno resnost. Takrat pa se ni mogel premagati. Ta sport so zelo gojili v šoli v Port-Saidu in Stanko je bil v njem zelo izurjen in je rad z njim zabaval Nelko, ki mu je to umetnost precej zavidala.

Sveti večer in prvi božični praznik sta minila otrokoma deloma v molitvah, deloma pa sta ogledovala prejete darove in dresirala Sabo. Izkazalo se je, da je novi prijatelj zelo nadarjen. Takoj prvega dne se je

naučil podajati šapo, prinašati žepni robec, katerega pa ni nič kaj rad izročil. Kmalu je tudi razumel, da se gosposkemu psu ne spodobi z jezikom umivati Nelkino obličje. Držec si s prsti nosek, je Nelka poučevala psa raznovrstnih reči, on pa je, mahajoč z repom, dajal razumeti, da posluša s primerno pazljivostjo in si jemlje nauke k srcu. Med izprehodom po peščenem mestnem trgu je Sabova slava v Medinetu naraščala od ure do ure, a kakor vsaka slava, je imela tudi ta svojo senčno stran, ker je privabila tolpe arabskih otrok. Od začetka so se držali bolj od daleč, ko so pa pozneje spoznali, da je »pošast« miroljubna, so se ojunčili, se vedno bolj bližali in slednjič oblegali šotore tako, da se skoraj nisi več mogel svobodno gibati. Pa to ni bilo še vse. Ker sesa vsak arabski otrok od jutra do večera sladkorni trs, lete za otroki vedno legijoni muh, ki so že same na sebi nadležne, utegnejo pa postati tudi nevarne, ker raznašajo zarodke egiptovskega očesnega vnetja. Služabniki so zato skušali otroke razgnati, toda Nelka jih je branila in delila najmlajšim »helou«, to je sladčice, s čimer si je pridobila njihovo naklonjenost, zaradi tega jih je bilo seveda vedno več.

Čez tri dni so se začeli skupni izleti, deloma na ozkotirnih železnicah, ki so jih Angleži zgradili v Medinet-el-Fayumu, deloma pa na oslih in velblodih. Pokazalo se je, da je bila Idrisova hvala, s katero je priporočal svoje živali, pretirana. Ne samo fižoli, ampak tudi ljudje so se komaj držali v sedlih. Nekaj resnice pa je bilo v tisti hvali. Bile so v resnici kamele »hegin«, to je jahalne kamele, in ker so jih dobro krmili z duro (domača ali sirska turščica), so imele debele grbe in so tako naglo dirjale, da so jih morali zadrževati. Sudanca Idris in Gebhr sta si znala pridobiti vkljub svojim divje se lesketajočim očem zaupanje in srca vse družbe, zlasti s svojo veliko postrežljivostjo in izredno skrbjo za Nelko. Gebhrovo obličje je imelo vedno okruten in neki zverinski izraz. Idris pa je takoj uganil, da je ta mala osebnica vsej družbi draga kakor punčica v očesu, in je pri vsaki priliki poudarjal, da mu je zanjo več kakor »za lastno dušo«. Gospod Rawli-

son je sicer domneval, da hoče Idris po Nelki priti do njegovega žepa, toda bil je tudi prepričan, da ni na svetu človeka, ki bi ne ljubil njegove edinke, zato mu je bil hvaležen in ni štedil z bakšišem.

V prvih petih dneh je družba obiskala v bližini mesta ležeče razvaline starodavnega Krokodilopolisa, kjer so nekoč Egipčani častili malika, imenovanega Sobek, ki je imel človeško postavo in krokodilsko glavo. Nato so priredili izlet k piramidi Hanara in k ostankom Labirinta, najdaljši izlet in ves čas na kamelah pa je bil k jezeru Karaunu. Njegov severni breg je neobljudena puščava, v kateri ni razen razvalin davnih egipčanskih mest nobenega sledu življenja. Na jugu pa se razteza rodovitna krasna zemlja, bregovi sami pa so porasli s trsjem in drugim močvirnim rastlinjem, domovje pelikanov, flamingov, čapelj, divjih gosi in rac. Šele tu je dobil Stanko priliko, da se je izkazal kot zanesljiv strelec. Bodisi z navadno puško, kakor tudi z novo angleško, je streljal izredno dobro, da se je po vsakem strelu oglasilo začudeno cmokanje Igrisa in arabskih veslarjev. S šumnim frfotanjem so padali v vodo ptiči, Arabci pa so vzklikali: »Bismillah« in »mašallah!«

Arabci so zagotavljali, da je na nasproti ležečem bregu pustinje veliko volkov in hijen. Ako se med peščene kope raztrosi ovčje drobovje, je mogoče priti do strela. Po teh zagotovitvah sta Tarkowski in Stanko dve noči prebila v pustinji pri razvalinah Dine. Toda prvo ovco so takoj po odhodu strelcev ukradli Beduini, druga pa je privabila samo šantovega šakala, katerega je ustrelil Stanko. Nato je bilo treba prenehati z lovom, ker je za inženirja prišel čas odhoda k pregledovanju vodovodnih del pri Baher-Jussufu okrog El-Lahuma na jugovzhodu Medineta.

Rawlison je še vedno čakal na gospodično Olivier. Na nesrečo pa je mesto nje prišlo pismo od zdravnika, ki je pisal, da se je šen na obrazu ponovil in da bolnica ne bo mogla še nekaj časa iz Port-Saida. Položaj je bil v resnici neprijeten. Nemogoče je bilo vzeti s sabo otroke, staro Dinah, šotore in vse služabnike, to

že radi tega ne, ker sta inženirja morala biti danes tukaj, jutri tam in sta morala biti pripravljena celo na to, da ju odpošljejo k velikemu prekopu Ibrahima. Zaradi tega je gospod Rawlison po kratkem posvetovanju sklenil, da izroči Nelko varstvu stare Dinah in Stanka laškemu konzularnemu agentu in oñdotnemu »mudiru« (kraljevemu namestniku), katerega je poznal že poprej. Nelki, ki se je nerada ločila od očeta, je obljubil, da bosta prihajala s Tarkowskim iz vseh bližnjih krajev v Medinet ali pa, če bo kaj zanimivega videti, pokličeta otroka k sebi.

»S sabo vzameva Hamisa,« je rekel, »in ako bo treba, ga pošljeva po vaju. Dinah naj bo vedno pri Nelki, ker pa Nelka lahko naredi ž njo, kar se ji poljubi, čuvaj pa ti, Stanko, nad obema.«

»Zanesite se,« je odvrnil Stanko, »da bom skrbel za Nelko kakor za svojo sestro. Ona ima Sabo, jaz pa puško, naj lé kdo poskuša kaj proti njej...«

»Ne gre za to,« je odvrnil Rawlison. »Saba in puška vama gotovo ne bosta potrebna. Ti bodi tako prijazen in pazi, da se ne bi preveč izmučila ali pa prehladila. Konzula sem prosil, naj takoj pokliče zdravnika iz Kaira, če bi ji kaj bilo, Hamisa pa bova pošljala sem po novice, kadarkoli bo mogoče. Tudi mudir vaju bo obiskoval. Sicer pa upam, da se prav kmalu vrneva.«

Tudi Tarkowski ni štedil pri Stanku z opomini. Rekel mu je, da Nelka ne potrebuje njegovega varstva, ker v Medinetu, kakor sploh v vsej pokrajini El-Fayum ni niti nevarnih ljudi niti divjih zverin. Kaj takega misliti bi bilo smešno in nevredno dečka, ki ima že štirinajst let. Naj bo torej samo skrben in pazljiv. Na svojo roko, zlasti z Nelko nobenih izletov, posebno ne na kamelah, ker je to jahanje vedno kolikor toliko utrudljivo.

Ko je Nelka to slišala, je naredila tako žalosten obraz, da jo je moral Tarkowski tolažiti.

»Nič ne maraj,« je rekel božajoč jo po laseh, »saj bosta še jahala na velblodih, toda z nami ali na poti k nama, ko pošljeva po vaju Hamisa.«

»A sama ne bova smela delati nobenih izletov, tu-di kratkih ne?« je vprašala deklica.

Na prstu je pokazala, kako majhne izlete misli. Očeta sta slednjič privolila s pogojem, da se izleti vrše na oslih, ne na kamelah — in ne k razvalinam, kjer utegneta pasti v kakšno jamo, ampak po poti na bližnje polje in k vrtom, ki leže okrog mesta. Drago-man Cooka naj bi vedno spremljal otroka.

Nato sta gospoda odpotovala, toda nista šla daleč, samo v Hamarat-el-Makta, tako, da sta se že čez deset ur vrnila na noč v Medinet. To se je ponavljalo nekaj dni zapored, dokler si nista ogledala vseh del v obližju. Ko sta pozneje odhajala v bolj oddaljene kraje, je zvečer včasih prišel Hamis in zgodaj zjutraj vzel Stankā in Nelko s sabo do krajev, kjer sta jima očeta hotela pokazati kaj zanimvega. Čez dan sta bila otroka pri starših, zvečer sta se pa vračala v šotore v Medinet. Včasih pa Hamis ni prišel in takrat je Nelka nestrpno pričakovala odposlanca, dasi je bila v Stankovi družbi in je Saba vsak dan pokazal kakšno novo posebnost. Tako je pretekel čas do svetih treh kraljev, ko sta se inženirja vrnila v Medinet.

Dva dni pozneje sta zopet odpotovala in povedala, da odhajata sedaj za daljši čas in pojdeta najbrže celo do Beni-Suefa, od tam pa v El-Fachen, kjer se začenja istoimni prekop, ki teče vzporedno z Nilom daleč na jug.

Otroka sta se silno začudila, ko se je tretjega dne okrog enajste ure Hamis nenadoma pojavil v Medinetu. Prvi ga je srečal Stanko, ki je šel na pašnik gledat velblode. Hamis se je razgovarjal z Idrisom in je povedal Stanku samo to, da je prišel ponj in po Nelko in da pride takoj v šotor povedat, kam morajo iti po naročilih gospodov. Deček je veselo novico takoj nesel Nelki, ki se je zabavala s Sabo pred šotorom.

»Veš! Hamis je tu!« je klical že od daleč.

Nelka je skočila kvišku, držeč nožici skupaj, kakor delajo dekletca, kadar skačejo čez vrstico.

»Ali pojdeva! pojdemo torej!«

»Da, pojdemo in še daleč.«

»Kam pa?« je vprašala in popravila z rokami nazaj lase, ki so ji padli na oči.

»Ne vem. Hamis je rekel, da pride takoj sem in nama pove.«

»Odkod pa veš, da je daleč?«

»Ker sem slišal, ko je Idris rekel, da prideta on in Gebhr s kamelami takoj. To pomeni, da odpotujeva po železnici in dobiva kamele tam, kjer sta najina očeta, od tam bomo pa prirejali izlete.«

Nelka je poskakovala, da so ji lasje pokrili zdaj ne samo oči, ampak ves obrazek, nožice pa so ji odskakovale od tal, kakor da so iz kavčuka.

Četrto ure pozneje je prišel Hamis in se poklonil obema:

»Kanage (gospospodič),« je rekel Stanku, »čez tri ure odidemo s prvim vlakom.«

»Kam?«

»V El-Gharek-el-Sultani, od tam pa z gospodi na velblodih v Vadi-ryan.«

Stanku je srce zaigralo od veselja, istočasno se je pa tudi začudil Hamisovim besedam. Vedel je, da je Vadi-ryan velika veriga peščenih gričev, ki se dvigajo na jugu Libijske puščave in jugozapadu od Medineta, gospoda Tarkowski in Rawlison sta pa povedala pri odhodu, da gresta baš v nasprotno smer proti Nilu.

»Kaj pa se je zgodilo?« je vprašal Stanko. »Torej moj oče in gospod Rawlison nista v Beni-Suefu, ampak v El-Gharaku?«

»Tako je nanoslo,« je odvrnil Hamis.

»Pa sta vendar rekla, naj jima pišemo v El-Fachen.«

Nekaj časa je iskal pri sebi pisma, potem je pa zavpil:

»Oh, nabi! (prerok), pismo sem pozabil v torbi pri velblodarjih. Takoj grem nazaj, preden odideta Idris in Gebhr.«

Nato je stekel k velblodarjem, otroka pa sta se začela pripravljati z Dinah na pot. Ker so se odpravljali na daljši izlet, je Dinah zavila dvoje sukenj, nekaj perila in toplejšo obleko za Nelko. Tudi Stanko je

mislil nase in zlasti ni pozabil na puške in naboje, ker je imel upanje, da bo med peščenimi valovi Vadi-rayana zadel na volkove in hijene.

Hamis se je vrnil šele čez uro tako poten in zasopel, da nekaj trenutkov ni mogel najti odduška.

»Nisem našel več kamelarjev,« je rekel, »in sem tekkel za njimi, toda zaman. Pa nič ne škodi, ker pismo in tudi oba gospoda najdemo v El-Gharaku. Ali pojde tudi Dinah z nami?«

»Zakaj pa ne?«

»Morda bi bilo bolje, ako bi ostala tu, gospoda nista o njej ničesar govorila.«

»Toda pri odhodu sta naročila, da mora biti Dinah vedno pri dekletu, zato pojde tudi sedaj z nami.«

Hamis se je sklonil, položil dlan na srce in rekel:
»Hitimo, gospod, sicer nam katr (vlak) ubeži.«

Bilo je vse pripravljeno, zato so prišli še pravčasno na postajo. Razdalja iz Medineta v Gharak ne znaša več kot trideset kilometrov, toda stranska železnica, ki veže te kraje, vozi počasi in se pogostoma ustavlja. Ako bi bil Stanko sam, bi brez dvoma rajši jahal na kameli, kakor pa se peljal po železnici, ker je izračunal, da bosta Idris in Gebhr, ki sta odšla dve uri pred vlakom, pred njimi v El-Gharaku. Toda za Nelko bi bila ta pot predolga, mali varuh pa, ki si je zelo k srcu vzel opomine obeh očetov, ni hotel, da bi se preveč izmučila. Sicer pa je obema čas tako hitro minil, da sta se komaj razgledala, ko sta že bila v Gharaku.

Mala postaja, s katere prirejajo Angleži navadno izlete v Vadi-ryan, je bila popolnoma prazna. Našli so samo nekaj zakritih žensk s koši mandarinov, dva neznana beduinska velblodarja in Idrisa in Gebhra s sedmimi kamelami, izmed katerih je bila ena jako upehana. Tarkowskega in Rawlisona pa ni bilo videti nikjer.

Idris je na sledeči način razložil njuno odsotnost:

»Gospoda sta odšla v pustinjo, da postavita šotore, ki sta jih pripeljala iz Etsah, in sta rekla, naj gremo za njima.«

»Kako ju pa najdemo med temi griči?« je vprašal Stanko.

»Poslala sta nam vodnike, ki nas bodo peljali.«

To rekši, je pokazal na Beduine. Starejši izmed njih se je priklonil, obrisal s prstom edino oko, katero je še imel, in odvrnil:

»Naše kamele niso tako rejene, toda nič manj urne od vaših. V eni uri bomo tam.«

Stanko je bil vesel, da bodo prenočili v pustinji, toda Nelka je bila nekoliko razočarana, ker je bila prepričana, da najde očeta v Gharaku.

Med tem pa se je postajenačelnik, zaspan Egipčan v rdečem fesu in s temnimi naočniki, približal, in ker ni imel drugega dela, je začel ogledovati evropska otroka.

»To sta otroka onih »inglezi«, ki so šli s puškami davi v pustinjo,« je rekel Idris ter posadil Nelko na sedlo. Stanko je izročil puško Hamisu in sedel poleg nje, kajti sedlo je bilo prostorno in je imelo obliko baldahina brez strehe. Dinah je sedla za Hamisa, drugi so prevzeli svoje kamele in odšli. Ako bi bil postajenačelnik nekoliko dalje gledal za njimi, bi se bil morda začudil, da so Angleži, katere je omenil Idris, odšli naravnost k razvalinam na jug, ti so se pa spočetka obrnili k Talei v nasprotno smer. Toda načelnik se je že prej vrnil v stanovanje, ker tistega večera ni prišel več noben vlak v Gharak.

Bila je peta ura popoldne. Vreme je bilo krasno. Solnce je že prešlo na to stran Nila in se nagnilo k pustinji, toneč v zlato in škrlatni zarji, ki je žarela na zahodni strani neba. Zrak je bil tako nasičen s tem rožnatim bleskom, da so se kremžile oči od njegovega sijaja. Polja so se prevlekla z višnjevo barvo, oddaljeni griči pa, jasno odsevajoči v solnčnem blesku, so imeli barvo čistega ametista. Svet je izgubil resnično zunanost in zdelo se je, kakor bi bil samo odsev nadzemskih luči.

Dokler so jahali po zeleni in obdelani pokrajini, je vodil beduinski vodnik karavano v zmernem koraku,

ko je pa pod nogami velblodov zaškripal trdi pesek, se je vse hkratu izpremenilo.

»Yalla! Yalla!« so zatulili hkratu divji glasovi.

Istočasno so zažvižgale palice, velblodi so se spuстили v dir in hiteli z vetrovno brzino, da se jim je izpod nog zakadil puščavski pesek in prah.

»Yalla! Yalla!...«

Kamelin korak trese, dir pa, v katerem te živali redko teko, ziblje, zato je otroka spočetka zabavalo to divje jahanje. Toda kdor se je že gugal, ve, da prehitro zibanje povzroča omotico. Čez nekaj časa neprestanega dirjanja se je mali Nelki začelo vrteti v glavi in mrčiti v očeh.

»Stanko, čemu pa tako letimo,« je zaklicala in se obrnila k tovarišu.

»Bržkone so pustili, da so se velblodi preveč zagnali, sedaj jih pa ne morejo ustaviti,« je odvrnil Stanko. Ko je pa opazil, da je dekličino obličje nekoliko pobledelo, je začel klicati Beduinom, ki so dirjali naprej, naj gredo počasneje. Njegovo klicanje pa je imelo samo ta uspeh, da so se zopet razlegli kriki: »Yalla!« in so živali še hitreje zdirjale.

Deček je mislil v prvem trenutku, da ga Beduini niso slišali, ko pa tudi na njegovo drugo klicanje ni bilo odgovora in je Gebhr, ki je jahal za njimi, neprestano tolkel kamelo, mu je prišlo na misel, da se niso kamele tako zagnale, ampak da ljudje tako hite iz nekega neznanega mu vzroka.

Prišlo mu je na misel, da so morda krenili na napačno pot in hočejo sedaj nadomestiti izgubljeni čas in gonijo tako iz strahu, da jih ne bi gospoda grajala, ako bi prišli veliko prepozno. Toda koj nato je prišel do sklepa, da to ne more biti pravi vzrok, ker bi se gospod Rawlison bolj hudoval, ako se Nelka preveč izmuči. Kaj naj torej to pomeni? In zakaj ne poslušajo njegovega povelja? V dečkovem srcu se je začela porajati jeza in strah za Nelko.

»Stoj!« je zavpil z vso silo in se obrnil k Gebhru.

»Molči,« je zakričal Sudanec v odgovor.

In pognali so dalje.

Noč se naredi v Egiptu okoli šeste ure, večerna zarja pa takoj ugasne. Čez nekaj časa se je prikazal na nebu velik mesec, ki je bil rdeč od odseva večerne zarje in je razlil po pustinji svojo mehko svetlobo.

V večerni tišini si slišal samo zasoplo dihanje kamel in zamolklo, naglo udarjanje nog ob pesek. Včasih je zažvižgala palica. Nelka je bila že tako izmučena, da jo je Stanko moral držati na sedlu. Ne-prenéhoma je povpraševala, če bodo kmalu na mestu, in očitvidno jo je krepila samo še nada, da kmalu zagleda očeta. Toda zaman sta se ozirala okoli. Pretekla je ura, potem druga: toda niti šotorov niti ognja ni bilo videti nikjer.

Zdaj so Stanku začeli lasje vstajati na glavi, zakaj spoznal je, da so ju ugrabili.

VI.

Gospoda Rawlison in Tarkowski sta res pričakovala otrok, toda ne med peščenimi griči Vadi-rayana, kamor nista imela niti veselja niti potrebe potovati, ampak popolnoma v drugi strani, v mestu El-Fachenu, nad kanalom istega imena, kjer sta nadzirala pred letom končana dela. Razdalja med El-Fachenom in Medinetom znaša v zračni črti pet in štirideset kilometrov. Ker pa ni neposredne zveze in je treba potovati na El-Vasta, kar je še enkrat tako daleč, je gospod Rawlison pregledal železniški vozni red in napravil sledeči načrt:

»Hamis je odšel predsinočnjim,« je rekel Tarkowskemu, »in v El-Vasta dobil vlak, ki gre v Kairo, torej je v Medinetu danes zjutraj. Otroka se pripravita v eni uri. Ako odidejo okrog poldne, bi morali čakati na nočni vlak, ki pelje ob Nilu, ker pa nisem dovolil Nelki potovati po noči, odrinejo danes zjutraj in bodo tukaj po solnčnem zahodu.«

»Da,« je rekel Tarkowski, »Hamis se mora nekoliko odpočiti, Stanko bo seveda vzkipeł, toda kadar gre za Nelko, se moremo vedno zanesti nanj. Sicer sem mu pa tudi pisal, naj ne potujeta po noči.«

»Vrl dečko je in zaupam mu popolnoma,« je odvrnil Rawlison.

»Jaz tudi. Kljub svojim raznim napakam je Stanko odkritega značaja in nikdar ne laže, ker je pogumen, samo bojazljivci lažejo. Tudi odločnosti mu ne manjka, in če se bo s časom nekoliko unesel, mislim, da bo lahko živel na svetu.«

»Brez dvoma. Glede njegove živahnosti, mislim, da tudi ti nisi bil drugačen v svojih mladih letih?«

»Priznati moram, da ne,« je odvrnil smeje se gospod Tarkowski. »Toda zdi se mi, da nisem bil tako samozavesten, kakor je on.«

»No, to preide. Za sedaj pa bodi zadovoljen, da imaš takega dečka.«

»Ti pa, da imaš tako sladko in ljubko stvarco, kakor je Nelka.«

»Bog naju blagoslovi,« je odvrnil Rawlison ganjeno.

Prijatelj sta si stisnila dlani, potem sta začela pregledovati načrte in proračune kanalskih del. Pri tem delu jima je pretekel čas do večera.

Ob šestih, ko se je že naredila noč, sta bila na postaji. Izprehajajoč se po peronu, sta se razgovarjala o otrocih.

»Lepo vreme, toda hladno,« se je odzval gospod Rawlison. »Bog ve, če je Nelka vzela s sabo toplo obleko?«

»Stanko je gotovo na to mislil in Dinah tudi.«

»Meni je pa žal, da nisva šla sama v Medinet, namesto da jih sem kličeva.«

»Saj veš, da sem ti to svetoval.«

»Vem, in ako bi nama ne bilo treba odtod potovati dalje na jug, bi bil temu pritrtil. Izračunal sem pa, da bi nama pot vzela mnogo časa in bi mogla biti manj časa skupaj z otrokoma. Sicer ti pa povem, da me je Hamis pregovoril, da ju dam semkaj pripeljati. Rekel mi je, da ju je silno vesel in bi bil silno srečen, ako bi mogel iti ponje. Saj se ne čudim, da sta se mu tako priljubila...«

Pogovor so prekinili signali, naznanjajoči prihod vlaka. Čez nekaj trenutkov so se iz teme prikazale ognjene oči železniškega stroja, obenem se je razleglo njegovo težko sopenje in sikanje.

Vrsta razsvetljenih vagonov je privozila ob peron, se zazibala in obstala.

»Nisem jih videl pri nobenem oknu,« je rekel Rawlison.

»Morda sede kje notri in pridejo takoj ven.«

Popotniki so začeli izstopati, toda bili so skoraj izključno Arabci, ker El-Fachen razen lepih palmovih in akacijevih gajev nima nič posebnega. Otroka nista prišla.

»Hamis je najbrže zamudil vlak v El-Vasta,« je rekel z nejevoljnim glasom Tarkowski, »ali je pa zaspal po nočnem potovanju in tako pridejo šele jutri.«

»Morebiti,« je odvrnil nemirno gospod Rawlison. »Mogoče je pa tudi, da je kateri izmed njiju obolel.«

»Stanko bi v tem slučaju brzojavil.«

»Kdo ve, če naju ne čaka brzojavka v hotelu?«

»Pojdiva!«

Toda v hotelu nista zvedela ničesar. Gospod Rawlison je bil vedno nestrpnejši.

»Veš, kaj se je utegnilo še zgoditi?« je rekel Tarkowski. »Hamis je morda zaspal, pa ni hotel otrokoma tega priznati. Prispel je k njima šele danes ter jima sporočil, da odpotujejo jutri. Nama se bo pa izgovarjal, da ni razumel najinega povelja. Za vsak slučaj brzojavim Stanku.«

»Jaz pa mudirju v Fayum.«

Čez nekaj trenutkov sta odšli dve brzojavki. Res, da ni bilo še vzroka vznemirjati se, vendar sta inženirja preživela v pričakovanju odgovora nemirno noč in rano zjutraj sta bila že na nogah. Odgovor od mudirja je prispel šele okrog desete ure in se je glasil sledeče:

»Poizvedoval na postaji. Otroka sta odpotovala včeraj v Gharak-el-Sultani.«

Lahko si je predstaviti, kakšno začudenje in jeza sta se polastila očetov pri tej nepričakovani novici. Nekaj časa sta gledala drug drugega, kakor ne bi raz-

umela besed brzjavke, potem pa je Tarkowski, ki je bil človek nagle jeze, udaril z dlanjo po mizi in rekel:

»To je Stanko naredil, toda jaz ga že odvadim takih reči.«

»Tega se ne bi nadejal od njega,« je odvrnil Nelkin oče.

Nekaj trenutkov pozneje pa je vprašal:

»Kaj pa Hamis?«

»Morda ju ni več našel in ne ve kaj početi, ali pa je šel za njima.«

»Tako mislim tudi jaz.«

Uro pozneje sta že odpotovala v Medinet. V šotorih so povedali, da sta odšla tudi velblodarja, nato so pa potrdili, da se je odpeljal Hamis z otrokoma v El-Gharak. Stvar je postajala vedno bolj zamotana in razjasniti jo je bilo mogoče samo v El-Gharaku.

Na tej postaji šele sta začela spoznavati strašno resnico.

Postajni načelnik, oni zaspani Egipčan s temnimi naočniki, je povedal, da je videl okrog štirinajst let starega dečka in osemletno deklico s starejšo zamorko, ki so odhajali v puščino. Ne spominja se, če je bilo vseh velblodov osem ali devet, toda zapazil je, da je bil eden upehan, kakor da je imel za seboj dolgo pot, dva Beduina sta imela vse mokro okrog sedel. Spominja se tudi, da mu je nekdo izmed kamelnikov, ko je ogledoval karavano, rekel, da sta to otroka Angležev, ki so nekoliko prej odpotovali v Vadi-ryan.

»Ali so se ti Angleži vrnil?« je vprašal Tarkowski.

»Da, vrnilo so se še zvečer z dvema ubitima volkoma,« je odvrnil načelnik, »in začudil sem se, da se ne vračajo skupaj z otrokoma. Toda nisem jih nič vprašal, ker to ne spada v mojo službo.«

Ko je to povedal, je odšel po svojih dolžnostih. Med tem pripovedovanjem je postalo Rawlisonovo obličje belo kot papir. Z motnim pogledom se je ozrl na prijatelja, snel kiobuk, dvignil dlan k spotenemu čelu in se opotekel, kakor bi padal.

»Rawlison, saj si vendar mož,« je vzkliknil Tarkowski. »Naša otroka sta ugrabljena. Treba ju je rešiti.«

»Nelka! Nelka!« je ponavljal nesrečni Anglež.

»Nelka in Stanko! to ni Stankova krivda. Zvabili so ju semkaj in zavratno ugrabili. Kdo ve, zakaj? Morda radi odkupnine. Hamis je gotovo pri zaroti, Idris in Gebhr tudi.«

Sedaj se je spomnil, kar mu je povedala Fatma, da sta oba Sudanca iz rodu Dangalov, v katerem se je rodil tudi Mahdi, in da izhaja iz tistega rodu tudi Hamisov oče Hadigi. Pri tej misli mu je za trenutek srce zastalo v prsih, zakaj spoznal je, da sta bila otroka najbrže ugrabljena ne radi odkupnine, ampak da ju zamenjajo za Smainovo rodbino.

Toda kaj bodo delali z njima soplemeniki zlovražnega preroka? V puščavni ali kje nad bregom Nila se ne morejo skriti, kajti v puščavi bi vsi pomrli za lakoto in žejo. Nad Nilom bi jih pa brez težave ujeli. Morda zbeže z otrokoma celo k Mahdiju.

Ta misel je Tarkowskega navdala s strahom, toda odločni bivši vojak je hitro našel ravnovesje in začel v mislih prereševati vse, kar se je zgodilo, išoč istočasno sredstev za rešitev.

»Fatma,« je premišljeval, »ni imela povoda maščevati se niti nad nama niti nad našima nesrečnima otrokoma. Ako so ju torej ugrabili, so to naredili očitno zato, da ju izročijo Smainu. Vsekakor jima smrt za sedaj ne grozi. To je sreča v najini nesreči, namesto tega ju pa čaka strašna pot, ki jima utegne biti pogubna.«

Svoje misli je takoj povedal prijatelju, nato pa nadaljeval:

»Idris in Gebhr, ki sta divja in neizobražena človeka, si predstavljata, da so Mahdijeve čete že blizu, toda Hartum, kamor je Mahdi že prišel, je oddaljen od tu dva tisoč kilometrov.

Potovati morajo vedno ob Nilu in se ne smejo od njega oddaljiti, sicer bi kamele in ljudje poginili od žeje. Pojdi takoj v Kairo in prosí kediva, naj brzojaví

na vse vojaške postaje in naj se lov začne ob desnem in levem bregu reke. Šejkom ob bregovih obljubi veliko nagrado, če ulove begunce. Po vaseh naj pridrže vsakega, ki pride k Nilu po vodo. Na ta način morata Idris in Gebhr pasti v roke oblastem, midva pa dobiva otroka nazaj.«

Rawlisonu se je pomirila vroča kri.

»Pojdem,« je rekel. »Ti zločinci so pozabili, da je angleška vojska pod načelstvom Wolseleya, idoča na pomoč Gordonu, že med potjo in jih bo odrezala od Mahdija. Ne uidejo. Ne morejo uiti! Takoj odpošljem brzojavke našemu ministru, potem se pa odpeljem. Kaj miliš pa ti?«

»Brzjaviti za dopust, pa ne bom čakal na odgovor, ampak pojdem takoj za njimi ob Nilu do Nubije, da bom vodil preganjanje.«

»Torej se morava srečati, zakaj iz Kaire pojdem tudi jaz isto pot.«

»Dobro! Sedaj pa na delo.«

»Z božjo pomočjo!« je odvrnil Rawlison.

VII.

Medtem pa so velblodi dirjali kot veter po peščeni planjavi, ki jo je obseval polni mesec. Nastopila je tiha noč. Spočetka veliki in rdeči mesec je pobledele in se povzpelo visoko. V srebrno svilnato prosojnost odeti griči so bili od daleč podobni nekakšnim svetlobnim prikaznim. Od časa do časa se je razleglo izza skal tu in tam žalostno cviljenje šakalov.

Spet je pretekla ura. Stanko je objel Nelko, podpirajoč jo s svojimi rokami, da bi ublažil učinek brzega dirjanja. Deklica ga je vedno pogosteje izpraševala, zakaj tako hite in zakaj še ni videti šotorov in očetov. Stanko je slednjič sklenil, da ji pove resnico, ki bi jo prej ali pozneje itak morala zvedeti.

»Nelka,« je rekel, »sleci rokavico in spusti jo neopazno na tla.«

»Zakaj, Stanko?«

On jo je pa stisnil k sebi in ji odgovoril z izredno prisrčnostjo:

»Stori, kar ti pravim.«

Nelka se je z eno roko držala Stanka, boječ se ga izpustiti, toda pomagala si je na ta način, da je začela z zobmi slačiti rokavico, vsak prst posebej; ko jo je popolnoma slekla, jo je spustila na zemljo.

»Čez nekaj časa vrzi drugo,« je izpregovoril spet Stanko. »Jaz sem svoje že vrgel, toda tvoje bodo laže zapazili, ker so svetle barve.«

Ko je pa videl, da ga deklica gleda z vprašujočim pogledom, je nadaljeval:

»Ne ustraši se, Nelka... Toda vedi... utegne se zgoditi, da ne srečava niti tvojega niti mojega očeta... tudi je mogoče, da so naju ti grdi ljudje ugrabili. Toda ne boj se..., ako je tako, nas bodo zasledovali. Gotovo naju dohite in rešijo. Zato sem ti velel vreči na tla rokavice, da bi zasledovalci našli sledi. Za zdaj ne morem storiti nič več, toda pozneje že kaj najdem... Gotovo si kaj izmislim, samo ne boj se in zaupaj mi...«

Toda ko je Nelka zvedela, da ne bo videla očeta in da beže nekam daleč v puščavo, se je začela tresti od strahu in jokati. Stisnila se je k Stanku in ga ihtech izpraševala, zakaj so ju ugrabili in kam ju peljejo. On jo je tolažil, kakor je mogel in znal in skoraj z istimi besedami, kakor je njegov oče tolažil gospoda Rawlisona. Očeta ju bosta iskala in obvestila tudi vse vojaške posadke ob Nilu. Slednjič ji je še zatrdil, da je on nikdar ne zapusti in jo bo vedno branil, naj se zgodi karkoli.

Toda žalost in hrepenenje po očetu je bilo v njej večje od strahu, zato ni prenehala jokati — in tako sta žalostna letela sredi jasne noči po belem pesku puščave.

Stanka pa je grabilo za srce ne samo od žalosti in strahu, ampak tudi od sramu. Res, da ni on zakrivil, kar se je zgodilo, vendar se je spomnil svoje bahavosti, ki jo je tolikokrat oče grajal. Poprej je bil prepričan, da ga ni položaja, v katerem bi si ne mogel pomagati; štel se je za nekakšnega nepremagljivega junaka in je bil pripravljen izzivati ves svet. Sedaj pa je spoznal, da je majhen deček, s katerim more vsakdo karkoli početi,

in da dirja proti svoji volji na velblodu samo radi tega, ker poganja tega velbloda od zadaj napol divji Sudanec. Občutil je hudo ponižanje, a ni vedel, kako bi se uprl. Priznati je moral sam sebi, da se boji teh ljudi in te puščave in vsega, kar utegne še zadeti njega in Nelko.

In vendar se je iz vsega srca zaklinjal ne samo njej, ampak tudi sebi, da bo čuval nad njo in jo branil, četudi za ceno svojega življenja.

Utrujena od jokanja in od blaznega, že preko šest ur trajajočega dirjanja, je začela Nelka slednjič podremavati, od časa do časa pa je celo zaspala. Stanko je vedel, da kdor pade z dirjajoče kamele, se utegne na mestu ubiti, zato je Nelko privezal z vrvico, katero je našel na sedlu. Čez nekaj časa se mu je zazdelo, da postaja tek velblodov nekoli počasnejši, dasi so sedaj drveli po ravnem in mehkem pesku. V daljavi so se dvigali beli griči, na ravnini pa je ležala nočna tišina, kakršna kraljuje navadno v puščavi. Mesec je vedno bolj bledel na nebu, medtem pa so se na njem prikazali nizko stoječi, čudni, rožnati oblaki, ki so bili popolnoma prozorni in kakor stkani iz svetlobe. Nastajali so ne ve se iz česa in se pomikali dalje, kakor da jih žene lahen veter. Stanko je videl, kako so se burnusi Beduinov in velblodi nenadoma pogreznili v rožnato barvo, ko so stopili v te obžarjene prostore, na kar je vso karavano ogrnil nežen rožen blesk. Včasih so se oblaki odeli v višnjevkasto barvo, ki se je raztegnila tja do gričev.

Pod griči so začeli velblodi stopati še počasneje. Vse okrog so se pokazale sedaj iz peščenih gričev štrleče ali v divjem neredu med peščevjem razmetane skale. Tla so postajala kamenita. Prešli so nekaj s kamenjem posejanih globin, ki so bile podobne izsušenim rečnim strugam. Tu in tam so jim zaprle pot soteske, katere so morali obhoditi. Živali so začele stopati previdneje, zibaje se kakor v plesu med suhimi in trdimi šopi jerihonskih rož, s katerimi je bilo peščevje in skalovje vsepovsod pokrito. Tu in tam se je kakšen velblod izpodtaknil, znamenje, da so živali potrebne počitka.

Slednjič so se Beduini ustavili v skriti soteski, zlezli raz sedla in pričeli razvezovati vreče. Idris in

v. ž. ni

Gebhr sta jih posnemala. Začeli so pojiti in krmiti velblode, razrahljevati opravo, razkladati popotne potrebščine in iskati ploščatih kamnov, da naredo ogenj. Ni bilo ne drevja ne suhih živalskih odpadkov, s katerimi kurijo Arabci, toda Hamis, Hadigijev sin, je natrgal jerihonskih rož, jih naložil na velik kup in zažgal. — Medtem ko so se Sudanci pečali z velblodi, so bili Stanko in Nelka in njena pestunja Dinah nekaj časa sami. Toda Dinah je bila še bolj prestrašena kakor otroka in ni mogla izpregovoriti besede. Zavila je samo Nelko v toplo, veliko ruto, sedla k njej na zemljo in ji začela jokaje poljubovati roko. Stanko pa je vprašal Hamisa, kaj vse to pomeni; ta pa se je samo nasmejäl in mu pokazal svoje bele zobe, potem pa je šel spet nabirat jerihonskih rož. Nato je deček vprašal Idrisa, ki mu je samo odgovoril: »Boš že videl« — in mu zažugal s prstom. Ko je slednjič zagorel ogenj iz rož, ki so bolj tlele, kakor pa plamenele, so se vsi posedli okrog dečka razen Gebhra, ki je še ostal pri velblodih, in začeli so jesti turščične pogače in posušeno koštrunje in kozje meso. Od dolgega pota sestradana otroka sta tudi jedla, dasi so se Nelki oči zapirale od spanja. Medtem pa se je v medlem svitu ognja prikazal temnopolti Gebhr in oči so se mu bleščale, ko je dvignil kvišku dvoje majhnih belih rokavičk in vprašal:

»Čigavo je to?«

»Moje,« je odvrnila z zaspanim in izmučenim glasom Nelka.

»Tvoje, ti mala kača?« je siknil Sudanec skozi stisnjene zobe. »Znake puščaš po poti, da bi tvoj oče vedel, kod naj nas preganja?«

To rekši, jo je udaril s korobačem, strašnim arabskim bičem, ki preseka celo velblodovo kožo. Dasi je bila Nelka zavita v debelo ruto, je kriknila od bolečine in strahu, toda Gebhr ni imel časa, da bi jo drugič udaril, zakaj Stanko je skočil v trenutku pokonci, ga udaril v prsa, potem pa prijel za vrat.

Zgodilo se je to tako nepričakovano, da je Sudanec padel vznak, Stanko pa na njega, in oba sta se začela prevračati po tleh. Deček je bil za svoja leta izredno

močan, toda Gebhr si je kmalu vedel pomagati. Najprej je odtrgal od svojega grla njegove dlani, potem ga je pa obrnil z obrazom k zemlji, pritisnil s pestjo za vrat in pričel udrihati s korobačem po hrbtu.

Vpitje in jokanje Nelke, ki je prišla divjaka za roko, proseč ga, naj Stanku »prizanes« — bi ne bilo nič pomagalo, ako ne bi bil prišel dečku nepričakovano na pomoč Idris. Bil je starejši od Gebhra, veliko močnejši in od začetka bega iz Gharak-el-Sultani so vsi poslušali njegova povelja. Izdril je tovarišu korobač iz rok, ga vrgel daleč proč in zavpil:

»Proč, tepec!«

»Jaz ga bom, tega škorpijona!« je odvrnil škripaje z zobmi Gebhr.

Toda Idris ga je med tem zagrabil za prsa, mu pogledal v oči in začel govoriti z grozečim, dasi tihim glasom:

»Plemenita* Fatma je zapovedala, da ne smemo tema otrokoma nič hudega napraviti, ker so zanj prosili...«

»Pa ga bom!« je ponovil Gebhr.

»Jaz ti pa rečem, da ne boš nad njima korobača vihtel. Sicer ti vrnem za vsak udarec deset.«

Začel ga je tresti kakor palmovo vejo, nato pa je nadaljeval:

»Ta otroka sta Smainova last, in ako bi kateri izmed njiju ne prišel tja živ, naju sam Mahdi (Bog mu daj živeti) ukaže obesiti. Razumeš, tepec!«

Mahdijevo ime je naredilo na vse njegove privrčence tak vtis, da je Gebhr takoj povesel glavo in ves prestrašen začel ponavljati:

»Allah akbar! — allah akbar!«**

Ves zbit in zasopel je Stanko vstal, toda bil je uverjen, da bi bil njegov oče v tem trenutku ponosen nanj, če bi ga mogel videti in slišati. Brez obotavljanja je priskočil na pomoč Nelki, pa tudi v tem hipu ni

* Vsi Mahdijevi sorodniki nosijo plemenitaški naslov.

** Ta vzklik pomeni samo: »Bog je velik«, toda Arabci ga izrekajo v nevarnosti, kličeč na pomoč.

mislil na lastne bolečine, dasi so ga udarci z bičem skeleli kakor ogenj, ampak je tolažil deklico, vprašujoč jo, če jo udarec še boli.

Potem pa je rekel:

»Kar sem dobil, sem dobil, toda on se te ne bo več lotil. Ah, ako bi imel kakšno orožje.«

Deklica ga je objela z obema rokama okrog vratu, mu močila lici s solzami, zagotavljajoč, da je ni močno bolelo in ne joče vsled bolečine, ampak ker se ji on smili. Stanko je nato pritisnil svoja usta k njenemu ušesu in rekel šepetaje:

»Nelka, prisegam ti, da mu tega nikoli ne odpustim, pa ne zato, ker je mene tepel, ampak ker je tebe udaril.«

S tem se je ta dogodek zaključil. Kmalu nato sta med seboj spravljena Gebhr in Idris razgrnila po tleh svoja plašča in legla nanju. Isto je za njima napravil tudi Hamis. Beduini so nasuli velblodom dure, zajahali nato dva neosedlana velbloda in odšli proti Nilu. Nelka je oprla glavo ob kolena stare Dinah in zaspala. Ogenj je skoraj ugasnil in kmalu ni bilo slišati drugega kakor hrustanje dure med zobmi velblodov. Na nebu so se prikazali majhni oblaki, ki so od časa do časa zakrili mesec, toda noč je bila jasna. Za skalami se je razlegalo žalostno cviljenje šakalov.

Čez dve uri so se Beduini vrnili z velblodi, ki so nesli z vodo napolnjene usnjate mehe. Nametali so še nekaj kuriva na ogenj, sedli na pesek in pričeli jesti. Njihov prihod je zbudil Stanka, ki je bil že zadremal, Sudanca ter Hamisa, Hadigijevega sina. Nato se je pričel pri ognju sledeči razgovor:

»Ali gremo?« je vprašal Idris.

»Ne, moramo se prej odpočiti, mi in naše kamele.«

»Ali vas ni nihče videl?«

»Nihče. Prišli smo do reke med dvema vasema.

Samo od daleč so lajali psi.«

»Treba bo vedno hoditi po vodo o polnoči in jo zajemati na odljudnih mestih. Da bi le že minila prva »hallal« (katarakt), potem so vasi redkejše in bolj naklonjene preroku. Gotovo nas bodo preganjali.«

Nato je Hamis legel s hrbtom navzgor, si podprl z dlanmi obraz in rekel:

»Mehendisa bosta najprej čakala otroka v El-Fachenu vso noč do naslednjega vlaka, potem pojdeti v Fayum in od tam v Gharak. Tam bosta šele razumela, kaj se je zgodilo, nato se morata vrniti v Medinet, da odpošljeta besede, ki lete po kovinasti žici v kraje nad Nilom, in jezdece na velblodih, ki nas bodo preganjali. Vse to jima vzame najmanj tri dni časa. Pred tem nam ni treba mučiti naših velblodov in mirno srkajmo dim iz čibukov.«

To rekši, je vzel z ognja žareč ogel jerihonske rože in zapalil ž njim pipo, Idris pa je začel po arabski navadi zadovoljno cmokati.

»Dobro si naredil, Hadigijev sin,« je rekel, »toda porabiti moramo čas, da pridemo v treh dneh kolikor mogoče daleč na jug. Mirneje se oddahnemo šele, ko prekoračimo pustinjo med Nilom in Karge (velika oaza zahodno od Nila). Bog daj, da bi velblodi vzdržali.«

»Vzdrže,« je rekel nekdo izmed Beduinov.

»Ljudje pripovedujejo,« je rekel Hamis, »da je Mahdijeva vojska (Bog mu daj dolgo življenje) že pod Asuanom.«

Stanko, ki ni preslišal niti besede tega pogovora in si je zapomnil tudi, kar je pred tem Idris govoril Gebhru, je zdaj vstal ter rekel:

»Mahdijeva vojska je pod Hartumom.«

»La! la! (ne, ne),« je ugovarjal Hamis.

Te besede so naredile svoj vtis in ko je Stanko »kajti njegovim možgani so ravno tako temni kakor njegova koža. Do Hartuma pridemo šele čez mesec dni, tudi ako bi vsak tretji dan kupovali spočite velblode in jih gonili tako kakor danes. Toda tudi tega morebiti še ne veste, da vam zapira pot angleška in ne egipčanska vojska...«

Te besede so naredile svoj vtis, in ko je Stanko to zapazil, je nadaljeval:

»Preden boste med Nilom in veliko oazo, bodo zastražena že vsa pota po vojaških stražah. Ha! besede po

kovinski žici gredo hitreje kakor pa velblodi! Kako se mislite preriti skozi?»

»Puščava je široka,« je odvrnil nekdo izmed Beduinov.

»Toda držati se morate Nila.«

»Lahko gremo tudi na ono stran, in ko nas bodo iskali na tem bregu, homo mi že na onem.«

»Po kovinski žici tekoče besede pridejo do vseh mest in vasi na obeh straneh reke.«

»Mahdi nam pošlje angela, ki bo svojo roko položil na oči Angležev in Turkov (Egipčanov), nas pa zaslonil s svojimi krili.«

»Idris,« je rekel Stanko, »ne obračam se k Hamisu, čigar glava je kakor buča, niti k Gebhru, ki je podel šakal, ampak k tebi. Vem, da nas hočete pripeljati k Mahdiju in izročiti Smainu. Ako delate to za denar, vedi, da je oče te male »bint« (deklince) bogatejši kakor vsi Sudanci skupaj.«

»Kaj misliš s tem?« ga je prekinil Idris.

»Kaj mislim? Vrnite se sami nazaj, veliki mehendis pa ne bo štedil z denarjem in moj oče tudi ne.«

»Kaj pa, če nas izročita vladi, ki bi nas dala obesiti?«

»Ne, Idris, ne. Obesijo vas prav gotovo, toda samo če vas na begu ujamejo. To se bo pa gotovo zgodilo. Ako se pa sami vrnete, vas ne zadene nobena kazen, poleg tega pa postanete bogati ljudje za vse življenje. Ti veš, da beli ljudje iz Evrope vedno drže besedo. Dam vam torej besedo za oba mehendisa, da bo tako, kot pravim.«

Stanko je bil v resnici prepričan, da bi njegov oče in gospod Rawlison stokrat rajši držala njegovo obljubo, kakor pa izpostavljal njega, zlasti pa Nelko, strašnemu potovanju in še strašnejšemu življenju med divjimi in besnimi Mahdijevimi hordami.

S trepetajočim srcem je torej pričakoval Idrisovega odgovora, ta pa se je poglobil v molčanje in odvrnil šele čez nekaj časa:

»Praviš, da nam oče male »bint« in tvoj dasta mnogo denarja?«

»Da.«

»Ali pa nam more ves njun denar odpreti rajska vrata, ki jih more odpreti sam Mahdijev blagoslov?«

»Bismillah!« sta vzkliknila Beduina obenem s Hamisom in Gebhrom.

Stanko je izgubil vsako upanje, kajti vedel je, da čeprav so ljudje na vzhodu pohlepni in podkupljivi, vendar ni na svetu zakladov, ki bi mogli omajati svoji veri resnično vdanega Mohamedanca.

Idris pa, katerega so navdušili vzkliki tovarišev, je govoril dalje, in očitvidno mu ni bilo več za to, da bi Stanku odgovarjal, ampak da bi si pridobil toliko večje priznanje in pohvalo tovarišev.

»Srečni smo, da pripadamo plemenu, iz katerega je izšel sveti prerok, toda plemenita Fatma in njeni otroci so njegovi sorodniki in Mahdi jih ljubi. Ako mu torej izročimo tebe in malo »bint«, vaju bo zamenjal za Fatmo in njene otroke, nas pa blagoslovil. Vedi namreč, da celo voda, v kateri se on zjutraj umiva po predpisih korana, zdravi boleznin in zbrise grehe, kaj šele njegov blagoslov.«

»Bismillah!« so ponovili Sudanci in Beduini.

Sedaj se je Stanko oprijel zadnje rešilne bilke in rekel:

»Torej vzemite mene, Beduini pa naj se vrnejo z malo »bint«. Za mene bodo dali Fatmo in njene sinove.«

»Še bolj gotovo jo bodo dali za vaju oba.«

Nato se je deček obrnil k Hamisu:

»Tvoj oče bo moral odgovarjati za tvoje ravnanje.«

»Moj oče je že v pustinji na poti k preroku,« je odvrnil Hamis.

»Ga bodo pa ujeli in obesili.«

Zdaj pa je Idris mislil, da mora vliti poguma svojim tovarišem.

»Jastrebi,« je rekel, »ki bodo obrali meso z naših kosti, se morda še niso izlegli. Vemo, kaj nam grozi, toda nismo otroci in puščavo poznamo že dolgo. Ti ljudje (pokazal je na Beduine) so bili že velikokrat v Berberju in poznajo taka pota, po katerih hodijo samo gazele. Nikdo nas tam ne najde in nikdo nas tam ne bo preganjal. Res je, da bomo morali skrivaj po vodo v

Baher-el-Jusuf, pozneje pa k Nilu, toda to bomo delali ponoči. Ali mislite, da ob reki ni skritih Mahdijevih prijateljev? Povem vam, da kolikor dalje gremo proti jugu, tem več jih je in da celi rodovi in njihovi šejki čakajo samo primerne prilike, da primejo za meče v obrambo prave vere. Oni nam bodo dajali vode, hrane, velblodov in bodo speljali preganjalce na napačno sled. Vemo, da je daleč do Mahdija, toda vemo tudi, da nas vsak dan približuje ovčji koži, na kateri kleči naš sveti prerok pri molitvi.«

»Bismillah!« so zaklicali spet tovariši.

Videti je bilo, da je Idrisov vpliv nad njimi znatno zrastel. Stanko je spoznal, da je vse izgubljeno, zato je hotel vsaj Nelko zavarovati pred grdim ravnanjem Sudentev. Rekel je:

»Po šestih urah potovanja je mala deklica komaj živa sem prispela. Kako si morete misliti, da vzdrži tako dolgo potovanje? Ako pa umre, umrem tudi jaz in kaj boste potem prinesli Mahdiju?«

Sedaj ni Idris našel takoj odgovora, Stanko pa je to zapazil in nadaljeval:

»In kako vas bo sprejel Mahdi in Smain, ko bosta zvedela, da morajo radi vaše neumnosti Fatma in njeni otroci dati življenje?«

Toda Sudanec je že zbral misli in odgovoril:

»Videl sem, kako si Gebhra prijel za grlo. Pri Allahu, ti si kakor mlad lev in ne umrješ, toda ona . . .«

Pogledal je spečo Nelko, katere glavica je ležala na kolenih stare Dinah, in je zaključil z nekim čudno mehkim glasom:

»Spletemo ji gnezdece na velblodovi grbi kakor ptičici, da ne bo niti čutila utrujenosti in bo spala med potjo prav tako mirno, kakor spi sedaj.«

To rekši, je stopil k velblodu in začel s pomočjo Beduinov pripravljati na hrbtu najlepšega dromedara sedež za deklico. Pri tem so veliko govorili in se prepirali med seboj, končno pa so s pomočjo vrvi, odej in bambusovih palic naredili nekaj, kar je bilo podobno globokemu, nepremakljivemu košu, v katerem je mogla Nelka sedeti ali ležati in iz katerega ni mogla pasti. Nad

tem sedežem, ki je bil tako prostoren, da je bilo tudi za Dinah v njem mesta, so razpeli platneno strešico.

»Vidiš,« je rekel Idris Stanku, »prepelična jajca se ne bi strla v tem gnezdu. Stara ženska bo pri deklici, da ji bo stregla noč in dan. Ti boš pa sedel pri meni, toda potoval boš z njo in boš mogel nad njo čuvati.«

Stanko je bil vesel, da je dosegel vsaj toliko. Ko je premislil položaj, je prišel do prepričanja, da jih za jamejo, še preden pridejo do prvega katarakta, in ta misel mu je dala poguma. Medtem pa se je želel pred vsem naspati. Ker mu sedaj ne bo treba več držati Nelke, je upal, da se bo mogel privezati s kakšno vrvjo k sedlu in spati nekaj ur. Noč je postajala vedno bledejša in šakali med peščenimi griči so prenehali cviliti. Karavana bi morala takoj odriniti, toda Sudanci so zapazili, da se že dela jutro, ter so se napotili k nekaj korakov oddaljeni skali in se začeli umivati po predpisih korana, pri čemer so rabili pesek, ker so varčevali z vodo. Nato so se razlegli njihovi glasovi in opravljali so »soubhg« ali prvo jutranjo molitev. Sredi globoke tišine so se jasno slišale njihove besede: »V imenu usmiljenega in milostljivega Boga. Hvala bodi gospodu, vladarju sveta, usmiljenemu in milostljivemu na dan sodbe. Tebe hvalimo in spoznavamo, tebe prosimo za pomoč. Vodi nas po poti teh, pri katerih ne štediš z dobrotami in milostjo, ne pa po potih grešnikov, ki so obrnili nase tvojo jezo in hodijo v zmoti. Amen.«

Ko je Stanko zaslišal te glasove, je dvignil oči k nebu — in v tem oddaljenem kraju, med rumenim tihim peščevjem, je pričel moliti:

»Pod tvojo obrambo se zatekamo, sveta Porodnica . . .«

VIII.

Noč je bledela. Ljudje so hoteli ravnokar zasesti velblode, ko so nenadoma zagledali pustinjaškega volka, bežečega z repom med nogami čez pot kakšnih sto korakov pred karavano; ko je prispel na nasproti ležečo ravno višino, je hitel z vsemi znaki strahu, kakor da

beži pred nekim sovražnikom. V egiptovskih pustinjah ni takih divjih zveri, katerih bi se volki preveč bali, zaradi tega je ta prizor silno prestrašil sudanske Arabce. Kaj to pomeni? Ali so preganjalci že tukaj? Nekdo izmed Beduinov je naglo splezal na skalo, komaj pa se je nekoliko razgledal, je še hitreje skočil doli:

»Pri preroku!« je zaklical zmedeno in prestrašeno, »nekakšen lev teče proti nam in je že tukaj!«

V tem trenutku se je izza skale razlegel debel bas: »Vov«!, v naslednjem hipu sta pa Stanko in Nelka hkratu zavpila:

»Saba! Saba!«

Ker pomeni to po arabsko: lev, so se Beduini še bolj prestrašili, toda Hamis se je nasmejal in rekel:

»Jaz poznam tega leva.«

To rekši, je zategnjeno zažvižgal in v tem trenutku je skočil ogromni britan med velblode. Ko je zagledal otroka, je od veselja prevrnil Nelko, ki je iztegovala k njemu roke, se vzel po Stanku, nato je cvileč in lajajoč obtekel nekajkrat oba, še enkrat prevrnil Nelko, se še enkrat vzel po Stanku ter končno legel k njunim nogam in pričel zevati.

V bokih je bil upadel, po jeziku, ki mu je visel na dolgo iz gobca, mu je curkoma tekla pena, mahal pa je z repom in ljubeznivo gledal Nelko, kakor bi ji hotel reči: »Tvoj oče te je izročil mojemu varstvu in zato sem prišel!«

Otroka sta sedla k njemu vsak na eno stran in ga začela božati. Dva Beduina, ki še nista videla kaj takega, sta ga začudeno gledala in ponavljala: »Allah! o kelb kebir!« (Pri bogu, kako velik pes!) — pes pa je ležal nekaj časa popolnoma mirno, potem pa je dvignil glavo, dihnil vase zrak skozi črni, ogromni troblji podobni nos, pričel vohati po zraku in skočil k ugaslemu ognju, pri katerem so še ležali ostanki jedi.

V tem trenutku je začel lomiti in drobiti kozje in koštrunje kosti s svojimi mogočnimi zobmi kakor slamo. Ostanki večerje osmero oseb, ako vštujemo staro Dinah in Nelko, so jedva zadostovali za takega »kelb kebira«.

Iblis = hudič (arabsko)

Sudance je spravil njegov prihod v veliko zadrego, velblodnika sta poklicala Hamisa na stran in se pričela ž njim nemirno in razburjeno razgovarjati.

»Iblis je prinesel tega psa!« je vzkliknil Gebhr, »kako je mogel najti pot za otrokoma, ko sta vendar prispela v Gharak z železnico?«

»Gotovo je sledil velblode,« je odvrnil Hamis.

»To ni dobro. Vsakdo, kdor ga bo pri nas videl, si bo zapomnil karavano in povedal, kod je šla. Na vsak način se ga moramo iznebiti.«

»Toda kako?« je vprašal Hamis.

»Imamo puško, vzemi jo in ustrelj ga v glavo.«

»Puško imamo, toda jaz ne znam streljati. Morda znaš ti? ...«

Hamis bi bil morda za silo to umel, zakaj Stanko je večkrat pred njim odpiral in zapiral svoje orožje, toda škoda se mu je zdelo psa, ki se mu je priljubil, ko ga je oskrboval, še preden sta otroka prišla v Medinet. Vedel pa je tudi, da Sudanca nimata pojma, kako je ravnati z orožjem novejšega sistema in da ne vesta kaj početi s puško.

»Če vidva ne znata,« je rekel s prekanjenim nasmehom, »bi mogel psa ubiti samo ta mali »nouzrani« (kristjan), toda puška more ustreliti večkrat, zato ne svetujem, da mu jo daste v roke.«

»Bog ne daj!« je odvrnil Idris, »postreljal bi nas kot prepelice.«

»Imamo nože,« je pripomnil Gebhr.

»Poskusi, toda vedi, da imaš tudi grlo, ki ti ga utegne pes raztrgati, preden ga z nožem zakolješ.«

»Kaj torej početi?«

Hamis je skomizgnil z rameni.

»Čemu bi ubili tega psa? Tudi če ga zakopljete v pesek, ga hijene izkopljejo, preganjalci najdejo njegove kosti in bodo vedeli, da nismo šli čez Nil, ampak da bežimo po tej strani. Naj gre z nami. Ko pojdejo Beduini po vodo in se bomo mi skrivali v kakšni soteski, se morete lahko zanesti, da pes ostane pri otrocih. Allah!«

»Bolje, da je prišel sedaj, kakor da bi pozneje pripeljal preganjalce po naši sledi celo v Berber. Krmiti

ga ne bo treba, kajti ako mu ne bo dovolj naših ostan-
kov, si bo preskbel kakšno hijeno ali šakala. Pustite ga,
pravim vam, in ne tratimo časa z razgovarjanjem.«

»Morda imaš prav,« je rekel Idris.

»Če imam prav, mu dam vode, da ne bo sam letal
k Nilu in se kazal v vaseh.«

Tako se je odločila usoda Sabe, ki se je nekoliko
odpočil in za silo najedel, nato v hipu izpil skledo vode
in se spustil z novimi silami za karavano.

Sedaj so prišli na visoko planoto, na kateri je ve-
ter nakopičil mnogo peska in s katere je bil na vse
strani razgled na ogromno prostrano pustinjo. Nebo je
bilo takšno, kakor da ga je prevlekla biserna matica.
Lahni, na vzhodu viseči oblaki, so izpreminjali barve
kakor opal, nato so se pa trenutno odeli z zlatom. Pri-
kazal se je prvi žarek, za tem drugi in solnce se je ne-
nadoma pojavilo izza oblakov in kakor ognjen steber
razsvetlilo vse obzorje. To je navaden naravni pojav v
južnih krajih, kjer prav za prav ni predhodnega mraka
ne svitanja. Nasmejalo se je nebo, smejala se je zemlja
in neizmerna peščena pokrajina se je razkrila člo-
veškim očem.

»Moramo hiteti,« je rekel Idris, »kajti odtod se da-
leč vidi.«

Napojeni in spočiti velblodi so hiteli kot gazele.
Saba je zaostal, toda ni se bilo treba bati, da bi se
izgubil. Pri prvem počitku je dohitel karavano. Dro-
medar, na katerem sta jahala Idris in Stanko, je tekel
poleg živali, na kateri je sedela Nelka, tako da sta se
otroka lahko med seboj pogovarjala. Sedež, ki so ga
naredili Sudanci, se je dobro obnesel in deklica je bila
videti v njem res kakor ptičica v gnezdu. Celu v spa-
nju je bilo nemogoče, da bi padla, in potovanje jo je
veliko manj mučilo kakor ponoči. Jasna dnevna svet-
loba je otrokoma dajala poguma. Stankovo srce je za-
čelo upati, zakaj če jih je došel Saba, utegnejo isto do-
seči tudi preganjalci. To nado je zaupal takoj tudi
Nelki, ki se mu je nasmehnila prvič, odkar so ju
ugrabili.

»Kdaj pa nas dohite?« je vprašala francoski, da bi je Idris ne razumel.

»Ne vem. Morda danes, morda jutri, morda čez dva ali tri dni.«

»Ali se ne bo treba vračati na kamelah?«

»Ne. Pojdemo do Nila, potem pa po Nilu do El-Vasta.«

»To je dobro, to je dobro!«

Uboga Nelka, ki je bila poprej tako vneta za jahanje na kamelah, je imela očitno dovolj te ježe.

»Po Nilu . . . do El-Vasta in potem do očeta,« je začela ponavljati z zaspanim glasom.

Ker se pri poprejšnjem počitku ni dovolj naspala, je padla zopet v globok sen, s kakršnim zaspil silno izmučen človek proti ranemu jutru. Sedaj so Beduini gnali velblode brez oddiha in Stanko je zapazil, da so se obrnili v notranjost pustinje.

Hoteč v Idrisu omajati prepričanje, da jim bo mogoče uiti preganjalcem, in pokazati, da sam trdno računa na rešitev, je rekel:

»Sedaj se oddaljujete od Nila in od Baher-Jussufa, toda to vam nič ne pomaga, saj vas ne bodo iskali pri bregu, kjer leži vas pri vasi, ampak dalje v notranjosti puščave.«

Idris pa je vprašal:

»Odkod veš, da se oddaljujemo od Nila, saj od tukaj vendar ni videti bregov.«

»Solnce, ki je na vzhodni strani neba, greje sedaj v hrbte; to pomeni, da smo se obrnili proti zapadu.«

»Ti si moder dečko,« je rekel Idris s priznanjem.

Za trenutek pa je dodal:

»Niti nas preganjalci ne dohite, niti nam ti ne ubežiš.«

»Ne,« je odvrnil Stanko, »jaz ne zbežim — če ne zbežim z njo.« In pokazal je na spečo Nelko.

Dopoldne so gnali skoraj brez oddiha, ko pa se je solnce povzpelo visoko na nebo in pričelo pripekati, so se velblodi, ki se po svoji naravi malo poté, kopali v svojem potu in njihov tek je postal znatno počasnejši. Karavano so obdale spet skale in peščeni griči. Soteske,

ki se ob deževnem času izpreminjajo v vodne struge ali tako zvane »khore«, so se vedno pogosteje pojavljale. Končno so se Beduini ustavili v neki taki dolinici, kjer so bili popolnoma skriti med skalami. Toda komaj so razjahali velblode, so zagnali krik, stekli naprej ter se neprenehoma pripogibali in metali predse kamenje. Stanku, ki še ni zlezal s svojega sedla, se je odkril čuden prizor. Iz suhega grmičevja, ki je poganjalo na dnu struge, je švignila velika kača in v bliskovitih vijugah bežala med razmetanim kamenjem proti nekemu skrivališču. Beduini so jo z vso vnemo preganjali, na pomoč pa jim je priskočil še Gebhr z nožem v roki. Toda ker je bil kraj tako razrit, je bilo težko kačo zadeti s kamnom ali jo prebosti z nožem; zato so se kmalu vrnili vsi trije z očitnim strahom na obličjih.

In razlegli so se običajni vzkliki:

»Allah!«

»Bismillah!«

»Mašallah!«

Nato sta Sudanca z nekim čudnim, vprašujočim in raziskujočim pogledom začela gledati Stanka, ki nikakor ni mogel razumeti, za kaj gre.

Medtem je Nelka zlezla s svojega velbloda, in dasi je bila manj utrujena kakor prejšnjo noč, je Stanko razgrnil zanjo odejo v senci na ravnem prostoru in ji rekel, naj leže, da se ji noge zopet zravnavajo, kakor se je izrazil. Arabci so se zbrali k obedu, ki je obstajal samo iz suharjev in dateljnov in nekaj požirkov vode. Velblodov niso napajali, ker so pili ponoči. Idris, Gebhra in Beduini so bili videti še vedno v zadregi in nemirni, zato so obedovali molče. Končno pa je Idris poklical Stanka na stran in ga začel izpraševati s skrivnostnim in nemirnim obrazom:

»Ali si videl kačo?«

»Videl.«

»Ali je nisi ti zagovoril, da se nam je prikazala?«

»Ne.«

»Gotovo nas zadene kakšna nesreča, ker je ti tepci niso mogli ubiti.«

»Vislice vas čakajo.«

»Molči! Ali je tvoj oče čarovnik?«

»Seveda je,« je odvrnil Stanko brez pomisleka, ker je takoj uganil, da imajo ti divji in praznoverni ljudje kačo za slab znak in za napoved nesreče.

»Tvoj oče nam jo je poslal,« je rekel Idris, »toda vedeti bi moral, da se moremo za njegove čarovnije maščevati nad teboj.«

»Nič mi ne boste napravili, ker bi za vsako meni storjeno krivico morali plačati Fatmini sinovi.«

»Torej tudi to si že uganil? Toda vedi, da če bi ne bilo mene, bi se bil ti kopal v svoji krvi pod Gebhrovim korobačem, in mala bint tudi.«

»Zato se bom pa tudi za tebe zavzel, Gebhr pa pride na vislice.«

Idris ga je začudeno pogledal in rekel:

»Naše življenje še ni v tvojih rokah, ti pa že govoriš, kakor bi bil naš gospodar...«

Za trenutek pa je dodal:

»Čuden 'ulet' (deček) si, takšnega še nisem videl. Doslej sem vama bil dober, toda bodi pameten in ne grozi mi.«

»Bog kaznuje izdajstvo,« je odvrnil Stanko.

Vendar pa je bilo videti, da je Idrisa zelo vznemirila Stankova samozavest, ki je uganil, da so se Arabci ustrašili slabega znamenja v podobi kače, ki jim je ušla.

Ko je Idris že sedel na velblodu, je še nekajkrat ponovil:

»Da! Jaz sem bil dober z vama!« kakor da bi za vsak slučaj hotel to vtisniti Stanku v spomin, potem pa je začel prebirati zrnca rožnega venca, katerega jagode so bile narejene iz lupine oreha »dum«, in moliti.

Okrog druge ure popoldne je bila vročina že neznosna, dasi je bil zimski čas. Na nebu ni bilo nobenega oblaka, toda na obzorju je obnebjje postajalo rjavkasto. Nad karavano so vzleteli v zraku jastrebi, katerih široko razprostrta krila so metala premične sence na rumeni pesek. V razbeljenem zraku je šumelo. Velblodi so hiteli vedno dalje in pričeli nekam čudno hrkati. Neki Beduin se je približal Idrisu:

»Nekaj hudega se pripravlja,« je rekel.

»Kaj misliš?« je vprašal Sudanec.

»Hudobni duhovi so zbudili veter, ki je spal na zahodu, pa je vstal s peska in drvi k nam.«

Idris se je dvignil nekoliko na sedlu, pogledal v daljavo in odvrnil:

»Res je. Od zahoda in juga prihaja, toda ni tako srdit kakor khmasin.«*

»Pred tremi leti pa je zasul pri Abu-Hamedu celo karavano in jo zopet odkril šele preteklo zimo. Ulla! Dovolj silen utegne biti, da zamaši nozdrvi velblodom in izsuši vodo v mehovih.«

»Moramo hiteti, da nas bo prijel samo od ene strani.«

»Drvimo naravnost proti njemu in se mu ne moremo izogniti.«

»Čim prej pride, tem prej bo minil.« To rekši, je udaril Idris velbloda s korobačem in vsi ostali so posnemali njegov zgled. Nekaj časa si slišal samo zamolkle udarce debelih palic, tleskajoče po živalskih bokih kakor ploskanje rok in vpitje: »Yalla!« ... Na jugozahodu je potemnelo poprej belkasto obzorje. Vročina je trajala dalje in solnce je žgalo jahačem glave. Jastrebi so se dvignili jako visoko, kajti sence njihovih kril so bile vedno manjše in so slednjič popolnoma izginile.

Bilo je soparno.

Arabci so vpili na velblode, dokler se jim niso izsušila grla, potem so pa umolknili in nastala je smrtna tišina, ki jo je motilo samo stokanje živali. Dvoje majhnih pustinskih lisic z ogromnimi ušesi je teklo mimo karavane, bežeč v nasprotno stran.

Beduin, ki je poprej govoril z Idrisom, se je spet oglasil z nekim čudnim, izpremenjenim glasom:

»To ne bo navaden veter. Pregarjajo nas tudi čari. Vsega je kriva kača ...«

»Vem,« je odvrnil Idris.

---

* Veter, ki je tudi jugozahodnik, pa veje samo spomladi.

»Glej, zrak se trese. Tega navadno ni v zimskem času.«

Razžarjeni zrak se je pričel tresti, očem jezdecev pa se je zdelo, da se trese tudi pesek. Beduin je snel z glave prepoteni zavoj in rekel:

»Puščavi se srce trese od strahu.«

Medtem pa se je okrenil Beduin, ki je jahal na čelu kot vodnik velblodov, in pričel vpiti:

»Že gre, že gre!«

Vihar se je v resnici približal. V daljavi se je prikazal neki temen oblak, ki se je vidno večal in se bližal karavani. Naokrog so se zazibali najbližji valovi zraka in nagli sunki so pričeli vrteti pesek. Tuintam so nastajale lукnje, kakor da nekdo vrta s palico v površino pustinje. Ponekod so nastajali urni, stebrom podobni, spodaj tenki vrtinci, ki so se pa od zgoraj širili kakor perjanice. Vse to pa je trajalo samo toliko časa, kakor bi trenil z očesom. Vihar, katerega je najprej zagledal vodnik velblodov, je z neizrečeno brzino hitel mimo. Kakor krilo velikanskega ptiča je veter treščil v ljudi in živali. V trenutku so bila usta in oči jezdecev polna prahu. Oblaki prahu so zakrili nebo, zakrili solnce in mrak se je naredil vse naokrog. Drug drugega niso več videli in celo najbližje kamele so se zibale kakor v megli. Vihar ni šumel, ker v pustinji ni drevja, ampak bučal ter zaglušil vodnikovo kričanje in tuljenje živali. Zrak je zadišal po nekakšnem oglenem dimu. Velblodi so se ustavili, se okrenili od vetra ter sklonili svoje dolge vratove k tlom, da so se njihovi gobci skoraj dotikali peska.

Sudanci pa niso pustili da bi obstali, kajti karavane, ki se ustavijo ob prihodu uragana, često zasuje pesek. V takih slučajih je najbolje pognati se z viharjem naprej, toda Idris in Gebhr nista mogla tega narediti, ker bi se na ta način vračala v Fayum, kjer sta se bala preganjalcev. Ko je torej prvi udarec prešel, so spet pognali velblode.

Nekaj trenutkov je vladala tišina, toda rdeči mrak se je počasi razgrinjal, zakaj solnce ni moglo predreti skozi oblake, viseče v zraku. Polagoma pa so začele

*v sme
viharje*

debelejše in težje plasti peska padati spet na zemljo. Peščeni prah je napolnil vse odprtine in špranje v sedlih in se vrnil v vse gube obleke. Ljudje in živali so z vsakim dihom vsrkavali prah, ki je dražil pljuča in škrtal pod zobmi.

Vihar se je utegnil vsak trenutek na novo vzdigniti in popolnoma zakriti svet. Stanku je prišlo na misel, da bi mogel v trenutku takega mraka, ako bi bil na isti kameli z Nelko, obrniti velbloda in zbežati z vetrom proti severu. Kdo ve, če bi jih v mraku in v peščenem metežu zapazili? Ako bi pa dospela do prve vasice pri Baher-Jussufu ali pri Nilu, bi bila rešena — Idris in Gebhr bi se ju niti ne drznila preganjati, ker bi utegnila priti v roke ondotnih »zabdijev«.

Stanko je vse to premislil, sunil Idrisa v ramo in rekel:

»Daj mi meh z vodo.«

Idris ni odrekel, dasi so zjutraj krenili globoko v osrčje pustinje in so bili precej daleč od reke. Imeli so dovolj vode, velblodi pa so se napili ob času nočnega počitka. Poleg tega je poznal pustinjo in vedel, da po uraganu pride navadno dež in izsušeni »kori« se za nekaj trenutkov izpremene v potoke.

Stanko je bil v resnici žejen, pil je torej vodo v velikih požirkih, potem pa ni oddal meha, ampak sunil Idrisa:

»Ustavi karavano.«

»Zakaj?« je vprašal Sudanec.

»Ker se hočem presesti na kamelo male bint in ji dati vode.«

»Dinah ima večji meh kot jaz.«

»Toda ta je požrešna in jo je gotovo že izpila. Brez dvoma je nasulo tudi mnogo peska v sedlo in koš, v katerem sedi. Dinah si ne zna pomagati.«

»Veter se bo spet dvignil in čez nekaj trenutkov nasul novega.«

»Toliko bolj bo mala bint potrebovala pomoči.«

Idris je udaril s palico kamelo — in nekaj trenutkov sta jahala molče.

»Zakaj ne odgovarjaš?« je vprašal Stanko.

»Ker premišlujem, ali bi ne bilo dobro, da te privežem k sedlu in ti na hrbtu zvežem roke.«

»Ali si znorel?!«

»Ne. Toda uganil sem, kaj nameravaš.«

»Preganjanci nas itak dohite, torej mi ni treba tega storiti.«

»Pustinja je v božjih rokah.«

Spet sta obmolknila. Debelejši pesek je že popadal na zemljo; v zraku je ostal samo še tenki, rdeči prah, skozi kateri je svetilo solnce kakor skozi tenke medene ploščice. Toda videlo se je že nekoliko dalje. Pred karavano se je raztezala sedaj ravna planjava in na njenem koncu so bistre oči Arabcev zagledale nov oblak. Bil je večji od prejšnjega, poleg tega so se dvi-gali iz njega stebri, ki so bili podobni ogromnim, zgoraj nekoliko razširjenim dimnikom. Pri tem pogledu so zatrepetala srca Arabcev in Beduinov, kajti spoznali so velike peščene vrtince. Idris je dvignil roko, položil dlani na ušesa in se začel priklanjati prihajajočemu viharju. Njegova vera v edinega Boga ga ni ovirala, da ne bi častil in se bal še drugih bogov, zakaj Stanko je razločno slišal, kako je molil:

»Gospod! tvoji otroci smo, torej nas nikar ne uniči!«

Toda »gospod« je v tistem hipu pribučal in se zagnal v velblode s tako silo, da so skoraj popadali na zemljo. Sedaj so se živali zgrnile v tesno gručo in skupno obrnile glave v sredo. Ogromne peščene množine so se zazibale. Karavano je zavil še večji mrak, kakor je bil prejšnji, v tem mraku pa so letali mimo jezdecev še neki temnejši, nejasni predmeti, ki so utegnili biti ogromni ptiči ali pa po uraganu razgnani velblodi. Groza je izpreletela Arabce, ki so verjeli, da so to duhovi ljudi in živali, ki so poginili pod peskom. Med bučanjem in tuljenjem viharjev so se razlegali čudni glasovi, ki so bili podobni zdaj smehu, zdaj zopet klicanju na pomoč. Toda vse to so bile zgolj prevare. Karavani je grozila stokrat večja, resnična nevarnost. Sudanci so dobro vedeli, da če jih dobi v sredo kateri izmed velikih vrtincev, ki se neprenehoma porajajo v naročju ura-

gana, razmeče jezdece in razkropi velblode, ako se pa prelomi in zvrne nanje, jih zasuje v trenutku pod ogromno peščeno grobljo, pod katero bodo čakali, dokler prihodnji uragan zopet ne odkrije njihovih kosti.

Stanku se je vrtelo v glavi, v prsih mu je primanjkovalo sape in pesek ga je slepil. Včasih se mu je zadelo, da sliši Nelkino klicanje. Ker so stali velblodi tesno drug poleg drugega in je upal, da Idris bržkone ne bo mogel nanj paziti, je hotel izrabiti to priliko ter tihoma splezati na dekličinega velbloda. Ni imel namena bežati, ampak je hotel samo pomagati deklici in jo bodriti. Ni še utegnil potegniti izpodse noge in ne dodobra iztegniti roke, da bi se oprijel Nelkinega sedla, že ga je držala ogromna Idrisova pest. Sudanec ga je potegnil k sebi, ga položil predse in ga začel vezati s palmovo vrvjo. Ko mu je pa zvezal roke, ga je položil počez na sedlo. Stanko je stisnil zobe in se upiral, kolikor je mogel, toda zaman. Ker je imel izsušeno grlo in polno prahu v ustih, ni mogel in ni hotel prepričevati Idrisa, da je želel samo pomagati deklici, ne pa zbežati.

Ko je pa čez nekaj časa začutil, da se davi, je začel klicati s slabim glasom:

»Pomagajte mali bint! . . . pomagajte mali bint!«

Toda Arabci so mislili rajši na svoje življenje. Veter je bil tako silen, da niso mogli obsedeti na velblodih, niti obstati na mestu. Beduina, Hamis in Gebhr so poskakali na tla, da bi držali živali za uzde pri spodnji čeljusti. Idris je porinil Stanka nazaj na sedlo in skočil tudi s sedla. Živali so stopale kolikor mogoče na široko, da bi se laže upirale besnemu viharju, toda njihove moči so bile preslabe. Kakor stotero bičev je tepel karavano prah, a pesek je zbadal kakor igle. Pomikala se je zdaj hitreje, zdaj počasneje, omagujoč od napora. Zdaj je vihar izdolbel pod njihovimi nogami globeli, zdaj nanesel peska in peščenega prahu, da je v hipu napravil peščene griče, segajoče velblodom do kolena in še čez. Tako je minevala ura za uro. Nevarnost je vedno bolj naraščala. Idris je končno uvidel, da bi bila edina rešitev zasesti velblode in bežati v smer

vetra. Toda v tisti smeri bi se vračali proti Fayumu, kjer jih je čakala egipčanska pravica in so jim grozile vislice.

»Ha! težko bo,« je pomislil Idris. »Uragan je zadržal tudi preganjalce, ko bo pa prenehal, krenemo zopet proti jugu.«

In pričel je kričati, naj zasedejo kamele.

V tem pa se je nekaj zgodilo, kar je popolnoma izpremenilo položaj.

Temne, skoraj črne peščene oblake je nenadoma prešinila sivkasta svetloba. Nato je nastopila še globokejša tema in z višin se je razlegel od viharja prebujeni grom, valeč se med Arabsko in Libijsko puščavo. Mogočen, grozeč, srdit grom, kakor da se vale z neba gore in skale. Oglušujoče bobnenje je naraščalo, postajalo vedno silnejše, stresalo zemljo in se širilo po obzorju. Včasih pa je treščilo s tako strašno silo, kakor da se je razpočil nebeški obok in se ruši na zemljo. Nato se je valil dalje z zamolklim, nepretrganim bobnenjem, pa zopet udaril, obmolknil, medtem ko je blisk jemal vid. In vnovič grmenje, valeče se v nižino in zopet v višave. Njegovo bučanje ni prenehalo.

Veter je potihnil, kakor da se je ustrašil, ko pa se je čez dolgo časa nekje v neizmerni daljavi vsled silnega groma stresel nebesni temelj, je nastopila smrtna tišina.

Kmalu nato se je v tišini razlegel vodnikov glas:

»Bog je gospodar nad viharjem in nevihto! Rešeni smo!«

Šli so dalje! Toda obhajala jih je taka neprodurna noč, da ljudje niso videli drug drugega, dasi so tekle kamele tesno druga ob drugi. Neprestano so se morali glasno klicati, da se ne bi izgubili. Od časa do časa so bliski razsvetlili peščeno planjavo s sinjo ali rdečo barvo, takoj nato pa je spet nastala tako gosta tema, da si jo skoraj otipal. Dasi je vodnikov klic navdal Sudance z novim pogumom, vendar niso bili še brez skrbi, ker so šli kar na slepo dalje, ne vedoč, v kakšno smer hodijo: Niso bili gotovi, če se morda ne sučejo samo v krogu, ali se vračajo proti severu. Živali so se vsak trenutek spotikale in niso mogle hitro hoditi, tudi so težko in z

glasnim hropenjem sope. Jezdecem se je zdelo, da vsa puščava v strahu stoče. Končno so padle kaplje dežja, ki navadno sledi uraganu. Tedaj se je razlegel vodnikov glas skozi temo:

»Khor! . . .«

Bili so nad sotesko. Velblodi so obstali na bregu, potem so se začeli previdno spuščati v dolino.

IX.

Khor je bil širok, zdolaj s kamenjem posut, med katerim je rastlo pritlikavo grmičevje. Njegovo južno stran so obdajale visoke, razpokane in razlomljene skale. Arabci so si ogledali kraj v svetlobi tihih, toda vedno gostejših bliskov. Kmalu so tudi odkrili v skalnati steni neko jamo ali prav za prav obširno duplino, kjer je bilo dovolj prostora za vse ljudi in so ob velikem dežju mogli biti pod streho. Tudi za velblode je bilo dovolj pripravnega prostora na majhni višini pred duplino. Beduini in Sudanca so sneli z velblodov bremena in sedla, da bi se mogle živali dobro odpočiti, Hamis, Hadigijev sin, pa je pričel medtem sekati trnjevo grmovje za ogenj. Velike, redke kaplje so padale neprestano, prava ploha pa se je ulila šele, ko so ljudje legli k nočnemu počitku. Od začetka je lilo v curkih, nato kakor iz škafov, slednjič pa je bilo, kakor da reke lijo iz nevidnih oblakov na zemljo. Tako deževje, ki se pojavi enkrat za nekaj let, dvigne celo pozimi vodo v prekopih in v Nilu, v Adenu pa napolni ogromne vodnjake, brez katerih bi mesto ne moglo obstajati. Stanko ni v svojem življenju videl nič podobnega. Na dnu struge je pričel šumeti potok, vhod v duplino so zakrili vodni curki, napravljajoč nekakšno zaveso, naokrog je bilo slišati samo pljuskanje in šumenje. Velblodi so stali na višini in ploha jih je mogla samo okopati, vendar so Arabci neprestano pazili, če jim ne preti kakšna nevarnost. Ljudem pa je bilo prijetno v jami, ki je bila zavarovana pred dežjem. Sedeli so pri jasnem plamenu gorečega grmičevja, ki ni bilo še namočeno. Veselje jim je odsevalo na obrazih. Idris, ki je takoj po prihodu razvezal Stanku roke, da bi

mogel jesti, se je sedaj obrnil k njemu in mu rekel zaničljivo:

»Mahdi je močnejši kot vsi beli čarovniki. On je pomiril uragan in poslal dež.«

Stanko ni nič odgovoril, ker je bil zaposlen z Nelko, ki je bila še komaj živa. Najprej je otresel prah iz njenih las, potem je rekel stari Dinah, naj razveže reči, katere je vzela s sabo za otroka iz Fayuma, misleč, da gresta k očetoma, vzel brisačo, jo namočil v vodo in obrisal z njo deklici obraz in oči. Dinah ni mogla tega storiti, ker je videla samo na eno oko in še na to slabo, med viharjem pa je skoraj popolnoma oslepela, in dasi si je umivala vnete oči, vendar ji ni takoj odleglo. Nelka je molče prenašala Stankovo delo in ga gledala kakor utrujena ptičica. Šele ko ji je sezul čeveljčke, da bi stresel iz njih pesek, in ji nato postlal odejo, mu je ovila ročici okoli vratu.

Njegovo srce pa je prevzelo globoko sočutje. Imel je zavest, da je njen varuh, starejši brat in v tem trenutku edini branitelj. Začutil je, da neizmerno ljubi to majhno sestrico, še veliko bolj kakor kdaj poprej.

Ljubil jo je tudi v Port-Saidu, toda imel jo je še za otroka. Nikoli mu na primer ni prišlo v glavo, da bi ji zvečer pri slovesu poljubil roko. Ako bi mu bil recimo kdo kaj takega omenil, bi ga zavrnil, da kavalir, ki je že dovršil trinajsto leto, ne more napraviti kaj takega, ne da bi trpel njegov ugled. Toda sedaj je skupna nesreča obudila v njem spečo rahločutnost in poljubil je ne samo eno, ampak obe dekličini ročici.

Ko se je ulegel, je še vedno misli nanjo in sklenil je izvršiti nekaj izrednega, da jo reši iz sužnosti. Pripravljen je bil na vse, celo na rane in na smrt, samo majhen pridržek si je izvolil na tihem in sam pri sebi, da bi namreč rane ne bolele preveč, smrt pa da bi ne bila brezpogojna in resnična smrt, ker bi tedaj ne mogel videti sreče osvobodjene Nelke. Nato je začel preresetavati vse možne junaške načine, kako bi jo rešil, toda misli so se mu začele zapletati. Trenutno se mu je zazdelo, da jo zasipujejo oblaki peska, nato, da vse kamele tišče v njegovo glavo — in zaspal je.

Ko so Arabci razsedlali velblode, so bili tako izmučeni od boja z uraganom, da so zaspali kakor snopje. Ogenj je ugasnil, v duplini je zavladal mrak. Kmalu se je razlegalo hropenje ljudi, zunaj pa je pljuskala ploha in šumela voda, padajoča na kamenje na dnu struge. Tako je pretekla noč. Toda še pred jutrom je Stanko začutil mraz, ki ga je zbudil iz trdnega spanja. Bila je voda, ki ga je zbudila. Nabrala se je v razpokah na vrhu skale, si naredila polagoma pot skozi neke špranje v oboku jame in mu začela kapati na glavo. Deček je sedel na odejo in se nekaj časa boril s spancem, ker ni mogel spoznati, kje je in kaj se ž njim godi.

Kmalu se mu je vrnila zavest.

»Aha!« je pomislil. »Včeraj je bil uragan, midva sva ugrabljena, to je pa jama, kamor smo se skrili pred dežjem.«

In pričel se je razgledovati. Najprej je na svoje začudenje zapazil, da je dež prenehal in da v jami ni popolnoma temno, ker jo razsvetljuje mesec, stoječ že blizu zahoda, viseč torej nizko na obzorju. Pri njegovih bledih žarkih je dobro videl vso notranjost široke, toda ne globoke dupline. Stanko je natančno razločeval Arabce, ležeče poleg njega, pod drugo steno jame pa belo suknjico Nelke, ki je spala poleg Dinah.

In spet ga je prevzelo globoko sočutje.

»Spi, Nelka, spi,« je rekel sam pri sebi, »jaz ne spim in . . . moram jo rešiti.«

Potem je pogledal na Arabce in si dejal:

»Ah! če bi jih mogel, pódleže . . .«

Nenadoma ga je streslo.

Pogled mu je padel na usnjati zavoj, v katerem je bila puška, ki jo je prejel v dar za božičnico, in na drugo puško z naboji, ki je ležala med njim in Hamisom, tako blizu, da jo je mogel doseči z roko.

Srce mu je začelo biti kakor kladivo. Ako bi mogel priti do puške in nabojev, bi on postal gospodar položaja. Prišel bi tiho iz dupline, se skrtil kakšnih deset korakov od vhoda med razpadlimi skalami in od tam stražil vhod.

»Ko se Sudanca in Beduini prebude,« je pomislil, »in se zavedo, da me ni, pridrve iz dupline, jaz pa poderem na tla najprej prva dva, preden pa pridejo ostali ven, bo puška spet nabita. Ostane še Hamis, toda z njim bom že kako opravil.«

Že si je predstavljal štiri, v krvi ležeča trupla in strah in groza sta mu pretresla prsi. Ubiti štiri ljudi! Res, da so zločinci, vendar je to strašna reč. Spomnil se je, kako je nekoč v Port-Saidu videl felaškega delavca, katerega je ubilo vrtalo parne poglabljavke, in kakšen strašen vtis so nanj naredili v rdeči luži ležeči človeški ostanki. Stresel se je, ko se je na to spomnil. Toda sedaj bi bilo treba ubiti štiri. To je greh in okrutnost! . . . Ne, ne! Tega bi ne mogel nikakor storiti.

Začel se je boriti s svojimi mislimi. Zase bi tega ne napravil, seveda! Toda tu gre za Nelko, gre za njeno obrambo, za njeno rešitev in življenje, ker ona pač ne prenese vsega tega in gotovo umre, bodisi med potjo, ali pa tam med divjimi in zverinskimi hordami dervišev. Kaj pomeni kri takih potepuhov v primeri z Nelkinim življenjem in ali se v takem položaju sploh še sme obotavljati?

»Za Nelko! za Nelko! . . .«

Toda v tem hipu je šinila v Stankovo glavo bliskoma misel, da so se mu lasje naježili na glavi. Kaj bo, ako kdo izmed teh razbojnikov položi nož Nelki na prsa in reče, da jo umori, ako se on — Stanko, ne vda in jim ne vrne puške. Kaj pa potem?

»Potem,« je odvrnil deček sam pri sebi, »potem se takoj vdam.«

In zavedajoč se svoje slabosti, se je zvrnil spet na drugo stran.

Mesec je pogledoval že samo od strani skozi odprtino jame in vedno bolj se je temnilo. Arabci so še smrčali. Stanko je nekaj časa poležal, nato pa se mu je začela porajati v glavi nova misel.

Kaj pa, ako bi se izmuznil s puško in se skril med skalami, toda ne bi pomoril ljudi, ampak postreljal velblode? Res bi bilo škoda živali, toda kaj naj naredi! Saj pobijajo ljudje živali, ne samo da si rešijo življenje, am-

pak tudi zaradi juhe in pečenke. Gotovo je, da če bi ubil štiri ali celo pet velblodov, bi bilo nadaljnje potovanje nemogoče. Nikdo iz karavane bi si ne upal kupiti novih velblodov v vasi nad bregom. Tedaj bi Stanko v imenu obeh očetov obljubil tem ljudem, da ne bodo kaznovani, ampak da dobe celo denarno nagrado — in . . . ne preostalo bi jim drugega, kakor da se vrnejo.

Seveda. Toda ako mu ne pustijo toliko časa, da jim te obljube našteje, ampah ga ubijejo v prvi jezi?

Toda morajo ga poslušati in mu dati časa, kajti ako ima v rokah puško, more držati vse v primerni oddaljenosti od sebe, dokler jim ne pove, kar hoče. Ko jim vse razloži, bodo razumeli, da je zanje edina rešitev, ako se vdajo. Potem pa stopi on na čelo karavane in jo odpelje naravnost k Baher-Jussufu in k Nilu. Res, da so sedaj od tam precej oddaljeni, morda dan pota ali dva, ker so Arabci iz previdnosti krenili daleč v osrčje puščave. Toda to nič ne de; nekaj velblodov bo še ostalo in na enem izmed njih bo sedela Nelka. Stanko je začel pazljivo ogledovati Arabce. Vsi so trdno spali kakor ljudje, ki so močno utrujeni, toda ker je noč že šla proti koncu, so se utegnili vsak trenutek zbuditi. Treba je bilo delati naglo. Vzeti puško z naboji ni bilo težko, ker je ležala čisto blizu. Teže je bilo z risanico, katero je Hamis položil na svojo drugo stran. Stanko je upal, da se mu jo posreči ukrasti, toda hotel jo je vzeti iz zavoja in nastaviti cevi na kopito šele, ko bo že nekaj korakov od jame, ker se je bal, da bi žvenket železa ne zbudil spečih.

Deček se je iztegnil kakor pajek nad Hamisom, prijel zavoj za držaj, ga dvignil in pričel vleči k sebi. Srce in žile so mu močno bile, v očeh se mu je delala tema, dihal je burno, toda stisnil je zobe in skušal premagati svoje razburjenje. Ko je pa jermenje, ki je obdajalo zavoj, lahko zaškripalo, so mu kaplje ledenega potu stopile na obraz. Ta sekunda se mu je zdela kakor stoletje. Toda Hamis se ni niti ganil. Zavoj je naredil nad njim polkrog in je kmalu tiho obležal poleg puške in nabojev.

Stanko se je oddahnil. Polovico dela je bilo že dokončanega. Sedaj je bilo treba samo še brez šuma oditi iz jame, za kar je moral napraviti deset korakov. Zunaj se je nameraval skriti v razpoklinah skal, odpreti zavoj, nasaditi cevi, nabiti risanico in nasuti nekaj nabojev v žep. Nato bi bila karavana v resnici v njegovih rokah in izročena mu na milost in nemilost.

Črna Stankova postava se je zarisala v najjasnejšem prostoru vhoda v jamo. Še minuta, pa bo zunaj. V naslednji minuti bo skrit med skalami. Toda če se zbudi kdo izmed teh razbojnikov in zapazi, kaj se je zgodilo, in zbudi še druge — bo vse prepozno. Iz strahu, da ne bi zadel ob kamenje, ležeče pri vhodu v duplino, je iztegnil deček eno nogo in začel iskati zanesljiva tla za svoje stopinje.

Že je bil z glavo zunaj, že je hotel stopiti ven z vsem telesom, kar se je nepričakovano zgodilo nekaj, da mu je kri zastala in oledenela v žilah.

Sredi grobne tišine je nenadoma zagrmelo radostno lajanje Sabe in napolnilo sotesko, da je od vseh strani odmevalo. Arabci so hkratu skočili iz spanja in prvi predmet, ki jim je padel v oči, je bil Stanko z zavojem v eni in s puško v drugi roki.

»Ah, Saba, kaj si naredil?!...«

X.

Vsi so se v hipu s strašnim krikom vrgli na Stanka, mu iztrgali puško in naboje, ga vrgli na zemljo, mu zvezali roke in noge z vrvmi in ga pri tem tolkli in brcali, dokler jih ni končno odgnal Idris, ki se je bal za dečkovo življenje. Nato so začeli govoriti v pretrganih stavkih kakor ljudje, nad katerimi je visela strašna nevarnost, iz katere jih je rešil samo srečen slučaj.

»To je utelešeni satan!« je zaklical Idris in obraz mu je pobledel od strahu in vznemirjenja.

»Bil bi nas postrelil kot divje gosi za pečenko,« je dostavil Gebhr.

»Če bi ne bilo tega psa!«

»Bog ga je poslal.«

»Vi ste ga pa hoteli ubiti,« je rekel Hamis.

»Nihče se ga odslej ne sme dotakniti.«

»Vedno bo imel dovolj kosti in vode.«

»Allah! Allah!« je ponavljal Idris, ki se ni mogel pomiriti, »smrt je visela nad nami. Uf!«

S sovraštvom, toda tudi z nekim občudovanjem so opazovali na tleh ležečega Stanka. Ta mali deček bi kmalu povzročil njihovo nesrečo in pogubo.

»Pri preroku!« je zaklical nekdo izmed Beduinov, »treba je vendar poskrbeti, da nam ta Iblisov sin ne zavije vratov. Kačo peljemo Mahdiju! Kaj mislite sedaj z njim?«

»Odrezati mu moramo desno roko!« je zaklical Gebhr.

Beduini niso nič odgovorili, toda Idris ni temu pritr dil. Prišlo mu je na misel, da bi jih zadela veliko ostrejša kazen, če bi jih preganjalci dohiteli in našli dečka pohabljenega. Kdo je tudi jamčil, da ne bi deček umrl za mukami? Tedaj bi ostala v zameno za Fatmo in njene otroke samo še Nelka. Ko je torej Gebhr potegnil nož, da bi izpolnil svojo grožnjo, ga je Idris zagrabil za zapestje in zadržal:

»Ne!« je rekel. »Sramota bi bila za pet bojevnikov Mahdija, če bi se tako bali enega krščanskega ščeneta, da mu morajo odrezati roko. Ponoči ga bomo zvezali, za to pa, kar je hotel sedaj narediti, prejme deset udarcev s korobačem.«

Gebhr je hotel takoj izvršiti to obsodbo, toda Idris ga je spet sunil nazaj in zapovedal nekemu izmed Beduinov, naj pretepe dečka, zraven pa mu je šepnil na uho, naj ga ne tepe prehudo. Ker se je Hamis obotavlj al morda z ozirom na svoje prejšnje službovanje pri inženirju ali pa iz kakšnega drugega vzroka, je drugi Beduin obrnil Stanka s hrbtom navzgor in delo bi se imelo začeti, kar je prišla nepričakovana ovira.

Pri vhodu dupline se je prikazala Nelka s Sabo.

Zaposlena s svojim ljubljencem, ki je pritekel v jamo in se takoj vrgel k njenim nogam, je res slišala

kričanje Arabcev. Toda v Egiptu kriče Arabci kakor tudi Beduini pri vsaki priliki, kakor bi se hoteli med sabo poklati. Zato se ni zmenila za njih vpitje. Šele ko je poklicala Stanka in ni dobila od njega odgovora, je prišla ven gledat, če ne sedi morda že na velblodu, in se je grozno prestrašila, ko je v prvem jutranjem svitu zagledala Stanka, ležečega na zemlji, nad njim pa Beduina s korobačem v roki. Pri tem pogledu je začela kričati, da se je razlegalo do neba, in cepetati z nožicami. Ko je pa Beduin ne oziraje se nanjo pomeril prvi udarec, je skočila naprej in pokrila dečka s svojim telesom.

Beduin je obstal, ker ni imel povelja tepsti deklico. Medtem pa se je razlegel njen obupni in prestrašeni klic:

»Saba! Saba!«

Saba je razumel, za kaj gre — in z enim skokom je bil pri otrocih. Dlaka se mu je naježila na vratu in na hrbtu, oči so mu zažarele kot ogenj, iz polnih prsi in mogočnega grla pa je zarenčal kot grom.

Nato so se pa čeljusti nagubančenega gobca polagoma pridvignile in pokazal je zobe in bele kočnike tja do krvavih zebrn. Strašni britan je začel nato stresati z glavo na desno in na levo, kakor bi hotel Sudancem in Beduinom natančno pokazati svoje strašno bojno orožje in jim reči:

»Glejte! s čim hočem braniti otroka.«

Oni so se naglo umaknili, kajti vedeli so prvič, da jim je Saba rešil življenje, drugič pa jim je bilo jasno, da kdor bi se v tem trenutku približal Nelki, temu bi besni mastif takoj zasadil svoje čekane v grlo.

Stali so, ne vedoč, kaj početi, in gledali v zadregi drug drugega.

Njihovo obotavljanje je trajalo tako dolgo, da je imela Nelka dovolj časa poklicati staro Dinah in ji veleti, naj razveže Stanka. Nato je deček vstal, položil dlan na glavo Sabe in se obrnil k nasprotnikom:

»Nisem hotel vas pomoriti, ampak samo velblode,« je rekel skozi zobe.

Toda tudi to priznanje je Arabce tako prestrašilo, da bi se bili brez dvoma spet vrgli na Stanka, da jih niso

zadrževale plameneče oči in naježena dlaka Sabe. Gebhr je že hotel skočiti k njemu, toda zamolklo renčanje ga je prikovalo na mesto.

Nastopil je trenutek molčanja — potem se je pa razlegel krepki Idrisov glas:

»Na pot! Na pot!«

XI.

Pretekkel je dan, pretekla je noč in drugi dan, toda hiteli so vedno dalje proti jugu in se zadrževali samo tu pa tam malo časa v izsušenih strugah, da ne bi preveč izmučili velblodov. Ko so jih napojili, nakrmili in si obenem porazdelili hrano in vodo, so nadaljevali pot. Iz strahu pred preganjalci so zavili še bolj proti zahodu, kajti za vodo jim nekaj časa ni bilo treba skrbeti. Ploha res ni trajala več kot sedem ur, toda bila je tako silna, kakor da se je nad puščavo oblak utrgal, torej so Idris, Gebhr in Beduini vedeli, da dobe na dnu izsušenih strug ali khorov in na takih krajih, kjer so v skalah naravne globine in vodnjaki, nekaj dni toliko vode, da bo zadostovala njim in velblodom in da se bodo z njo preskrbeli še za naprej. Po velikem dežju je kot navadno nastopilo prekrasno vreme. Nebo je bilo brez oblčka, zrak tako prozoren, da je pogled segal v neizmerno daljavo. Ponoči je z zvezdami posejano nebo žarelo in se lesketalo v tisočernih diamantih. Od pustinjskega peska je vel oživljajoč hlad.

Velblodom so grbe že upadle, toda rejene živali so bile še »objestne«, kakor govore Arabci, to se pravi: še vedno krepke in so tako rade tekle, da je karavana skoraj tako naglo napredovala kakor prvega dne, ko so odšli iz Gharak-el-Sultani. Stanko je z začudenjem zapazil, da so Beduini v nekaterih khorih, v skalnih, pred dežjem zavarovanih razpokah, poiskali zaloge dure in dateljnov. Spoznal je, da so pripravili vse potrebno za beg, preden so ju ugrabili, in da so se Fatma, Idris in Gebhr domenili z Beduini. Ni mu bilo težko uganiti, da sta Idris in Gebhr Mahdijeva pristaša in spoznavalca, ki

sta hotela priti k njemu in sta se zato rada dala pregovoriti od Sudancev k zaroti. Okrog Fayuma in v bližini Gharak-el-Sultani je bilo mnogo Beduinov, ki so z otroki in velblodi kočevali v puščini in prihajali v Medinet ali na železniške postaje za zaslužkom. Toda teh dveh ni Stanko videl nikdar poprej — in tudi ona nista mogla bivati v Medinetu, ko pa nista spoznala Stanka, kakor se je pokazalo.

Dečku je prišlo na misel, da bi se dala morda podkupiti, toda ko se je spomnil, s kakšnim navdušenjem sta kričala, ko sta slišala imenovati Mahdijevo ime, je spoznal, da je to nemogoče. Vendar se ni predal popolnoma slučajnostim, kajti deček je bil v resnici izredno odločen, razen tega so ga podžigali še dosedanji neuspehi. Vsak moj poskus, si je dejal, se je končal s tem, da so me pretepli. Toda če bi me tudi vsak dan pretepali s korobačem, ali hoteli celo ubiti, vendar ne bom nehal premišljevat, kako bi iztrgal Nelko iz rok teh zločincev. Ako jih preganjalci ujamejo, toliko bolje, toda jaz se bom ravnal, kakor bi se jih prav nič ne nadejal. — Ko se je spomnil, kaj je vse doživel, ko je razmišljal o teh izdajalskih in okrutnih ljudeh, ki so mu iztrgali puško iz rok, ga bili s pestmi in brcali, se je razvnel in njegova odločnost je naraščala. Ni bil samo premagan, ampak tudi ponižan v svojem ponosu belega človeka. Najbolj pa ga je pekla krivica, ki se je godila Nelki. Ta občutek in pa ogorčenost, ki sta prevzela njegovo srce po zadnjem neuspehu, sta ga navdala z neizbrisnim sovraštvom do Sudancev. Res da je slišal očeta govoriti, da sovraštvo zasleplja in se mu vdajajo samo malovredni značaji, vendar ni mogel potlačiti v sebi sovraštva in se zatajevati.

Tako malo je znal prikrivati svoje sovraštvo, da je celo Idris to opazil in ga je začelo skrbeti, ker je vedel, da če jih preganjalci ujamejo, ne bo mogel na to računati, da bi se deček zanj zavzel. Idris je bil vedno pripravljen na najdrznejše čine, toda kot razumen človek je menil, da je treba na vse misliti in si za primer nesreče pustiti kakšna izhodna vrata. Radi tega se je po zadnjem dogodku hotel s Stankom na kak način po-

goditi. S tem namenom je pri prvem počitku pričel z njim sledeči razgovor:

»Radi tvojega početja,« je rekel, »sem te moral kaznovati, ker bi te sicer drugi ubili, toda rekel sem Beduinu, naj te ne tepe premočno.«

Ker pa ni prejel odgovora, je čez nekaj časa nadaljeval:

»Poslušaj, sam si rekel, da beli ljudje vedno drže prisego, če mi torej prisežeš pri svojem Bogu in pri glavi male bint, da ne boš počel ničesar proti nam, te ponoči ne bom dal vezati.«

Stanko ni odgovoril nato niti besede, toda po blesku njegovih oči je Idris spoznal, da govori zaman.

Toda dasi so ga Gebhr in Beduini nagovarjali, ga ni pustil ponoči zvezati, ko pa Gebhr ni prenehal prigovarjati, mu je odgovoril jezno:

»Namesto da bi šel spat, pojdeš danes na stražo. Sklenil sem, da mora odslej eden izmed nas vedno stražiti, ko bodo drugi spali.«

In v resnici so od onega dne vpeljali menjajočo se stražo. Ta okolnost je ovirala in skoraj onemogočila Stankove načrte, zakaj stražniki so dobro pazili nanj.

Zato pa sta otroka imela več svobode, tako da sta se mogla shajati in se razgovarjati brez ovire.

Res je že takoj pri naslednjem počitku Stanko sedel k Nelki in se ji je pričel zahvaljevati za pomoč.

Dasi je resnično čutil do nje veliko hvaležnost, se vendar ni znal izraziti z lepimi besedami in nežnimi izrazi, ampak je samo stresal njeni ročici.

»Nelka,« je rekel, »ti si zelo dobra in zahvaljujem se ti; da odkrito povem, si ravnala kot oseba, ki ima najmanj trinajst let.«

Te besede so bile največja pohvala, ki jo je mogel Stanko izreči deklici. Srce ji je vzplamtelo od radosti in ponosa. V tem hipu se ji ni zdela nobena reč nemogoča.

»Naj le nekoliko odrastem, bodo že videli!« je odvrnila in pogledala bojevito proti Sudancem.

Ker ni še vedela, za kaj je šlo, in čemu so se Arabci vrgli na Stanka, ji je deček začel pripovedovati, kako je

sklenil ukrasti puško, postreljati velblode in prisiliti vse, da bi se vrnili k reki.

»Ako bi se mi bilo to posrečilo,« je rekel, »bi bila midva že svobodna.«

»Ali so se zbudili?« je vprašala deklica s trepetajočim srcem.

»Zbudili so se. Saba je to zakrivil, ki je priletel v duplino in pričel tako lajati, da bi obudil mrliča v grobu.«

Nato se je njena jeza obrnila na Sabo.

»Grdi Saba! grdi! če sedaj k meni priteče, ne bom imela zanj besede in mu porečem, da je grd.«

Dasi ni bilo Stanku do smeha, se je vendar nasmehnil tem besedam in vprašal:

»Kako mu boš rekla, da je grd, ako praviš, da ne izpregovoriš k njemu niti besedice?«

Nelkine obrvice so se dvignile, na obrazu si ji bral vidno zadrego, potem pa je odvrnila:

»Spoznal bo to iz mojega obraza.«

»Morda. Toda on ni kriv, ker ni mogel vedeti, kaj se godi. Pomni tudi, da nama je potem prišel na pomoč.«

Ta opazka je pomirila nekoliko Nelkino jezo, vendar ni takoj odpustila krivcu.

»To je res,« je rekla, »toda kdor je resnično olikan, ne laja pri pozdravu.«

Stanko se je spet nasmehnil:

»Kdor je zares olikan, ne laja niti pri slovesu, kvečjemu če je dotičnik pes, kakor Saba.«

Čez nekaj hipov pa je žalost zameglila dečkove oči — vzdihnil je enkrat, dvakrat, potem je vstal s kamna, na katerem sta sedela, in rekel:

»Najhuje je to, da te nisem mogel osvoboditi.«

Nelka pa je stopila na prste in mu ovila roke okrog vratu. Hotela ga je potolažiti od blizu, z noskom pri njegovem obrazu zašepetati mu zahvalo, toda ker ni mogla najti primernih besed, ga je samo močneje stisnila okrog vratu in ga poljubila na uho. Medtem je Saba, ki je vedno zaostajal, — ne, ker bi ne mogel dohajati velblodov, ampak ker je med potjo preganjal šakale ali pa

lajal na jastrebe, sedeče na skalnih robovih, glasno pridrvel kakor po navadi. Ko sta otroka zagledala psa, sta pozabila vse in kljub neprijetnemu položaju, sta se pričela igrati s psom, dokler jih niso ločili Arabci. — Hamis je dal psu jesti in piti, potem so vsi zaseldi velblode in v največjem diru odhiteli proti jugu.

XII.

To je bil najdaljši presledek, kajti potovali so z majhnim odmorom celih osemnajst ur. Samo v resnici prvovrstne jahalne kamele in ki imajo v želodcih veliko zalogo vode, morejo vzdržati tako pot. Idris jih ni štedil, kajti bal se je v resnici preganjalcev. Vedel je, da so morali že davno odriniti za njimi, in je domneval, da jih vodita oba inženirja, ki ne bosta izgubljala časa. Nevarnost je grozila od rečne strani, kajti gotovo je bilo, da so takoj po ugrabljenju otrok odposlali brzojavna povelja vsem obrežnim posadkam, naj šejki pošiljajo straže v notranjost pustinje na obeh straneh Nila in zadržijo vse potnike, idoč proti jugu.

Hamis je zagotavljal, da so vlada in inženirji določili bržkone veliko nagrado onemu, ki bi prijel roparje, in da zato pustinja gotovo mrgoli zasledovalcev.

Edini izhod bi bil obrniti se kolikor mogoče daleč proti zahodu, toda na zahodu je ležala velika oaza Kharge, kamor so tudi mogle priti brzojavke, ne glede na to, da se niso smeli preveč oddaljiti od reke, ker bi jim čez nekaj dni moralo zmanjkati vode, kar bi zanje bila smrt.

Šlo je tudi za hrano. Beduini so v teku dveh tednov, še pred ugrabljenjem otrok, pripravili v samo njim znanih skrivališčih zaloge dure, suharja in dateljnov, toda te zaloge so bile porazmeščene le do razdalje štirih dni od Medineta. Idris je s strahom pomislil, da če jim zmanjka hrane, bo moral poslati ljudi v obrežne vasi, da nakupijo zaloge. Zaradi pomnožene čuječnosti in obetanih nagrad za zajetje beguncev pa bi pri tem utegnili priti v roke ondotnih šejkov in vsa karavana bi bila izgubljena.

Položaj je bil v resnici težaven, skoraj obupen, in Idris je videl vsak dan jasneje, kako težke stvari se je lotil.

»Da bi bil le za Asuanom! Da bi bil le za Asuanom!« je govoril včasih s strahom in obupom v duši. Ni verjel Hamisu, ki je zatrjeval, da Mahdijevi bojevniko niso več daleč od Asuana, zakaj Stanko je trdil nasprotno, Idris pa je že davno opazil, da ve beli »oled« več kot oni vsi skupaj. Toda bil je mnenja, da bo za prvim kataraktom, kjer je ljudstvo še bolj divje in manj dostopno angleškimi vplivom in egipčanski vladi, našel več skritih spoznavalcev preroka, ki jim bodo v potrebi pomagali, dali hrane in velblodov. Toda do Asuana je bilo še, kakor so računali Beduini, kakih pet dni pota, puščava je bila vedno bolj divja, vsak počitek pa je vidno zmanjševal zologo hrane za živali in ljudi.

Na srečo so mogli poganjati velblode in hiteti z največjo naglico, kajti vročina ni izčrpavala njihovih sil. Podnevi, v popoldanskih urah, je solnce res silno pripekalo, toda zrak je bil vedno svež, noči pa tako hladne, da se je z Idrisovim dovoljenjem Stanko presedlal na Nelkinega velbloda, da bi čuval nad njenim zdravjem in skrbel, da se ne prehladi.

Ta njegov strah je bil prazen. Dinah je precej okrevala na očesu, zato je z veliko pazljivostjo čuvala nad deklico. Deček se je celo čudil, da ni mala deklica doslej zbolela in da prenaša potne neprilike prav tako dobro kakor on, dasi so bili odmori vedno krajši. Žalost, strah in solze, ki jih je prelivala iz hrepenenja po očetu, niso prehudo vplivali na njeno zdravje. Nekoliko je shujšala in njen beli obrazek je potemnel od vetra, toda poznejše dni je čutila veliko manj utrujenosti kakor od začetka. Res da ji je Idris dal velbloda, ki je imel med vsemi najlažji korak, in ji je priredil tako imenitno sedlo, da je mogla v njem leže spati, v glavnem ji je pa sveži puštinjski zrak, katerega je vsrkavala noč in dan, dajal sil, da je mogla prenašati napore in pomanjkanje.

Stanko ni samo čuval nad njo, ampak ji namenoma izkazoval neko spoštovanje, ki ga v resnici ni čutil do male deklice, dasi jo je imel jako rad. Zapazil je namreč,

da Arabci to opazujejo, zato jih je hotel utrditi v prepričanju, da peljejo s seboj nekaj silno dragocenega, neko izredno imenitno jetnico, s katero je treba zelo previdno ravnati. Idris je to videl še v Medinetu, zato so res vsi z njo dobro ravnali. Pri njej niso varčevali z vodo in dateljni. Okrutni Gebhr si ne bi upal več dvigniti nanjo roke. Morda je k temu pripomogla izredna deklinacija lepota. Bilo pa je v njej nekaj, kar je spominjalo na nežne cvetke in ptičice. Temu čaru pa se niso mogle ustavljati niti divje in nerazvite arabske duše. Ko je včasih pri odmorih stala poleg ognja, na katerem so gorele jerihonske rože ali trnje, in je bila vsa rožnata od plamena in srebrna od mesečine, se je Sudanci in Beduini niso mogli nagledati. Od občudovanja so cmokali, kakor je njihova navada, in mrmrali: »Allah, mašallah«, ali pa: »Bismillah«.

Drugega dne popoldne po zadnjem odmoru sta Stanko in Nelka jahala na istem velblodu. Tedaj sta doživela trenutek radostnega presenečenja.

Takoj po solnčnem vzhodu se je dvignila nad pustinjo jasna in prozorna megla, ki se je kmalu spet razpršila. Ko se je pozneje solnce više povzpelo, je pritisnila silna vročina. Ko so velblodi obstali, ni bilo najmanjšega vetrčka, kakor da sta zrak in pesek zaspala v svetlobi in tihi vročini. Karavana je vprav prišla na veliko enolično ravnino, ki ni bila razorana z izsušenimi strugami ali khori, ko se je nenadoma prikazal otrokovim očem čudovit prizor. Gruče vitkih palm in poprovega drevja, nasadi mandarinov, niže doli pa vrtove obdajajoče zidovje, vse to je bilo tako izrazito in v tako majhni razdalji, da si pomislil: čez pol ure bo karavana počivala med drevjem oaze.

»Kaj je to?« je zaklical Stanko. »Nelka! Nelka! Glej!«

Nelka se je vzklonila in za trenutek obmolnila od začudenja:

»Medinet! k očetu! k očetu!«

Stanko je pobleдел od presenečenja.

»Saj res... Morda je to Kharge... Toda ne! to mora biti Medinet... Poznam minaret in vidim celo kolesa na vodnjakih...«

V resnici so se v daljavi zableščala visoka, velikim belim zvezdam podobna kolesa amerikanskih vodnjakov. Na zelenem ozadju drevja so se tako natančno odražali, da je bistri Stankov pogled razločeval rdeče pobarvane vetrovnice.

»To je Medinet!...«

Stanko je sicer vedel iz knjig in iz pripovedovanj, da se v puščavi prikazujejo varljive slike, tako imenovane »fata morgana« in da se popotnikom včasih dozdeva, da vidijo oaze, mesta, skupine drevja in jezera, kar pa ni nič drugega kakor prevara, igra svetlobe in odsev zelo oddaljenih, dasi resničnih predmetov. Toda sedaj je bil prikazen tako izrazita in tako rekoč otipljiva, da Stanko ni mogel dvomiti, da vidi pred seboj resnično Medinet. Tukaj je stezica k mudijevi hiši, tam hodnik, vijoč se pod vrhuncem minareta, s katerega kliče muezin k molitvi, tu so znane gruče drevja, zlasti pa ti vodnjaki! Ne — to mora biti resnica! Dečku je prišlo na misel, da so morda Sudanci pretehtali svoj položaj in prišli do prepričanja, da jim ni mogoče zbežati, ter so se vrnil v Fayum, ne da bi mu kaj povedali. Toda njihova ravnodušnost ga je začela navdajati z dvomom. Ako bi bil to v resnici Fayum, bi pač ne gledali nanj tako ravnodušno? Saj so vendar videli prikazen, ker so nanjo pokazali. Toda na njihovih obrazih ni bilo opaziti najmanjše negotovosti ali razburjenja. Stanko je še enkrat pogledal na prikazen in bržkone je ravnodušnost Arabcev povzročila, da se mu je zdela slika sedaj bledejša. Pomislil je tudi, da če bi se v resnici vračali, bi se karavana strnila in ljudje bi že iz strahu jahali bliže drug poleg drugega. Toda Beduinov, ki so na Idrisovo povelje jahali že nekaj dni vedno daleč spredaj, ni bilo videti nikjer. Hamis pa, ki je jahal za zadnjo stražo, je bil videti v daljavi komaj tolikšen, kolikršen je nad zemljo leteči jastreb.

»Fata morgana!« je rekel Stanko sam pri sebi. Medtem se je Idris približal in mu zaklical:

»Hej! hej! poženi velbloda! Vidiš Medinet?«

Govoril je očividno v šali in v njegovem glasu je bilo nekaj tako zaničljivega, da je iz dečkove duše izginila zadnja senca nade, da vidi pred seboj resnični Medinet.

In z žalostjo v srcu se je okrenil k Nelki, da bi odgnal tudi njene varljive nade, ko se je nepričakovano zgodilo nekaj, kar je obrnilo vseh pozornost drugam.

Najprej se je prikazal Beduin, ki je gnal proti njim z vsemi silami in mahal od daleč z arabsko puško, katere ni imel poprej nihče v karavani. Ko je prišel do Idrisa, je izpregovoril ž njim v naglici nekaj besed, na kar je karavana krenila naglo v notranjost puščave. Čez nekaj časa se je prikazal drugi Beduin, ki je peljal na vrvi za seboj debelo velblodko s sedlom na grbi in z mehovi, visečimi ji ob bokih. Spet se je vnel kratek razgovor, iz katerega ni mogel Stanko ničesar ujeti. Karavana je v naglem diru hitela neprestano proti zahodu in se ustavila šele, ko so prišli do ozkega khora, ki je bil poln divje razmetanega skalovja, kamenja in pečevja. V neki pečini je bila tako obširna jama, da so se Sudanci skrili vanjo z velblodi vred. Stanko je domneval, kaj se je zgodilo, ter legel poleg Idrisa in se delal, kakor bi spal, v nadi, da se bodo Arabci, ki so do sedaj o vsem dogodku izpregovorili med seboj samo nekaj besed, obširneje razgovarjali o njem. Upanje ga res ni varalo, kajti takoj ko so nakrmili velblode, so Beduini in Sudanci s Hamisom vred sedli k skupnemu posvetovanju.

»Odslej moramo potovati samo ponoči, podnevi se moramo pa skrivati,« je izpregovoril enooki Beduin. »Khorov bo sedaj mnogo in v vsakem moremo najti varno skrivališče.«

»Ali je gotovo, da je bil stražnik?« je vprašal Idris.

»Allah! Saj sva se ž njim razgovarjala. Sreča, da je bil samo eden. Stal je skrit za skalo, tako da ga nisva mogla videti, toda zaslišala sva že od daleč velblodov glas. Potem sva začela jahati počasneje in se mu tako tiho približala, da naju je zapazil šele, ko sva bila nekaj korakov pred njim. Če bi bil streljal in bi naju recimo ne bil zadel, bi utegnili drugi stražniki slišati strel, zato

sem mu zaklical na ves glas: »Stoj! Iščemo ljudi, ki so ugrabili dva bela otroka. Za nama prihaja cela četa preganjalcev.« Stražnik je bil mlad in neumen človek, zato nama je verjel; velel nama je samo priseči na koran, da je res. Skočila sva raz velblode in prisegla . . . Mahdi naju bo že odvezal . . .«

»In blagoslovil,« je rekel Idris. »Govori, kaj sta naredila potem?«

»Ko sva mu prisegla,« je nadaljeval Beduin, »sem rekel mladeniču: Toda kdo nama jamči, da ne pripadaš tudi ti k razbojnikom, ki beže z otrokoma, in te morda niso oni sem postavili, da bi zadržal preganjalce. — Velel sem mu priseči in je ubogal in potem nama je še bolj verjel. Začela sva ga izpraševati, če niso prišla po kovinski žici kakšna povelja od šejkov in če stikajo po pustinji. Rekel je, da iščejo, da so obljubili velike nagrade in zastražili vse khore v razdalji dveh dni od reke, po kateri pa neprestano krožijo veliki baburi (parniki) z angleškimi vojaki . . .«

»Ne baburi, ne vojaki ne zmorejo nič proti Allahu in preroku . . .«

»Zgodi se, kakor govoriš!«

»Ti pa povej, kaj sta naredila z mladeničem?«

Enooki Beduin je pokazal na tovariša.

»Abu-Anga,« je rekel, »ga je še vprašal, če ni v bližini drugega stražnika, in ko je odvrnil, da ne, ga je naglo sunil z nožem pod grlo, da ni dal več glasu od sebe. Vrgla sva ga v globoko razpoklino in ga pokrila s kamenjem in trnjem. V vasi bodo mislili, da je zbežal k Mahdiju, kajti rekel je, da se tudi to dogaja.«

»Bog naj blagoslovi vse, ki beže k Mahdiju, kakor je blagoslovil vaju,« je odvrnil Idris.

»Da, blagoslovil,« je rekel Abu-Anga, »kajti sedaj vemo, da se moramo držati tri dni daleč od reke, poleg tega pa smo dobili še puško, ki jo bomo potrebovali, in dojno velblodko.«

»Mehovi,« je pristavil enooki Beduin, »so polni vode in v vrečah je mnogo prosa, le smodnika sva malo našla.«

»Hamis ima pri sebi mnogo nabojev za puško belega dečka, iz katere pa ne smemo streljati. Smodnik je ravno takšen in ga moremo uporabiti za našo.«

Ko je Idris to rekel, se je zamislil in težka skrb se je zarisala na njegovem temnem obrazu, kajti vedel je, da če padejo v roke egipčanski vladi, bi jim tudi Stankov zagovor nič ne koristil, zakaj za njimi je ležal sedaj mrlič. Pravica bi jih obsodila na smrt.

Stanko je poslušal z utripajočim srcem in z napeto pozornostjo. Mnogo tolažilnih novic je slišal iz tega pogovora, zlasti pa, da jih zasledujejo, da so razpisane nagrade in da so šejki obrežnih plemen dobili povelja, naj ustavijo vse karavane, ki gredo proti jugu. Utešila je dečka tudi novica o parnikih, ki plovejo proti toku reke, in vozijo angleške vojake. Mahdijevi derviši so se mogli meriti z egipčansko vojsko in jo celo premagati, toda z Angleži je stvar docela drugačna in Stanko ni niti za trenutek podvomil, da se prva bitka konča s popolnim porazom teh divjih čet. S potolaženim srcem je torej govoril sam s seboj: »Tudi ako bi naju pripeljali do Mahdija, se utegne zgoditi, da ne bo do tedaj več ne Mahdija ne njegovih dervišev.« Toda to tolažbo mu je grenila misel, da ju v tem slučaju čakajo še tedni potovanja, ki mora slednjič izčrpati Nelkine sile. Ves ta čas bosta morala živeti v družbi zločincev in morilcev. Ko se je spomnil mladega Arabca, katerega sta Beduina zaklala kakor ovna, se je Stanka lotila žalost in groza. Sklenil je, da o tem Nelki ničesar ne pove, da je ne bi prestrašil in povečal njene žalosti, ki jo je prevzela, ko je izginila varljiva prikazen oaze Fayum in mesta Medineta. Pred prihodom v sotesko je opazil, kako ji silijo solze v oči; ko je torej iz pripovedovanja Beduinov zvedel vse, kar je hotel, se je pretvarjal, kakor da se je pravkar zbudil, in šel k njej. Sedela je v kotu pri Dinah, jedla dateljne in jih skrivaj močila s solzami. Ko je pa zagledala Stanka, se je spomnila, kako jo je nekoč pohvalil, da je modra, kot bi imela trinajst let, zato je z vso močjo ugriznila z zobmi v dateljnovo peško, da bi potlačila solze, ker ni hotela biti več otrok.

»Nelka,« je rekel deček, »Medinet je bila prevara, toda vem za gotovo, da naju zasledujejo, zato ne bodi žalostna in ne joči.«

Deklica je dvignila k njemu solzni zenici in odgovorila s pretrganim glasom:

»Ne, Stanko . . . saj ne jočem . . . samo . . . oči se mi nekako pote.«

Tedaj pa se ji je začela bradica tresti, izpod stisnjenih trepalnic so privrele debele solze in razjokala se je.

Ker jo je bilo sram teh solz in je pričakovala, da jo bo Stanko radi tega grajal, je od sramu in zadrege skrila glavico na njegove prsi ter mu s solzami močila obleko.

On jo je pa tolažil:

»Nelka, saj vendar nisi studenec. Ali nisi videla, da so nekemu Arabcu vzeli puško in velblodko? Veš, kaj to pomeni? To pomeni, da je v puščavi polno straž. Za sedaj se je tem rokovnjačem posrečilo, da so presenetili stražnika, drugič pa jih bodo ujeli. Po Nilu plava velika množica ladij . . . torej vidiš! Vrnila se bova, Nelka, vrnila — in še celo s parnikom. Ne boj se!«

In še bi jo bil tako tolažil, da niso obrnili njegove pozornosti nase čudni glasovi, prihajajoči od zunaj, s peščenih gričev, ki jih je zadnji uragan nasul na dnu soteske. Glasovi so bili podobni tankemu, kovinastemu glasu medene piščalke. Stanko je prekinil pogovor in prisluhnil. Čez nekaj časa so se ti tanki, žalostni glasovi odzvali od raznih strani hkratu. Dečku je šinilo v glavo, da so to morda arabske straže, ki obdajajo sotesko in se kličejo s piščalkami. Srce mu je pričelo trepetati. Pogledal je Sudance enkrat ali dvakrat z upanjem, da bo na njihovih obrazih zagledal strah, toda ne: Idris, Gebhr in oba Beduina so mirno grizli suhar, samo Hamis je bil menda nekoliko začuden. Glasovi pa so trajali dalje. Čez nekaj časa je Idris vstal in pogledal izza pečine, potem pa se je vrnil in nazaj grede se je ustavil pri otrocih ter izpregovoril:

»Pesek se prebuja in poje.«

Stanko je bil tako radoveden, da je v tem trenutku pozabil, kako je sklenil, da ne izpregovori nikdar več z Idrisom, ter ga je vprašal:

»Pesek? Kaj to pomeni?«

»Tako je, in to pomeni, da dolgo ne bo dežja. Toda vročina nam ne bo nagajala, ker bomo do Asuana potovali samo ponoči.«

Več ni bilo mogoče od njega zvedeti. Stanko in Nelka sta dolgo poslušala te čudne glasove, ki so trajali toliko časa, dokler ni solnce zašlo. Nastopila je noč in karavana je odrinila zopet na pot.

XIII.

Podnevi so se skrivali v odljudnih in težko pristopnih krajih med skalami in razpoklinami, ponoči pa so gonili, kolikor so mogli, dokler niso prišli do prvega katarakta. Šele ko so Beduini iz položaja in oblik khorov spoznali, da je Asuan že za njimi, se je odvalil z Idrisovih prsi težek kamen. Ker jim je že primanjkovalo vode, so se približali reki na poldnevno daljavo. Tam je naslednjo noč Idris skrtil karavano, Beduina pa poslal z vsemi velblodi k Nilu, da bi se dobro in za dolgo časa napojili. Rodovitni pas ob Nilu se je takoj za Asuanom zoževal. Ponekod je puščava segala do reke. Vasi so ležale v precejšnji razdalji druga od druge. Beduina sta se vrnila srečno in z znatnimi zalogami vode in nihče ju ni videl. Treba je bilo še misliti na hrano, kajti živali, ki so bile zadnji teden slabo hranjene, so znatno shujšale. Njihovi vratovi so se podaljšali, grbe so jim upadle in noge oslabele. Dure in zaloge za ljudi je bilo komaj še za dva dni. Idris pa je upal, da bo mogoče priti k pašnikom ob reki, če ne ponoči, pa podnevi. Morda se jim posreči čez dva dni kupiti v kakšni vasici dateljnov in suharja.

Sabi niso nič več dajali ne jesti ne piti, samo otroka sta hranila zanj ostanke svoje hrane, toda pes si je vedno znal pomagati, in ko so ljudje počivali, se je večkrat prikazal z okrvavljenim gobcem in s sledovi ran na vratu in na prsih. Nikdo ni vedel, kdo je bil žrtev teh bojev, hijene ali šakali, pustinjaške lisice ali gazele, vsekakor pa se je pokazalo, da ni trpel lakote. Včasih so bile njegove črne čeljusti vlažne, kakor da je pil nekje.

Beduini so ugibali, da si je kopal globoke jame na dnu sotesk in na ta način prišel do vode, ki jo je zavohal pod zemljo. Tako kopljejo pod peskom in kamenjem včasih tudi potniki, ki so zgrešili pot, dokler ne pridejo do vode, ali pa vsaj do vlažnega peska, ki ga sesajo in blaže na ta način muke, ki jim jih povzroča žeja.

Vendar se je Saba znatno izpremenil. V prsih in vratu je bil še vedno mogočen, toda boka sta mu upadla, da je bil videti še višji. Njegove oči s krvavo podpluto belino so bile videti sedaj grozne in divje. Nelko in Stanka je negoval kakor vedno in jima dovoljeval, da sta z njim počenjala, kar sta hotela, Hamisu je včasih tudi pomahal z repom, na Beduinca in na Sudanca pa je renčal ali pa škrtal s svojimi strašnimi čekani, ki so bili drug ob drugem kakor jeklene plošče. Idris in Gebhr sta se ga začela bati in ne glede na uslugo, katero jima je izkazal, sta ga tako črtila, da bi ga bržkone ustrelila z uropano puško, toda hotela sta pripeljati Smainu čudovito žival, sicer pa so bili že za Asuanom.

Prešli so Asuan! Stanko je vedno o tem premišljeval in pollaščal se ga je dvom, če jih bodo preganjalci sploh dohiteli. Vedel je sicer, da ima egipčanska vlada v rokah ne samo pravi Egipet, ki se konča za Vadi-Halfo, to je za drugim kataraktom, ampak tudi vso Nubijo, jasno mu je pa tudi bilo, da bo za Asuanom in zlasti še za Vadi-Halfo veliko težje preganjati roparje. Imel je samo še to upanje, da sta oče in Rawlison uredila zasledovanje iz Fayuma tako, da sta odpotovala s parnikom v Vadi-Halfo in tam dobila od vlade vojake na velblodih, s katerimi bosta skušala presekati karavani pot na jugu. Deček si je predstavljal, da bi na njunem mestu naredil isto, zato je imel svojo misel za najbolj verjetno.

Vendar tudi sam ni opustil načrtov za rešitev. Sudanca sta hotela imeti smodnik za ugrabljeno puško, zato sta nameravala razbiti nekaj nabojev njegove angleške risanice. Deček jima je torej rekel, da samo on to ume. Kdor ne razume tega dela, mu utegne naboj v roki počiti in raztrgati prste. Idris, ki se je sploh bal

neznanih reči in angleških iznajdb, je slednjič sklenil prepustiti dečku to delo. Stanko se ga je lotil z veseljem, prvič, ker je upal, da bo silni angleški smodnik s prvim strelom razgnal staro arabsko puško, dalje pa tudi, ker je upal, da mu bo mogoče skriti nekaj nabojev. Šlo mu je laže, kot je mislil. Na videz so pazili nanj pri delu, toda Arabci so se takoj začeli med seboj razgovarjati in so kmalu pazili bolj na pogovor kakor na dečka. Njihova klepetavost in prirojena jim zanikarnost je končno povzročila, da je Stanko skrnil za srajco sedem nabojev. Sedaj je bilo treba priti samo še do risanice.

Deček je domneval, da se mu to posreči, ko bodo imeli za seboj Vadi-Halfo, to je za drugim kataraktom, kajti slutil je, da bodo Arabci toliko manj čuječni, čim bolj se bodo bližali svojemu smotru. Misel, da bo moral ubiti Sudanca in Beduina in celo Hamisa, ga je navdajala z grozo, toda po umoru, ki sta ga izvršila Beduina, se mu to že ni več zdelo tako strašno. Prepričeval je sam sebe, da gre vendar za Nelkino obrambo, za njeno svobodo in življenje, zato mu ni treba štediti življenja nasprotnikov, zlasti ako se mu ne udajo in pride do boja.

Šlo je torej za angleško risanico. Stanko jo je nameraval dobiti v roke z zvijačo, in ako bi se mu ponudila prilika, ne bi čakal do Vadi-Halfe, ampak takoj izvedel svoj načrt.

Deček res ni čakal.

Minila sta dva dneva, ko so pustili za seboj Asuan. Ob svitanju tretjega dne je Idris končno poslal Beduina po živež, ki je popolnoma pošel. Ker se je število nasprotnikov zmanjšalo, je Stanko pomislil: »Sedaj ali nikoli!« ter se je takoj obrnil k Sudancu z vprašanjem:

»Idris, ali veš, da je dežela, ki se začinja za Vadi-Halfo, že Nubija?«

»Vem. Imel sem petnajst let, Gebhr pa osem, ko naju je oče pripeljal iz Sudana v Fayum, in spominjam se, da smo tedaj prekoračili na velblodih vso Nubijo. Toda ta dežela je še v oblasti Turkov (Egipčanov).«

»Seveda. Mahdi je šele pod Hartumom — in vidiš, kako neumno je govoril Hamis, ko vam je zatrjeval, da se čete dervišev bližajo že Asuanu. Toda jaz hočem vedeti nekaj drugega. V knjigah sem čital, da je v Nubiji veliko divjih živali in veliko razbojnikov, ki niso nikomur pokorni in napadajo ravno tako Egipčane kakor Mahdijeve vernike. S čim se boste branili, ako vas napadejo divje živali ali pa razbojniki?«

Stanko je nalašč pretiraval, ko je govoril o divjih zvereh, poboji so se pa v Nubiji od časa vojne res velikokrat dogajali, zlasti v južnem delu dežele, ki meji na Sudan.

Idris je nekaj minut premišljeval, kaj bi odgovoril na vprašanje, ki mu je prišlo tako nepričakovano, ker doslej ni mislil na to novo nevarnost. Potem pa je odvrnil:

»Imamo nože in puške.«

»Taka puška ni za nič.«

»Vem. Tvoja je boljša, toda z njo ne znamo streljati, tebi je pa ne damo v roke.«

»Tudi nenabite ne?«

»Tudi ne, ker utegne biti začarana.«

Stanko je zmignil z rameni.

»Idris, ako bi to Gebhr rekel, se mu ne bi čudil, o tebi pa sem mislil, da imaš več razuma. Iz nenabite puške še Mahdi ne more ustreliti.«

»Molči!« ga je prekinil strogo Idris. »Mahdi more streljati tudi s prstom.«

»Pa še ti tako streljaj.«

Sudanec je bistro pogledal dečku v oči.

»Zakaj pa hočeš, da bi ti dal puško?«

»Hočem te naučiti, kako se z njo strelja.«

»Kaj ti pa je na tem?«

»Jako veliko, kajti ako nas napadejo razbojniki, nas utegnejo vse postreliti. Ako se pa bojiš mene in puške, mi je tudi vseeno.«

Idris je umolknil. Res se je bal, toda ni maral priznati. Bilo mu je pa jako veliko na tem, da bi znal streljati z angleško puško, kajti ako bi imel tako orožje in znal z njim ravnati, bi njegov ugled v Mahdijevem

taboru jako narastel, ne glede na to, da bi se v primeru napada laže branil.

Po kratkem premisleku je torej rekel:

»Dobro. Hamis naj da puško, ti jo pa vzemi ven.«

Hamis je ravnodušno izvršil povelje, kateremu Gebhr ni mogel ugovarjati, ker je bil nekoliko dalje proč zaposlen pri velblodih. Stanku se je nekoliko tresla roka, ko je prijel za kopito, potem za cevi, in podal puško Idrisu.

»Vidiš, da so prazne,« je rekel.

Idris je vzel cevi in pogledal skozi.

»Res je, nič ni v njih.«

»Sedaj pa glej,« je rekel Stanko, »tako se sklada puška,« pri teh besedah je vtaknil cevi v kopito, »tako se pa odpira. Vidiš? Razložim jo še enkrat, zdaj jo pa zloži ti...«

Sudanec, ki je z veliko pazljivostjo gledal vsako Stankovo krettnjo, je začel poskušati. Spočetka mu ni šlo lahko, toda ker se Arabci splošno odlikujejo po veliki spretnosti, je čez nekaj časa zložil puško.

»Odpri!« je zapovedal Stanko.

Idris je z lahkoto odprl puško.

»Zapri!«

Šlo je še laže.

»Zdaj mi pa daj dva prazna zavitka nabojev. Naučil te bom, kako se vlagajo naboji.«

Arabci so shranjevali izstreljene naboje, ker so cenili med. Podal je torej dva Stanku in pouk se je nadaljeval.

Sudanec se je v prvem trenutku sicer zelo prestrašil poka vžigalnikov, ki so tičali v nabojih, slednjič pa se je prepričal, da iz prazne cevi in s praznimi naboji nihče ne more streljati. Zdaj je imel zaupanje do Stanka, zlasti še, ker je deček vsakokrat oddal puško.

»Tako,« je rekel Stanko, »zdaj znaš skladati puško, jo znaš odpirati, zapirati in nastaviti k obrazu ter potegniti za petelina. Toda znati moraš tudi meriti. To je najtežavnejša reč. Vzemi prazen meh za vodo in postavi

ga sto korakov daleč, — tam k onim-le kamenom, potem pa se vrni k meni, — pokažem ti, kako se meri.«

Idris je vzel meh in brez najmanjšega obojavljanja je šel k označenemu kamnu. Toda, preden je napravil prvih sto korakov, je Stanko vzel ven prazne naboje, na njihovo mesto pa vtaknil napolnjene. Ne samo srce, ampak tudi žila na sencih mu je začela biti s tako silo, da je mislil, da mu razžene glavo. Prišel je odločilni trenutek — trenutek svobode za Nelko in zanj — trenutek zmage — strašen in zaželen obenem!

Idrisovo življenje je v njegovih rokah. Samo ako potegne za petelina, pade razbojnik, ki je ugrabil Nelko, mrtev na zemljo. Toda Stanko, ki je imel v svojih žilah poljsko in francosko kri, je nenadoma začutil, da bi za nič na svetu ne mogel streljati človeku v hrbet. Naj se vsaj obrne, — in naj pogleda smrti v oči.

Kaj pa potem! Potem priteče Gebhr, in preden napravi deset korakov, bo istotako padel v pustinjski prah. Ostane Hamis. Toda Hamis izgubi glavo, in ako bi je ne izgubil, bo imel dovolj časa, da vtakne nove naboje v puško. Ko prideta Beduina, bosta videla troje trupel in tudi sama našla, kar sta zaslužila. Nato bo samo treba obrniti velblode proti reki.

Vse te misli in slike so šle skozi Stankovo glavo kot burja. Začutil je, da se mora v nekaj minutah zgoditi nekaj strašnega in potrebnega obenem. Prevezel ga je ponos zmagovalca istočasno z občutkom studa, ker je moral ljudi moriti. Bil je trenutek, ko se je pričel obojavljati, toda spomnil se je muk, ki so jih prestali beli jetniki, spomnil se je očeta, gospoda Rawlisona, Nelke, Gebhra, ki je udaril deklico s korobačem, in sovraštvo je zakipelo v njem z vso silo. »Mora biti! mora biti!« je rekel sam pri sebi med zobmi in neizprosni sklep je odseval na njegovem obrazu, ki je bil kakor izklesan iz kamna.

Medtem je Idris postavil usnjati meh na približno sto korakov oddaljeni kamen. Stanko je videl nasmeh na njegovem obrazu in njegovo visoko postavo na ravni in peščeni planjavi. Zadnjič mu je šinila v možgane misel, da bo ta živi človek za trenutek padel na zemljo

in s prsti kopal pesek v smrtnih mukah. Toda deček se ni več obotavljal, — in ko je Idris prehodil petdeset korakov, je počasi dvignil puško k očesu.

Toda preden se je dotaknil s prstom petelina, se je razlegel za peščenimi, nekaj sto korakov oddaljenimi griči silen krik in v hipu je pridrvelo kakih dvajset jezdecev na konjih in velblodih na planjavo. Idris je okamenel, ko jih je zagledal. Tudi Stanko se je začudil, toda njegovo začudenje se je takoj izpremenilo v brezmejno radost. To so pričakovani rešitelji! Da! Nihče drug! Brez dvoma so v vasi prijeli Beduina, ki sta pokazala, kje se skriva ostali del karavane! Tudi Idris je tako mislil, in ko se je zavedel, je pritekkel k Stanku. Obraz mu je bil od strahu bled kakor pepel in pokleknil je k njegovim nogam ter pričel ponavljati z zasoplim glasom:

»Gospod, jaz sem vam bil dober! bil sem dober mali bint — pomni to! . . .«

Stanko je mehanično potegnil naboje iz puške — in gledal. Jezdci so gnali, kolikor so konji in velblodi mogli dihati, kričali od veselja in metali kvišku dolge arabske puške in jih v teku zopet ulovili z izredno spretnostjo. V jasnem, prozornem zraku so se natančno odražale njihove postave. Na čelu sta v sredi jahala Beduina, mahala z rokama in burnusoma kot norca.

Čez nekaj minut je vsa tolpa dospela do karavane. Nekateri izmed jezdecev so poskakali s konj in z velblodov, drugi so ostali na sedlih, vsi pa so neprenehoma kričali, da se je razlegalo do neba.

»Hartum! Gordon! Gordon! Hartum! . . .«

Slednjič je prvi izmed Beduinov, oni, ki ga je tovariš imenoval Abu-Anga, skočil k Idrisu, ki se je zvijal pri Stankovih nogah, in pričel vpiti:

»Hartum je vzet! Gordon ubit! Mahdi zmagovalec!«
Idris je vstal, toda še ni verjel ušesom.

»In ti ljudje?« je vprašal s trepetajočimi ustnicami.

»Ti ljudje bi nas morali prijeti, sedaj pa pojdejo z nami k preroku.«

Stanku se je stemnilo v očeh . . .

XIV.

In v resnici je ugasnila zadnja nada, da bi bilo mogoče zbežati med potom. Stanko je sedaj vedel, da nimajo njegovi načrti nikakega pomena več. Zasedovalci jih ne doženejo, in če prestaneta z Nelko vse težave potovanja, prideta k Mahdiju, ki ju izroči v roke Smainu. Edina njegova nada je bila sedaj misel, da so ju ugrabili radi tega, da bi ju Smain vrnil v zameno za svoje otroke. Toda kdaj bo to in kaj ju poprej še lahko doleti? Kako strašna usoda ju čaka sredi divje, krvi pijane sodrge? Ali bo Nelka mogla vzdržati napore in pomanjkanja — na to ni mogel nihče odgovoriti. Tudi mu je bilo znano, da Mahdi in njegovi derviši sovražijo kristjane in sploh vse Evropce, zato je dečka prevzemala bojazen, ali bo Smainov vpliv dovolj velik, da bi ju obvaroval grdega ravnanja, mučenja, okrutnosti in podivjanosti Mahdijevih spoznavalcev, ki so morili vladi zveste Mohamedance? Prvič, odkar sta bila ugrabljena, se je polastil Stanka obup in praznoveren strah, da ju preganja nesrečna usoda. Že v tem, da je divjakom prišlo na misel ugrabiti ju iz Fayuma in ju peljati v Hartum, je bilo nekaj blaznega. To so mogli zamisliti in izvršiti samo tako divji in nevedni ljudje, kakor sta Idris in Gebhr, ki nista razumela, da morata preiti tisoče kilometrov po deželi, ki je podložna egipčanski vladi ali prav za prav Angležem. Če bi šlo vse praviloma, bi jih morali preganjalci zajeti že drugi dan. In vendar se je razbojnikom vse tako lepo posrečilo, da so sedaj že blizu drugega katarakta. Prvi zasedovalci niso prišli do njih, zadnji pa, ki bi morali razbojnike zadržati, so se z njimi združili in bodo zdaj njihovi zavezniki. Stanko je bil obupan, bal se je za Nelko, poleg tega pa se je čutil tudi ponižan, ker ni mogel nič ukreniti. Tudi če bi mu sedaj izročili puško in naboje, ne bi mogel postreljati vseh Arabcev, ki so se pridružili karavani.

Te misli so ga toliko bolj grizle, ker je bila rešitev že tako blizu. Ne glede na to, da je padel Hartum, nekaj dni pozneje bi ju ravno ti ljudje, ki so zdaj prestopili na Mahdijevo stran, prijeli in izročili vladi. Se-

deč na velblodu za Idrisom in poslušajoč njihove pogovore, se je Stanko prepričal, da bi bilo brez dvoma tako. Takoj namreč, ko so odrinili na pot, je začel načelnik preganjalcev pripovedovati Idrisu, kaj jih je nagnilo, da so izdali kediva. Poprej so vedeli, da je velika vojska — ne egipčanska, ampak angleška — odrihnila na jug proti dervišem pod vodstvom generala Wolseleya. Videli so veliko množino ladij, ki so peljale strašne angleške vojake iz Asuana v Vadi-Halfo, odkoder so zanje zgradili železnico v Abu-Hammed. Dolgo časa so bili vsi šejki ob reki — ti ki so ostali zvesti vladi, kakor tudi oni, ki so v globočini svoje duše goreli za Mahdija, prepričani, da je poguba dervišev in njihovega preroka neizogibna, kajti Angležev ni še nihče nikoli premagal.

»Akbar Allah!« jih je prekinil Idris in dvignil roke kvišku. »Pa so vendar bili premagani!«

»Ne,« je odvrnil načelnik preganjalcev. »Mahdi je poslal proti njim plemena Džalno, Barbara in Džalim, skupaj blizu trideset tisoč svojih najboljših bojevnikov, katerim je načeloval Musa, sin Helu-a; pod Abu-Klea je prišlo do strašne bitke, v kateri je Bog dal zmago nevernikom.«

»Tako je, Musa, sin Helu-a, je padel, in le malo njegovih vojakov se je vrnilo k Mahdiju. Duše so v raj, trupla pa leže na pesku in pričakujejo dneva vstajenja. Ta novica se je hitro raznesla ob Nilu. Vsi smo mislili, da pojdejo Angleži dalje proti jugu in osvobode Hartum. Ljudje so ponavljali: »Konec, konec!« Medtem pa je Bog sklenil drugače.«

»Kako? Kaj se je zgodilo?« je vprašal mrzlično Idris.

»Kaj se je zgodilo?« je rekel z jasnim obličjem načelnik. »Mahdi je medtem vzel Hartum, Gordonu so pa med napadom odrezali glavo. Ker je pa Angležem šlo samo za Gordona, so se vrnili, ko so zvedeli za njegovo smrt, nazaj proti severu. Allah! Spet smo videli ladje z množicami vojakov, ki so plule doli po reki, toda nismo vedeli, kaj to pomeni. Angleži razglašajo samo dobre novice, slabe pa prikrivajo. Nekateri izmed naših

so govorili, da je Mahdi že poginil. Toda slednjič je resnica prišla na dan. Ta dežela je še v oblasti vlade. V Vadi-Halfi in dalje, do tretjega, a morda celo do četrtega katarakta, so še kedivovi vojaki, toda sedaj, ko so Angleži odšli, smo uverjeni, da bo Mahdi osvojil ne samo Nubijo in Egipet, ampak tudi Meko in Medino in ves svet. Radi tega gremo sedaj z vami k preroku, namesto da bi vas prijeli in izročili vladi.«

»Torej je prišlo povelje, naj nas primejo?«

»Na vse vasi, na vse šejke, na vse vojaške posadke. Kamor ne seže kovinska žica, po kateri prihajajo povelja iz Kaira, tja so prišli zabdiji (žandarji) s poročilom, da kdor vas ujame, dobi tisoč funtov nagrade. Mašallah! . . . To je veliko bogastvo! Veliko!«

Idris je sumljivo pogledal govornika:

»Toda vi imate rajši Mahdijev blagoslov?«

»Seveda. Poleg tega si je on pridobil tudi ogromno plena in toliko denarja v Hartumu, da meri egiptovske funte z vrečami za oves in jih razdaja svojim vernikom . . .«

»Toda, ako so egipčanski vojaki še v Vadi-Halfi in dalje, bi nas utegnili med potjo prijeti.«

»Ne, treba je samo hiteti, dokler si ne opomorejo. Sedaj, po odhodu Angležev, so izgubili popolnoma glave; šejki, ki so ostali vladi verni, prav tako kakor vojaki in zabdiji. Vsi mislijo, da pride Mahdi vsak trenutek nad nje, radi tega beže oni izmed naših, ki so bili v srcu naklonjeni Mahdiju, k njemu brez strahu — in nihče jih ne preganja, kajti v teh prvih trenutkih ni nikogar, ki bi dajal povelja, in nihče ne ve, koga naj posluša.«

»Da,« je odvrnil Idris, »toda prav imaš, da moramo hiteti, kajti Hartum je še daleč . . .«

Stanku, ki je pazljivo poslušal ta pogovor, je za hip spet zableščal žarek upanja. Ako so egipčanski vojaki še na svojih mestih v raznih obrežnih krajih Nubije, se bodo morali pred Mahdijevimi hordami umikati po suhem, ker so jim Angleži vzeli vse ladje. V takem slučaju se pa utegne zgoditi, da pride karavana v roke kateremukoli izmed umikajočih se oddelkov, in jo uja-

mejo. Tudi je Stanko preračunal, da je moralo brez dvoma preteči mnogo časa, preden se je novica o zavzetju Hartuma raznesla med arabskimi plemeni, ki prebivajo na severu od Vadi-Halfe, toliko bolj, ker so to egipčanska vlada in Angleži skrivali. Sklepal je torej, da je nered, ki je v prvem trenutku bržkone zavladal med Egipčani, že prenehal. Neizkušenemu dečku pa ni prišlo na misel, da je moral padec Hartuma in Gordonova smrt povzročiti, da so ljudje pozabili na vse drugo. Vladi zvesti šejki in ondotni predstavitelji egipčanske vlade so imeli sedaj dovolj drugega dela, kakor da bi mislili na rešitev dveh belih otrok.

In v resnici se Arabci, ki so se pridružili karavani, niso bogve kako bali zasledovanja. Res so jahali z veliko naglico in niso se jim smilili velblodi, toda držali so se blizu Nila in ponoči so velikokrat krenil k reki, da so napojili živali in napolnili usnjate mehove z vodo. Včasih so se celo podnevi drznili prihajati v vasi. Radi varnosti so pošiljali vedno naprej na oglede nekaj ljudi, ki so z izgovorom, da kupujejo hrano, poizvedovali, kaj je slišati v okolici, če ni v bližini egipčanskih vojakov in če prebivalci ne držijo s »Turki«. Ako so zadeli na prebivalce, ki so skrivaj držali z Mahdijem, je vsa karavana prišla v vas — in večkrat se je zgodilo, da jo je zapustila povečana za nekaj desetih mladih Arabcev, ki so istotako hoteli k Mahdiju.

Idris je tudi zvedel, da stoje skoro vse arabske posadke na strani Nubijske puščave, torej ob desnem, vzhodnem bregu Nila. Če niso hoteli trčiti nanje, se je bilo treba samo držati levega brega in ogibati se večjih selišč in mest. Res, da je to zelo podaljšalo pot, kajti reka napravlja, začenši od Vadi-Halfe, ogromen lok, ki se zavije daleč proti jugu, nato se obrne proti severovzhodu do Abu-Hammeda, odkoder teče potem popolnoma v južni smeri, zato pa levi breg, zlasti od oaze Selima dalje, ni bil skoraj čisto nič zastražen, in tako je potovanje Sudancem potekalo veselo v pomnoženi družbi, pri obilni vodi in obilnem živežu.

Ko so pustili za seboj tretji katarakt, že niso več hiteli in so jahali samo še ponoči, podnevi pa so počivali

med peščenimi griči in v soteskah, s katerimi je bila posejana vsa pustinja. Nad njimi se je razpenjalo nebo brez najmanjšega oblaka. Na obronkih obzorja je bilo sivo in v sredi izbočeno kakor ogromna kupola, ozračje pa tiho in mirno. Vročina je bila od dne do dne hujša, kolikor bolj so se bližali jugu. In celo v soteskah in v senci je mučila ljudi in živali. Noči pa so bile jako hladne. Migljajoče zvezde so se iskriale in so begale po nebu kakor večje in manjše črede. Stanko je zapazil, da to niso več ozvezdja, ki so svetila ponoči nad Port-Saidom. Večkrat si je želel, da bi kdaj v življenju videl južno nebo, končno ga je zagledal za El-Orde. Toda sedaj je njegov blesk naznanjal samo nesrečo. Za nekaj dni jim je razsvetljevala noči bleda, razblinjena in otožna svetloba, ki je po solnčnem zahodu do poznih ur s srebrnim svitom obsevala zahodno stran neba.

XV.

Dva tedna po odhodu iz okolice Vadi-Halfe je prišla karavana v kraj, ki ga je zavojeval Mahdi. Naglo so prehodili valovito pustinjo Gezire in v bližini Hendija, kjer so poprej Angleži popolnoma potolkli Muso-uled Helua, so prišli v kraj, ki že ni bil več podoben pustinji. Tu ni bilo videti več peska in pečevja. Kolikor daleč je segal pogled, se je razprostirala stepa, ki je bila porasla deloma z zeleno travo, deloma pa z džunglo, med katero so rastle v gručah bodeče akacije, ki dajejo znani sudanski gumij, tu in tam pa tudi posamezna ogromna drevesa unabaku, ki so tako široka, da se pod njihovimi vejami senči lahko sto ljudi. Od časa do časa je šla karavana mimo visokih, stebrom podobnih mravljišč termitov, s katerimi je vsa Afrika ob ravniku posejana. Zeleni pašniki in akacije so prijetno mamile oči po enolični, žolti barvi pustinjskega peska.

Ponekod, kjer je na stepi rastle boljša trava, so se pasle črede velblodov, na katere so pazili oboroženi Mahdijevi bojvniki. Ko se je karavana prikazala, so skočili na noge kot roparski ptiči in stekli k njej, jo obdali od vseh strani in, vihteč svoje sulice in kričeč,

da se je razlegalo do neba, izpraševali ljudi, odkod so, zakaj potujejo od severa in kam se vračajo. Včasih so se tako sovražno obnašali, da je moral Idris odgovarjati v največji naglici, da jih niso napadli.

Stanko si je predstavljal, da se prebivalci Sudana razlikujejo od vseh drugih, v Egiptu prebivajočih Arabcev samo po tem, da verujejo v Mahdija in ne marajo priznati kedivove vlade.. Toda zdaj je spoznal, da se je docela motil. Ljudje, ki so sedaj vsak trenutek zadrževali karavano, so bili večinoma še temnejše polti kakor Idris in Gebhr, v primeri z Beduinoma pa so bili skoraj črni. Zamorska kri je v njih prevladovala arabsko. Njihovi obrazi in prsa so bili tetovirani, a vreze so predstavljale raznovrstne risbe ali pa napise iz korana. Nekateri so bili skoraj popolnoma nagi, drugi so nosili džube ali kaftane iz bele tkanine, na katerih so bile našite raznobarvne krpe. Veliko jih je nosilo odlomke koralov ali koščke slonove kosti na prebodenih nosnicah, ustnicah ali ušesih. Načelniki so si pokrivali glave z belimi zavoji iste tkanine, kot so bili kaftani, navadni bojovníki so bili gologlavi, toda si niso brili glav kakor Arabci v Egiptu. Nasprotno, imeli so velike kodraste lase, ki so bili pri mnogih sežgani od apna, s katerim so si mazali svoje kodre, da bi se rešili mrčesa, zato so bili tudi rdečkasti. Njihovo glavno orožje so bile sulice, ki so jih znali dobro vihteti, imeli pa so tudi karabinke Remington, ki so jih dobili v zmagovalnih bitkah z egipčansko vlado in po padcu Hartuma. Pogled nanje je bil v resnici strašen, proti karavani so nastopali vobče sovražno, ker so mislili, da so to egiptovski kupci, katerim je Mahdi prve čase po svoji zmagi prepovedal pristop v Sudan.

Navadno so obkolili karavano, vpili in grozili in nastavljali sulice ljudem na prsi ali merili nanje s karabinkami, na kar je Idris kriče odgovarjal, da sta on in njegov brat iz rodu Dungalov, iz ravno istega, iz katerega je izšel Mahdi, in da peljeta preroku bele otroke za sužnje. Edino to je zadržalo divjake od nasilja. Ko je Stanko videl te strašne prizore, mu je zastalo srce v prsih pri misli, kaj ju čaka v sledečih dneh, pa tudi

Idris, ki je že dolga leta živel v omikanem kraju, si ni predstavljal kaj takega. Bil je torej vesel, ko jih je nekega večera obkolil bojni oddelek emira Nur-el-Tadhila in peljal v Hartum.

Nur-el-Tadhil je bil, preden je pribežal k Mahdiju, častnik v egipčanskem zamorskem polku kediva, zato ni bil tako divji kakor drugi mahdijci, in Idris se je z njim laže pogovoril. Toda tu ga je čakalo razočaranje. Predstavljal si je, da bo njegov prihod z belima otrokoma zbudil v Mahdijevem taboru občudovanje, vsaj z ozirom na strašne nevarnosti in težave potovanja. Pričakoval je, da ga bodo mahdijci sprejeli z navdušenjem, z razprostrtimi rokami in ga bodo slavnostno peljali k preroku, ki ga obsuje z zlatom in s pohvalami kot človeka, ki se ni obotavljal tvegati življenje, da bi izkazal uslugo njegovi sorodnici Fatmi. Mahdijci pa so nastavljali sulice na prsi udeležencem karavane. Nur-el-Tadhil je poslušal precej ravnodušno pripovedovanje o potovanju, slednjič pa je na vprašanje, če pozna Smaila, Fatminega moža, odgovoril:

»Ne. V Omdurganu in v Hartumu je več kot sto tisoč bojevnikov in načelniki se med sabo ne poznajo. Država našega preroka je silno prostorna in veliko emirov vlada v oddaljenih mestih, v Sennaru, v Kordofanu, v Darfuu in v Fašodi. Mogoče je, da Smaina, po katerem vprašuješ, ni sedaj v prerokovi bližini.«

Idrisa je užalil zaničljivi ton, s katerim je Nur govoril o »tem Smainu«, ter je odvrnil z nekoliko nejevoljnim glasom:

»Smain je oženjen z Mahdijevo sestrično, Smainovi otroci so torej njegovi sorodniki.«

Nur-el-Tadhil je skomizgnil z rameni.

»Mahdi ima veliko sorodnikov in ne more na vse misliti.«

Nekaj časa sta jahala molče, potem pa je Idris spet vprašal:

»Kdaj pridemo v Hartum?«

»Pred polnočjo,« je odvrnil Tadhil, ko je pogledal na zvezde, ki so se začele prikazovati na vzhodni strani neba.

»Ali bom mogel dobiti ob tako poznem času hrane in krme? Od zadnjega odmora opoldne nismo nič jedli...«

»Danes vas bom prenočil in nahranil jaz v svojem domu, toda jutri, v Omdurmanu, moraš sam skrbeti za živež; in povem ti naprej, da to ne bo lahko.«

»Zakaj?«

»Zaradi vojne. Ljudje že nekaj let niso sejali polj in so se hranili samo z mesom. Ko je končno zmanjkalo tudi živine, je nastopila lakota. Lakota je sedaj po vsem Sudanu in vreča dure stane več kakor suženj.«

»Allah akbar!« je zaklical Idris začudeno. »Vendar sem videl na stepi črede velblodov in živine.«

»To je lastnina preroka, velikašev in kalifov... Da, Dangali, iz čegar rodu je izšel Mahdi, in Bagara, katerih načelnik je glavni kalif Abdullahi, imajo še veliko živine, toda drugim plemenom je vedno težje živeti.«

Nato se je Nur-el-Tadhil podrgnil po želodcu in rekel:

»V prerokovi službi imam višjo stopnjo, več denarja in več moči, toda v kedivovi službi sem imel večji trebuh.«

Nato se je spomnil, da je povedal morda preveč, ter je pristavil:

»Toda vse to bo minilo, ko zmagava prava vera.«

Ko je Idris slišal te besede, mu je nehote prišlo v glavo, da ni v Fayumu v angleški službi nikdar poznal lakote in za krmo ni bil v zadregi. Obličeje se mu je zmračilo.

Potem je izpraševal dalje:

»Jutri nas popelješ v Omdurman?«

»Da. Na prerokovo povelje moramo Hartum izprazniti in malokdo še tam prebiva. Sedaj podirajo vse večje hiše, opeko pa prenašajo z drugim plenom v Omdurman. Prerok noče prebivati v mestu, ki je omadeževano od nevernikov.«

»Jutri se mu poklonim, a on bo dal povelje, da me preskrbe z živežem in s krmo.«

»Ha! Če si res iz rodu Dungalov, te bodo morda pustili pred njegovo obličje. Toda vedi, da straži pred njegovim domom noč in dan sto ljudi s korobači v rokah in udrihajo brez usmiljenja po vsakem, ki bi hotel brez dovoljenja k Mahdiju. Sicer bi množice svetemu preroku niti za trenutek ne dale miru... Allah! Videl sem, da so tudi Dangali odhajali s krvavimi klobasami po plečih.«

Idrisa se je polaščalo vedno večje razočaranje.

»Torej verniki,« je vprašal, »ne vidijo preroka?«

»Verniki ga vidijo vsak dan pri molitvi, ko kleči na ovčji koži s povzdignjenimi rokami, ali pa ko poučuje množice in jih utrjuje v pravi veri. Toda težko je priti do njega in z njim govoriti, in kdor je deležen te sreče, mu jo vsi zavidajo, kajti milost božja pride čezenj in izbrše vse njegove prejšnje grehe.«

Noč je nastopila, z njo pa občuten hlad. Konji so neprestano rezgetali, izpremema med dnevno vročino in nočnim hladom je bila tako huda, da so se začele konjem kože kaditi, in oddelek je jahal kakor v megli. Stanko se je za Idrisom nagnil k Nelki in jo vprašal:

»Ali te ne zebe?«

»Ne, toda — sedaj nas nikdo več ne reši...« in solze so ji zalile daljnje besede.

Stanko ni imel sedaj zanjo nobene tolažbe, kajti sam je bil prepričan, da zanju ni pomoči. Prišla sta v kraj revščine, lakote, zverinske grozovitosti in krvočnosti. Bila sta kakor dvoje lahkih peresc v viharju, ki je trosil smrt in uničenje, ne samo posameznim osobam, ampak celim mestom in plemenom. Čigava roka bi ju mogla iztrgati iz te bede in rešiti dvoje majhnih, brezbrambnih otrok?«

Mesec se je povzpел visoko na nebo in posrebril veje in listje mimoz in akacij. V gostih džunglah se je razlegal tu in tam pretresljivi, obenem pa tudi radostni smeh hijen, ki so v tem, s krvjo namočenem kraju, našle človeških trupel, več kot so jih mogle požreti. Včasih so srečali oddelek, ki je peljal drugo karavano, in odgovarjali so si z dogovorjenimi znamenji. Slednjič so prišli na višino nad bregom in po dolgi soteski so do-

speli do Nila. Ljudje, konji in velblodi so se vkrkali na široke in ravne dahabije in takoj na to so težka vesla začela v enakomernih presledkih rezati in deliti gladko površino reke, v kateri so zvezde odsevale z diamantnim bleskom.

Čez pol ure so se na južni strani reke, po kateri so plavale dahabije, zableščale luči, ki so se izpreminjale v snope rdečega bleska, padajočega na vodo, čim bliže so prihajale ladje. Nur-el-Tadhil je sunil Idrisa v ramo, potem pa je iztegnil predse roko in dejal:

»Hartum!«

XVI.

Ustavili so se na koncu mesta, v hiši, ki je bila poprej last bogatega laškega kupca, po njegovem umoru ob času napada na mesto pa je postala Tadhilova last. Emirove žene so se precej človeški zavzele za malo Nelko, ki je bila komaj še živa od utrujenosti, in dasi je bilo v vsem Hartumu veliko pomanjkanje živil, so vendar našle za malo »džanam«* nekaj posušenih dateljnov in malo riža z medom, nato so jo pa nesle v prvo nadstropje in položile spat. Stanko, ki je prenočeval med velblodi in konji na dvorišču, se je moral zadovoljiti samo s suharjem, imel pa je dovolj vode, kajti vodnjak na vrtu se je po čudnem naključju ohranil. Dasi je bil deček silno izmučen, vendar ni mogel dolgo zaspati deloma zaradi škorpionov, ki so neprenehoma lezli na odejo, na kateri je spal, deloma pa, ker ga je hudo skrbelo, da ga utegnejo ločiti od Nelke in ne bo mogel zanjo skrbeti. Menda je tudi Sabo mučila ista skrb, kajti neprenehoma je vohal okoli sebe, včasih pa je pričel cviliti, da so se vojaki jezili nanj. Stanko ga je miril, kolikor je mogel, ker se je bal, da mu ne bi kaj naredili. Na srečo pa je velikanski britan vzbujal občudovanje samega emira in vseh dervišev, da se ni nihče upal dvigniti roke proti njemu.

* Manjšalni ljubkovalni izraz = janček, dušica.

Tudi Idris ni mogel spati. Od včerajšnjega dne se je počutil slab, poleg tega ga je pogovor z Nur-el-Tadhilom silno razočaral in prihodnost je bila zastrta z debelo zaveso. Bil je vesel, da pojdejo jutri v Obdurman, ki ga samo Beli Nil loči od Hartuma; upal je, da najde tam Smaina, toda kaj dalje? Med potjo si je predstavljal vse svetleje in lepše. Trdno je verjel v preroka in srce ga je vleklo k njemu toliko bolj, ker sta bila oba istega rodu. Poleg tega je bil kot vsak Arabec pohlepen in slavohlepen. Sanjal je, kako ga bodo obsuli z zlatom in povišali najmanj v emira; sanjal je o vojnih pohodih proti Turkom, o zavojevanih mestih in plenu. Sedaj pa se je po vsem, kar je slišal od Tadhila, začel bati, da ne bi se vse njegove zasluge izgubile pred veliko večjimi dogodki kakor kaplja dežja v morju. »Morebiti,« je pomislil z bridkostjo, »ne bo nihče hotel niti poslušati, kaj sem storil, a Smain ne bo niti vedel, da sem mu pripeljal ta dva otroka.« Take misli so ga grizle neprestano. Jutršnji dan razprši ali potrdi njegove slutnje, zato ga je pričakoval z veliko nestrpnostjo.

Ob šestih zjutraj je vzšlo solnce in med derviši je nastalo gibanje. Kmalu se je prikazal Tadhil in jim velel, naj se pripravijo na pot. Rekel jim je, da pojdejo do broda peš poleg njegovega konja. Na Stankovo veliko radost je Dinah pripeljala iz prvega nadstropja Nelko, potem so šli po nasipu ob vsem mestu do konca, kjer so stali splavi, ki so vozili čez reko. Naprej je jahal Tadhil na konju, Stanko je peljal Nelko za roko, za njimi so šli Idris, Gebhr in Hamis s staro Dinah in s Sabo in trideset emirovih vojakov. Ostali del karavane je ostal v Hartumu.

Stanko se je razgledoval in ni mogel razumeti, na kak način je padlo silno utrjeno mesto, ki je imelo tako zavarovano lego med stočjem Belega in Modrega Nila. Bilo je torej od treh strani zavarovano z vodo in samo od juga dostopno. Pozneje je zvedel od krščanskih jetnikov, da je tedaj voda zelo upadla in razkrila široke peščene plasti, ki so olajšale pristop k zidom. Posadka je izgubila upanje na pomoč, bila je izčrpana in sestradana in ni mogla odbiti napada besne drhali. Mesto so

slabega

+bila

+bila

zavzeli, prebivalce pa poklali. Sledovi bitke in napada so bili še sedaj po preteku meseca vidni povsod na obzidju, v mestu samem pa so ostale razvaline porušenihiš, proti katerim se je obrnila prva jeza zmagovalcev, a v zunanjem jarku je bilo polno trupel, ki jih ni nihče pokopal. Preden so stopili na brod, jih je Stanko naštel nad štirideset. Vendar niso okuževali zraka, ker jih je sudansko solnce izsušilo kakor mumije. Vsa trupla so porumenela kakor pergament, tako da ni bilo mogoče razločevati teles Evropecev od Egipčanov in zamorcev. Med trupli so smukale množice kuščaric. Ko so zagledale ljudi, so se naglo skrile pod človeške ostanke. Mnoge so zlezle mrličem v usta ali pa izginile med posušena rebra trupel.

Stanko je peljal Nelko tako, da bi ji prikril te strašne prizore. Zato ji je velel gledati na drugo stran, proti mestu. Toda tudi na drugi strani so se vršile reči, ki so navdajale deklico s strahom. Prihod ujetih »angleških« otrok in pa Sabe, katerega je Hamis peljal na vrvi, je privabil množice, ki so naraščale od hipa do hipa, kolikor dalje se je sprevod bližal brodu. Slednjič je nastala taka gneča, da so se morali ustaviti. Od vseh strani se je razlegalo strašno vpitje. Strahotno tetovirani obrazi so se pripogibali k Stanku in Nelki. Nekateri izmed njih so pri pogledu na nju prasnili v smeh in se tolkli od radosti z dlanmi po bedrih, drugi so ju zmerjali, tretji vpili kakor divje zveri, jima kazali svoje bele zobe in obračali oči, nazadnje so jima začeli groziti, vihteč nože. Nelka se je, medleč od strahu, stiskala k Stanku, on pa jo je zakrival, kolikor je mogel, v prepričanju, da se bliža obema zadnja ura. Na srečo pa se je divjanje besne množice prigabilo končno tudi Tadhilu. Na njegovo povelje je nekaj vojakov obkolilo otroka, drugi pa so začeli brez usmiljenja udrihati s korobači po tuleči množici. Drhal se je hitro razpršila, zdaj pa so se množice zbirale za oddelkom in jih med divjim vpitjem spremile do broda.

Med prevozom sta se otroka oddahnila. Stanko je tolašil Nelko, govoreč ji, da se ju bodo derviši privadili in jima potem ne bodo več grozili; zagotavljal je tudi,

da ju bo Smain varoval in branil, zlasti pa njo, kajti ako bi se komu izmed njiju kaj zgodilo, ne bi imel nikogar v zameno za svoje otroke. To je bilo res, toda deklica je bila tako preplašena, da je sedaj prišla Stan-ka za roko in je ni hotela izpustiti niti za trenutek, ter je ponavljala venomer kakor v vročici:

»Bojim se, bojim se!«

Stanko si je resnično želel, da bi čimprej prišla v roke Smainu, ki ju je poznal že od nekdaj in ki jima je v Port-Saidu izkazoval veliko naklonjenost, ali se vsaj delal prijazen. Vsekakor ni bil tako divji kakor drugi Sudanci Dāngali. V njegovi hiši bi bila sužnost znosnejša.

Zdaj je šlo za to, če ga najdejo v Omdurmanu. Tudi Idris je govoril o tem z Nur-el-Tadhilom in ta se je spomnil, da je pred letom, ko je na povelje kalifa Abdullahija bival daleč od Hartuma, v Kordofanu, slišal o nekem Smainu, ki je učil dervise streljati iz topov, ki so jih vzeli Egipčanom. Pozneje pa je postal lovec suž-njev. Nur je povedal Idrisu, kako bi mogel najti emira.

»Ko boš zaslišal popoldne glas umbaje,* bodi z otrokoma na molitvenem mestu, kamor zahaja prerok vsak dan, dajat vernikom dober zgled pobožnosti in jih utrjevati v veri. Razen svete Mahdijeve osebe najdeš tam vse velikaše in paše in emire. Med emiri boš zagledal Smaina.«

»Kaj pa naj počnem in kam naj grem do časa popoldanske molitve?«

»Ostani med mojimi vojaki.«

»Kaj pa ti, Nur-el-Tadhil, ali nas ostaviš?«

»Jaz pojdem h kalifu Abdullahiju po povelja.«

»Ali je to največji izmed kalifov? Prihajam od daleč, in dasi so imena načelnikov zadela na moja ušesa, vendar me moraš nekoliko o njih poučiti.«

»Moj predstojnik Abdullahi je Mahdijev meč.«

»Naj ga Allah naredi za sina zmage!«

Nekaj časa je vladal molk na ladji. Slišal si samo udarjanje vesel ob rob ladje, včasih pa pljuskanje vode,

* Umbaja = velik rog iz slonove kosti.

ko je kakšen krokodil zamahnil z repom. Mnogo teh strašnih plazilcev je priplavalo od juga celo do Hartuma, kjer so našli mnogo hrane, kajti reka je bila polna trupel ljudi, ki so padli pri osvojitvi mesta, in onih, ki so umrli za raznimi boleznimi, razsajajočimi med mahdijci, zlasti pa med njihovimi sužnji. Res da so kalifi prepovedali »kvariti« vodo, toda za to prepoved se niso mnogo zmenili in trupla, ki jih krokodili niso mogli požreti, so plavala dalje po vodi z navzdol obrnjenimi obrazi tja do šestega katarakta in celo dalje do Berbera.

Toda Idris je mislil sedaj na nekaj drugega in čez nekaj časa rekel:

»Davi nismo dobili nič jesti. Kako bomo vzdržali lačni do ure molitve — in kdo nam bo potem dajal jesti?«

»Saj nisi suženj,« mu je odvrnil Tadhil, »in smeš iti na trg, kjer prodajajo kupci svoje blago. Tam dobiš prekajenega mesa, včasih tudi proso, toda za lepe denarce, ker, kakor sem ti že rekel, vlada v Omdurmanu lakota.«

»Medtem mi pa hudobni ljudje vzamejo ali pobijejo otroka.«

»Vojaki ju bodo branili. Sicer pa daj komu denar, vsakdo ti pojde rad kupovat hrane.«

Idrisu, ki je rajši denar jemal, kakor dajal, ni bil ta svet nič všeč, toda preden je utegnil odgovoriti, so ladje že pristale k bregu.

Omdurman se je predstavil otrokoma drugače kakor Hartum. V Hartumu so bile zidane, nadstropne hiše, dalje »mudirja«, to je palača kraljevega namestnika, v kateri je padel junaški Gordon, cerkev, bolnišnica, misijonska poslopja, arsenal, velike vojašnice in vse polno večjih in manjših vrtov s krasnimi južnimi rastlinami. Omdurman pa je bil podoben velikemu taboru divjih čet. Trdnjavo, ki se je dvigala na severni strani naselbine, so bili podrli na Gordonovo povelje. Sicer pa je sestajalo vse mesto, kakor daleč je segalo oko, iz okroglih, stožčastih, s proseno slamo pokritih koč. Ozki, trnjevi plotovi so delili pota od ulic. Tu in tam si videl tudi šotore, ki so jih gotovo vzeli Egipčanom. Po-

nekod so ljudje ležali na palmovih preprogah, nad katerimi so razpeli kos umazanega platna. To je bilo njihovo stanovanje. Ljudje so bivali pod streho samo ob času dežja ali pa izredne vročine, sicer so pa posedali na dvorišču, kurili ognje, kuhali, živeli in umirali. Zato je bilo po ulicah tudi tako živahno, da so se naši potniki ponekod s težavo prerinili skozi množico. Omdurman je bil poprej revna vasica, sedaj pa se je, vštevši sužnje, nagromadilo v njem nad dve sto tisoč ljudi. Celo Mahdi in njegovi kalifi so se vznemirili, ker so se nabrale take množice, katerim so grozile lakota in bolezni. Pošiljali so vedno nove oddelke proti severu, da bi si podvrgli nove kraje in mesta, ki so ostala še zvesta egipčanski vladi.

Ko sta se prikazala bela otroka, so se tudi tukaj rezlegali neprijazni kriki, toda drhal jima vsaj ni grozila s smrtjo. Morda si tega ni upala v Mahdijevo bližini, morebiti so bili pa tukaj bolj privajeni raznovrstnim jetnikom, ki so jih sedaj po zavzetju Hartuma prepeljavali od vseh strani v Omdurman. Stanko in Nelka sta videla tukaj peklo na zemlji. Videla sta s korobači do krvi pretepeene, sestradane in žejne Evropce in Egipčane, ki so se krivili pod težkimi bremenami in vedri vode, ki so jih morali prenašati. Videla sta evropske ženske in otroke, živeče nekoč v blagostanju, prosjačiti za pest dure ali košček mesa. Shujšani in v cunje zaviti so bili podobni sencam. Obličja so jim počrnela od trpljenja, zmedene so bile njih oči, iz katerih sta odsevala obup in strah. Videla sta, kako so jih divjaki zasmehovali, suvali in topli. Po vseh ulicah in cestah je bilo vse polno prizorov, od katerih sta se otroka obračala z grozo in s studom. V Omdurmanu sta se hudo širila griža in legar, zlasti pa koze. Z izpuhlinami pokriti bolniki so ležali pri vhodih v kočice in okuževali zrak. Jetniki so dvigali v platno zavita trupla ravnokar umrlih oseb, da bi jih pokopali v pesku za mestom, kjer so pravi pogrebci bile edinole hijene. Nad mestom se je dvigala četa jastrebov. Njih krila so metala žalostne sence na razbeljeni pesek. Ko je Stanko vse to videl, je pomislil, da bi bilo zanj in za Nelko najbolje, če bi takoj umrla.

Toda kakor vzklije cvet na gnijočem močvirju, tako je tudi v tem morju človeške revščine in hudobije vzknilo včasih usmiljenje. V Omdurmanu je bilo nekaj Grkov in Koptov, katerim je Mahdi prizanesel, ker jih je potreboval. Ti so hodili svobodno okrog in se pečali s trgovino in raznimi posli, nekateri izmed njih pa, zlasti taki, ki so začasno zatajili svojo vero, so bili celo prerokovi uradniki, kar je znatno povzdignilo njihov ugled med divjimi derviši. Nekdo izmed teh Grkov je ustavil oddelek in vprašal otroka, odkod sta prišla. Na svoje veliko začudenje je zvedel, da sta ravnokar prišla in sta bila ugrabljena v Fayumu. Obljubil je, da ju bo omenil Mahdiju in se zanimal zanju. Za sedaj je samo sočutno kimal z glavo nad Nelko in daroval vsakemu dobro pest posušenih divjih fig in srebrn tolar s podobo Marije Terezije. Nato je naročil vojakom, naj ne store deklici nobene krivice, in odšel, govoreč po angleško: Poor little bird! (Uboga mala ptičica!)

XVII.

Po vijugastih, tesnih ulicah so prišli slednjič na glavni trg sredi mesta. Med potjo so videli veliko ljudi z odrezano roko ali nogo. Bili so to kaznjenci, ki so skrili plen, ali pa tatovi. Kazni, ki so jih izrekli kalifi in emiri za nepokorščino ali kršenje postav, ki jih je izdal prerok, so bile strašne in celo za lahke prestopke, kot na primer za kajenje tobaka, so pretepli človeka do krvi in do nezavesti s korobači. Toda sami kalifi so se le na videz držali predpisov, doma so pa delali, kar se jim je ljubilo. Tako so kazni padale le na reveže, katerim so včasih vzeli hkratu vse premoženje. Potem jim ni preostajalo drugega, kakor beračiti. Ker pa je v Omdurmanu sploh primanjkovalo hrane, so umirali za lakoto.

Vse polno beračev se je potikalo okrog stojnic z živili. Prvo pa, kar sta tukaj otroka zagledala, je bila velika, na visok bambusov drog nataknjena človeška glava. Ta kol je bil zasajen v zemljo sredi glavnega trga. Obraz te glave je bil izsušen in skoraj črn, lasje na

črepinji in brada pa bela kot mleko. Neki vojak je pojasnil Idrisu, da je to Gordonova glava. Ko je Stanko to zaslišal, se ga je polastila neizmerna žalost, razburjenje in žgoča želja po maščevanju, obenem pa mu je od groze kri zastajala v žilah. Tako je torej končal ta junak, ta vitez brez madeža in bojazni, pravičen in dober človek, ki je bil priljubljen v vsem Sudanu. In Angleži mu niso prišli pravočasno na pomoč, potem pa so se umaknili, pustili njegove ostanke brez krščanskega pogreba ter jih izročili skrutitvi. Stanko je sedaj izgubil vero v Angleže. Doslej je po otroško mislil, da so Angleži vsak čas pripravljeni na vojno z vsem svetom za najmanjšo krivico, storjeno kateremukoli angleških državljanov. Na dnu duše je še vedno gojil upanje, da bodo v obrambo Rawlisonove hčerke po brezuspešnem zasledovanju nastopile strašne angleške čete in prišle če treba do Hartuma in še dalje. Sedaj pa se je prepričal, da je Hartum in vsa dežela v Mahdijevi oblasti in da egipčanska vlada kakor tudi Anglija mislita samo na to, kako bi ohranili Egiptet pred napadi, ne pa, da bi osvobodili evropske jetnike.

Spoznal je, da sta padla z Nelko v brezno, iz katerega ni rešitve. Te misli in strahote, ki jih je videl na ulicah v Omdurmanu, so ga popolnoma potrle. Docela je prišel ob svojo odločnost, brezpogojno se je predal usodi in s strahom gledal v prihodnost. Medtem se je začel skoraj nehote ozirati po trgu in po stojnicah, kjer je Idris kupoval živež. Branjevci in branjevke, zlasti sudanske žene in zamorke, so prodajale džjube, to je z raznobarvnimi krpami obšita bela platnena ogrinjala, z akacijevim gumijem napolnjene buče, stekleno nakitje in vsakovrstne preproge. Stojnic z živili je bilo malo in okrog vseh so se gnetle množice. Mahdijci so kupovali po visokih cenah zlasti suho meso domače živine, pa tudi bivolov, antilop in žiraf. Dateljnov, fig, manijoka in dure je zmanjkalo popolnoma. Ponekod so prodajali vodo z medom divjih čebel in prosena, s tamarindnim sokom namočena zrna. Idris je bil obupan, kajti izprevidel je, da bo zaradi visokih tržnih cen izdal ves denar, kar mu ga je dala Smainova Fatma za

življenje, pa bo moral potem beračiti. Sedaj je upal edino še na Smaina, in čudno naključje, tudi Stanko je računal edino še na Smainovo pomoč.

Čez dobro uro se je vrnil Nur-el-Tadhil od kalifa Abdullahija. Menda je doživel tam kakšno neprijetnost, kajti vrnil se je slabe volje. Ko ga je torej Idris vprašal, če ni zvedel nič o Smainu, mu je rekel razdraženo:

»Tepec, ali misliš, da kalif in jaz nimava drugega dela, kakor da iščeva zate Smaina?«

»Kaj hočeš torej z menoj napraviti?«

»Napravi, kar se ti zdi! Prenočil sem te v svoji hiši, dal nekaj dobrih nasvetov, zdaj pa ne maram o tebi nič več slišati.«

»Že prav, toda kam naj grem ponoči?«

»Kaj mi mar!«

S temi besedami je vzel svoje vojake in odšel. Idris ga je komaj še naprosil, da bi mu poslal na trg velblode in ostali del karavane z onimi Arabci, ki so se mu pridružili med Asuanom in Vadi-Halfo. Ti ljudje so prišli šele popoldne in pokazalo se je, da vsi skupaj ne vedo, kaj bi počeli. Beduina sta se začela prepirati z Idrisom in Gebhrom, češ, da sta jima obetala čisto drugačen sprejem in da sta ju prevarila. Po dolgem prepiranju in posvetovanju so slednjič sklenili, da ostanejo na robu mesta, da bodo mogli kje prenočiti, sicer pa se prepuste usodi in počakajo.

Ko so postavili kočo iz listja, za kar Sudanci in zamorci ne potrebujejo mnogo časa, so šli vsi skupaj razen Hamisa, ki je moral pripravljati večerjo, na mesto, kjer so se opravljale javne molitve. Našli so ga lahko, ker so hitele tja množice iz vsega Omdurmana. Prostor je bil obširen, obdan s trnjevim plotom, deloma z glinastim obzidjem, ki so ga začeli pred kratkim postavljati. V sredini se je dvigalo leseno vzvišeno mesto. Tja gori je stopil prerok, kadar je hotel ljudstvo poučevati. Pred tem odrom so bila tla postлана z ovčjimi kožami za Mahdija, za kalife in za imenitnejše šejke. Ob straneh so bile v zemljo zataknjene zastave emirov. Plapolale so v vetru, prelivajoč se v vseh mogočih bar-

var kot veliki cvetovi. Vse štiri strani tega prostora so obdajale tesno sklenjene vrste dervišev. Okrog in okrog si videl nepregleden gozd sulic, s katerimi so bili oboroženi skoraj vsi bojevniki.

Bila je resnična sreča za Idrisa in Gebhra in za druge udeležence karavane, da so jih imeli za spremstvo katerega izmed emirov, in so tako mogli priti v prve vrste zbrane množice. Mahdijev prihod so naznanili najprej lepo in slovesno zvoki umbaj, ko pa je stopil v ograjeni prostor, so se razlegli glasovi piščalk, grmenje bobnov, ropotanje kamnov, ki so jih stresali v praznih bučah, in žvižganje na slonovih prednjih zobeh. Vse skupaj je proizvajalo peklenski ropot. Množice se je polastilo nepopisljivo navdušenje. Ti so padli na zemljo, drugi so kričali iz vsega grla: »O božji poslanec! O zmagovalec! O usmiljeni! O milostljivi!« To je trajalo toliko časa, dokler ni Mahdi stopil na prižnico. Nato je nastala smrtna tišina, on pa je dvignil roke, pritisnil palca k ušesom in tako molil nekaj časa.

Otroka nista bila daleč in sta ga dobro videla. Bil je to človek srednje starosti, jako debel, kakor da so ga napihnili, in skoraj čisto črn. Stanko, ki je imel jako bister pogled, je zapazil, da je bil njegov obraz tetoviran. V enem ušesu je nosil velik uhan iz slonove kosti. Oblečen je bil v belo džubo in na glavi je imel bel ovoj, noge pa so bile bose. Preden je stopil na prižnico, si je sezul rdeče čišme in jih pustil na ovčji koži, na kateri je pozneje molil. Na njegovi obleki ni bilo najmanjšega lišpa. Samo včasih je veter prinašal od njega močan duh sandalovega* olja. Verniki so ga poželjivo vsrkavali z nosnicami in pri tem zadovoljno obračali oči. Sploh si je Stanko čisto drugače predstavljal strašnega preroka, razbojnika in morilca toliko tisoč ljudi, in ko je sedaj gledal ta tolsti obraz z mirnim pogledom, s solzavimi očmi in z nasmehom, ki mu je tako rekoč prirastel k ustom, se kar ni mogel prečuditi. Predstavljal si je, da bi tak človek moral imeti na vratu

* Sandalovo drevo, iz katerega pridobivajo na Vzhodu dišeče olje.

glavo hijene ali krokodila, zdaj pa je videl pred seboj napihnjeno dinjo, ki je bila podobna narisani polni luni.

Toda prerok je začel s svojim poukom. Njegov globoki in zvonki glas so dobro slišali po vsem prostoru, tako da je vsaka beseda prišla vernikom do ušes. Najprej je govoril o kaznih, ki jih Bog nalaga onim, ki ne marajo poslušati Mahdijevih zapovedi, ampak skrivajo bojni plen, se opajajo z meriso, kradejo, v bitkah prizanašajo sovražnikom in kade tobak. Radi takih grehov pošilja Allah grešnikom lakoto in take bolezni, ki izpreminjajo obraz v meden naliž (koze). Sedanje življenje je kakor pena na vodi. Bogastvo in razkošje se pogreza v pesek, ki pokriva grobove. Samo sveta vera je kakor kravica, ki daje sladko mleko. Toda raj se odpre samo zmagovalcem. Kdor bo premagal neprijatelje, bo zveličan. Kdor umre za vero, bo vstal od mrtvih za večnost. Srečni, stokrat srečni oni, ki so že legli! . . .

»Hočemo umreti za našo vero!« so odgovorile množice z gromkim krikom.

Nekaj časa je trajalo peklensko kričanje. Odzvali so se zvoki umbaj in bobnov. Bojevniki so udarjali z meči ob meče in s sulicami ob sulice. Bojno navdušenje se je širilo kakor plamen. Nekateri so klicali: »Vera je zmagovalna!« drugi: »Skozi smrt v raj!« Sedaj je Stan-ko spoznal, zakaj se egipčanske čete niso mogle ustavljati temu divjemu krdelu.

Ko se je ljudstvo nekoliko pomirilo, se je zopet oglašil prerok: Pripovedoval je o prikaznih, ki jih je imel, in — o poslanstvu, ki ga je prejel od Boga. Allah mu je namreč velel očistiti vero in jo razširiti po vsem svetu. Kdor ga ne spozna za Mahdija, zveličarja, ta bo pogubljen. Konec sveta je že blizu, toda poprej morajo verniki še osvoboditi Egipet, Meke in vse kraje onstran morja, kjer žive pogani. Taka je božja volja, ki je ne more nihče izpremeniti. Veliko krvi bo še prelite in veliko bojevnikov se ne bo vrnilo pod svoje šotore k ženam in otrokom, toda sreče onih, ki bodo padli, ne more opisati človeški jezik.

Potem je iztegnil roke k navzočim in zaklical:

»Tako torej blagoslavljam jaz, vaš zveličar in božji služabnik, sveto vojno in vas bojevnike. Blagoslavljam vaše napore, rane, smrt, blagoslavljam zmago in jočem nad vami kakor oče, ki vas ljubi...«

In potem se je razjokal. Jok in vpitje se je razlegalo, ko je stopal s prižnice. Vsi so jokali. Spodaj sta kalifa Abdullahi in Ali-Ulet-Helu prišla preroka za pazduhe in ga peljala na ovčje kože, kjer je pokleknil. Med tem časom je Idris mrzlično izpraševal Stanka, če je videl med emiri Smaina.

»Ne,« je odvrnil deček, ki je zaman iskal z očmi znani obraz, »ne vidim ga nikjer. Morda je padel pri obleganju Hartuma.«

Tudi Hamis, ki ga je poznal iz Port-Saida, ga ni mogel zagledati.

Molitve so trajale dolgo. Mahdi je med molitvijo gibal z rokama in nogama kakor pajek, ali pa je v zamaknjenju dvignil oči in ponavljal: »To je on! to je on!« Solnce se je začelo nagibati k zahodu, ko se je dvignil in odšel domov. Otroka sta se mogla sedaj prepričati, s kakšno častjo obdajajo derviši svojega preroka, kajti cele gruče ljudi so se vrgle za njim in kopale zemljo, katere se je dotaknila njegova noga. Pri tem so se prepirali in pretepali med seboj, zakaj verjeli so, da ta prst obvaruje zdrave in zdravi bolne.

Molitveni prostor se je praznil polagoma. Idris sam ni vedel, kaj bi počel, in hotel se je že z otrokoma in vsemi ljudmi vrniti v kočo k Hamisu na prenočišče, kar se je nenadoma pojavil pred njim oni Grk, ki je dal zjutraj Stanku in Nelki tolar in pest dateljnov. *fobil*

»Govoril sem o vas z Mahdijem,« je rekel po arabsko, »in prerok vas želi videti.«

»Hvala Allahu in tebi, o gospod!« je zaklical Idris.

»Ali najdemo pri Mahdiju tudi Smaina?«

»Smain je v Fašodi,« je odgovoril Grk.

Potem se je obrnil k Stanku in rekel po angleško:

»Morda vas prerok vzame v svoje varstvo, ker sem ga k temu nagovarjal. Rekel sem mu, da se bo slava njegovega usmiljenja raznesla med vsemi belimi narodi. Tu se vrše strašne reči in brez njegovega varstva mo-

rate brez dvoma poginiti za lakoto, pomanjkanjem, boleznimi ali od rok divjakov. Morate si ga pridobiti, to pa je odvisno od tebe.

»Kaj pa naj storim?« je vprašal Stanko.

»Ko boš stal pred njim, vrzi se najprej na kolena, ako pa ti poda roko, poljubi jo spoštljivo in ga prosí, da bi vaju vzel pod svoje okrilje.«

Tu je Grk prenehal in vprašal:

»Ali nihče izmed teh ljudi ne razume angleški?«

»Ne. Hamis je ostal v koči, Idris in Gebhr razumeta samo nekaj posameznih besed, drugi pa še toliko ne.«

»To je dobro. Poslušaj torej dalje, kajti premisliti je treba vse. Mahdi te bo najbrž vprašal, če hočeš sprejeti njegovo vero. Reci mu takoj, da jo sprejmeš, in da te je obsijala neznana luč milosti božje takoj, ko si ga zagledal. Zapomni si dobro: neznana luč milosti božje. To mu bo ugajalo in morda te prideli svojim mulazonom, to je svojim osebnim služabnikom. Potem bosta imela vsega dovolj in vse ugodnosti, ki vaju obvarujejo bolezni... Ako boš drugače ravnal, izpostaviš sebe, to malo revico, pa tudi mene, ki vam želim dobro, veliki nevarnosti. Si razumel?...«

Stanko je stisnil zobe in ni nič odgovoril, samo obraz mu je postal trd in oči so se mu temno zaiskrile. Grk je to opazil in govoril dalje:

»Vem, moj deček, da je to neprijetna stvar, toda ni druge pomoči! Vsi, ki so po klanju v Hartumu ostali pri življenju, so sprejeli Mahdijevo vero. Samo nekaj katoliških misijonarjev in nekaj redovnic ni tega napravilo, toda to je kaj drugega. Koran prepoveduje ubijati duhovnike. Dasi je njihova usoda strašna, vendar jim vsaj smrt ne grozi. Za ostale ljudi pa ni druge rešitve. Ponovim ti, da so vsi sprejeli mohamedansko vero: Nemci, Lahí, Kopti, Angleži, Grki... in tudi jaz...«

Dasi mu je Stanko zagotovil, da nihče izmed družbe ne razume angleščine, je zdaj nadaljeval s tišjim glasom:

»Ni mi treba še posebej poudarjati, da to ni nikak odpad od vere, nikaka izdaja, ne zatajitev. V duši je vsak ostal, kar je bil prej, in Bog to vidi . . . Sili se je treba ukloniti, bodisi tudi na videz . . . Dolžnost človeka je, da brani življenje, — in bilo bi brezumno, prav za prav celo greh, žrtvovati življenje, ne da bi vedel zakaj. Za zunanost, za nekaj besed, ki jih moreš istočasno utajiti v svoji duši? Ti pa pomni, da imaš v svojih rokah ne samo svoje življenje, ampak tudi življenje te male tovarišice, s katerim ne smeš svojevoljno razpolagati. To je jasno! . . . Zagotavljam ti, da, ako te Bog kdaj reši iz teh rok, si ne boš imel ničesar očitati, niti ti ne bodo očitali drugi, kakor ne bodo nam.«

Grk, ki je tako govoril, je hotel morda prepričati svojo vest. Stankov molk ga je pa prevaral, kajti nazadnje je imel to za strah. Sklenil je torej vliti dečku poguma.

»To je Mahdijevo bivališče,« je rekel. »On prebiva rajši v teh lesenih kočah v Omdurmanu kakor pa v Hartumu, dasi bi se mogel preseliti v Gordonovo palačo. Torej pogum! Ne izgublajva časa. Na vprašanja odgovarjaj odločno. Oni cenijo pogum. Ne misli, da bo Mahdi zarjul na tebe kakor lev. Ne! on se vedno smehlja — celo takrat, kadar ne namerava nič dobrega.« Ko je to rekel, je pričel kričati na množice, stoječe pred poslopjem, naj se razidejo in naredo prostor prerokovim »gostom«.

XVIII.

Ko so prišli v sobo, je Mahdi ležal na mehki preprogi v krogu svojih žen, izmed katerih sta mu dve pahljali obraz z velikimi nojevimi peresi, drugi dve pa sta ga lahko božali po podplatih. Razen žen so bili navzoči samo: Kalif Abdullahi in kalif šerif, ker je tretji, Ali-Uled-Helu tedaj peljal čete proti severu, namreč proti Berberu in Abu-Hammedu. Ti kraji so bili že prej v rokah dervišev. Ko je prerok zagledal došle tujce, je porinil žene na stran in sedel na preprogo.

Idris, Gebhr in Beduina so padli na obraze, potem pa pokleknili s prekrizanimi rokami na prsih.

Grk je pokimal Stanku, naj tudi tako napravi, toda deček se je delal, kakor da tega ne vidi, ter se je samo priklonil in obstal pokonci. Obraz mu je pobledel, toda oči so mu žarele in iz vse njegove postave, ponosno dvignjene glave in tesno sklenjenih usten si spoznal, da je nekaj v njem zmagalo, da sta ga minila negotovost in strah in da se je odločil za neko dosledno stališče, od katerega ne odstopi za nobeno ceno. Grk je nekaj zaslutil in velik nemir se je zrcalil v njegovem obrazu. Mahdi je objel otroka z naglim pogledom, tolsto obličje se mu je razširilo z običajnim nasmehom, potem pa se je obrnil najprej k Idrisu in Gebhru:

»Prišli ste daleč od severa,« je rekel.

Idris je udaril s čelom ob tla.

»Tako je, o Mahdi! Pripadava plemenu Dangelov, radi tega sva pustila najino bivališče v Fayumu, da bi pokleknila k tvojim blagoslovljenim stopinjam.«

»Videl sem vaju v puščavah. Strašna je bila pot, toda poslal sem angela, ki vas je varoval in branil pred smrtjo, pretečo vam od rok nevernikov. Vi ga niste videli, toda on je čuval nad vami.«

»Hvala ti, naš rešitelj.«

»In pripeljala sta Smainu dva otroka, da bi ju zamenjal za svoje, katere so Turki zaprli obenem s Fatmo v Port-Saidu.«

»Tebi smo hoteli služiti.«

»Kdor služi meni, služi svojemu zveličanju, zato sta si odprla pot v raj. Fatma je moja sorodnica... toda povem vama, da bosta tedaj, ko osvojim Egipt, moja sorodnica in njeno potomstvo itak prosta.«

»Torej stori s tema otrokoma, kar hočeš, o božji blagoslovljenec...«

Mahdi je zamižal, nato zopet dvignil trepalnice, se dobrohotno nasmehnil in pokimal Stanku.

»Pridi sem, dečko.«

Stanko je naredil nekaj korakov z odločno, skoraj vojaško kretujo, se priklonil drugič, se nato vzravnaval kot struna in, gledajoč Mahdiju naravnost v oči, čakal.

»Ali sta vesela, da sta prišla k meni?« je vprašal Mahdi.

»Ne, o prerok. Ugrabili so naju proti najini volji najinima očetoma.«

Ta preprosti odgovor je naredil velik vtis toliko na prilizovanje vajenega vladarja, kakor tudi na vse navzoče. Kalif Abdullahi je namršil obrvi, Grk se je ugriznil v brke in si pričel lomiti prste, Mahdi pa se je neprestano smehljajal.

»Toda,« je rekel, »zato sta pri viru resnice. Ali se hočeš napiti iz tega vira?«

Nastal je trenutek molčanja, zato je Mahdi, meneč, da deček ni razumel vprašanja, ponovil še enkrat razločneje:

»Ali hočeš sprejeti moj nauk?«

Z roko, ki jo je držal na prsih, se je Stanko neopazno prekrizal, kakor bi hotel iz potapljajoče se ladje skočiti v vodni vrtinec.

»Prerok,« je rekel, »tvojega nauka ne poznam, ako bi ga torej sprejel, storil bi to samo iz strahu ter pokazal, da sem strahopetec in podlež. Kaj pa je tebi na tem, da bi tvojo vero spoznavali bojzljivci in podleži.«

Ko je tako govoril, je gledal Mahdiju naravnost v oči. Naredila se je taka tišina, da se je slišalo brenčanje muh. Zgodilo pa se je tudi nekaj nenavadnega. Mahdi je bil v zadregi in v prvem trenutku ni vedel, kaj bi odgovoril. Nasmeh mu je izginil z obličja, na katerem si mu bral zadrego in nejevoljo. Iztegnil je roke, prijel za bučo z razredčenim medom in pričel piti očitno samo zato, da bi pridobil časa in zakril svojo zadrego.

Vrli deček je bil vreden potomec braniteljev krščanstva, zakaj v njegovih žilah se je pretakala kri zmagovalcev izpod Hodzima in Dunaja. Stal je s ponosno glavo pred prerokom in pričakoval sodbe. Na shujšanih, od pustinjskega vetra ogorelih licih se mu je prikazala živa rdečica, oči so mu zableščale, vse telo mu je pa pretresel ogenj zanosa. »Glejte,« je pomislil sam pri sebi, »vsi drugi so sprejeli njegov nauk, jaz pa nisem zatajil svoje vere in duše.« In strah pred posled-

dicami njegovega čina mu je v tem trenutku izginil iz srca, radost in ponos sta stopila na njegovo mesto.

Medtem pa je Mahdi odložil bučo in vprašal:

»Tedad odklanjaš moj nauk?«

»Jaz sem kristjan kakor moj oče.«

»Kdor zapira svoja ušesa božjemu glasu,« je rekel počasi z izpremenjenim glasom Mahdi, »ta je les za v peč.«

Nato je po svoji strogosti in okrutnosti znani kalif Abdullahi pokazal svoje bele zobe kot divja zver in izpregovoril:

»Predrzna je beseda tega dečka, kaznuj ga torej, gospod, ali pa dovoli meni, da ga kaznujem.«

»Vsega je konec,« je pomislil Stanko.

Toda Mahdi je hotel, da bi se slava njegovega usmiljenja širila ne samo med derviši, ampak po vsem svetu. Prišlo mu je na misel, da bi preostra sodba proti dečku utegnila škoditi njegovi slavi.

Nekaj trenutkov je premikal jagode rožnega venca in premišljeval, potem pa je rekel:

»Ne. Ta dva otroka sta bila ugrabljena za Smaina. Dasiravno se ne bom nikoli pogajal z neverniki, vendar ju je treba poslati Smainu. Taka je moja volja.«

»Zgodilo se bo, kakor želiš,« je odvrnil kalif.

Mahdi mu je pokazal Idrisa, Gebhra in Beduine:

»Te ljudi nagradi v mojem imenu, o Abdullahi, kajti veliko in nevarno pot so napravili, da bi služili Bogu in meni.«

Nato je dal znak, da je pogovor končan, istočasno je tudi Grka odslovil. Ko je Grk prišel na molitveni prostor, je prijel Stanka za ramo in ga pričel jezno in obupno tresti.

»Prekleti! Pogubil si nedolžnega otroka,« je dejal, kažoč na Nelko, »pogubil sebe, morda pa tudi mene!«

»Nisem mogel drugače,« je odvrnil Stanko.

»Nisi mogel! Vedi, da sta obsojena na stokrat hujše potovanje, kot je bilo prvo. In to je smrt — razumeš? V Fašodi vaju mrzlica umori v prvem tednu. Mahdi ve, zakaj vaju pošilja k Smainu.«

»V Omdurmanu bi tudi umrla.«

»Ni res! V Mahdijevem domu, kjer je izobilje in udobnost, ne bi umrla. In on je bil pripravljen vzeti vaju pod svoje okrilje. Vem, da je bil. Tako si tudi mene slabo plačal za to, da sem se postavil za vaju. Toda zdaj delajta, kar hočeta! Abdullahi pošilja velblodovo pošto vsak teden v Fašodo; v teku tega tedna pa delajta, kar hočeta! Mene ne bosta več videla!«

Ko je to povedal, je odšel, čez nekaj trenutkov pa se je spet vrnil. Bil je zgovoren kakor vsi Grki in se je moral izklepetati. Hotel je izliti jezo, ki se je v njem kuhala, na Stanka. Ni bil okruten in ni imel hudobnega srca, želel pa je, da bi deček dobro razumel veliko odgovornost, ki jo je prevzel nase, ker ni maral poslušati njegovih svetov in opominov.

»Kdo bi ti branil, da ostaneš v svoji duši kristjan?« je rekel. »Misliš, da jaz nisem? Toda jaz nisem tepec. Ti si se pa hotel postaviti s svojim pretiranim junastvom. Doslej sem izkazoval velike usluge belim jetnikom, odslej pa jih ne bom mogel več izkazovati, ker se je Mahdi name razjezil. Vsi bodo poginili. In tvoja majhna tovarišica v nesreči tudi, brez dvoma! Ti si jo ubil! V Fašodi umirajo celo odrasli Evropci za mrzlico kakor muhe, kaj šele tak otrok. Ako vam pa zapovedo, da morata iti peš poleg konj in velblodov, pade prvi dan. To si ti naredil. Veseli se sedaj... ti kristjan!«

Nato je odšel, oni pa so krenili z molitvenega prostora skozi ozke temne ulice proti šotorom. Šli so dolgo, ker se je mesto raztezalo široko naokrog. Utrujena od naporov, oslABLJENA od lakote, polna strahu in strašnih vtisov vsega dne je Nelka pričela pešati. Idris in Gebhr sta jo priganjala, da bi šla hitreje. Toda čez nekaj časa so ji noge popolnoma odpovedale. Nato jo je Stanko vzel brez obotavljanja v naročje in jo nesel. Med potjo je hotel z njo govoriti, hotel se ji je opravičevati, da ni mogel drugače ravnati, toda misli so mu odrevenele in tako rekoč zastale v glavi, da je samo venomer ponavljal: »Nelka! Nelka! Nelka!« ter jo stiskal k sebi. Več ni mogel povedati. Čez nekaj korakov mu je Nelka zaspala v naročju; hodil je torej molče dalje med tihimi ulicami.

Njih tišino je motil samo pogovor med Idrisom in Gebhrom.

Bila sta vesela, kar je bilo za Stanka jako ugodno, ker bi ga sicer gotovo kaznovala zaradi njegovega drznega odgovora Mahdiju. Bila sta pa tako prevzeta po vsem, kar sta doživela, da nista mogla misliti na kaj drugega.

bolnega »Čutil sem se bolan,« je rekel Idris, »toda pogled na preroka me je popolnoma ozdravil.«

»On je palma v puščavi in sveža voda v hudi vročini, njegove besede so pa zreli dateljni,« je odvrnil Gebhr.

»Nur-el-Tadhil je lagal, ko je rekel, da naju ne bo pustil pred svoje obličje. Pustil naju je, blagoslovil in ukazal Abdullahiju, da naju obdaruje.«

»In bogato naju obdari, zakaj Mahdijeva volja je sveta.«

»Bismillah! Naj se zgodi, kakor govoriš!« je odvrnil eden izmed Beduinov.

Gebhr pa je pričel sanjati o čredah velblodov, rogate živine, konj in o piastrov polnih vrečah.

Iz teh sanj ga je zbudil Idris, ki mu je pokazal Stanka, nesočega spečo Nelko, in ga vprašal:

»Kaj pa naj naredimo s tem sršenom in s to muho!«

»Ha! Smain naju mora nagraditi zanju posebej.«

»Ako prerok pravi, da se ne spušča v pogajanja z neverniki, ni Smainu nič na njih.«

»Če je tako, mi je žal, da nista prišla v kalifove roke. Ta bi naučil to ščene, kaj se pravi hujskati proti resnici in božjemu izvoljencu.«

»Mahdi je usmiljen,« je odvrnil Idris.

Nato je za trenutek obstal in rekel:

»Vsekakor bo Smain gotov, da mu Turki ali Angleži ne ubijejo otrok in Fatme, če bo imel ta otroka.«

»Torej naju morda nagradi?«

»Seveda. Naj ju vzame Abdullahijeva pošta s sabo v Fašodo. Nama pa bo padlo breme z glave. Kadar se pa Smain vrne, ga bova opomnila za nagrado.«

»Torej praviš, da ostaniva v Omdurmanu?«

»Allah! Ali nimaš dovolj pota iz Fayuma v Hartum? Prišel je čas počitka. Šotori niso več daleč.«

Stanko je začel hoditi počasneje, zakaj njegove sile so pešale. Dasi je bila Nelka lahka, ga je vedno bolj težila. Sudanca, katerima se je mudilo spat, sta kričala nanj, naj se požuri, nazadnje sta ga pa poganjala in tolkla s pestmi po glavi. Gebhr ga je celo zbadel z nožem v lopatico. Deček je vse molče prenašal, varoval pred vsem svojo malo sestrico in šele, ko ga je nekdo izmed Beduinov tako sunil, da je skoraj padel, je siknil skozi zobe:

»Hočete, da ne prideva živa v Fašodo?«

Te besede so streznile Arabce, zakaj bali so se prekršiti Mahdijevo zapoved. Še bolj pa jih je zadržalo to, da se je Idrisu nenadoma začelo tako močno v glavi vrteti, da se je moral opreti na Gebhrovo ramo. Čez nekaj časa je omotica prešla, toda Sudanec se je prestrašil in rekel:

»Allah! Nekaj mi ni prav! Kaj če bi se me lotila kaka bolezen?«

»Videl si Mahdija, torej ne moreš zboleti!« je odvrnil Gebhr.

Slednjič so prišli k šotorom. Stanko je zbral ostanke svojih sil, izročil spečo Nelko Dinah, ki je, četudi sama bolna, vendar postlala za deklico kolikor mogoče udobno posteljo. Sudanca in Beduina so pogoltnili nekaj kosov sirovega mesa, se vrgli kot klade na odeje in zaspali. Stanku niso dali nič jesti, samo stara Dinah mu je stisnila v pest nekaj razmočene dure, ki jo je ukradla velblodom. Toda deček ni mogel ne spati ne jesti. Bila

Breme, ki je padlo na njegove rame, je bilo v resnici zelo težko. Bil je uverjen, da je prav ravnal, ko je zavrgel Mahdijevo milost, ki bi jo bil moral plačati z odpadništvom in pogubljenjem svoje duše, in da bi ga bil oče vesel in ponosen nanj. Vendar pa se je tudi spomnil, da je s tem pogubil Nelko, tovarišico svoje nesreče, malo ljubljeno sestrično, za katero bi rad dal zadnjo kapljo svoje krvi.

Ko so torej vsi zaspali, je pričel bridko jokati in je leže na svoji odeji prelival solze kot otrok, kar je prav za prav tudi bil.

Obisk pri Mahdiju in pogovor s prerokom ni ozdravil Idrisa, zakaj ponoči je že težko zbolel, zjutraj pa je bil brez zavesti. Hamis, Gebhr in Beduina so bili poklicani h kalifu, ki jih je zadržal nekaj ur in pohvalil njihov pogum. Toda vrnili so se strašno slabe volje in z jezo v duši, kajti pričakovali so bogve kakšne nagrade, Abdullahi pa je dal vsakemu egiptovski funt in enega konja.

Beduina sta se začela pripraviti z Gebhrom, in malo da ni prišlo do pretepa, slednjič pa so sklenili, da pojdejo z velblodovo pošto v Fašodo, terjat Smaina za plačilo. Pridružil se jim je tudi Hamis, ki je pričakoval, da mu bo Smainova milost prinesla več koristi kakor pa bivanje v Omdurmanu.

Za otroka se je pričel teden lakote in pomanjkanja, zakaj Gebhru ni prišlo niti na misel, da bi jima dal kaj jesti. Na srečo je imel Stanko dva tolarja Marije Terezije, ki ju je dobil od Grka; šel je torej v mesto kupovat dateljnov in riža. Sudanci niso imeli nič proti temu izletu, ker so vedeli, da v Omdurmanu ne more zbežati in da ne zapusti male bint. Vendar ni šlo brez težav, kajti pogled na dečka v evropski obleki, ki je na trgu kupoval živila, je privabil množice napol divjih dervišev, ki so ga obkolili ter spremljali s smehom in tuljenjem. Na srečo so mnogi videli, da je bil včeraj pri Mahdiju, in ti so zadrževali one, ki so se hoteli vreči nanj. Samo otroci so metali nanj pesek in kamenje, toda on se ni zmenil zanje.

Cene na trgu so bile silno visoke. Dateljnov Stanko nikakor ni mogel kupiti, velik del riža pa mu je vzel Gebhr »za bolnega brata«. Deček se mu je upiral z vsemi silami in končalo se je s tem, da sta se trgala in pretepalata, in slabjši je dobil seveda veliko udarcev in oteklin. Tu se je tudi pokazala Hamisova okrutnost. Samo Sabo je imel rad in ga je krmil s sirovim mesom. Do revnih otrok pa, ki ju je poznal že dolgo in ki sta mu bila vedno dobra, je bil docela ravnodušen. Ko pa

se je Stanko obrnil k njemu s prošnjo, naj bi vsaj Nelki dal malo hrane, je odvrnil smeje se:

»Pojdi prosjačit.«

In prišlo je res do tega, da je Stanko naslednje dni prosjačil, da bi Nelko rešil smrti za lakoto. Včasih ni prosil brez uspeha. Nekateri vojaki ali častniki egiptovskega kediva so mu dali nekaj piastrov ali posušenih fig in mu obljubili, da mu bodo še dali. Nekoč je zadel na misijonarja in na redovnico, ki sta poslušala njegovo pripovedovanje in se razjokala nad usodo otrok. Dasi sta sama trpela glad, sta mu vendar postregla z vsem, kar sta mogla. Obljubila sta mu tudi, da ju obiščeta v šotorih, in naslednjega dne sta res prišla, misleč, da se jima morda posreči vzeti otroka k sebi, dokler pošta ne odide. Toda Gebhr in Hamis sta ju naguala s korobačem. Drugega dne ju je Stanko spet srečal in zopet dobil nekaj riža in dva praška kinina z misijonarjevimi priporočilom, naj ga skrbno shrani, ker je vedel, da ju čaka v Fašodi brez dvoma mrzlica.

»Sedaj boste potovali,« je govoril, »ob rokavih Belega Nila ali med takozvanimi sudi. Reka ne more svobodno teči proti jugu, ker jo ovirajo povodne rastline, ki rastejo bujno v teh južnih krajih. Radi tega se razliva čez svoje bregove in napravlja obširna okužljiva močvirja, kjer vlada neprestano mrzlica in ne prizanaša nikomur, niti domačinom zamorcem. Zlasti se varujta spanja ponoči na goli zemlji brez ognja.«

»Rada bi že umrla,« je odgovoril Stanko z globokim vzdihom.

Nato je misijonar dvignil svoj izsušeni obraz, molil nekaj trenutkov, potem pa prekrizal dečka in rekel:

»Zaupaj v Boga! Nisi ga zatajil, zato boš deležen njegovega usmiljenja in varstva.«

Stanko ni poskušal samo prosjačiti, ampak tudi delati. Nekega dne je videl množico ljudi, ki so delali na molitvenem prostoru, ter se jim je pridružil in začel prinašati glino na obzidje, s katerim so nameravali ograditi ves prostor. Ljudje so se mu smejali in ga suvali, toda zvečer mu je dal stari šejk, ki je nadzoroval delo, dvanajst dateljnov. Stanko je bil tega plačila neizmerno

vesel, kajti dateljni so bili poleg riža edina zdrava hrana za Nelko in v Omdurmanu si jih vedno težavneje dobil.

Ponosno jih je torej prinesel mali sestrici, kateri je dajal vse, kar je mogel dobiti, sam pa se je ves teden hranil skoraj edinole z duro, ki jo je kradel velblodom. Nelka se je razveselila priljubljenega ji sadja, toda hotela je, da bi si delila. Stopila je torej na prste, mu položila ročico na rame, dvignila glavico, mu začela gledati v oči ter ga prositi:

»Stanko, snej polovico, snej!«

On pa ji je odvrnil:

»Sem že jedel, sem že jedel! Tako sem sit!«

In nasmehnil se je, nato pa se je ugriznil v ustnice, da se ne bi razjokal, kajti bil je silno lačen. Tolažil se je, da pojde drugega dne spet na delo. Toda prišlo je drugače. Zjutraj je prišel mulazem od Abdullahija in povedal, da pojde velblodova pošta zvečer v Fašodo in da je kalif ukazal, da morajo Idris, Gebhr, Hamis in oba Beduina z otrokoma takoj na pot. Gebhra je presenetilo in razburilo to povelje ter je odvrnil, da ne pojde, ker je njegov brat bolan in mu tu nima kdo streči, pa tudi ako bi bil zdrav, sta sklenila, da ostaneta v Omdurmanu.

Toda mulazem je odvrnil:

»Mahdi ima samo eno voljo, a njegov kalif Abdullahi, moj gospod, nikoli ne prekliče svojega povelja. Tvojemu bratu bo stregel suženj, ti pojdeš pa v Fašodo.«

»Torej mu grem povedat, da ne pojdem.«

»H kalifu pridejo samo tisti, katere hoče sam videti. Ako pa hočeš k njemu s silo brez njegovega dovoljenja, te popeljejo na vislice.«

»Allah akbar! potem mi pa vsaj jasno povej, da sem ujetnik.«

»Molči in poslušaj povelja!« je odvrnil mulazem.

Sudanec je videl v Omdurmanu vislice, ki so se šibile pod obešenci. Vsak dan so koga obesili po sodbi strogega Abdullahija. Ustrašil se je. To, kar mu je povedal mulazem, da ima namreč Mahdi samo eno voljo, Abdullahi pa da samo enkrat zaukaže, so ponavljali vsi derviši. Ni bilo torej pomoči — in treba je bilo oditi.

»Ne bom več videl Idrisa!« je rekel Gebhr.

In v njegovem divjem srcu se je porajalo čuvstvo ljubezni do starejšega brata in pri misli, da ga mora zapustiti v bolezni, se ga je loteval obup. Zaman so mu razlagali Hamis in Beduina, da bo v Fašodi bolje kakor v Omdurmanu in da jih bo Smain najbrže bogateje nagradil, kakor je naredil kalif. Te besede niso mogle potolažiti Gebhrove žalosti in jeze, in to jezo je moral občutiti zlasti Stanko.

Za dečka je bil to v resnici mučeniški dan. Ni smel iti na trg, torej ni mogel ničesar zaslužiti ali izprositi, delati pa je moral kakor suženj pri pripravah za pot, kar mu je bilo tem težje, ker je bil od lakote in utrujenosti popolnoma oslabljen. Bil je prepričan, da mora umreti med potjo, če ne pod Gebhrovim korobačem, pa vsled oslabeledosti.

Na srečo je Grk, ki je imel dobro srce, na večer obiskal otroka in se poslovil od njiju, obenem ju je tudi preskrbel za pot. Prinesel jima je tudi nekaj praškov kinina, razen tega še nekoliko steklenih biserov in nekaj živeža. Ko je zvedel o Idrisovi bolezni, se je obrnil k Gebhru, pa tudi k Hamisu in Beduinom.

»Vedite,« jim je rekel, »da prihajam sem na Mahdijevo povelje.« Ko so to slišali, so se priklonili do tal, on je pa govoril dalje:

»Med potjo morate hraniti otroka in z njima dobro ravnati. Smainu morata poročati o vašem ravnanju, Smain pa bo pisal preroku. Ako pride o vas kakršnakoli pritožba, prejmete z naslednjo pošto smrtno obsodbo.«

Novi poklon je bil edini odgovor na te besede, Gebhr in Hamis pa sta pri tem gledala kot psa, ki so jima nadeli nagobčnik.

Grk jim je velel, naj se odstranijo, potem je rekel otrokoma v angleškem jeziku:

»To sem si vse izmislil, ker Mahdi ni izdal glede vaju nikakih novih ukazov. Ker pa je zapovedal, da morata iti v Fašodo, je treba poskrbeti, da prideta tja živa. Seveda računam na to, da ne bo nihče izmed teh ljudi videl pred odhodom Mahdija ne kalifa.«

Potem je rekel Stanku:

»Na tebe, dečko, sem bil jezen in sem še. Ali ne veš, da je malo manjkalo, da me nisi pogubil? Mahdi se je razjezil tudi name — in da mi je odpustil, sem moral velik del svojega premoženja odstopiti Abdullahiju, pa še ne vem, če sem se rešil za dolgo časa. Vsekakor pa ne bom mogel pomagati jetnikom tako kot doslej. Toda vidva se mi smilita, zlasti pa tale (pokazal je Nelko.) Imam hčerko prav te starosti... katero ljubim bolj kot lastno življenje... Zanja sem naredil vse, kar sem naredil... Kristus me bo za to sodil... Ona nosi še sedaj na prsih pod suknjico srebrn križec... Ime ji je pa ravno tako kakor tebi, moja mala. Ako bi ne imel nje, bi rajši umrl, kakor pa živel v tem peklu.«

Bil je ginjen. Za trenutek je obmolknil, potem je potegnil z roko preko čela in pričel govoriti nekaj drugega.

»Mahdi vaju pošilja v Fašodo z namenom, da tam umrjeta. Tako se hoče maščevati nad vama za tvoj odpor, o dečko, ki ga je globoko zadel, poleg tega pa si ohrani slavo »usmiljenega«. Tak je bil vedno... Toda kdo ve, komu je prej namenjena smrt! Abdullahi mu je prišepetal misel, da je ukazal tem psom, ki so vaju ugrabili, naj vas peljejo k Smainu. Slabo jih je plačal, zdaj pa se boji, da se ne bi to razneslo. Oba s prerokom želita tudi, da bi ti ljudje ne pripovedovali, da je v Egiptu še vojakov, topov, denarja in Angležev... To bo težka in dolga pot... Morala bosta čez puste in nezdrave kraje — torej čuvajta te praške, ki sem jih vama dal, kakor punčico v očesu.«

»Zapovej, o gospod, še enkrat Gebhru, naj se ne drzne grdo ravnati z Nelko in jo pretepati,« je rekel Stanko.

»Ne bojta se. Priporočil sem vaju šejku, ki pelje pošto. To je moj stari znanec. Dal sem mu uro in s tem sem ga pridobil, da vaju bo varoval.«

Po teh besedah se je začel poslavljal. Vzel je Nelko v naročje, jo pritisnil k sebi in ponavljal:

»Bog naj te blagoslovi, otrok moj!«

Medtem je zašlo solnce in zvezdnata noč je zažarela na nebu. V temi se je razlegalo hrzanje konj in stokanje natovorjenih velblodov ...

XIX.

Stari šejk Hatim je verno izpolnjeval obljubo, ki jo je dal Grku, in je zvesto skrbel za otroka. Pot proti toku Belega Nila je bila težka. Potovali so čez Ketaino, Ed-Ducim in Kano, potem so pustili za sabo Abbo, gozdnat otok na Nilu, kjer je pred vojno prebival v votlem drevesu Mahdi kot derviš puščavnik. Karavana je morala velikokrat obiti obširna, s papirusom porasla močvirja ali tako zване sudde, odkoder je veter prinašal strupen duh razpadajočega listja, ki ga je nanesel vodni tok. Angleški inženirji so nekoč razbili jezove in parniki so takrat lahko vozili iz Hartuma do Fašode in še dalje. Zdaj pa se je reka zopet zajezila, in ker ni imela prostega odtoka, se je razlivala čez bregove. Okolica na desnem in levem bregu je bila pokrita z visoko džunglo, med katero so se dvigali griči termitov in posamezna afrikanška drevesa; sem ter tja so pa gozdovi segali prav do reke. Kjer je bil svet bolj suh, so rastle gaji akacij. Prve tedne so zadevali na arabske vasi in mesteca, obstoječa iz hiš s čudnimi, kopastimi strehami, ki so bile spletene iz slame dohna (afrikanskega prosa). Toda za Abbo, začeni od vasi Goz-Abu-Guma, so prišli v zamorske kraje, ki so bili popolnoma zapuščeni, ker so derviši skoraj docela iztrebili domače zamorsko prebivalstvo ter ga razprodali v sužnost na trgih v Hartumu, Omdurmanu, Dari, Fašeru, El-Obejdu in v drugih sudanskih, darfurskih in kordofanskih mestih. Ostale prebivalce, katerim se je posrečilo, da so se rešili sužnosti v goščave in gozdove, so uničile lakota in koze, ki so se silno razpasle ob Belem in Modrem Nilu. Sami derviši so govorili, da izumirajo za kozami »celi narodi«. Prejšnje nasade sorga, manijoka in banan je pokrila džungla. Samo divje zverine, katerih ni nihče več preganjal, so se silno razmnožile. Včasih sta otroka pri večernem mraku videla v daljavi množice slonov, ki so

bili podobni premikajočim se skalani. S počasnimi koraki so hodili pit na svoja navadna mesta k reki. Kadar jih je videl Hatim, ki je bil nekoč trgovec s slonovo kostjo, je pričel cmokati z jezikom in vzdihovati ter zaupno govoriti Stanku:

»Mašallah! — koliko je tukaj bogastva! Toda sedaj se ne izplača loviti, ker je Mahdi prepovedal egiptovskim kupcem prihajati v Hartum in trgovati z okli. Samo emiri smejo kupovati slonovo kost za umbaje.«

Razen slonov so srečevali tudi žirafe. Ko so zagledale karavano, so pričele naglo bežati s težkimi koraki in pri tem majale z dolgimi vratovi, kakor bi bile šepave. Za Goz-Abu-Guma so se pojavljali vedno pogosteje bivoli in cele črede antilop. Ljudje iz karavane so jih lovili, kadar jim je zmanjkalo svežega mesa, toda skoraj vedno brez uspeha, kajti oprezne in hitre živali niso pustile, da bi se jim človek približal ali jih obkrožil.

Hrane je bilo sploh malo, ker dežela je bila zdaj neobljudena. Zato ni bilo mogoče dobiti prosa, banan, ne rib, ki so jih prejšnje čase prodajali karavanam zamorci iz rodu Šiluk in Dinka ter v zameno radi jemali steklene bisere in bakreno žico. Toda Hatim ni pustil, da bi otroka stradala, krotil je celo Gebhra, da se ni mogel nad njima znašati, in ko je nekoč pri počitku med snemanjem sedel z velblodov udaril Stanka, ga je velel položiti na zemljo in mu naštet z bambusom po trideset udarcev na vsak podplat. Okrutni Sudanec je moral dva dni hoditi po prstih in je preklinjal trenutek, ko je zapustil Fayum, ter se maščeval nad mladim sužnjem po imenu Kali, katerega je dobil v dar.

Stanko je bil od začetka celo vesel, da so zapustili okuženi Omdurman in da bo videl kraje, o katerih je neprenehoma sanjal. Njegovo krepko zdravje je doslej izborna vzdržalo napore potovanja, obilnejša hrana pa mu je vrnila odločnost. Med potjo in med odmori je zašepetal včasih sestrici na uho, da bo mogoče zbežati tudi z Belega Nila in da nikakor ni opustil tega namena. Toda vznemirjalo ga je njeno zdravje. V teku treh tednov po odhodu iz Omdurmana Nelka sicer še ni zbolela za mrzlico, toda obraz ji je shujšal, in namesto da bi zago-

rela, je vedno bolj bledela, njene ročice pa so bile kakor iz voska. Stanko in Dinah sta skrbela zanjo, kolikor sta mogla, in ji lajšala potovanje, pri čemer jima je pomagal tudi Hatim, toda v puštinji ni bilo zdravega zraka. Vlažno in vroče podnebje v zvezi s težavami potovanja je vedno bolj izpodkopavalo sile slabotnega otroka.

Začenši od Goz-Abu-Guma ji je Stanko dajal vsak dan polovico praška kinina in neizmerno ga je mučila misel, da mu bo kmalu zmanjkalo tega zdravila, ki ga pozneje ne bo mogoče nikjer več dobiti. Predvsem je bilo treba zabraniti, da ne pride mrzlica. Včasih se ga je polaščal obup. Tešil se je samo z nado, da bo moral Smain, ako ju hoče zamenjati za svoje otroke, poiskati zanju zdravejši kraj, kakor je Fašoda.

Toda nesreča je zahtevala vedno nove žrtve. Dinah, ki je že v Omdurmanu nekam slabela, je dan pred prihodom v Fašodo, vprav ko je razvezala vrečico z Nelkinimi rečmi, ki so jih vzeli s sabo iz Fayuma, nenadoma omedlela in padla z velbloda. Stanko in Hamis sta jo oživila z največjo težavo. K zavesti pa ni prišla več, oziroma se je zavedela šele zvečer toliko, da se je s solzami poslovila od ljubljene deklice in umrla. Gebhr ji je hotel na vsak način odrezati po smrti ušesi, da bi ju pokazal Smainu v dokaz, da je umrla med potjo, in bi zahteval posebno nagrado tudi zanjo. Tako delajo s sužnji, ki umrjejo med potjo. Toda Hatim se je na Nelkino in Stankovo prošnjo temu uprl, zato so jo spodobno pokopali, na grob pa so nametali kamenja in trnja, da so ga zavarovali pred hijenami. Otroka sta se čutila še bolj osamljena, kajti v rajnici sta izgubila edino dušo, ki jima je bila vdana in zvesta. Zlasti za Nelko je bil to strašen udarec in Stanko se je vso noč in prihodnji dan zaman trudil, da bi jo potolažil.

Prišel je šesti teden potovanja. Drugega dne okoli poldne je dospela karavana v Fašodo, toda našla je samo pogorišča. Mahdijci so šotorili pod milim nebom, ali pa prenočevali v naglo narejenih kočah iz trave in vej. Pred tremi dnevi je naselbina pogorela do tal. Ostale so samo osmojene stene glinastih okroglih koč in

velika lesena koliba, stoječa tik ob vodi. Za egiptovskih časov je služila za skladišče slonove kosti. Sedaj je prebival v njej načelnik dervišev, emir Seki-Tamala. To je bil izreden človek med mahdijci, skriven sovražnik Abdullahija, zato pa Hatimov prijatelj. Sprejel je starega šejka obenem z otrokoma jako gostoljubno, takoj v začetku pa jim je povedal neprijetno novico.

Smaina ni v Fašodi. Pred dvema dnevoma je odpotoval proti jugovzhodu od Nila na lov na sužnje in ne ve se, kdaj se vrne, ker bližnji kraji so že tako opustošeni, da je treba iskati človeškega blaga jako daleč. Blizu Fašode leži Abesinija, s katero so bili derviši istotako v vojnem stanju. Toda Smain, ki je imel samo tri sto ljudi, si ni upal prekoračiti njenih mej, ki so jih sedaj skrbno čuvali bojeviti prebivalci in vojaki kralja Janeza.

Seki-Tamala in Hatim sta torej začela premišljevati, kaj bi z otrokoma. Posvetovala sta se zlasti pri večerji, na katero je emir povabil tudi Stanka in Nelko.

»Jaz,« je rekel Hatimu, »moram te dni odriniti na daljni pohod v južne kraje proti paši Eminu,* ki prebiva v Lado in ima parnike in vojake. To povelje si mi ti, Hatim, prinesel. Ti se moraš vrniti v Omdurman, torej ne ostane v Fašodi živa duša. Tu ni kje prebivati, ni kaj jesti in razsajajo bolezni. Vem, da beli ljudje ne zbole na kozah, toda mrzlica spravi ta dva otroka v teku meseca na oni svet.«

»Veleli so mi, naj ju pripeljem v Fašodo,« je odvrnil Hatim, »torej sem ju pripeljal in sedaj bi ju radi mene pustil, naj delata, kar hočeta. Toda moj prijatelj, Grk Kaliopuli, mi ju je priporočil, radi tega ne bi hotel, da bi umrla.«

»To se prav gotovo zgodi.«

»Kaj torej početi?«

---

* Emin paša, po rodu nemški Jud, je bil namestnik pokrajine Ekvatorija, ki leži okrog jezera Albert Nyanza, prebival pa je največ v Vadelalu. Mahdijci so ga velikokrat napadli. Rešil ga je Stanley, ki ga je pripeljal z večjim delom vojakov v Bagamoio nad Indijskim oceanom.

»Namesto da ju pustimo v Fašodi, odpošlji ju k Smainu s temi ljudmi, ki so ju pripeljali v Omdurman. Smain je šel proti goram v suhe in visoko ležeče kraje, kjer mrzlica ne mori tako ljudi kakor ob reki.«

»Kako bodo pa našli Smaina?«

»Po sledi za ognjem. On bo med potjo žgal stepno travo, prvič, da bi zapodil zverine v skalne soteske, kjer jih je lahko obkoliti in pobiti, drugič pa, da prežene pogane iz goščav, kamor so se poskrili pred preganjalci... Smaina bo lahko najti...«

»Toda ali ga dojdejo?«

»Včasih bo stal ves teden na istem kraju, ker mora sušiti meso. Tudi če odidejo čez dva ali tri dni, ga gotovo dohite.«

»Zakaj pa naj gredo za njim? Saj se mora itak vrniti v Fašodo.«

»Ne. Ako se mu lov na sužnje posreči, ju odpelje takoj v mesto na prodaj.«

»Kaj početi?«

»Vedi, da morata otroka, ko midva odideva iz Fašode, pomreti za lakoto, ako ju ne umori mrzlica.«

»Pri preroku, to je res!«

In res ni bilo druge pomoči, kakor poslati otroka na novo pot. Hatima, ki je bil dober človek, je samo še skrbelo, da se ne bi Gebhr nad njima znašal, ker je spoznal med potjo, kako je okruten.

Toda strašni Seki-Tamala, katerega so se silno bali tudi njegovi lastni vojaki, je velel poklicati Sudanca in mu zapovedal, da mora pripeljati oba otroka živa in zdrava k Smainu, obenem pa tudi z njima dobro ravnati, sicer ga da obesiti. Dobri Hatim je še poprosil Emira, naj daruje mali Nelki sužnjo, ki bi ji služila in zanjo skrbela med potjo in v Smainovem taboru. Nelka se je jako razveselila tega daru, zlasti ko je videla, da je sužnja, snažna, mlada deklica iz rodu Dinka, ljubeznive zunanosti in prijetnega obraza.

Stanko je dobro vedel, da pomeni Fašoda smrt, zato ni prav nič nagovarjal Hatima, da bi ju ne pošiljali na novo potovanje, ki je bilo tretje zapovrstjo. V srcu je tudi domneval, da se morajo, potujoč proti jugo-

vzhodu, približati skrajnim južnim mejam abesinske države in bo morda mogoče zbežati. Upal je, da se bo Nelka na suhih višinah laže obvarovala mrzlice. Iz vseh teh razlogov se je rad in z vnemo začel pripravljati na pot.

Tudi Gebhr, Hamis in oba Beduina niso bili nasprotni potovanju, ker so računali, da se jim ob Smainovi strani morda posreči naloviti mnogo jetnikov in jih prodati z lepim dobičkom na človeških trgih. Vedeli so, da si trgovci s sužnji pridobe včasih veliko premoženje, na vsak način jim je bilo ljubše odpotovati, kakor pa da bi ostali tukaj pred očmi Hatima in Seki-Tamale.

Priprave pa so vzele veliko časa, tudi sta se morala otroka odpočiti. Velblodov ni bilo več mogoče rabiti za to potovanje, zato so sklenili, da potujejo jahajoč na konjih. Arabca, Stanko in Nelka bi torej jahali, Kali, Gebhrov suženj, in Mea, kakor je Stanko imenoval Nelkino služkinjo, naj bi šla peš. Hatim je tudi preskrbel osla, ki je nosil šotor za deklico in hrano za oba otroka za tri dni. Več jim Seki-Tamala ni mogel dati. Za Nelko so naredili neke vrste žensko sedlo iz odej, palmovih preprog in bambusa.

Tri dni sta otroka počivala v Fašodi, toda neizmerena množina komarjev nad reko je tako nadlegovala ljudi, da je bilo bivanje tukaj skoraj neznosno. Podnevi so se pa pojavljali roji velikih višnjevih muh, ki sicer niso pikale, toda bile so tako sitne, da so lazile v ušesa, sedale na oči in padale celo v usta. Stanko je slišal še v Port-Saidu, da komarji in muhe razširjajo mrzlico in zarodke očesnega vnetja; zato je slednjič sam prosil Seki-Tamalo, naj ju pošlje dalje, zlasti ker se je že približeval čas pomladanskega deževja.

XX.

»Stanko, zakaj potujemo in potujemo, Smaina pa ni in ni?«

»Ne vem. Gotovo gre naglo dalje, da bi kar najhitreje prišel v kraje, kjer bi mogel naloviti zamorcev.

Ali bi rada, da bi se že kmalu združili z njegovim oddelkom?»

Deklica je pokimala z glavico v znamenje, da si tega močno želi.

»Zakaj si pa tega tako želiš?» je vprašal Stanko.

»Ker pri Smainu ne bo smel Gebhr morda tako strašno pretepati revnega Kalija.«

»Smain gotovo ni boljši. Vsi ti ljudje so brez srca za svoje sužnje.«

»Tako?«

In dvoje solz ji je zdrknilo po izsušenih ličecih.

Bilo je deveti dan potovanja. Gebhr, ki je bil sedaj vodnik karavane, je od začetka brez težave našel sledove Smainovega pohoda. Pot je kazala požgana stepna trava in taborišča, ki so bila polna obglodanih kosti in raznovrstnih ostankov. Čez pet dni pa so zadeli na prostrane ravnine, požgane stepe, ker je veter raznašal požar na vse strani. Sledovi so postali nejasni in so peljali v razne smeri, ker je Smain najbrž razdelil svojo četo na nekaj manjših oddelkov, da bi tako laže od raznih strani lovil zverine in pridobival živeža. Gebhr ni vedel, katero smer bi ubral, in večkrat se je zgodilo, da se je karavana dolgo časa vrtela v kolobarju, nazadnje pa se vrnila na isto točko, odkoder je izšla. Pozneje so prišli do gozdov, ko so jih pa prekoračili, so prišli na skalnat svet. Tla so pokrivalo ploščate skale ali pa drobno kamenje, ki je bilo tako gosto razmetano po širokem prostoru, da sta se otroka spomnila na tlak mestnih trgov. Rastlinja je bilo tam malo. Samo tu in tam so rastle med razpokami skal euforbije in mimoze, a še bolj redkoma vitka, svetlozelena drevesa, ki jih je imenoval Kali v jeziku ki-svahili »m'ti«. Z njihovim listjem so krmili konje. V bližini ni bilo potokov in vrelcev, na srečo pa je začelo zdaj pa zdaj deževati, torej so nahajali vodo v skalnatih globinah in razpoklinah.

Smainovi oddelki so preplašili zverino in karavana bi umirala za lakoto, ako bi ne bilo velike množine jerebic, ki so zdaj pa zdaj zletele konjem izpod nog, zvečer pa sedele na drevju tako gosto, da je bilo treba ustreliti v gručo in jih je padlo nekaj na zemljo. Poleg

tega niso bile boječe in si se jim mogel približati. Letale so pa težko in nerodno, da jih je Saba, ki je tekel pred karavano, vsak dan nekaj ujel in zadavil.

Hamis je vsak dan nekaj nastrelil s staro puško na kamen, ki jo je med potjo iz Omdurmana v Fašodo iztržil od nekega Hatimu podložnega derviša. Svinčenih zrn ni imel več kot za dvanajst strelcev in vznemirjala ga je misel: Kaj bo, kadar zmanjka zaloge. Dasi so bile divje zveri pregnane, so se vendar prikazale včasih črede arielov, krasnih antilop, ki so razširjene po vsej srednji Afriki, toda ariela je mogoče ustreliti samo z dobro, moderno puško, oni pa niso znali rabiti Stankove risanice, njemu je pa Gebhr ni maral dati v roke.

Tudi Sudanec se je začel vznemirjati radi dolgega pota. Včasih mu je prišlo na misel, da bi se vrnili v Fašodo, zakaj ako ne bi zadeli na Smaina, bi se morali izgubiti v divjih krajih, kjer jim je grozila ne samo lakota, ampak so bili tudi v nevarnosti pred divjimi zvermi in še bolj divjimi zamorci, ki so koprneli po maščevanju radi lovov, ki so jih Arabci nanje prirejali. Ker pa ni vedel, da se Seki-Tamala odpravlja proti Eminu, kajti tisti razgovor se je vršil v njegovi ne-navzočnosti, se je vselej zbal misli, da bi se moral prikazati pred obličje mogočnega emira, ki mu je zapovedal, da mora pripeljati otroka k Smainu in mu je dal zanj pismo, obenem pa zagrozil, da pojde na vislice, ako ne izvrši te naloge. Vse to mu je polnilo dušo z grenkobo in zlobo. Ker se pa za svoja razočaranja ni upal maščevati nad Stankom in Nelko, so pleča revnega Kalija dan za dnem krvavela pod udarci korobača. Mladi suženj se je bližal svojemu strogemu gospodu vedno s strahom in trepetom. Toda zaman je objemal njegove noge in mu poljuboval roke, zaman je padal pred njim na obraz. Kamnitega srca ni ganila ponižna prošnja ne ječanje in korobač je mesaril pri najmanjšem povodu, včasih pa tudi brez vsakega povoda telo nesrečnega dečka. Zvečer pa so mu vtikali noge v preluknjano desko, da ne bi zbežal. Podnevi je bil privezan k Gebhrovemu konju in je moral teči poleg nje, kar je Hamisa zelo zabavalo. Nelka se je jokala nad

trpljenjem revnega Kalija, Stanko se je v srcu zgražal in večkrat se je zanj vneto potegoval, ko pa je zapazil, da to še bolj razburja Gebhra, je stisnil zobe in molčal.

Toda Kali je spoznal, da se onadva potegujeta zanj, in v njegovem revnem, trpljenja polnem srcu se je razvila globoka ljubezen do otrok.

Že dva dni so potovali po kamniti soteski med visokimi, strmimi skalami. Naplavljeno in divje razmetano kamenje je pričalo, da se ob deževnem času soteska napolni z vodo, sedaj pa je bilo njeno dno še popolnoma suho. Pod stenami je rastlo na obeh straneh nekoliko trave, mnogo trnja, tu in tam pa tudi drevje. Gebhr se je radi tega spustil v kamnito strugo, ker se je neprestano vzpenjala kvišku, in je iz tega sklepal, da mora peljati do kakšne višine, s katere bo laže zapaziti podnevi dim, ponoči pa ogenj Smainovega tabora. Ponekod je bila soteska tako tesna, da sta samo dva konja mogla hoditi vštric, včasih se je razširjala v majhne okrogle dolinice, ki so jih obdajale visoke, zidovju podobne skale, na katerih so sedeli veliki pavijani, se igrali med sabo, vreščali in kazali karavani zobe.

Bilo je ob petih popoldne. Solnce se je že nižalo k zahodu. Gebhr je mislil na prenočišče; hotel je samo dospeti do kakšne dolinice, kjer bi bilo mogoče narediti zeribo, to je, obdati karavano s plotom iz bodečih mimos in akacij, ki bi jih varovale pred napadi divjih zverin. Saba je letal naprej in lajal na opice, ki so nemirno skakale sem ter tja, ko so ga zagledale, potem pa je izginil za ovinki soteske. Samo odmev je ponavljal njegovo glasno lajanje.

Nenadoma je umolknil, čez nekaj trenutkov pa urno priteklo h konjem z naježeno dlako na hrbtu in z repom med nogami. Beduinca in Gebhr so spoznali, da ga je moralo nekaj prestrašiti, pogledali so okrog in odrinili dalje, da bi se prepričali, kaj je.

Ko so naredili majhen ovinek, so potegnili konje nazaj in v trenutku obstali kakor prikovani pri pogledu, ki se jim je odprl pred očmi.

Na neveliki skali, ležeči ravno v sredini soteske, ki se je tukaj nekoliko razširila, je ležal lev.

Bili so oddaljeni od njega kvečjemu sto korakov. Ko je mogočna zverina zagledala jezdece in konje, se je dvignila na prednje šape in pričela gledati nanje. Solnce, ki je stalo že zelo nizko, je razsvetljevalo njegovo ogromno glavo, kodraste prsi, — in v tem rdečkastem blesku je bil podoben sfingam, ki krase vhode k starodavnim egipčanskim svetiščem.

Konji so se začeli vzpenjati na zadnje noge, zvižgati se in umikati. Osupli in prestrašeni jezdeci niso vedeli, kaj bi počeli, od ust do ust so letele samo prestrašene in zbegane besede: »Allah! Bismillah! Allah! Akbar!«

Kralj puščave pa je gledal vanje z višine, nepremično, kakor da je ulit iz bron.

Gebhr in Hamis sta slišala od kupcev, ki so prevažali slonovo kost in gumij iz Sudana v Egipet, da se levi včasih uležejo karavani na pot, da morajo te pred njimi kreniti na stran. Toda tu ni bilo kam kreniti. Kvečjemu, da bi se obrnili in zbežali. Da, toda v tem primeru je bilo skoraj gotovo, da se bo strašna zverina spustila za njimi in jih preganjala.

Spet se je razleglo mrzlično vprašanje:

»Kaj napraviti?«

»Kaj napraviti?«

»Allah! Morda se umakne.«

»Ne umakne se.«

In zopet tišina. Slišati je samo hropenje konj in naglo dihanje človeških prsi.

»Pusti Kalija z vrvi,« je rekel Hamis Gebhru, »mi zbežimo na konjih, njega bo lev prvega ujel in samo njega ubil.«

»Naredi tako,« sta ponovila Beduina.

Toda Gebhr je uganil, da bi se Kali hipoma povzpел na skalno steno, lev pa bi se spustil za konji, zato si je izmislil bolj strašen načrt. Zakoljem dečka in ga vržem predse; ko bo zverina videla na zemlji krvavo truplo, se ustavi in ga požre.

Potegnil je torej Kalija z vrvjo k sedlu in že je dvignil nož, ko ga je v istem hipu Stanko pograbil za široki rokav džube.

»Podlež, kaj delaš?!«

Gebhr se je pričel zvijati. Če bi ga bil deček prijel za roko, bi se mu bil takoj iztrgal, z rokavom pa ni šlo tako lahko, torej se je zvijal in obenem renčal z glasom, v katerem je komaj tlačil svojo jezo:

»Pes, če ne bo zadostoval, zakoljem še vaju! Allah! Zakoljem! Zakoljem!«

Stanko je smrtno prebledel, kajti kot blisk ga je izpreletela misel, da bi za konji drveči lev utegnil med potjo zgrešiti Kalijevo truplo, tedaj pa bi Gebhr popolnoma gotovo zaklal tudi nju.

Potegnil je torej s podvojeno silo za rokav in zakričal:

»Daj mi risanico! — — — Ubijem leva!«

Beduinci so se začudili pri teh besedah, toda Hamis, ki je videl še v Port-Saidu, kako strelja Stanko, je pričel takoj vpiti:

»Daj mu risanico! On ubije leva!«

Gebhr se je takoj spomnil strellov na jezeru Karaun in spričo strašne nevarnosti se ni več obotavljal. Celo z mrzlično naglico je podal dečku risanico, Hamis pa je odprl, kolikor hitro je mogel, zaboječek z naboji, iz katerega je pričel Stanko grabiti s polno pestjo.

Potem je skočil s konja, porinil naboje v cevi in stopil naprej.

Pri prvih korakih je bil tako rekoč omamljen in je videl samo sebe in Nelko, kako jima Gebhrov nož reže vratove. Takoj nato pa mu je bližja in strašnejša nevarnost pregnala misli na vse drugo. Imel je pred sabo leva! Pri pogledu na zverino se mu je temnilo v očeh. Začutil je mraz na licih in v nosu, začutil je, da sta mu nogi kakor iz svinca in da mu pohaja sapa. Strah ga je prevzel. V Port-Saidu je čital, celo v šolskih čitankah, o lovu na leve, toda nekaj drugega je gledati podobice v knjižici, ali pa zreti v oči pošasti, ki ga je sedaj opazovala z nekim začudenjem in gubančila svoje široko, ščitu podobno čelo.

Arabci so zadrževali dih v prsih, kajti v življenju še niso videli nič podobnega. Na tej strani majhen deček, ki je med širokimi skalami bil videti še manjši, na

drugi strani pa mogočna zver, zlateča se v solnčnih žarkih, mogočna, strašna, »gospod z veliko glavo«, kakor pravijo Sudanci.

Z vso silo svoje volje je Stanko premagal slabost svojih nog in stopil naprej. Bil je trenutek, ko je mislil, da mu srce stopi v grlo. To je trajalo toliko časa, dokler ni dvignil risanice k obrazu. Tedaj pa je moral misliti na drugo. Ali naj se še bolj približa, ali naj že strelja? Kam naj meri? Kolikor manjša oddaljenost, toliko bolj zanesljiv strel... torej dalje, dalje, na štirideset korakov — še predaleč... trideset — dvajset! Zrak do naša že ostri duh zveri...

Deček je obstal.

»Krogla med oči, ali pa je po meni!« je pomislil. »V imenu očeta in sina...«

Lev pa je vstal, iztegnil hrbet in ponižal glavo.

Čeljusti sta se mu pričeli širiti, obrvi so se mu spustile nad oči. Ta majhna stvarca se drzne tako blizu njega. Pripravljaj se je torej k skoku, se zazibal na zadnjih šapah in meča so se mu stresla.

Samo trenutek se je mušica risanice ustavila na čelu zverine. Tisti trenutek je Stanko potegnil za petelina.

Strel se je razlegel. Lev se je tako vzel, da se je za trenutek dvignil v vsej svoji visokosti, potem pa se je zvrnil vznak z vsemi štirimi nogami kvišku.

In v smrtnem boju se je zvalil s skale na zemljo.

Stanko ga je držal še nekaj minut pod strelom, ko pa je videl, da več ne drgeče in da se je rumeno telo iztegnilo, je odprl risanico in vložil nov naboj.

Skalne stene so še odmevale z gromkim odmevom. Gebhr, Hamis in Beduina niso mogli takoj spoznati, kaj se je zgodilo, ker je v prejšnji noči šel dež in je vsled vlažnega zraku dim vse zakril v tesni soteski. Šele ko se je dim razpršil, so pričeli kričati od radosti in hoteli skočiti k dečku, toda zaman, ker nobena sila ni mogla prisiliti konj, da bi stopili korak naprej.

Stanko pa se je obrnil, ošinil s pogledom štiri Arabce in uprl svoje oči v Gebhra.

»Dosti je!« je rekel ter zaškripal z zobmi. »Prekoračil si mero. Ne boš zaklal Nelke in tudi nikogar drugega ne!«

Hkratu je začutil, da mu spet mraz sili v lica in nos, toda to je bil drugačen mraz, ni prihajal od strahu, ampak od strašnega, neizprosnega sklepa, ki povzroča, da se srce v prsih izpreminja v železo.

»Da, to so podleži, morilci, in Nelka je v njihovih rokah! ...

»Ne boš je umoril!« je ponovil.

Nato se jim je približal — zopet obstal — in naglo kakor blisk dvignil risanico k obličju.

Dva strela, drug za drugim, sta se razlegla po soteski: Gebhr je padel na zemljo kot vreča peska, Hamis pa se je nagnil v sedlu in udaril s krvavim čelom ob konjski vrat.

Beduina sta zavpila, prestrašena skočila raz konje ter se vrgla na Stanka. Ne daleč za njima je bil ovinec, in ako bi bila zbežala nazaj, kar je Stanko v svoji duši želel, bi se bila mogla rešiti pred smrtjo. Toda zaslepljena od strahu in besna od jeze, sta mislila, da dotečeta dečka, preden bo mogel vložiti nove naboje in ga bosta zaklala z noži. Norca! Komaj sta stekla nekaj korakov naprej, se je vnovič razlegla zlovražna risanica, po soteski je šel odmev novih strelav in oba sta padla z obrazoma na zemljo ter se prevračala in tolkla kot iz vode potegnjene ribe.

Eden, katerega ni strel dobro zadel, se je še dvignil in oprl na roke, toda Saba mu je v tem trenutku zasadel svoje čekane v vrat.

Nastala je smrtna tišina.

Pretrgalo jo je šele Kalijevo ječanje, ki se je vrgel na kolena, razprostrl predse roke ter kričal v jeziku ki-svahili:

»Bvana kubva! (Veliki gospod!) Ubite leva, ubite hudobne ljudi, toda ne ubite Kalija!«

Stanko pa ni poslušal njegovega klicanja. Nekaj časa je stal kakor zmeden, potem pa je zagledal pobledele Nelkin obrazek in njene medleče, od strahu široko odprte oči ter je priskočil k njej.

»Nelka, ne boj se!«

»Nelka, svobodna sva!«

Bila sta res svobodna, toda zagnana daleč v divjjo odljudno pustinjo, v osrčje črnega dela sveta.

XXI.

Še preden sta Stanko in mladi zamorec zavlekla na stran soteske ubite Arabce in težko levje truplo, se je solnce spustilo pod obzorje in v kratkem je morala nastopiti noč. Toda bilo je nemogoče prenočevati v bližini mrličev. Dasi je Kali kazal na ubito zver in se gladil po prsih ter poudarjal tleskaje z jezikom: »Msuri nyama« (dobro meso), vendar mu Stanko ni dovolil, da bi se bil lotil »nyame«, ampak mu je velel, naj prižene konje, ki so po streljih zbežali. Črni deček je prav spretno izvršil povelje, kajti namesto, da bi tekkel za njimi po soteski in jih gonil pred seboj, je splezal kvišku, si okrajšal pot s tem, da se je izognil ovinkom in prišel splašenim konjem od spredaj pred oči. Na ta način je dva prijel, druga dva pa nagnal nazaj k Stanku. Samo Gebhrovega in Hamisovega konja ni bilo mogoče več najti, toda tudi tako so ostali štirje, ne vštévši s šotorom in prtljago obloženega dolgoušca, ki je pri tragičnih dogodkih kazal v resnici filozofski mir. Našli so ga za ovinkom, kjer je korenito, toda brez vsake naglice mulil travo, ki je poganjala na dnu soteske.

Sudanski konji so v splošnem vajeni divjih zveri, toda boje se levov, zato jih je Stanko težko spravil mimo skale, kjer je ležala kaluža temne krvi. Konji so hropeli, iz nozdrvi se jim je kadilo in iztegali so vratove k okrvavljenemu kamenju. Ko je pa osel samo nekoliko pomigal z ušesi in šel mirno mimo, so šli tudi konji za njim. Noč je že padla na zemljo, zato so jahali samo še kakšnih tisoč korakov dalje, potem se pa ustavili na nekem mestu, kjer se je soteska zopet razširjala v amfiteatralno dolinico, ki je bila porasla z gostim trnjem in grmovjem bodeče mimoze.

»Gospod,« je rekel mladi zamorec, »Kali narediti ogenj, velik ogenj!«

Vzel je v roke široki sudanski meč, ki ga je bil odvezal od Gebhrovega trupla, in začel z njim sekati trnje, pa tudi manjša drevesa. Ko je naredil ogenj, je sekal dalje, dokler ni nagromadil toliko goriva, da je moglo zadostovati za vso noč.

Nato sta s Stankom pod visoko vodoravno steno nad dolino postavila šotorček za Nelko, ga obdala v polkrogu s širokim in visokim trnjevim plotom ali tako zvano zeribo. Iz opisov afrikanških potovanj je Stanko vedel, da se popotniki na ta način zavarujejo pred napadi divjih zverin. Konj pa nista mogla spraviti za ta plot, zato sta jih dečka razsedlala in vzela z njih posode in vreče, potem jim pa tako zvezala noge, da bi se išoč trave in vode ne mogli predaleč odstraniti. Sicer pa je Mea našla vodo v bližini, v skalni globini, ki je bila nekakšen bazen pod nasproti stoječimi skalami. Bilo je je dovolj, da so napojili konje in skuhali jerebice, katere je bil Hamis nastrelil že zjutraj. V vrečah, ki jih je nosil osel s šotorom vred, so našli še približno tri korce dure, nekaj pesti soli in sveženj posušenega manjokovega korenja.

Bilo je torej dovolj za skromno večerjo. Jedla sta večinoma Kali in Mea. Mladi zamorec, ki ga je Gebhr strašno izstradal, je snedel tako množino hrane, ki bi nasitila dvoje ljudi. Zato je bil pa tudi iz vsega srca hvaležen svojemu novemu gospodu in je takoj po večerji padel na obraz pred Stankom in Nelko v znamenje, da želi do konca svojega življenja ostati njun suženj, nato pa se je prav tako ponižno poklonil Stankovi puški, ker je mislil, da bi bilo dobro, če si nakloni prijaznost groznega orožja. Nato je rekel, da se bosta z Meo vrstila v čuvanju, medtem ko bosta spala »veliki gospod« in »bibi«, zato da ogenj ne ugasne. Počeni je poleg ognja in pričel peti s tihim glasom neko pesemco, v kateri so se neprenehoma ponavljali: »Simba kufa! Simba kufa!«, kar pomeni v kisvahili jeziku: Lev je ubit.

Toda »velikemu gospodu« in majhni »bibi« se ni hotelo spati. Na vse Stankove prošnje je Nelka použila

komaj nekaj koščkov ptiča in nekaj zrn razkuhane dure. Rekla je, da ne mara jesti ne spati, ampak samo piti. Stanko se je prestrašil, da nima morda vročice, toda prepričal se je, da so ji roke hladne in celo nekoliko premrzle. Slednjič jo je pregovoril, da je šla pod šotor, kjer ji je pripravil posteljo, poprej pa je še skrbno pregledal, da ni kje v travi kakšen škorpion. Sam je sedel na kamen s puško v roki, da bi jo branil pred napadi divjih zverin, če bi se izkazalo, da ogenj ne nudi zadostnega varstva. Polastila se ga je nizmerna utrujenost in izčrpanost sil. V duši si je neprenehoma ponavljal: »Ubil sem Gebhra in Hamisa, ubil oba Beduina, ubil sem leva in sedaj smo svobodni.« Toda zdelo se mu je, kakor bi mu te besede šepetal nekdo drugi in da sam ne razume dobro, kaj pomenijo.

Imel je samo občutek, da so svobodni, da pa se je zgodilo nekaj strašnega, kar ga je vznemirjalo in mu leglo na prsa kot težek kamen. Slednjič so mu pričele misli omagovati. Dolgo časa je gledal velike sence, krožeče nad plamenom, končno pa je pričel kimati in dremati. Tudi Kali je dremal, toda zbudil se je vsak trenutek in dolagal veje na ogenj.

Nastopila je globoka in, kar je pod ravnikom redko, jako tiha noč. Slišati je bilo samo prasketanje gorečega trnja in plapolanje ognja, ki je razsvetljeval v polkrogu viseče skale. Mesec ni svetil v globino soteske, toda na višavi so migljali roji neznanih zvezd. Zrak je postal tako hladen, da se je Stanko zbudil, raztegnil odrevenele ude, in pričelo ga je skrbeti, da malo Nelko morda zebe.

Toda spomnil se je, da jo je pustil na odejah, katere je še Dinah vzela iz Fayuma, in to ga je pomirilo. Prišlo mu je tudi na misel, da se od Nila povzpenjajo več ali manj neprestano navkreber, torej so morali v teku toliko dni priti že dosti visoko in v take kraje, kjer mrzlica ne razsaja tako hudo kakor v nizki rečni strugi. Občutni nočni hlad je potrjeval to domnevo.

In ta misel ga je navdajala s pogumom. Za hip je šel pod šotor poslušat, če Nelka mirno spi, potem se je

vrnil, sedel bliže ognja in pričel spet dremati, nazadnje je celo trdo zaspal.

Nenadoma ga je zbudilo renčanje Sabe, ki je legel spat prav poleg njegovih nog.

Tudi Kali se je vzdramil in oba sta začela nemirno gledati britana, ki se je vzravnal kot struna, nastavil ušesa in vlekel zrak skozi nosnice, vohal proti strani, odkoder so prišli, ter neprenehoma upiral oči v temo. Dlaka se mu je naježila na vratu in hrbtu, prsi so se mu napolnile z zrakom, ki ga je renčaje vsrkaval v pljuča.

Mladi suženj je hitro določil suhih vej na ogenj.

»Gospod,« je zašepetal, »vzeti puško, vzeti puško!«

Stanko je vzel puško in stopil pred ogenj, da bi bolje videl v mračno globino soteske. Renčanje Sabe se je izpremenilo v pretrgano lajanje. Nekaj časa ni bilo slišati ničesar, potem pa sta Kali in Stanko zaslišala iz daljave zamolkel peket, kakor da bi velike živali naglo tekle proti ognju. Ta šum se je odmevajoč odbijal v nočni tišini od skalnih sten in postajal vedno izrazitejši.

Stanko je spoznal, da se bliža smrtna nevarnost. Toda kaj bi moglo biti? Morda bivoli, morda dvojica nosorožcev, ki išče izhoda iz soteske? V tem primeru je karavana brezpogojno izgubljena, kvečjemu da se živali ustrašijo strela in se vrnejo. Te živali niso nič manj zlobne in nevarne kakor roparske zverine, ne boje se ognja in vse pomandrajo na poti...

Kaj pa če bi bil kak Smainov oddelek, ki je našel v soteski trupla in išče sedaj morilce? Sam Stanko ni vedel, kaj bi bilo bolje, nagla smrt ali nova sužnost? Pri tem mu je prišlo v glavo, da ju Smain, če je pri oddelku, morda pusti pri življenju, ako ga pa ni, ju bodo derviši takoj pomorili, ali pa, kar bi bilo še huje, mučili pred smrtjo na strašne načine.

»Ah,« je vzdihnil, »daj Bog, da bi bile to zveri, ne pa ljudje!«

Medtem je šum naraščal in se izpremenil v jasno peketanje kopit, dokler se niso slednjič prikazale iz teme bleščeče oči, dva razpenjena gobca in od bega razvihrani grivi.

»Konja!« je zaklical Kali.

Res sta bila to Gebhrova in Hamisova konja. Pritekla sta v divjem diru, očitno ju je gnal strah. Ko sta priletela v obližje luči in zagledala svoje zvezane tovariše, sta se vzpela na zadnji nogi, začela hrzati in se zarila s kopiti v zemljo ter nepremično obstala.

Toda Stanko ni odmaknil puške od obraza. Prepričan je bil, da se mora za konjem vsak trenutek prikazati kodrasta levja glava ali pa ploščata panterjeva črepinja. Toda čakal je zaman. Konja sta se polagoma pomirila in tudi Saba je čez nekaj časa nehal vohati. Zasukal se je nekajkrat na svojem mestu, kakor to delajo psi, se ulegel, zvil v kolobar in zamižal. Ako je kakšna divja zver preganjala konja, se je brez dvoma umaknila, ko je začutila dim ali zagledala odsev ognja na skalah.

»Nekaj ju je moralo grozno prestrašiti,« je rekel Stanko Kaliju, »da se nista bala bežati mimo človeških trupel in leva.«

»Gospod,« je odvrnil deček, »Kali misliti, kaj se je zgodilo. Mnogo, mnogo hijen in šakalov priti v sotesko in jesti trupla. Konji pred njimi bežati, toda hijene jih ne goniti, ker one jesti Gebhra in onih drugih...«

»Morebiti; toda ti pojdi sedaj, razsedlaj konja, vzemi posode in vreče ter jih prinesi sem. Nikar se ne boj, ker moja puška te obrani.«

»Kali se ne bati,« je odvrnil deček.

Odstranil je nekoliko trnjevo ograjo ter stopil iz zeribe, v istem trenutku pa je Nelka prišla iz šotora.

Saba je takoj vstal in jo podrsal z gobcem, da bi jo na ta način spomnil na običajna laskanja. Že je iztegnila roko, koj nato pa jo je spet ustrašena umaknila.

»Stanko, kaj se je zgodilo,« je vprašala.

»Nič. Pritekla sta ostala dva konja. Ali te je zbudilo njuno peketanje?«

»Zbudila sem se že poprej in sem hotela celo priti iz šotora, toda...«

»Toda kaj?«

»Mislila sem, da si morebiti hud.«

»Jaz? na tebe?«

In Nelka je dvignila oči ter ga pričela gledati z nekim posebnim pogledom, kakor bi ga ne bila videla še nikdar poprej. Stankovo obličje je izpreletelo veliko začudenje, kajti v njenih besedah in pogledu je čital izraz strahu.

»Boji se me!« je pomislil.

V prvem hipu je občutil neko zadoščenje. Bilo mu je všeč, da ga je Nelka zaradi njegovih dejanj imela za popolnoma odraslega človeka in celo za silnega, strah vzbujajočega bojevnika. Toda ta občutek ni dolgo trajal, zakaj nesreča je razvila v njem sposobnost in dar opazovanja. Zato je uganil, da odseva iz nemirnega dekličinega pogleda razen strahu tudi stud nad vsem, kar se je zgodilo, nad prelito krvjo in strahotami, ki jih je danes videla. Videl je, kako je ravnokar odmaknila roko, ker ni hotela pobožati Sabe, ki je zadavil Beduina. Tako je bilo! Saj pa je tudi sam čutil, da mu je nekaj težkega leglo na prsi. V Port-Saidu je čital o ameriških puščolovcih, ki pobijajo na Daljnem Zahodu rdečepoltne Indijance na ducate, pred nekaj urami pa je sam videl pred seboj hropeče in v svoji krvi valjajoče se ljudi, ki jih je on umoril. Nekaj drugega je čitati o grozotah, ali pa se jih resnično udeležiti. Nelkino srce je nedvomno prevzel strah, toda tudi stud, ki se nikoli ne izbriše. »Bala se me bo,« je pomislil Stanko, »toda v globini svojega srca mi vendar ne bo mogla biti za to huda, in njena hvaležnost bo moje plačilo za vse, kar sem zanjo naredil.«

Pri tej misli ga je prevzela velika grenkoba, kajti dobro se je zavedal, da če bi ne bilo Nelke, bi bil tudi on že davno ubit, ali pa bi bil zbežal. Zanj je torej pretrpel vse, kar je pretrpel — vse te muke in pomanjkanja pa so mu prinesla samo to, da stoji sedaj pred njimi preplašena, kakor bi ne bila več njegova prejšnja mala sestra. Nič več ne dviga k njemu svojih oči s prejšnjo zaupnostjo, ampak ga gleda začudeno in plašno. Stanko je nenadoma občutil, da je jako nesrečen. Prvič v življenju je spoznal, kaj je razočaranje. Nehote so mu solze silile v oči in ako bi se ne bil spomnil, da se »groznemu

bojevniku« nikakor ne spodobi, da se cmeri, bi se bil razjokal.

Premagal se je torej ter se okrenil k deklici z vprašanjem:

»Ali se bojiš, Nelka? . . .«

Deklica pa je odgovorila tiho:

»Tako . . . nekam strašno mi je!«

Nato je Stanko velel Kaliju, naj prinese odeje izpod sedel in pokrije z eno kamen, kjer je on poprej sedel, drugo pa položi na zemljo, ter je rekel:

»Sedi k meni poleg ognja . . . Kajne, da je noč hladna? Ako te spanec premaga, nasloni glavo name in zaspi.«

Nelka pa je ponovila:

»Kako je strašno! . . .«

Stanko jo je skrbno zavil s pledom in nekaj časa sta sedela molče, opirajoč se drug na drugega. Rdečkasti odsev plapolajočega ognja se je odbijal od skalovja in ju obseval. Na kristalnih prelomih kovinske rude je plamen migljaj in se iskril.

Za zeribo se je razlegalo hrzanje konj in hrustanje trave pod njihovimi zobmi.

»Poslušaj, Nelka,« je izpregovoril Stanko, »moral sem tako narediti . . . Gebhr je zagrozil, da nas vse pokolje, ako se lev ne zadovolji s Kalijem, in nas bo dalje preganjal. Ali si slišala? . . . Pomisli, da ni zagrozil samo meni, ampak tudi tebi. In on bi to naredil! Povem ti odkritosrčno, da bi jaz, če bi ne bilo te grožnje, ne bil streljal nanje, dasi sem že dolgo časa imel take misli. Zdelo se mi je, da ne bi zmožel . . . Toda on je prekorščil vsako mero. Ali si videla, kako strašno je mučil Kalija? In Hamis? kako podlo naju je izdal! Pomisli tudi, kaj bi se zgodilo, ako ne bi našli Smaina? Gebhr bi začel prav tako mučiti naju . . . tudi tebe. Strašna mi je bila misel, kako bi te tepel s korobačem, naju mučil do smrti, po najini smrti pa bi se vrnil v Fašodo in povedal, da sva umrla za mrzlico . . . Nisem napravil tega iz okrutnosti, ampak misliti sem moral, kako bi te rešil . . . Šlo mi je samo zate . . .«

In iz njegovega glasu je jasno odmevala užaljenost, ki mu je napolnjevala srce. Nelka je to očividno razumela, kajti pritisnila se je tesneje k njemu, on pa je premagal svoje trenutno ginjenje in govoril dalje:

»Jaz se ne izpremenim in ostanem, kot sem bil. Varoval te bom in ti stregel kakor doslej. Dokler so ti ljudje živeli, ni bilo misliti na rešitev. Sedaj zbeživa lahko v Abesinijo. Abesinci so črne kože in divjaki, toda so kristjani in sovražniki dervišev. Samo če boš zdrava, se nam to posreči, ker v Abesinijo ni več daleč. Ako pa se nam to ne posreči in pridemo Smainu v roke, nikar ne misli, da se bo nad nama maščeval. Nikdar v življenju ni videl ne Gebhra ne Beduincev; poznal je samo Hamisa, toda kaj mu Hamis mar! Tudi ni treba Smainu povedati, da je bil Hamis z nami. Če se nama posreči priti v Abesinijo, bova rešena, ako pa ne, nama tudi ne bo huje, ampak bolje, — kajti takih okrutnežev, kakor so bili ti, menda ni več na svetu . . . Nikar se me ne boj, Nelka! . . .«

Da bi si pridobil njeno zaupanje in ji obenem vlil v srce poguma, jo je pričel božati po plavolasi glavici. Deklica ga je poslušala in boječe dvigala k njemu oči. Videti je bilo, da hoče nekaj povedati, toda se obotavlja in boji. Slednjič je nagnila glavico, da so ji lasje popolnoma pokrili obraz in vprašala je še tiše kot poprej in z nekoliko trepetajočim glasom:

»Stanko!«

»Kaj pa je?«

»Ali ne pridejo sem?«

»Kdo,« je vprašal Stanko začudeno.

»Tisti — — ubiti?«

»Kaj še, Nelka!«

»Jaz se bojim! Bojim se!«

In blede ustnice so ji zadrhtele.

Zavladal je molk. Stanko ni verjel, da se mrtveci vračajo, toda ker je bila noč in so trupla ležala v bližini, mu je bilo vendar nekam tesno pri srcu. Mraz ga je izpreletaval po hrbtu.

»Kaj še, Nelka,« je ponovil. »Menda te je Dinah naučila bati se duhov . . . mrličiči ne . . .«

Pa ni utegnil končati, kajti v tem hipu se je zgodilo nekaj strašnega. V nočni tišini se je razlegel iz globin soteske, od tam, kjer so ležala trupla, neki strašen, nečloveški smeh, ki je izražal obup in radost, okrutnost in boleost, jok in zaničevanje; pretresljiv, krčevit smeh norcev ali obsojencev.

Nelka je zakričala in z vsemi silami prijela Stanka za ramena. A tudi njemu so stali lasje pokonci. Saba je skočil na noge in pričel renčati.

Kali pa, ki je sedel v bližini, je mirno dvignil glavo in rekel z veselim glasom:

»Hijene se smejati iz Gebhra in iz leva . . .«

XXII.

Veliki dogodki prejšnjega dne in vtisi noči so tako izmučili Stanka in Nelko, da ju je slednjič premagal spanec in sta zaspala kot kamna. Deklica se je šele okrog poldne prikazala pred šotorom. Stanko je vstal nekoliko poprej z odeje, ki si jo je bil razgrnil poleg ognjišča, čakal tovarišico in velel Kaliju, naj pripravi zajutrek, ki je moral biti obenem tudi obed, upoštevajoč pozno uro.

Jasna dnevna luč je pregnala nočne strahove; oba sta se zbudila telesno odpočita in pokrepčana na duhu. Nelka je bila videti boljša in se je čutila močnejša, ker pa sta oba želela kar najhitreje odpotovati z mesta, kjer so ležali ustreljeni Sudanci, so takoj po okrepčilu zasedli konje in odrinili naprej.

Ob tem letnem času se vsi popotniki v Afriki ustavijo opoldne in počivajo, in celo karavane, obstoječe iz zamorcev, se ustavijo pod sencami velikih dreves, kajti to so tako zvane bele ure — ure vročine in molčanja, ko žge solnce brez usmiljenja in gleda s svoje višine, kakor bi iskalo, koga bi umorilo. Vse živali se ob tem času skrivajo v največje goščave, ptičje petje preneha, preneha brenčanje žuželk in vsa priroda se pogrezne v tišino, skrivajoč se, kakor bi hotela ubežati očesu hudega božanstva. Naši potniki pa so jahali po soteski, po kateri je stena metala globoko senco, da so mogli po-

tovati dalje, ne da bi bili preveč izpostavljeni vročini. Stanko ni hotel zapustiti soteske, prvič radi tega ne, ker bi jih zgoraj utegnili že od daleč zapaziti Smainovi oddelki, drugič pa, ker je v skalnih vdolbinah bilo laže najti vode, ki je zunaj na odprtem prostoru pronicala v zemljo ali pa se pod vplivom solnčnih žarkov izpreminjala v paro.

Pot je peljala neprestano navkreber, dasi je bil dvig zmeren. Na skalnih stenah so bile videti tu in tam plasti žvepla. Tudi voda v razpoklinah je bila prepojena s tem duhom, kar je oba otroka na neprijeten način spominjalo na Omdurman in mahdijce, ki so si mazali glave s tolščo, zmešano z žveplnim prahom. Bila so mesta, koder se je razširjal duh pižmove mačke, kjer pa so se z visoko štrlečih skal spuščale na dno soteske prekrasne kaskade lijana in se je širil opojni vonj vanilije. Mali popotniki so se radi zadrževali v senci teh s škrlatnim in vijoličastim cvetjem pretkanih preprog. Listje in cvetje je služilo konjem v živež.

Živali ni bilo videti, le ponekod so sedele na skalnih robovih opice, kakor bi se dotikale neba. Bile so podobne onim fantastičnim poganskim malikom, ki v Indiji krase vrhove poganskih svetišč. Veliki grivasti samci so kazali Sabi zobe ali pa zvijali gobce v troblje v znak čudenja in jeze ter obenem skakali, mežikali z očmi in se praskali po bokih. Toda Saba jih je bil že navajen in se ni veliko zmenil za njihove grožnje.

Jahali so naglo. Radost nad zopet pridobljeno svobodo je pregnala Stankove skrbi, ki so ga morale ponoči. Sedaj je samo mislil, kako bi izpeljal Nelko in sebe iz kraja, kjer jim je grozilo novo jetništvo pri derviših, kaj bi ukrenil, da bi v času dolgega potovanja skozi puščavo ne pomrli od lakote in žeje, in proti kateri strani bi krenili. Vedel je še od Hatima, da iz Fašode v prosti črti do abesinske meje ni več kot pet dni poti, in preračunal je, da znaša to okrog sto angleških milj. Od njihovega odhoda iz Fašode sta pa pretekla že skoraj dva tedna, jasno je bilo torej, da niso šli po tej najkrajši poti, ampak da so iskaje Smaina morali zaviti znatno proti jugu. Spomnil se je, da so

šesti dan potovanja prekoračili neko reko, ki ni bila Nil, potem pa so, preden se je začel kraj dvigati, jahali okrog nekaj velikih močvirij. V šoli v Port-Saidu so se učili zemljepisja Afrike jako natančno in Stanku je ostalo v spominu ime Ballor, kakor se imenujejo rokavi malo znane reke Sobat, ki se izliva v Nil. Sicer ni bil popolnoma gotov, če so šli mimo teh močvirij, toda domneval je, da je bilo tako. Prišlo mu je na misel, da Smain jetnikov, če jih je hotel naloviti, ni mogel iskati naravnost na zahodu od Fašode, ker je bil ta kraj že popolnoma opustošen od dervišev in kozje bolezni, ampak jih je moral iskati dalje na jugu, v krajih, kamor doslej še niso segali pohodi dervišev. Iz tega je Stanko sklepal, da hodijo za Smainom — in ta misel ga je v prvem trenutku prestrašila.

Začel je torej premišljevat, ali ne bi kazalo zapustiti sotesko, ki je zavijala vedno bolj proti jugu, in kreniti naravnost proti zahodu. Toda čez nekaj časa je opustil ta načrt. Zdelo se mu je celo bolj varno potovati v razdalji dveh ali treh dni za Smainovo sodrgo, ker je bilo popolnoma izključeno, da bi se Smain vračal s svojim človeškim blagom po ravno tej vijugasti poti, namesto da bi se obrnil naravnost proti Nilu. Tudi je vedel, da je mogoče priti v Abesinijo samo od južne strani, kjer meji ta dežela na divjo pustinjo, ne pa od vzhodne meje, katero so derviši skrbno zastražili.

Na podlagi takih premišljevanj je sklenil zaviti kolikor mogoče dalje proti jugu. Res da bi tam utegnili zadeti na zamorce, bodisi begunce iznad bregov Belega Nila, bodisi na domačine. Toda izmed dvojnega zla je imel Stanko rajši opravka z zamorci kakor pa z mahdijci. Računal je tudi na to, da če zadene na zamorske begunce ali na urojence, mu utegneta Kali in Mea pomagati. Mlado zamorko je bilo treba samo pogledati, pa si vedel, da spada k plemenu Dinka ali Šiluk. Imela je namreč jako dolge in tanke noge, ki označujejo ta dva rodova, prebivajoča ob bregovih Nila, kjer žive ljudje ob prostranih vodnih zalivih kakor žerjavi ali štorklje. Kali pa je bil docela drugačne postave. Dasi ga je Gebhr tako izstradal, da je bil podoben

okostnjaku, vendar je bil širok in močan. Imel je silna pleča, stopinje pa v primeri z Meo jako majhne.

Kali ni govoril nič po arabsko in jako slabo v jeziku ki-svahili, ki ga razumejo skoraj po vsej Afriki in katerega se je Stanko za silo naučil od Zanzibarcev, ki so bili zaposleni pri prekopu. Bilo je torej očitno, da se je rodil v kakšnem oddaljenem kraju.

Stanko ga je sklenil vprašati, odkod je.

»Kali, kako se imenuje tvoj narod?« je vprašal.

»Va-hima,« je odvrnil mladi zamorec.

»Ali je to velik narod?«

»Velik, ki se neprestano bojuje s hudobnimi Samburu in jim jemlje živino.«

»Kje pa leži tvoja vas?«

»Daleč, daleč! . . . Kali ne ve, kje.«

»Ali v takem kraju kakor ta?«

»Ne. Tam je veliko vode in gor.«

»Kako imenujete tisto vodo?«

»Imenujemo jo: Temna voda.«

Stanko je pomislil, če ni deček morda kje od Albert Nyanze, ki je bil takrat še v rokah Emina paše. Da bi to dognal, je vprašal:

»Ali ne prebiva tam beli načelnik, ki ima črne, kadeče se ladje in vojake?«

»Ne. Stari ljudje govoriti pri nas, da videli bele ljudi (tu je Kali pokazal na prste) eden, dva tri! — da. Bili so trije v dolgih suknjah. Iskali so slonove kosti . . . Kali jih ni videl, ker še ni bil na svetu, toda Kalijev oče jih sprejeti in dati jim mnogo slonove kosti.«

»Kaj pa je tvoj oče?«

»Kralj vseh Vahima.«

Stanku je ugajalo, da ima kraljeviča za služabnika.

»Ali bi hotel videti očeta?«

»Kali rad videti mater.«

»Kaj bi ti naredil, ako bi mi prišli do Vahimov, in kaj bi oni naredili?«

»Vahima pasti na obraz pred Kalijem.«

»Pelji nas torej k njim, ti ostaneš pri njih in boš zavladal po očetu, mi pojdemo pa dalje do morja.«

»Kali jih ne najti in ne ostati, kajti Kali ljubi velikega gospoda in hčerko meseca.«

Stanko se je okrenil z nasmehom k tovarišici in rekel:

»Nelka, postala si hčerka meseca.«

Ko je pa pogledal nanjo, se mu je obličje zmračilo, kajti prišlo mu je na misel, da je revna deklica s svojim bledim, prosojnim obrazom v resnici bolj podobna mesecu kakor pa zemeljskemu bitju.

Mladi zamorec je za trenutek obmolknil, potem pa ponovil:

»Kali ljubiti bvana kubva, ker bvana kubva ne ubiti Kalija, samo Gebhra, a Kaliju dati mnogo jesti.«

In pričel se je gladiti po prsih ter ponavljati z očividnim zadoščenjem:

»Mnogo mesa, mnogo mesa!«

Stanko je hotel še zvedeti, kako je prišel deček v sužnost dervišev, toda zvedel je samo to, da so ga neke noči ujeli pri jamah, ki so jih njegovi izkopali za zebre, nato pa je šel tolikokrat iz rok v roke, da ni bilo mogoče dognati, po katerih poteh in krajih je prišel v Fašodo. Stanko je med vsemi njegovimi besedami polagal važnost samo na one, s katerimi je omenjal »Temno vodo«, kajti ako bi prišel iz okolic Albert-Nyanze, Albert-Edward-Nyanze ali Viktorija-Nyanze, kjer so bile države Unioro in Uganda, bi bil moral brez dvoma kaj slišati o Eminu paši, o njegovih vojakih in o parnikih, ki so vzbujali občudovanje in strah med zamorci. Tanganjka je bila preveč oddaljena, torej je bilo samo mogoče, da prebiva Kalijevo pleme kje bliže. Zato ni bilo popolnoma izključeno, da bi kje ne zadeli na ljudi Vahima.

Čez nekaj ur se je pričelo solnce nižati. Vročina se je znatno zmanjšala. Prišli so v široko dolino, kjer je bila voda in je rastle nekaj divjih fig. Ustavili so se, da bi se konji odpočili in se tudi sami pokrepčali. Ker so bile skalne stene na tem mestu nekoliko nižje, je Stanko velel Kaliju, naj gre na vrh in pogleda, če ni videti v okolici kakšnega dima.

Kali je ubogal in v trenutku je bil na robu skal. Ko je pogledal pazljivo na vse strani, se je spustil spet doli po debelem stebelu lijane ter povedal, da ni nikjer dima, toda da je videl »nyama«. Jasno je bilo, da ne govori o jerebicah, ampak o kakšni večji živali; pokazal je namreč na Stankovo puško, nato pa položil prste h glavi, hoteč označiti, da je ta žival rogata.

Stanko je splezal nato gori, in ko je pomolil previdno glavo čez rob, je začel gledati v daljavo. Nič mu ni oviralo razgleda, ker je bila prej visoka trava požgana, nova pa, ki je že pognala iz počrnele zemlje, je bila še nizka. Dokoder je segalo oko, si videl samo tu in tam kakšno veliko drevo z osmojenim deblom. V senci nekega izmed njih se je pasla čreda antilop gnu, ki so bile po životu podobne konjem, po glavi pa bivolom. Solnce, ki je prodiralo med listjem baobabu, je metalo trepetajoče svetle lise na njihove rjave hrbte. Bilo jih je devet in komaj kakšnih sto korakov daleč, toda veter je vlekel od živali proti soteski, zato so se mirno pasle in niso slutile nevarnosti. Da bi preskrbel karavano z mesom, je Stanko ustrelil najbližje stoječo žival, ki je padla na zemljo, kakor da bi jo zadel blisk. Ostala čreda je zbežala na vse strani, obenem z njimi pa tudi velik bivol, katerega niso poprej opazili, ker je ležal skrit za kamenjem. Deček je iz lovske strasti ustrelil še nanj, ko si je izbral primeren trenutek, in je žival pokazala bok. Bivol se je po strelu silno stresel, iztegnil zadnji del telesa, nato pa stekel dalje, in preden je mogel Stanko spet nabiti puško, je izginil na neravnem svetu.

Komaj se je dim razkadil, je Kali sedel že na antilopi in ji paral trebuh z Gebhrovim nožem. Stanko je šel k njemu, da bi si bliže ogledal žival — in veliko je bilo njegovo začudenje, ko mu je čez nekaj trenutkov zamorec ponudil z okrvavljenima rokama še kadeči se antilopin ždrob.

»Zakaj mi to daješ?« je vprašal.

»Msuri, msuri! Bvana kubva jesti takoj!«

»Jej sam!« je odvrnil Stanko, ki ga je ta ponudba užalila.

Kali si ni pustil tega dvakrat ponoviti, ampak je pričel takoj z zobmi trgati drob in požrešno požirati sirove koščke, ko pa je videl, da gleda Stanko nanj z gnusom, je med požiranjem neprenehoma ponavljal: »Msuri, msuri!«

Tako je snedel skoraj polovico droba, potem pa je začel odirati antilopo. Delal je jako hitro in spretno, tako da je bila koža kmalu odrta in meče odrezane od hrbtna. Sedaj je Stanko na svoje začudenje zapazil, da Saba ni pri tem delu, zažvižgal mu je, da bi ga povabil na obed sprednjih delov zverine.

Toda Saba se ni prikazal, namesto njega pa je nad antilopo sklonjeni Kali dvignil glavo in rekel:

»Veliki pes teči za bivolom.«

»Ali si ga videl?« je vprašal Stanko.

»Kali videti.«

To rekši, si je naložil antilopje ledvice na glavo, na vsako ramo pa kos mesa in odrinil k soteski. Stanko je zažvižgal še nekajkrat in čakal, ko je pa videl, da je zaman, je šel za njim. V soteski je Mea že sekala trnje za zeribo, Nelka pa je skubla s svojimi malimi prsti divjega ptiča ter vprašala:

»Ali si žvižgal Sabi? Tekel je za vami.«

»Tekel je za bivolom, katerega sem obstrelil, in sem zelo v skrbeh zanj,« je odvrnil Stanko. »Te živali so silno srdite in tako močne, da se jih še lev boji napasti. Sabi bo slaba predla, ako se spusti v boj s takim nasprotnikom.«

Ko je Nelka to slišala, se je silno vznemirila in rekla, da ne pojde spat, dokler se Saba ne vrne. Ko je Stanko videl njeno skrb, se je jezil sam nase, da ji ni prikril te nevarnosti, ter jo je pričel miriti:

»Šel bi sam za njim s puško,« je rekel, »toda najbrž sta jako daleč in v kratkem nastopi noč in sledov ni mogoče videti. Bivol je hudo obstreljen in imam upanje, da pade. Vsekakor ga izguba krvi slabi, in če se tudi vrže na Sabo, bo Saba mogel zbežati... Da, vrne se morda ponoči, toda vrne se gotovo.«

Ko ji je tako govoril, sam ni verjel svojim besedam, kajti spominjal se je, kar je bral o veliki maščevalnosti

afrikanskega bivola, ki celo tedaj, ko je težko ranjen, teče naokrog in čaka pri stezi, po kateri mora priti lovec, nakar ga nepričakovano napade, nasadi na roge in vrže kvišku. Tudi Sabi bi se utegnilo kaj takega zgoditi, ne glede na razne druge nevarnosti, ki so mu grozile ponoči ob povratku.

Kmalu je padla noč na zemljo. Kali in Mea sta pripravila zeribo, zakurila ogenj in pričela z večerjo. Saba se ni vrnil.

Nelka se je vedno bolj vznemirjala in končno je pričela jokati.

Stanko jo je komaj pregovoril, da se je ulegla, ko ji je obljubil, da bo čakal Sabo, ko se pa zdani, ga pojde sam iskat in ga pripelje. Nelka je res šla pod šotor, toda vsak trenutek se je prikazala njena glavica izpod zastora in povpraševala je, če se je pes vrnil. Šele po polnoči jo je premagal spanec, ko je prišla Mea, da nadomesti Kalija, ki je čuval pri ognju.

»Zakaj jokati hčerka meseca?« je vprašal Stanka mladi zamorec, ko sta legla spat na šabrake. »Kali ne mara tega.«

»Žaluje za Sabo, ki ga je bržkone bivol ubil.«

»Morda pa ni ubil,« je odvrnil črni deček.

Nato sta umolknila in Stanko je trdo zaspal. Bilo je še temno, ko se je zbudil, ker ga je začelo mraziti. Ogenj je ugasnil. Mea, ki bi morala nanj paziti, je zadremala in že nekaj časa ni podkurila.

Odeja, na kateri je Kali spal, je bila prazna.

Stanko je vrgel na ogenj nekaj goriva, potem pa je dregnil zamorko in jo vprašal:

»Kje je Kali?«

Nekaj časa ga je gledala nezavestno, potem pa se je streznila in odgovorila:

»Kali je vzel Gebhrov meč in šel iz zeribe. Mislila sem, da hoče narezati še grmovja, toda ni ga bilo nazaj.«

»Je že davno odšel?«

»Davno.«

Stanko je čakal nekaj časa, ko pa zamorca le ni bilo, se je nehote vprašal:

»Ali je zbežal?«

In srce se mu je krčilo od grenkega čuvstva, ki ga vzbuja človeška nehvaležnost. Saj se je vedno potegoval za tega Kalija in ga branil celo takrat, ko ga je Gebhr mučil cele dni, nazadnje pa mu je še rešil življenje. Nelka je bila vedno dobra z njim in je plakala nad njegovo nesrečo, in oba sta z njim ravnala čim najbolje. On pa je pobegnil! Saj je vendar sam rekel, da ne ve, kje leže selišča Vahimov, in da bi jih ne mogel najti, pa je vendar pobegnil! Stanko se je spomnil afriških potovanj v Port-Saidu in pripovedovanj potnikov o neumnosti zamorcev, ki pomečejo proč tovore in zbeže celo takrat, kadar jim na begu grozi gotova smrt. Brez dvoma mora tudi Kali, ki ima pri sebi kot edino orožje Gebhrov sudanski meč, umreti za lakoto ali pa pade spet v jetništvo dervišev, morda pa postane plen divjih zveri.

»Ah, nehvaležnež in norec!«

Stanko je vedel, da jim bo potovanje brez Kalija veliko težavnejše in nadležnejše, ker bo imel več dela. Moral bo napajati konje in jih zvečer vezati, razpenjati šotor, delati zeribo, med potjo paziti, da ne bi izgubili potrebščin in prtljage, odirati in rezati ubite zveri — vse to, kar je doslej delal mladi zamorec, pade sedaj nanj. Priznati si je moral, da nekaterih reči ne ume, na primer, kako se žival deva iz kože.

»Ha, težko bo,« je rekel sam sebi, »a treba bo!«

Medtem se je pokazalo solnce na obzorju in — kakor je to navaden pojav pod ravnikom — se je zdnilo v trenutku. Nekoliko pozneje je zapljuskala voda pod šotorom, ki jo je pripravila Mea za deklico. To je bil znak, da je Nelka že vstala in se oblači. Kmalu potem se je prikazala oblečena, toda z glavnikom v roki in s še nepočesanimi lasmi.

»Kaj pa Saba?« je vprašala.

»Ga še ni.«

Dekličine ustnice so zadrhtele.

»Morda se še vrne,« je rekel Stanko. »Saj se spominjaš, da ga v puščavi včasih ni bilo po dva dni, potem pa je vedno pritekkel za nami.«

»Rekel si, da ga pojdeš iskat?«

»Ne morem.«

»Zakaj, Stanko?«

»Ker vaju ne morem pustiti z Meo v soteski.«

»Kaj pa Kali?«

»Kalija ni.«

Nato je umolknil, ne vedoč, ali naj ji pove vso resnico, ker se pa stvar ni dala prikrivati, je mislil, da je boljše, če ji takoj pove, kaj se je zgodilo.

»Kali je vzel Gebhrov meč,« je rekel, »in je šel ponoči ne ve se kam. Kdo ve, če ni zbežal. Zamorci store večkrat kaj takega, celo v svojo pogubo. Žal mi ga je ... toda morda bo še spoznal, da je naredil neumnost, in ...«

Njun pogovor je prekinilo veselo lajanje Sabe, da je odmevalo po vsej soteski. Nelka je vrgla glavnik na tla in mu je hotela steči naproti — toda trnje zeribe jo je zadržalo.

Stanko ga je pričel naglo razmetavati, preden pa je naredil izhod, se je prikazal Saba, za njim pa Kali, ki je bil ves moker in svetel od rose, kakor po največjem dežju. Ogromna radost se je polastila obeh otrok, in ko je Kali, ki je komaj dihal od utrujenosti, stopil v zeribo, je Nelka vrgla svoji beli ročici na njegov črni vrat in ga z vso močjo objela.

On pa je rekel:

»Kali noče videti »bibi« plakati, torej Kali najti psa.«

»Dobri Kali!« je odvrnil Stanko ter ga potrkal po rami. »Ali se nisi bal srečati ponoči leva ali panterja?«

»Kali se bati, toda Kali iti,« je odvrnil deček.

Te besede so mu še bolj pridobile srca otrok. Na Nelkino prošnjo je vzel Stanko iz vreče vrstico steklenih jagod, katere mu je dal pri odhodu iz Omdurmana Grk Kaliopuli, in okrasil z njimi Kalijev vrat. Črni deček je bil ves srečen nad tem darom ter je pogledal z velikim ponosom Meo in rekel:

»Mea nima jagod, Kali imeti, ker Kali je ‚Veliki svet‘.«

Tako plačilo je prejel črni deček za svojo požrtvovalnost. Saba je bil pa ostro posvarjen in drugič, odkar

je bil pri Nelki, je slišal, da je strašno grd in da bo moral, če še enkrat naredi kaj takega, hoditi na vrvici kot ščene. On je mirno poslušal in je samo dvoumno mahal z repom, Nelka pa je trdila, da se mu iz oči vidi, kako ga je sram, in da je gotovo ves zardel, samo da se mu to ni moglo videti, ker mu je gobec pokrit z dlako. Nato so zajutrkovali izborne divje fige in antilopji hrbet, med jedjo pa je Kali pripovedoval svoje doživljaje, ki jih je Stanko tolmačil v angleščini Nelki, ki ni razumela ki-svahili jezika. Iz Kalijevega pripovedovanja so zvedeli, da je bivol stekel jako daleč. Ker je bila noč brez meseca, je bilo Kaliju težko najti sled. Na srečo je dva dni poprej deževalo in zemlja ni bila še trda, zato so se kopita težke živali pogrezala v zemljo in puščala globoke sledove. Kali jih je iskal z nožnimi palci in je dolgo hodil. Končno je našel bivola, ki je moral pasti mrtev na zemljo, ker ni bilo videti nobenih sledov boja med njim in Sabo. Ko ju je Kali našel, je Saba požrl že velik kos sprednjega dela bivola, toda dasi ni mogel več jesti, vendar ni hotel dovoliti, da bi se mrhovini približali hijene in šakali, ki so stali okrog Sabe in čakali, dokler ne dokonča silnejši ropar svoje pojedine in ne odide.

Deček se je pritoževal, da je pes renčal tudi nanj, toda on mu je nato zagrozil z jezo velikega gospoda in »bibi«, potem ga je prijel za obroč in potegnil od bivola in izpustil šele v soteski.

Tako se je končalo pripovedovanje Kalijevih nočnih doživljajev, potem so pa vsi dobre volje sedli na konje in odjahali dalje.

Samo dolgonoga Mea, ta tiha in ponižna duša, je zavistno ogledovala ovratnik mladega zamorca in obroč Sabe in si mislila z žalostjo v duši:

»Ta dva — sta »veliki svet«, jaz pa imam samo meden obroč na eni nogi.«

XXIII.

Naslednje tri dni so jahali vedno po soteski in neprenehoma navkreber. Dnevi so bili večinoma vroči,

noči pa včasih hladne, včasih soparne. Bližal se je deževni čas. Izza obzorja so se prikazovali tu in tam kot mleko beli oblaki, toda bili so gosti in težki. Ponekod so že videli deževne plasti in velike mavrice. Tretjega dne zjutraj se je neki oblak utrgal nad njihovimi glavami kot sod, s katerega je padel obroč, in jih je poškopil s toplim in obilnim, toda na srečo kratkotrajnim dežjem. Nato je spet nastopilo lepo vreme in mogli so potovati dalje. Jerebice so se spet pojavljale v taki množini, da jih je Stanko streljal, ne da bi stopil s kovanja, in je na ta način ustrelil pet kosov, kar je bilo, vštevši tudi Sabo, več kot dovolj za enkratni obed. Potovanje v svežem zraku ni bilo naporno, obilica divjadi in vode pa je prepodila strah pred lakoto in žejo. Sploh jim je šlo bolje, kot so pričakovali, zato je bil Stanko vedno dobre volje, in ko je jahal poleg deklice, se je z njo veselo pogovarjal, včasih pa se tudi šalil:

»Veš kaj, Nelka,« je rekel, ko so za trenutek ustavili konje pod velikim krušnim drevcesom, s katerega sta Kali in Mea trgala veliko, ogromnim melonom podobno sadje, »včasih se mi zdi, da sem blodeči vitez.«

»Kaj pa je to, blodeči vitez?« je vprašala Nelka in obrnila k njemu svojo krasno glavico.

»Davno, davno, v srednjem veku, so bili vitezi, ki so potovali po svetu in iskali doživljajev. Borili so se z velikani in zmaji, in veš, vsak je imel svojo damo, za katero je skrbel in katero je branil.«

»Ali sem jaz takšna dama?«

Stanko je trenutek pomislil, potem pa odvrnil:

»Ne. Ti si za to premajhna. Tiste dame so bile odrasle.«

In niti na misel mu ni prišlo, da ni bržkone ne eden onih blodečih vitezov toliko napravil za svojo damo kolikor on za svojo malo sestrico. Zdelo se mu je naravno, da se to, kar je napravil, razume samo po sebi.

Toda Nelka je bila užaljena po njegovih besedah, stisnila je torej ustnice in rekla s kislim obrazom:

»Nekoč v puščavi pa si rekel, da sem nastopila kot trinajstletna ženska? Aha!«

»Seveda, to je bilo enkrat. Toda saj veš, da ti je komaj osem let.«

»Čez deset jih bom pa imela osemnajst!«

»Kaj pa je to! Jaz pa štiri in dvajset! V takih letih človek še ne misli na dame, ker ima drugačne skrbi. Seveda!«

»Kaj pa boš?«

»Inženir bom ali pa mornar, ali pa, če bo vojska na Poljskem, se pojdem bojevat kot moj oče.«

Ona pa je vprašala nemirno:

»Ali se vrneš v Port-Said?«

»Najprej se morava obadva vrniti tja.«

»K očetu!« je odvrnila deklica.

In oči so se ji pooblačile od žalosti in hrepenenja. Na srečo je v tem trenutku vzletela nad njimi jata prekrasnih papig. Po životu so bile rjave, po glavi rdeče, na krilih pa so imele rdeče lise. Otroka sta takoj pozabila svoj prejšnji razgovor in sta pričela slediti z očmi njihovemu letu.

Jata je zavila nad gručo euforbij in se spustila na sikomoro, ki je rastle v bližini, in mahoma so se med njenimi vejami razlegli glasovi, ki so bili podobni klepetavemu posvetovanju ali prepiru.

»Te vrste papige se najlaže nauče govoriti,« je rekel Stanko, »kadar se kje dalje časa ustavimo, ujamemo kakšno zate.«

»Kako ti bom hvaležna, Stanko,« je odvrnila Nelka veselo. »Ime ji pa bo Daisy . . .«

Medtem sta Mea in Kali natrgala sadja s krušnega drevesa, ga naložila na konje in mala karavana je odri- nila dalje. Popoldne pa se je pričelo spet oblačiti in od časa do časa je padel majhen dež, ki je vse razpokline in globine v tleh napolnil z vodo. Kali je napovedal velik naliv, zato je Stanko sodil, da jim utegne soteska postati nevarna. Vedno bolj se je ožila in ob nalivu bi se utegnila izpremeniti v hudournik. Sklenil je torej prenočevati nad njo; ta sklep je razveselil tudi Nelko, zlasti ker je na ogled poslani Kali povedal, da se v bližini razprostira majhen gozd iz raznega drevja, v njem pa

je veliko majhnih opic, ki niso grde in hudobne kakor pavijani, katere so doslej srečevali.

Ko so prišli torej do mesta, kjer so bile skalne stene nizke in nekoliko nagnjene, so zavili s konji navzgor, in preden se je stemnilo, so si že uredili prenočišče. Nelkin šotor je stal na visokem in suhem prostoru pod velikim kupom termitov, ki je od ene strani popolnoma zapiral pristop in s tem olajšal ograjevanje.

V bližini se je dvigalo mogočno drevo s široko razprostrtimi vejami, ki so bile pokrite z gostim listjem, kar je bila dobra streha pred dežjem. Pred zeribo so rastle posamezne gruče dreves, dalje pa gosta šuma velikih debel, nad katerimi so se dvigali visoko v zrak vrhunci nekih čudnih, velikanskim pahljačam ali pa razgrnjenim pavjim repom podobnih palm. Stanko je zvedel od Kalija, da je pred drugo deževno dobo, to je v jeseni, nevarno prenočevati pod temi palmami, ker se njihovo ogromno sadje nenadoma odtrga in pada z velike višine s tako silo, da utegne ubiti človeka ali celo konja. Sedaj pa je bilo sadje šele v razvoju. Od daleč si mogel pred solnčnim zahodom opazovati pod vršiči palm majhne, sem in tja švigajoče opice, ki so se lovile v veselih skokih. Stanko in Kali sta pripravila veliko zalogo drv, ki naj bi zadostovala za vso noč. Ker pa je včasih zapihal močan, topel veter, sta pritrdila zeribo z majhnimi koli, ki jih je mladi zamorec ošpičil z Gebhrovim mečem in zabil v zemljo. Ta previdnost nikakor ni bila nepotrebna, ker bi sicer silni vihar utegnil razmetati bodeče veje, iz katerih je bila narejena zeriba, in omogočiti napad divjim zverinam.

Takoj po solnčnem zahodu je pa veter prenehal, a zrak je postal težek in soparen. Med oblaki so se začeloma tu in tam zasvetile zvezde, potem pa je nastopila popolna tema, da nisi videl niti za korak pred seboj. Mali potniki so se zbrali okrog ognja in poslušali kričanje in cviljenje opic, ki so v bližnjem gozdu razgrajale kakor na trgu. Z njimi se je družilo tuljenje šakalov z raznovrstnimi drugimi neznanimi glasovi, izražajočimi nemir in strah pred tem, kar grozi pod zastorom temne noči vsakemu živemu bitju v pustinji.

Mahoma je nastala tišina, kot bi mak sejal, kajti iz mračnih globin se je razlegalo rjojenje leva.

Konji, pasočič se v obližju na stepni travi, so se bližali ognju, poskakujoč z zvezanimi sprednjimi nogami, sicer bojeviti Saba je pa naježil dlako, zvil rep med noge in se stisnil k ljudem, kakor bi pri njih iskal varstva.

Tuljenje se je vnovič razleglo, kakor bi prihajalo izpod zemlje — globoko, težko, naporno, kakor da vleče zver s težavo glas iz svojih mogočnih pljuč. Nizko nad zemljo je šel ta glas, naraščal in spet upadal in prehajal včasih v zamolklo, silno in turobno ječanje.

»Kali! dodaj goriva!« je velel Stanko.

Zamorec je takoj hitel metati na ogenj suhe veje, da je ogenj vrgel kvišku snopje isker, šele nato je šinil visok plamen v zrak.

»Stanko, kaj ne, da nas lev ne napade? ...« je zašepetala Nelka in potegnila dečka za rokav.

»Ne. Ne napade nas. Glej, kako je zeriba visoka ...«

Ko je tako govoril, je bil res prepričan, da ni nevarnosti zanje, toda bal se je za konje, ki so se vedno bolj pritiskali k plotu, in se je bilo bati, da ga pohodijo.

Medtem je ječanje narastlo v zateglo, grmeče rjojenje, pred katerim se trese vsaka živa stvar in celo ljudem, ki ne poznajo strahu, tako trepečejo živci, kakor se tresejo šipe od oddaljenih topovskih strellov.

Stanko je nagloma pogledal Nelko, in ko je videl, da se ji bradica trese in ima vlažne oči, je rekel:

»Ne boj se! ne joči!«

Ona pa je odvrnila kakor nekoč v puščavi:

»Saj ne jočem ... samo oči se mi pote! Oj!«

Ta krik ji je ušel iz ust, ker je v tem trenutku od gozdne strani zagrmelo drugo rjojenje, še silnejše od prvega, ker je bilo bližje. Konji so se drenjali okrog zeribe. Če bi ne bilo dolgega in kot jeklo trdega trnja akacijinih vej, bi jo bili zlomili. Saba je renčal in se tresel kot šiba, Kali pa je začel ponavljati s pretrganim glasom:

»Gospod! dva! dva! ... dva! ...«

Leva sta zavohala drug drugega, vendar nista prenehala rjoveti in strašni koncert je trajal v temi brez prenehanja, kajti, ko je ena zver umolknila, je začela druga. Kmalu ni Stanko več razločeval, odkod prihajajo njihuni glasovi, kajti v soteski je odmev ponavljal tuljenje, skala je odgovarjala skali, šlo je gori in doli, napolnilo ves gozd in džunglo. Grom in strah je prepojil celo temo.

Samo eno se je dečku zdelo gotovo, da se namreč leva vedno bolj bližata. Tudi Kali je opazil, da obkrožata tabor, bližajoč se mu v vedno manjšem krogu, in ker ju blesk odvraca od napada, izražata z rjoventjem svojo nezadovoljnost in strah.

Očividno pa je bil tudi on mnenja, da grozi nevarnost samo konjem, kajti razširil je prste in rekel:

»Leva ubiti enega, ubiti dva — ne vse, ne vse!«

»Daj na ogenj!« je ponovil Stanko.

Ogenj je živeje vzplamtel; rjoventje je naglo prenehalo. Toda Kali je dvignil glavo, pričel gledati kvišku ter poslušati.

»Kaj pa je tam?« je vprašal Stanko.

»Dež,« je rekel zamorec.

Nato je Stanko prisluhnil. Debele veje drevesa so zastirale le šotor in vso zeribo, tako da ni padla na zemljo še nobena kaplja, toda v višini je bilo silšati šumenje listja. Ker ni nobena sapica ganila soparnega zraka, si utegnil misliti, da je to dež, šumeč v goščavi.

Šumenje je naraščalo z vsakim trenutkom in čez nekaj časa sta otroka zagledala kaplje, padajoče z listja. V blesku ognja so bile podobne velikim rožnatim biserom. Kot je napovedal Kali, se je začel naliv. Prvotno šušljanje se je izpremenilo v šumenje. Padalo je vedno več kapelj, slednjič pa so proniknili skozi goščavo celi curki vode.

Ognjišče je potemnelo. Zaman je metal nanj Kali naročja goriva. Na vrhu so se mokre veje samo kadile, spodaj pa je sikalo oglje, plamen je včasih nekoliko narastel, pa spet pojemal.

»Ako naliv pogasi ogenj, nas bo branila še zeriba,« je rekel Stanko, da bi pomiril Nelko.

Potem je peljal deklico pod šotor in jo ogrnil s pledom, sam pa je šel naglo ven, ker se je kratko, pretrgano rjojenje zopet oglasilo. Sedaj se je razlegalo že znatno bliže in to rjojenje je zdaj izražalo neko zmago-slavje.

Naliv je naraščal z vsakim trenutkom. Dež je šumel po trdem listju nabaka in pljuskal. Ako bi ognjišče ne stalo pod streho debelih vej, bi bilo takoj ugasnilo, tako pa se je dvigal nad njim dim, sredi katerega so se zableščali včasih ozki, modrikasti plamenčki. Kali je mislil, da je že vse izgubljeno, in ni dokladal več suhljadi. Namesto tega je vrgel vrv na drevo in se začel po njej vzpenjati ob deblu.

»Kaj delaš?« je vprašal Stanko.

»Kali splezati na drevo.«

»Zakaj?« je zavpil deček, katerega je razjezila zamorčeva sebičnost.

Svetel, silovit blisk je razgrnil temo, Kalijev odgovor pa je udušil grom, ki je pretresel nebo in pustinja. Obenem se je dvignil vihar, tresel veje drevesa, razmetal v hipu ognjišče, raznesel še žareče oglje, ki je bilo pod pepelom, in ga s snopjem isker razmetal po stepni travi.

Neprodirna tema je nanadoma pokrila taborišče. Strašna južna nevihta je pričela razsajati na zemlji in pod nebom. Grom je sledil gromu, blisk blisku. Krvave, vijugaste strele so trgale nebo, ki je bilo temno kot žalna koprena. Na bližnjih skalah se je prikazala čudna višnjeva krogla, ki se je nekaj časa trkljala po soteski, se nato užgala z oslepljivim bleskom in počila s tako strašnim bučanjem, da se je zdelo, skale se razsujejo v prah.

Potem je zopet nastopila tema.

Stanko se je zbal za Nelko in je šel tipaje pred sabo v šotor. Ker je šotor slonel na mravljišču in velikem deblu, je še stal, toda prvi silni sunek viharja je utegnil potrgati vrvi in ga zanesti bogve kam. Vihar pa je zdaj ponehal zdaj spet narastel z besno silo in prinašal valove dežja in oblake listja in vej, ki jih je odlomil v bližnjem gozdu. Stanka se je polastil obup. Ni vedel,

ali naj pusti Nelko v šotoru ali naj jo pokliče ven. V prvem primeru bi se utegnila zaplesti v vrvi in vihar bi jo mogel pograbititi obenem z zavoji platna, v drugem ji je grozilo, da jo dež popolnoma premoči in jo celo veter kam zanese, ker je celo Stanko le z največjim naporom stal še na nogah, dasi je bil neprimerno močnejši od nje.

Vprašanje je razrešil vihar, ki je trenutek pozneje odtrgal streho šotora. Platnene stene niso nudile nobenega varstva več. Ni preostajalo drugega, kakor da počakajo, da se vihar izbesni v temni noči, v kateri sta krožila leva.

Stanko je domneval, da sta se tudi ona skrila pred nalivom v bližnji gozd, toda bil je prepričan, da se vrneti s koncem nevihte. Položaj je bil tem obupnejši, ker je veter popolnoma razdejal zeribo.

Vse je napovedovalo pogin. Stankova puška ni mogla nič pomagati. Njegova odločnost tudi ne. Pred burjo, treskanjem, viharjem, dežjem, temo in pred levoma, ki sta se morebiti potuhnila nekoliko korakov daleč, se je čutil brez moči. Platnene stene, ki jih je trgal vihar, so ju od vseh strani škropile z vodo. Pokril je Nelko s svojimi rameni in jo peljal iz šotora, nato sta se oba stisnila k deblu drevesa nabaku in pričakovala smrti ali pa božjega usmiljenja.

Med posameznimi vetrovnimi sunki sta zdaj zasllišala Kalijev glas, ki se je skoraj udušil v šumenju pluskajočega dežja.

»Veliki gospod, na drevo, na drevo!«

Istočasno je padel na dečkovo rame konec mokre vrvi, ki jo je Kali spustil z višine.

»Privezati bibi, a Kali potegniti!« je zaklical spet zamorec.

Stanko se ni obotavljal niti trenutek. Zavil je Nelko v odejo, da bi se ji vrv ne vrezala v telo, jo prevezal čez pas, jo prijel okrog ramen, privzdignil in zaklical:

»Potegni!«

Prve veje so poganjale iz drevesa še precej nizko, zato je Nelkina zračna pot trajala malo časa. Kali jo je kmalu prijel s svojima močnima rokama in posadil med deblo in ogromno vejo, kjer bi bilo dovolj prostora za

pol ducata takih stvarc. Še tako močan veter je ni mogel vreči doli, in dasi je po vsem drevesu tekla voda, jo je debelo deblo vsaj branilo pred valovi dežja, katere je vihar zanašal od strani.

Ko je zavaroval malo bibi, je zamorec spustil zdaj vrv za Stanka. Ta pa je velel splezati najprej Mei na drevo kakor kapitan, ki zadnji zapusti potapljajočo se ladjo.

Kaliju ni bilo treba vleči zamorke, kajti v hipu je splezala po vrvi na drevo s tako ročnostjo in pripravnostjo, kakor bi bila šimpanzova rodna sestra. Stanku je šlo znatno težje, toda bil je dober telovadec, da je zmagal težo svojega telesa, puške in nekaj nabojev, s katerimi je napolnil žepe.

Tako so bili vsi štirje na drevesu. Stanko se je tako privadil misliti v vsakem slučaju na Nelko, da je tudi sedaj začel najprej preiskovati, če ni v nevarnosti, da bi padla, če ima dovolj prostora in če lahko sedi. Ko se je tozadevno prepričal, da je vse v redu, si je začel razbijati glavo, kako bi jo zavaroval pred dežjem. Toda temu ni bilo odpomoči. Podnevi bi bilo mogoče narediti kakšne strešice nad glavo, toda sedaj jih je obdajala taka tema, da se niso med sabo nič videli. Ko bi vsaj vihar prenehal, bi naredili ogenj in posušili Nelkino obleko. Stanka je silno skrbelo, da ne bi naslednjega jutra do sleherne nitke premočene deklice napadla mrzlica.

Bal se je, da nastopi po viharju mrzlo jutro, kakor je bilo že poprej večkrat. Toda veter je bil doslej celo vroč in dež gorak. Deček se je samo čudil, da traja vihar tako dolgo. Vedel je namreč, da so viharji pod ravnikom tem krajši, čim močnejše nastopajo.

Šele čez dolgo časa je potihnilo grmenje in veter je pričel pojemati, dež pa je šel neprenehoma, sicer ne v tako hudem nalivu kot poprej, ko je bil težak in gost, da listje nabaka ni nudilo varstva pred njim. Od spodaj so šumele vode, kakor da se je vsa džungla izpremenila v eno samo jezero. Stanko je uvidel, da bi jih v soteski čakala neizogibna smrt. Silno ga je tudi vznemirjala misel, kaj bo s Sabo, da si ni upal o tem govoriti z Nelko.

Vendar je imel nekaj upanja, da bo premeteni pes našel varno zavetje kje med skalami, ki so štrlele nad sotesko. Toda pomagati mu ni bilo mogoče.

Sedeli so torej drug poleg drugega med širokimi vejami mokri do kože in pričakovali dne. Čez nekaj ur se je začelo ozračje hladiti in slednjič je dež prejenjal. Voda je začela odtekati po pobočjih v nižje plasti, kajti njenega pljuskanja in šumenja ni bilo več slišati. V prejšnjih dneh je Stanko zapazil, da zna Kali narediti ogenj iz mokrih vej. Zato mu je hotel zapovedati, naj gre doli in poskusi, če se mu morda to posreči. Toda v trenutku, ko se je obrnil k njemu, se je zgodilo nekaj takega, da je vsem štirim kri oledenela v žilah.

Globoko nočno tišino je nenadno presekal strašen, pretresljiv, bolesti in smrtnega strahu in groze poln krik. Nekaj se je zavalilo v temi, razleglo se je kratko grgranje, nato prigušeno ječanje, hropenje, zopet krik konja, še bolj pretresljiv, potem je vse utihnilo.

»Levi, veliki gospod! Levi ubijajo konje,« je zašepetal Kali.

Bilo je nekaj tako strašnega v tem nočnem napadu, v tej premoči pošasti in v tem naglem morenju brezbrambnih živali, da je Stanko za trenutek izgubil razum in pozabil na puško. Kaj bi pa tudi pomagalo streljati v tako temo. Strel in pok bi morda prestrašil nočne morilce, da bi pustili že ubite konje in se spustili za onimi, ki so se razpršili in zbežali tako daleč od taborišča, kolikor so mogli z zvezanimi nogami zbežati.

Stanka je prešinila groza pri misli, kaj bi bilo, ako bi bili ostali spodaj. Nelka se je stiskala k njemu in tako trepetala, kakor da jo trese mrzlica, toda drevo jih je vsaj varovalo pred napadom. Kali jim je rešil življenje.

To je bila strašna noč, najstrašnejša na vsem potovanju.

Sedeli so kot mokri ptiči na veji in poslušali, kaj se godi spodaj. Tam pa je nekaj časa vladalo globoko molčanje, nato se je odzvalo renčanje, šum hlastanja, hreščanje odtrganih kosov mesa, potem hropeče dihanje in stokanje pošasti.

Duh po sirovem mesu in krvi je prišel do drevesa, kajti leva sta obhajala svojo pojedino komaj kakšnih dvajset korakov od zeribe.

In obedovala sta tako dolgo, da je Stanka slednjič pograbila jeza. Prijel je za puško in ustrelil v smeri, od koder so prihajali glasovi.

Odgovorilo mu je samo pretrgano, jezno rjojenje, potem pa so dalje pokale kosti, ki so jih lomile mogočne čeljusti. V ozadju so žarele z modrim in rdečim bleskom oči hijen in šakalov, ki so čakali, kdaj pride vrsta nanje.

Tako so pretekle dolge nočne ure.

XXIV.

Slednjič je solnce vzšlo in razsvetilo džunglo, drevesne skupine in gozd. Leva sta izginila, preden se je prvi žarek prikazal na obzorju. Stanko je velel Kaliju, naj zakuri ogenj, Mei pa, naj vzame Nelkine reči iz usnjate vreče, kjer so bile zavite, naj jih posuši in kaj najhitreje preobleče deklico. Sam pa je vzel puško, si ogledal taborišče in šel raziskovat opustošenje, ki so ga povzročili vihar in nočna roparja.

Takoj za zeribo, od katere so ostali samo koli, je ležal prvi konj, ki ga je manjkala skoraj polovica, kakšnih sto korakov dalje je ležal drugi, ki je bil komaj načet, takoj za njim pa tretji z razparanim trebuhom in zdrobljeno glavo. Nudili so strašen prizor, kajti oči so jim bile odprte in polne groze, čeljusti pa široko zevajoče, da so se videli vsi zobje. Stanka je prijela taka jeza, da si je v tem trenutku skoraj želel, da bi se izza kakšnega grička prikazala kodrasta glava razbojnika, ki ga je nočna pojedina gotovo utrudila. Z veseljem bi pogнал vanjo kroglo. Toda moral je odložiti maščevanje na poznejši čas, ker ga je sedaj čakalo drugo delo. Treba je bilo najti in ujeti ostale konje. Deček je mislil, da so se najbrže skrili v gozdu, kakor tudi Saba, ker njegovega trupla ni bilo videti nikjer. Upanje, da zvesti tovariš v nesreči morda le ni postal žrtev razbojnikov, je Stanka utešilo in ga navdalo z novim pogumom, še večje pa je bilo njegovo veselje, ko je našel osla.

Modri dolgoušec se ni maral utruditi z dolgotrajnim bežanjem. Zaril se je v notranjost zeribe v kot med kopico termitov in drevesom. Tam je z zavarovano glavico in boki čakal, kaj se bo zgodilo, pripravljen odbiti napad z junaškim riganjem.

Toda leva ga nista bržkone niti opazila. Ko je torej solnce izšlo in je nevarnost minila, se mu je zdelo najbolj primerno, da leže na tla in se odpočije po burnih nočnih dogodkih.

Hodeč okrog taborišča, je Stanko našel končno na razmočenih tleh odtiske konjskih kopit. Sledovi so šli proti gozdu, potem se pa obrnili proti soteski. Ta okoliščina je bila ugodna, ker v soteski ni bilo težko ujeti konj. Nekaj korakov dalje je našel v travi vezi, s katerimi je bil zvezan eden izmed konj. Ta je bržkone tako daleč bežal, da je bil za sedaj izgubljen. Ostala dva pa je Stanko zagledal pod nizko skalo, ne v strugi, ampak na njenem bregu. Eden izmed njiju je ležal, drugi pa je trgalo mlado jasnozeleno travo. Oba sta bila videti strašno utrujena kakor po dolgem potovanju. Toda luč dneva je pregnala strah iz njunih src in pozdravila sta Stanka s kratkim, prijaznim rezgetanjem. Konj, ki je ležal na tleh, je skočil na noge, pri čemer je deček opazil, da se je tudi ta osvobodil vezi. Na srečo pa je rajši ostal pri tovarišu, kakor pa da bi daleč zbežal.

Stanko je pustil oba pod skalo in šel na rob soteske, da bi se prepričal, če je mogoče po njej nadaljevati potovanje. Opazil je, da je vsled velikega strmca voda že odtekla in da je dno že skoraj popolnoma suho. Čez nekaj časa je obrnil njegovo pozornost nase neki belkast predmet, ki je bil zapleten med debli, stoječimi na nasprotni skalni steni. Bila je to streha šotora, katero je vihar zanesel sem in jo zagnal v goščavo tako silno, da je voda ni mogla vzeti seboj. Šotor je nudil mali Nelki boljšo streho kakor pa v naglici iz vej spletena uta, zato je bil Stanko zelo vesel, da je našel to izgubljeno stvar.

Njegova radost pa je bila še večja, ko je iz nekoliko višje pod lijanami skrite skalne dupline pritekel Saba, noseč v zobeh neko žival tako, da sta ji glava in

rep visela ob straneh njegovega gobca. Mogočni pes je v trenutku pritekel gori in položil k Stankovim nogam progasto hijeno, z zdrobljenim hrbtom in odgrizeno nogo. Pri tem je začel mahati z repom in veselo lajati, kakor bi hotel reči:

»Priznam, da sem pred levom izgubil pogum, to je res, toda tudi vi ste sedeli na drevju kot ptiči. Toda poglej, da nisem bil len ponoči.«

Bil je tako ponosen nase, da mu je Stanko komaj ubranil, da ni nesel smrdeče živali v dar Nelki.

Ko sta se vrnila, je v taboru že gorel velik ogenj, v posodi pa je vreła voda, v kateri so se kuhala zrna dure, dve jerebici in kosi posušenega antilopjega mesa. Nelka se je bila že preoblekla v suho obleko, toda bila je videti tako slaba in bleđa, da se je Stanko zanjo zbal ter jo je prijel za roko, da bi se prepričal, ali nima mrzlice, in jo vprašal:

»Nelka, kaj ti je?«

»Nič, Stanko, samo silno zaspana sem.«

»Verjamem! Po taki noči! Roke, hvala Bogu, imaš hladne. Ah, kakšna je bila ta noč! Naravno je, da si zaspana. Jaz sem tudi. Ali ti je slabo?«

»Samo glava me nekoliko boli.«

Stanko ji je položil dlan na čelo. Glavica je bila hladna prav tako kot roke, kar je bilo dokaz, da je silno izčrpana in oslABLJENA, zato je deček vzdihnil in rekel:

»Zaužiti moraš kaj toplega, potem pa se ulezi in spi do večera. Danes je vsaj lep dan in ne bo takšen, kot je bil včeraj.«

Nelka ga je pogledala s strahom.

»Pa vendar ne bomo tukaj prenočevali?«

»Tukaj ne, ker tukaj leže objedeni konji; poiskali si bomo kakšno drugo drevo ali pojdemo v sotesko in naredimo tam zeribo, kakršne svet še ni videl. Spala boš mirno kakor v Port-Saidu.«

Vrgla je ročici okrog njegovega vratu in ga začela jokaje prositi, da bi šli dalje, ker na tem strašnem prostoru ne bo mogla zapreti očesa in gotovo zboli. Tako

ga je prosila in ponavljala, zroč mu v oči: »Kaj, Stanko, kajneda?«, da ji je slednjič obljubil.

»Pojdemo po soteski,« je rekel, »ker tam je senca. Samo obljubi mi, da mi poveš, ko te moči zapuste ali pa ti postane slabo.«

»Ne bo mi slabo, ne bo mi slabo! Priveži me k sedlu in spala bom med potjo.«

»Ne. Sedel bom na istega konja in te bom držal. Kali in Mea pojmeta na drugem, osel pa bo nesel šotor.«

»Dobro! Dobro!«

»Takoj po zajutreku se moraš nekoliko prespati. Pred poldnem itak ne moremo odriniti, ker je veliko dela. Moramo ujeti konje, zložiti šotor, drugače urediti vreče. Del reči pustimo tu, ker sedaj imamo samo še dva konja. To nam vzame nekaj ur, medtem pa se prespiš in okreпчаš. Danes bo vročina, toda pod drevesom ne bo manjkalo sence.«

»Kaj pa ti? Kaj pa Mea in Kali? Meni je težko, da bom samo jaz spala, vi se pa morate truditi.«

»Saj bomo tudi mi imeli časa za spanje. Zame ne skrbi. V Port-Saidu, za časa izkušenj, nisem večkrat spal cele noči, česar niti moj oče ni vedel. Tovariši tudi niso spali. Saj moški ni taka majhna muha, kakor si ti. Niti ne veš, kako si danes videti slaba; kakor bi bila iz stekla. Samo oči in kodri so te, obraza pa nimaš čisto nič.«

Govoril je šaljivo, toda v duši se je bal, ker pri močnem dnevnem svitu je bil Nelkin obraz videti bolan, in postalo mu je jasno, da mora revni otrok, če pojde tako dalje, po sili umreti. Pri tej misli so mu klecnile noge, zakaj nenadno je začutil, da bi tudi on, ako bi ona umrla, ne vedel, čemu bi še živel in se vračal v Port-Said.

»Kaj pa naj bi potem delal?« je pomislil.

Za hip se je okrenil od nje, da ne bi Nelka zapazila žalosti in strahu v njegovih očeh, potem pa je stopil k rečem, ki so bile zložene pod drevesom, odgrnil odejo, pod katero je bila škatla z naboji, jo odprl in začel nekaj iskati v njej.

Tam je imel v majhni stekleničici zadnji prašek kinina, katerega je čuval kot oko v glavi za »hudo uro«, to je za tedaj, ko bi Nelka dobila mrzlico. Sedaj je bil pa skoraj prepričan, da mora po taki noči vsak trenutek nastopiti prvi napad, torej ga je sklenil prehiteti. Storil je to s težkim srcem, ker je mislil, kaj bo potem. Če se ne bi spomnil, da se moškemu in načelniku karavane ne spodobi jokati, bi se bil razjokal nad tem zadnjim praškom.

Da bi prikrikl svoje ganotje, je naredil jako strog obraz in rekel, vrnivši se k deklici:

»Nelka, vzemi ostanek kinina.«

Ona pa je vprašala:

»Kaj pa, če dobiš ti mrzlico?«

»Tresla me bo. Vzemi, pravim.«

Vzela je brez vsakega odpora, kajti od časa, ko je postreljal Sudance, se ga je nekoliko bala vkljub vsej skrbljivosti, s katero jo je obdajal, in vsej dobrotljivosti, ki jo je kazal do nje. Potem so sedli k zajutreku in po nočnem bdenju jim je juha divjega ptiča dišala izborno. Nelka je zaspala takoj po jedi in spala nekaj ur. Stanko, Kali in Mea so medtem pripravili karavano, prinesli iz soteske šotorno streho, osedlali konje, natovorili tudi osla in zakopali pod koreninami nabaka reči, katerih niso mogli vzeti s sabo. Pri delu jih je silno mučil spanec, toda iz strahu, da ne bi zaspal, je Stanko dovolil, da je po vrsti vsakdo nekoliko zadremal.

Bila je morda druga ura popoldne, ko so odrinili dalje. Stanko je držal pred sabo Nelko, Kali in Mea sta pa jahala na drugem konju. Takoj od začetka niso zajahali v strugo, ampak so šli med bregom in gozdom dalje. Mlada trava je v tej deževni noči močno zrastle, zemlja pod njo je bila črna in je nosila sledove ognja. Ni bilo težko uganiti, da je Smain s svojim oddelkom šel todi, ali pa da je veter od daleč zanesel požar po suhi travi do tu. Ko je ogenj končno zadel na vlažni gozd, je šinil preko ozkega pasu v sotesko in divjal dalje. Stanko se je hotel prepričati, ali so na tej poti kakšni sledovi Smainovega taborišča ali odtiski kopit. Bil je vesel, ko se je prepričal, da ni videti nič posebne-

ga. Kali, ki je take reči dobro razumel, je odločno trdil, da je ogenj zanesel veter in da je od tedaj preteklo že najmanj kakšnih deset dni.

»Iz tega se vidi,« je pripomnil Stanko, »da je Smain s svojimi mahdijci že bogve kje in da mu nikakor ne moremo pasti v roke.«

Nato sta začela z Nelko ogledovati rastlinje, ker doslej niso še nikdar prišli tako blizu ravniških gozdov. Jahali so sedaj čisto pod gozdom, da bi imeli senco nad glavo. Zemlja je bila tu vlažna in mehka, porasla s temnozeleno travo, mahovjem in praprotjo. Tu in tam so ležali stari, prepereli štori, ki so bili pokriti s preprogo prekrasnih pisanih, metuljem podobnih cvetov, z istotako pisano čašico sredi venca. Kamor je prisijalo solnce, se je zlatila zemlja od drugih prečudnih preprog, sestojecih iz drobnih in rumenih cvetov posebne vrste. Po dva cvetna listka sta stala vsak na eni strani tretjega večjega tako, da je bil cvet podoben glavi majhne živali z dolgimi, špičastimi ušesi. Na nekaterih krajih je bil gozd obrobljen z grmovjem divjega jasmína, ki je bil spleten v vence iz tankih, z rožnimi cveti pokritih stebel. Nizke jarke in globine je zaraščala praprot. Njena neprodurna goščava je bila mestoma nizka in široko prostrta, mestoma pa visoka, ovijajoča debela kakor kodlje in segajoča do najnižje visečih drevesnih vej. Na nekaterih mestih se je razgrinjala pod drevjem kakor nežna tkanina. V globelih je bilo drevje različno: dateljevci, rafije, pahljačaste palme, sikomore, krušno drevje, euforbije, velikanske vrste senecijonov, akacije, drevje s temnim in svetlim ali kot kri rdečim listjem. Vse to je rastlo pomešano, debela poleg debel, ki so jih prepletale veje, s katerih so strčali rumeni in škrlatasti, svečnikom podobni cveti. Ponekod sploh ni bilo videti drevja, ker so ga od tal do vrha pokrivalo vitice, vijoče se od debela do debela in napravljajoče velike črke W in M. Nato so se zopet spuščale na zemljo kakor velike preproge, zavese in pogrinjala. Lijane kavčuka so v tisočeri, kakor kača ovitih ovojih obdajale drevje in ga tako rekoč dušile. Izpreminjale so ga v piramide, ki so bile posute s snežno belim cvetjem.

Okrog večjih lijan so se ovijale manjše in so bile tako zamotane druga v drugo, da so se strnile v nekakšno steno, skozi katero se nista mogla preriniti ne človek ne žival. Le ponekod, koder so hodili sloni, katerim se ne more nič ustavljati, so bili v goščavi globoki, vijugasti hodniki. Ptičjega petja, ki prijetno oživlja naše gozdove, ni bilo nič slišati, pač pa so se z drevesnih vrhov razlegali raznovrstni glasovi. Nekateri so bili podobni cviljenju žage, drugi so se glasili, kakor bi kdo tolkel po kotlih, tretji so bili podobni šklepetanju štorkelej ali škripanju zarjavelih vrat, ploskanju rok, mijavkanju ali celo glasni, razburjeni človeški govorici. Včasih se je dvignila iznad drevja jata sivih, zelenih ali belih papig, ali roj kričече barvanih ptičev s tihim, valovitim letanjem. Na snežnobeli preprogi kavčukovega rastlinja so švigale nekakšnim gozdnim strahovom podobne majhne opice žalujke. Bile so črne, le rep jim je bil bel, ravno tako beli sta bili dve bočni lisi in brada, nad katero je strašil kot oglje črn obraz.

Otroka sta z začudenjem gledala deviški gozd, ki ga bržkone še niso videle oči belega človeka. Šaba se je vsak hip pognal v goščavo, odkoder se je glasilo njegovo veselo lajanje. Nelko je pokrepčal kinin, zajutrek in počitek. Obrazek ji je oživel in rahlo zardel, očesci pa sta ji gledali bolj veselo. Vedno je povpraševala Stanka po imenih raznega drevja in ptičev, on pa je odgovarjal, kolikor je pač znal. Slednjič je rekla, da bi rada stopila s konja in si natrgala cvetja.

Toda deček se je nasmehnil in rekel:

»V hipu bi te tam snedle siafu.«

»Kaj pa je to, siafu? Ali je to hujše od leva?«

»Hujše in ne. To so mravljinici, ki strašno grizejo.

Vse polno jih je po vejah, s katerih padajo ljudem na pleča kot ognjen dež. Lazijo pa tudi po zemlji. Samo poskusi nekoliko stopiti s konja in iti v gozd, pa boš takoj skakala in kričala kot opica. Celo leva se je laže ubraniti. Včasih potujejo v ogromnih vrstah in takrat se jim mora vse umakniti s pota.«

»Ali bi si ti vedel pred njimi pomagati?«

»Jaz? Seveda!«

»Kako pa?«

»S pomočjo ognja ali kropa.«

»Ti si znaš vedno pomagati,« je rekla s prepričanjem.

Stanku so ugajale te besede, zato je ponosno in veselo odgovoril:

»Samo da boš zdrava, tedaj se moreš vedno name zanesti.«

»Tudi glava me nič več ne boli.«

»Hvala Bogu! Hvala Bogu!«

Med takimi pogovori so šli mimo gozda, ki je samo na eni strani segal do jarka. Solnce je stalo visoko na nebu in močno pripekalo, kajti nastopilo je prekrasno vreme in na nebu ni bilo oblačka. Konja sta bila vsa potna, Nelka pa je zelo tožila, da ji je vroče. Radi tega je Stanko na pripravnem mestu zavil v sotesko, kjer je zahodna stena metala globoko senco. Tam je bilo hladneje in tudi voda, ki je po včerajšnjem nalivu ostala v globinah, je bila še precej hladna. Nad glavami malih potnikov so letali neprenehoma od enega brega jarka na drugi ptiči s škrlatastimi glavami, modrimi prsi in rumenimi krili, zato je deček pripovedoval Nelki, kar je o njihovih navadah čital iz knjig.

»Veš,« je rekel, »to so taki ptiči, ki si ob času valjenja poiščejo duplino v drevesu; tam znese samica jajca in sede nanje, samec pa zadela odprtino z glino, da se samo njena glava vidi iz luknje in šele, kadar se mladiči izležejo, prebije s svojim velikim kljunom glino in izpusti samico na prosto.«

»Kaj pa ona jè v tem času?«

»Samec jo krmi. Neprenehoma leta okrog in ji prinaša razne jagode.«

»Kaj pa, ali ji dovoli spati?« je vprašala z zaspanim glasom.

Stanko se je nasmehnil.

»Če je njegova gospa tako zaspala, kakor si sedaj ti, ji dovoli.«

V hladni soteski se je deklice polastil silen spanec, ker ji je bilo od zjutraj do poldne premalo počitka. Stanko bi najrajši naredil kot ona, toda ni mogel, ker

jo je moral držati, da ne bi padla, poleg tega pa je silno težko sedel na ravnem in širokem sedlu, katerega sta Hatim in Teki-Samala naredila za deklico še v Fašodi. Toda ni se smel premakniti in vodil je konja kolikor mogoče počasi, da je ne bi zbudil.

Ona se je med tem nagnila nazaj, oprla glavico na njegovo glavo in zaspala.

Dihala je tako mirno in enakomerno, da je bilo Stanku žal za zadnji prašek kinina. Ko je poslušal njeno dihanje, je spoznal, da je nevarnost mrzlice za sedaj odstranjena, ter je pričel premišljevati:

»Soteska se vedno dviguje, sedaj prav strmo. Prihajamo vedno više in kraj je vedno bolj suh. Treba bo najti kakšen visoko ležeč prostor, ki je dobro zavarovan in ki leži ob bistri vodi, da bomo nekaj tednov počivali in se uredili ter počakali, da preide spomladanski deževni čas ali massika. Marsikatera ne bi vzdržala niti deseti del tega napora, zato se mora deklica odpočiti! Katera druga bi po taki noči dobila takoj mrzlico, toda ona — kako mirno spi! Hvala Bogu!«

In te misli so ga spravile v dobro voljo. Zdaj pa zdaj je pogledal Nelkino glavico, slonečo mu na prsih, ter govoril sam s sabo veselo in čudeč se:

»Čudno vendar, kako ljubim to malo muho! Res, da sem jo vedno rad imel, toda sedaj jo imam vedno rajši!«

In ne vede, kako bi si razložil ta čudni pojav, je začel premišljevati sledeče:

»Morda zaradi tega, ker sva toliko skupaj prestala in je ona pod mojim varstvom.«

Medtem je držal »muho« z veliko previdnostjo z desno roko čez pas, da ne bi padla s sedla in si razbila noska. Šli so dalje korakoma in molče, samo Kali je polglasno pel neko pesem v Stankovo slavo.

»Veliki gospod ubiti Gebhra, ubiti leva in bivola! Yah! veliki gospod ubiti še veliko levov! Yah! veliko mesa! veliko mesa! Yah! Yah! . . .«

»Kali,« je vprašal tiho Stanko, »ali Vahima love leve?«

»Vahima se bati levov, toda Vahima kopati globoke jame, in če lev ponoči pade notri, Vahima se smejati.«

»Kaj pa potem naredite?«

»Vahima metati mnogo ošpičenih okleskov, da je lev kot jež. Potem ga potegniti iz jame in snesti. Lev je dober.«

In po svoji navadi se je pogladil po želodcu.

Stanku ta način lova ni bil všeč, zato ga je začel izpraševati, katere druge živali so v deželi Vahima. Dolgo sta govorila o antilopah, nojih, žirafah in nosoročcih, dokler niso njuna ušesa ulovila šumenja slapa.

»Kaj pa je to?« je zaklical Stanko. »Reka in slap?«

Kali je pokimal z glavo v znamenje, da mora tako biti.

Nekaj časa so jahali nekoliko hitreje ter poslušali šum, ki je postajal vedno izrazitejši.

»Slap!« je ponovil Stanko radoveden.

Komaj pa so prešli prvi in drugi ovinek, jim je nepremagljiva ovira zaprla nadaljnjo pot.

Nelka, ki jo je zibanje na konju uspavalo, se je nenadoma zbudila.

»Ali tu prenočimo?« je vprašala.

»Ne, toda glej!« je odvrnil Stanko, »skala zapira sotesko.«

»Kaj početi?«

Mimo nje se ne moremo preriti, ker je špranja tesna, zato bo treba nekoliko nazaj, nato gremo navkreber in obidemo oviro. Do večera sta še dve uri, torej imamo čas. Naj se tudi konji odpočijejo. Slišiš slap?«

»Slišim.«

»Tu ostanemo čez noč.«

Nato se je obrnil h Kaliju in mu rekel, naj spleza na breg jarka in pogleda, če ni dno soteske založeno z drugimi podobnimi ovirami, sam pa je začel pazljivo ogledovati skalo in čez nekaj časa je vzkliknil:

»Odtrgala se je in padla in tega ni davno. Vidiš, Nelka, ta prelom? Poglej, kako je svež. Na njem ni mahu in nobenih rastlin. Že vem — že vem!«

In z roko je pokazal deklici baobab, ki je poganjal nad bregom soteske in čigar ogromna korenina se je raztezala po steni čez ves prelom.

»Ta korenina se je zarila v razpoklino med steno in skalo in je rastoč odtrgala nazadnje skalo. To je jako čudno, ker kamen je vendar trši kot les, toda vem, da se v gorah včasih to dogaja. Ako dobi taka skala rahel sunek, — se takoj odtrga, ker se le slabo drži.«

»Toda, kaj bi jo sunilo?«

»To je težko povedati. Morda jo je odtrgal kak prejšnji vihar ali pa celo včerajšnji.«

V tem trenutku je pritekel Saba, ki je bil ostal za karavano, se naglo ustavil, kakor bi ga kdo od zadaj potegnil za rep, pričel vohati, nato se pa začel riniti skozi ozki prehod med steno in odtrgano skalo, potem se pa takoj umaknil z naježeno dlako.

Stanko je stopil s konja, da bi pogledal, kaj je psa tako prestrašilo.

»Stanko, ne hodi tja,« je prosila Nelka, »tam je morda lev.«

Deček pa, ki se je rad postavljajl s svojim junastvom in je še od včerajšnje noči kahal hudo jezo na leve, je odvrnil:

»Če je lev, nič zato — saj je dan!«

Komaj pa se je približal vhodu, se je razlegel z višine Kalijev glas:

»Bvana kubva! bvana kubva!«

»Kaj je?« je vprašal Stanko.

Zamorec se je v hipu spustil po stebalu neke vzpenjajoče se rastline doli. Z obraza se mu je poznalo, da prinaša važno novico.

»Slon!« je zaklical.

»Slon?«

»Da,« je odvrnil mladi zamorec, mahajoč z rokama.

»Tam je slap, a tu skala. Slon ne more ven. Veliki gospod ubiti slona, a Kali ga jesti — oh jesti, jesti!«

Pri tej misli se ga je polastilo tako veselje, da je pričel skakati, tolči z dlanmi po kolenih in se smejeti, kot bi bil brez uma. Pri tem je obračal oči in kazal bele zobe.

Stanko ni takoj razumel, zakaj pravi Kali, da slon ne more iz soteske, ter je sedel na konja, da bi videl, kaj se je zgodilo. Nelko je izročil Mei, da bi imel, če bi bilo treba, proste roke za strel, Kaliju je pa rekel, naj sede na konja za njegovim hrbtom in nato so se okrenili in začeli iskati mesta, koder bi mogli priti na vrh. Med potjo je Stanko izpraševal, na kak način je mogel slon tja priti, kjer je sedaj bil. Iz Kalijevega odgovora je deloma spoznal, kaj se je zgodilo.

Slon je bržkone bežal po soteski pred stepnim požarom; med potom je zadel na silno nagnjeno skalo, ki se je odkrhnila in mu zaprla pot nazaj. Ko je pritekkel potem do konca jarka, je obstal nad bregom prepada, kamor je padala reka, in tako je bil zaprt.

Čez nekaj časa so mladi popotniki našli pot, toda bila je tako strma, da je bilo treba razjahati konje in jih voditi za sabo. Ker je po zamorčevem zatrjevanju bilo do reke jako blizu, so šli peš dalje. Slednjič so prišli na visoko skalo, ki je bila obdana od ene strani z reko, z druge pa z jarkom, in ko so pogledali v dolino, so zagledali slona na dnu kotline.

Ogromna žival je ležala na trebuhu in se na njihovo veliko začudenje ni dvignila, ko jih je zagledala, samo ko je Saba pričel teči po bregu soteske in srdito lajati, je zamajal nekoliko z velikanskimi ušesi in dvignil rilec, nato ga pa takoj spet povesil.

Otroka sta se držala za roki in dolgo molče gledala slona, dokler ni Kali izpregovoril:

»Za lakoto umira!«

Slon je bil res tako shujšan, da je bil njegov hrbet podoben iz telesa štrlečemu grebenu; boka sta mu upadla, vkljub debeli koži so se mu rebra poznala. Ni bilo težko uganiti, da ne vstaja, ker nima več moči.

Soteska, ki je bila pri ustju še precej široka, se je izpremenila v kotlino, ki je bila na obeh straneh zaprta z navpičnimi skalami. Na njenem dnu je rastlo nekaj drevja. To drevje je bilo polomljeno, skorja na njem ohglodana, na vejah ni bilo listka. Po skalah vijoče se rastline so bile tudi potrgane in polomljene, trava v kotlini pa pobrana do zadnje bilke.

Ko je Stanko popolnoma pregledal položaj, je povedal Nelki svoje mnenje, toda pod vtisom neizogibne smrti velikanske živali je govoril tiho, kakor bi se bal, da mu ne bi zagrenil zadnjih trenutkov življenja.

»Da, res umira za lakoto. Tu tiči gotovo že dva tedna, to je od časa, ko je požar požgal staro travo. Snel del je vse, kar je bilo mogoče snesti, sedaj pa se tem bolj muči, ker tu gori raste krušno drevje in akacije z velikim stročjem. Vidi jih, a ne more priti do njih.«

mal Nekaj časa so spet molče gledali, pa tudi slon je obračal k njim svoje majhne ugašajoče oči — in neko grgranje mu je prihajalo iz grla.

»Res,« je izpregovoril deček, »bolje mu bo okrajšati muko.«

To rekši, je dvignil puško k obrazu, toda Nelka ga je prišla za jopič, in opirajoč se na obe nogi, ga je začela z vso silo vleči proč od jarka.

»Stanko, nikar tega ne stori! Stanko, daj mu jesti! tako je reven! nečem, da ga ubiješ, nečem! nečem!«

In teptaje z nožicami ga je neprestano vlekla, on pa jo je gledal z velikim začudenjem, in ko je videl, da ima oči polne solz, je rekel:

»Toda Nelka...«

»Ne maram! ne pustim, da ga ubiješ! Za mrzlico zbolim, če ga ubiješ!...«

Stanku je zadostovala ta grožnja, da se je odrekel morilnim namenom — ne samo glede tega slona, ki so ga imeli pred sabo, ampak tudi glede vseh ostalih na svetu. Trenutek je še molčal, ne vedoč, kaj bi deklici odgovoril, potem pa je rekel:

»No, dobro! dobro!... Dobro, pravim! Nelka, pusti me!«

Nelka ga je takoj objela in v njenih objokanih očeh se je zalesketal smeh. Sedaj je mislila samo na to, kako bi najhitreje dala slonu jesti. Kali in Mea sta se silno začudila, da bvana kubva ne samo neče ubiti slona, ampak, da mu morata celo takoj natrgati melon s krušnega drevesa, stročja akacij in vsakovrstnega zelišča, listja in trave, kolikor le morejo. Dvorezni Gebhrov sudanski meč je pri tem delu jako dobro služil, in ako bi ga ne

bilo, bi šla stvar veliko počasneje. Nelka pa ni marala čakati, da bi nabrali dovolj krme, ampak je takoj, ko je prva melona padla z drevesa, prijela z obema rokama sad in ga nesla k soteski, ter ponavljala hitro, kakor bi se bala, da je kdo ne prehitil:

»Jaz! jaz! jaz!«

Toda Stanko je nikakor ni maral ovirati pri tem veselju. Ker pa se je bal, da ne bi v preveliki gorečnosti zdrčala obenem z melono po bregu, jo je prijel za pas in zaklical:

»Zaženi!«

Velikanski sad se je zatrkjal po strmem pobočju in padel k slonovim nogam. Slon je hipoma iztegnil svoj rilec, pograbil melono, zvil rilec, kakor bi jo hotel položiti pod vrat in — izginila je!

»Snedel jo je!« je zaklicala Nelka vsa srečna.

»Kajpak!« je odvrnil Stanko smeje se.

Slon pa je iztegnil k njima rilec, kakor bi prosil še in odzval se je z mogočnim glasom:

»Hrrumf!«

»Hoče še!«

»Kajpak!« je ponovil Stanko.

Druga melona je šla za prvo in je izginila ravno tako hitro kakor prva, potem tretja, četrta, deseta, potem je padalo doli stročje akacije, butare trave in velikega listja. Nelka ni nikomur dovolila, da bi ji pomagal, in ko so se ji majhne ročice utrudile od dela, je brcala z nožicami vedno nove pošiljatve, slon pa je jedel, zdaj pa zdaj dvignil rilec in se oglašal z grmečim glasom: »Hrrumf!« v znamenje, da prosi še in — kot je trdila Nelka — v znamenje, da se zahvaljuje.

Kali in Mea sta se slednjič utrudila z delom, ki sta ga goreče izvrševala, toda samo iz prepričanja, da hoče bvana kubva slona nakrmiti, da bi ga pozneje ubil. Slednjič jima je bvana kubva velel, naj prenehata, ker je solnce stalo že nizko in je bil čas, da prično delati zeribo. Na srečo to ni bilo težko, kajti dve strani trikotne skale sta bili popolnoma nepristopni, tako da je bilo treba zgraditi samo še tretjo. Tudi ni manjkalo akacij z velikimi bodečimi trni.

male

Nelka se ni niti za trenutek oddaljila od soteske in je vedno sedela sključena nad njenim bregom in pripovedovala Stanku, kaj slon dela. Nenadoma se je razlegel njen tenki glasek:

»Išče okrog sebe z rilcem!«

Ali pa:

»Miga z ušesi! Kako velika ušesa ima!«

Nazadnje pa:

»Stanko! Stanko! — vstaja! oj!«

Stanko se je naglo približal in prijel Nelko za roko. Slon je res vstal in sedaj sta si otroka mogla ogledati njegovo velikansko postavo. Videla sta že poprej večkrat velike slone, ki so jih vozili čez Sueški prekop na ladjah iz Indije v Evropo, toda nobeden izmed njih se ni mogel primerjati s tem velikanom, ki je bil v resnici podoben veliki, na štirih nogah hodeči, temnosivi skali. Razlikoval se je od onih tudi po svojih neizmerno velikih oklih, ki so bila pet ali šest čevljev dolga in, kakor je pripomnila Nelka, po svojih naravnost bajnih ušesih. Njegove prednje noge so bile visoke, toda primeroma tanke, kar je bilo brez dvoma pripisovati tudi dolgotrajnemu postu.

»To je pritlikavec!« je zaklical Stanko. »Ako bi se vzpel in močno iztegnil rilec, bi te mogel potegniti za nogo.«

Toda velikan ni imel namena se vzpenjati, niti prijeti koga za nogo. S tresočim se korakom se je bližal koncu soteske, pogledal je trenutek v prepad, kjer se je na dnu penila voda, potem se je obrnil k steni, ki je stala poleg slapa, iztegnil rilec, ga spustil v vodo, kolikor je mogel globoko, ter začel piti.

»Njegova sreča je,« je rekel Stanko, »da je mogel z rilcem do vode, sicer bi poginil.«

Slon je tako dolgo pil, da se je deklica začela vznemirjati.

»Stanko, ali mu ne bo škodilo?« je vprašala.

»Ne vem,« je odvrnil smeje se, »toda ako si ga vzela v svoje varstvo, moraš zanj skrbeti.«

Nelka se je tedaj nagnila čez rob skale in pričela klicati:

»Dovolj, dragi slon, dovolj!«

Dragi slon pa, kakor bi razumel, zakaj gre, je takoj prenehal piti, namesto tega pa se je začel polivati z vodo; najprej si je oblil noge, potem hrbet, nato pa boka.

Med tem se je stemnilo in Stanko je peljal deklico v zeribo, kjer ju je že čakala večerja.

Oba sta bila v najboljšem nastroju: Nelka, ker je slonu rešila življenje, Stanko pa, ker je videl njene od radosti bleščeče se oči in njeno veselo obličje, ki je bilo videti veliko bolj sveže in zdravo kakor kdaj poprej, odkar so odšli iz Hartuma. Dečkova zadovoljnost pa je izvirala tudi iz okolnosti, ker se je obetala mirna in krasna noč. Od dveh strani nepristopna skala jih je varovala pred napadi, od tretje strani sta pa Kali in Mea postavila tako visoko steno bodečih vej akacij in pasiflorov, da ni bilo misliti na to, da bi kakršnakoli roparska žival mogla predreti plot. Poleg tega se je naredilo lepo vreme in takoj po solnčnem zahodu je bilo nebo posuto z zvezdami. Bližina slapa je prijetno hladila zrak, ki je bil prepojen z vonjem stepne trave in sveže nalomljenih vej.

»Moja muha ne more tu dobiti mrzlice!« je pomislil Stanko z radostjo.

Potem so se začeli pogovarjati o slonu, kajti Nelka ni mogla govoriti nič drugega. Ni se mogla prečuditi njegovi velikanski postavi, rilcu in okloma, ki sta bili zares velikanski. Slednjič je vprašala:

»Stanko, kaj ne, da je razumen?«

»Kakor Salomon,« je odvrnil Stanko. »Toda iz česa to sklepaš?«

»Ko sem ga prosila, naj več ne pije, me je takoj ubogal.«

»Če ni poprej kdaj obiskoval angleških tečajev, pa vkljub temu razume angleščino, je to res čudno.«

Nelka je opazila, da se Stanko iz nje norčuje, zato je zapihala proti njemu kot mačica, potem pa rekla:

»Reci, kar hočeš, jaz pa vem, da je jako pameten in da se bo kmalu udomačil.«

»Če kmalu, ne vem, toda udomačiti se more. Afriški sloni so res bolj divji kakor azijski, vendar mislim, da se je na primer Hanibal posluževal afriških slonov.«

»Kdo pa je bil ta Hanibal?«

Stanko jo je pogledal samozavestno in pomilovalno.

»Seveda,« je rekel, »v tvojih letih človek ne ve takih reči. Hanibal je bil veliki kartaginski poveljnik, ki je rabil slone v vojni z Rimljani, ker pa leži Kartagina v Afriki, je moral rabiti afriške slone.«

Razgovor je pretrgalo glasno rjojenje slona, ki se je najedel in napil, potem pa začel trobiti iz radosti ali iz hrepenenja po izgubljeni prostosti. Saba je skočil na noge in pričel lajati, Stanko pa je rekel:

»Tu imaš! Sedaj kliči skupaj tovariše. To bo nekaj, ako jih pride sem cela čreda.«

»Bo že povedal drugim, da smo mu bili dobri!« je odvrnila naglo Nelka.

Toda Stanko se v resnici ni bal slonov, ker je domneval, da če bi tudi prišla cela čreda, bi jih blesk ognja preplašil. Zato se je poredno nasmehnil in rekel:

»Dobro, dobro! Toda če se sloni prikažejo, se ne boš jokala od strahu, o ne! — samo oči se ti bodo potile, kakor že dvakrat.«

In pričel jo je dražiti:

»Ne plačem, samo oči se mi pote . . .«

Po njegovem veselem obrazu je Nelka spoznala, da ji ne grozi nobena nevarnost..

»Kadar ga udomačimo,« je rekla, »se mi ne bodo več oči potile, tudi ako bi rjovel deset levov.«

»Zakaj?«

»Ker nas bo on branil.«

Stanko je pomiril Sabo, ki se je pričkal neprestano s slonom, potem pa se je nekoliko zamislil in rekel:

»Še na nekaj nisi pomislila. Mi ne ostanemo na večno tu, ampak pojdemo dalje. Ne rečem, da takoj . . . nasprotno: prostor je pripraven in zdrav, sklenil sem torej tu ostati . . . morda teden, morda dva, ker je tebi in nam vsem treba počitka. Torej dobro! Dokler ostanemo tu, bomo krmili slona, dasi nam bo to dalo

ogromno dela. Toda on je zaprt in ne moremo ga vzeti s sabo. Kaj bo torej z njim pozneje? Mi pojdemo, a on ostane tu in lakota ga bo mučila, dokler ne pogine. Potem nam ga bo toliko bolj žal . . .«

Nelka se je jako užalostila in je nekaj časa molče sedela, očitvidno ne vedoč, kaj bi odgovorila na to umestno opazko, čez nekaj trenutkov pa je dvignila glavo, vrgla nazaj kodre, ki so ji padali na oči, in se polna zaupanja obrnila k dečku:

»Vem,« je rekla, »če ti hočeš, ga spraviš iz soteske.«

»Jaz?«

Ona je pa iztegnila prst, se dotaknila z njim Stankove roke in ponovila:

»Ti.«

Mala, prebrisana deklica je vedela, da bo njeno zaupanje ugajalo dečku in da bo od tega trenutka dalje začel premišljevat, kako bi rešil slona.

XXV.

Noč je pretekla mirno, in dasi se je na južni strani neba nabralo veliko oblakov, je bilo jutro krasno. Na Stankovo povelje sta začela Kali in Mea takoj po zajtrku nabirati melone, stročje akacij, sveže liste in vsakovrstno travo slonu za hrano. Vse sta potem polagala na rob soteske. Ker je hotela Nelka na vsak način sama krmiti svojega novega prijatelja, ji je naredil Stanko iz mladega rogovilastega figovega drevesa nekakšne vile, da bi laže metala živež na dno soteske. Slon je trobil od zgodnjega jutra, očitvidno proseč krepčila, ko pa je zagledal na robu skale isto belo bitje, ki ga je nakrmilo včeraj, ga je pozdravil z radostnim grgranjem in je takoj iztegnil proti njemu svoj rilec. V jutranjem svitu se je zdel otrokoma še veliko večji kot včeraj. Bil je jako mršav, toda videti je bil že živahnejši in je skoraj veselo obračal k Nelki svoje ~~majhne~~ *male* bistro oči. Nelka je celo trdila, da so se njegove prednje noge čez noč odebelle, in je začela metati krmo s tako vne-
mo, da jo je Stanko moral zadrževati; ko se je pa upe-

hala, jo je nadomestil pri delu. Oba sta se izvrstno zabavala, zlasti pa ju je zabavalo slonovo »spakovanje«. Od začetka je jedel vse, kar mu je padlo pod noge. Ko je pa potolažil najhujšo lakoto, je začel izbirati. Ako je zadel ob rastlino, ki mu je manj ugajala, jo je otepal ob sprednje noge, potem pa vrgel z rilcem kvišku, kakor bi hotel reči: »To sama pojejta«. Ko je končno utešil lakoto in žejo, se je začel pahljati s svojimi ogromnimi ušesi z očitvno zadovoljnostjo.

»Prepričana sem,« je rekla Nelka, »da bi nama, ako bi šla sedaj k njemu, ne storil nič hudega.«

In pričela je klicati:

»Slon, dragi slon, kaj ne, da nama ne napraviš nič hudega?«

Slon pa je v odgovor pokimal z rilcem in nato se je Nelka spet obrnila k Stanku:

»Vidiš! pravi, da ne.«

»Morebiti,« je rekel Stanko. »Te živali so jako razumne in tudi on je brez dvoma že spoznal, da sva mu midva potrebna. Kdo ve, če ne občuti nekoliko hvaležnosti do naju; vendar je bolje, da tega ne poskušaš, zlasti pa naj ne poskuša Saba, ker bi ga slon gotovo ubil. Toda sčasoma se morda tudi ta dva sprijaznita.«

Njuno zabavo s slonom je prekinil Kali, ki se je pričel bati, da bo moral vsak dan skrbeti za krmo velikanski živali. S prikupljivim smehljajem se je približal Stanku in rekel:

»Veliki gospod ubiti slona, a Kali ga snesti, namesto nabirati trave in vej.«

Toda »veliki gospod« je bil sto milj oddaljen od namena ubiti slona, ker pa je bil tudi prav žive narave, je odvrnil brez pomisleka:

»Ti si osel.«

Na srečo je pozabil, kako se pravi oslu v ki-svahili jeziku, in je rekel po angleško »donkey«, Kali pa, ki ni razumel angleški, je očitvno imel ta izraz za poklon in pohvalo, kajti nekoliko pozneje sta slišala otroka, kako se je Kali obrnil k Mei in ji govoril bahato:

»Mea imeti črno kožo in črne možgane, Kali pa je donkey.«

Potem pa je še dodal ponosno:

»Sam veliki gospod je rekel, da je Kali donkey.«

Medtem je Stanko obema naročil, naj pazita na deklico kakor na punčico svojega očesa. Karkoli se zгоди, morata takoj njega poklicati. Nato je vzel puško in šel k odlomljeni skali, ki je zapirala sotesko. Prišedši tja, jo je pazljivo pregledal, preiskal vse njene razpokline, vtaknil palico v razpoko, ki jo je odkril v spodnji strani skale, skrbno izmeril njeno globino, nato se je napotil s počasnim korakom k šotoru, odprl med potjo puško z naboji in pričel šteti.

Štel je komaj do trideset, ko se je z haobabu, ki je rasel kakšnih petdeset korakov od šotora, razlegel Mein glas:

»Gospod, gospod!«

Stanko se je približal ogromnemu drevesu, čigar deblo je bilo pri tleh preperelo. Drevo je bilo podobno nekakšnemu stolpu.

»Kaj pa hočeš?«

»V majhni razdalji je videti mnogo zeber, še dalje se pa pasejo antilope.«

»Dobro. Vzamem puško in pojdem, ker bo treba okaditi mesa. Toda čemu si zlezla na drevo in kaj delaš tam?«

Deklica je odgovorila s svojim otožnim, pojočim glasom:

»Mea je zagledala gnezda sivih papig in hotela prineesti mladi gospodični, toda gnezdo je prazno, torej Mea ne bo dobila koral na vrat.«

»Dobiš jih, ker ljubiš gospodično.«

Mlada zamorka je naglo zlezla po raskavi skorji doli in pričela ponavljati z radostno se lesketajočimi očmi:

»Da! da! Mea jo jako ljubi — korale pa tudi!«

Stanko jo je prijazno pobožal po glavi, nato je vzel puško, zaprl zaboječek z naboji in šel proti strani, kjer so se pasle zebre. Čez pol ure je odmev strela prišel do taborišča, čez uro se je pa mladi lovec vrnil z dobro novico, da je ubil mlado zebro in da je okolica polna divjačine, kajti videl je z višine razen zeber tudi velike

črede antilop, arielov in gručo water-buckov, to je vodnih kozlov, pasočih se v obližju reke. Potem je velel Kaliju, naj zasede konja in gre po ubito žival. Sam je pa začel ogledovati ogromno deblo drevesa baobabu, šel večkrat okrog njega in trkal s puškinim kopitom po raskavi skorji.

»Kaj delaš?« ga je vprašala Nelka.

On pa je odgovoril:

»Poglej, kako ogromno drevo je to. Ako bi se petnajst oseb prijelo za roke, bi ne obseglo tega drevesa, ki je videlo morda še Faraonove čase. Toda deblo je v spodnjem delu preperelo in votlo. Vidiš to odprtino, skozi katero moreš priti v sredino. Tam bi bilo mogoče urediti veliko izbo, kjer bi vsi lahko prebivali. Prišlo mi je to na misel, ko sem zagledal Meo med vejami. Ko sem pozneje zalezoval zebro, sem neprenehoma o tem premišljeval.«

»Saj hočemo vendar zbežati v Abesinijo.«

»Seveda. Toda poprej se moramo odpočiti in že včeraj sem rekel, da sem sklenil ostati tu teden ali dva. Ti ne maraš zapustiti svojega slona, jaz se pa bojim zate ob deževnem vremenu, ki se je že začelo. V tem času je nevarno za mrzlico. Danes je lepo vreme, toda vidiš, da se oblaki vedno bolj zgoščajo, in kdo ve, če se dež ne ulije že pred večerom. Šotor te ne varuje dovolj. Če le ni baobabu preperel do vrha, se moremo v njem nastaniti in se nam ni treba bati niti največjih nalivov. Tudi bi bilo v njem bolj varno kakor v šotoru, kajti ako zapremo vsak večer s trnjem vratca in okna, ki jih moramo narediti radi svetlobe, morejo okrog nas levi rjoveti, kolikor jim drago. Pomladanski deževni čas ne traja več kot mesec dni in vedno bolj se utrjuje v meni mnenje, da je najbolje, če tukaj počakamo nje-govega konca. Bolje tu kot kjerkoli drugje in bolje v tem ogromnem drevesu kakor pod šotorom.«

Nelka se je strinjala vedno z vsem, kar je hotel Stanko. Tudi zdaj je pritrdila in to tem rajši, ker ji je jako ugajala misel, da ostane pri slonu in bo stanovala v baobabu. Začela je tudi takoj premišljevati, kako si bodo uredili sobe, kako jih opremili in kako se bodo med

sabo vabili na »five-o'clock« in na obede. Ta pogovor jo je spravil v izvrstno voljo in Nelka si je hotela takoj ogledovati novo stanovanje, toda Stanko, ki je bil vsak dan bolj izkušen in previden, je nekoliko krotil njeno gospodinjsko vnemo.

»Preden se tam naselimo,« je rekel, »moramo naročiti prejšnjim stanovalcem, če so tam, da se izselijo.«

To rekši, je velel Mei, naj vrže v votlino baobabu nekaj gorečih in močno se kadečih svežih vej.

Pokazalo se je, da je bila ta previdnost umestna, kajti velikansko drevo je že imelo svoje prebivalce, in sicer take, na katerih gostoljubnost ni bilo mogoče računati.

V drevesu je bilo dvoje odprtin: Prva obširna, pol metra od tal, druga manjša, približno v visokosti nadstropja mestnih hiš. Takoj ko je Mea vrgla v spodnjo votlino kadeče se veje, so pričeli iz višje uhajati veliki netopirji. Solnčni blesk jih je slepil, zato so cvileč in kakor omamljeni krožili okrog drevesa. Čez trenutek pa je švignila iz spodnje odprtine z bliskovito naglico resnična gospodarica, namreč velikanska kača boa, ki je brzkone prebavljala v polsnu ostanke poslednjega obeda in se je zbudila šele, ko jo je dim začel žgečkati v nosnicah, ter je pričela misliti na rešitev. Ko je Stanko zagledal jeklu podobno telo, ki je skočilo iz kadeče se dupline kakor ogromna vzmet, je pograbil Nelko za roko in pričel z njo bežati proti porasli stepni planjavi. Pa tudi kača je bila vsa prestrašena in ni imela namena ju zasledovati. Švigajoč med travo in potno prtljago, je bežala z neizrečeno naglico proti soteski, da bi se skrila med skalnimi prelomi in razpoklinami. Otroka sta si opomogla od strahu. Stanko je postavil Nelko na tla in skočil po puško, potem pa stekel za kačo v smeri soteske. Nelka pa je stekla za njim. Komaj pa sta napravila nekaj korakov, sta zagledala tako nenavaden prizor, da sta obstala kot vkopana v zemljo. Visoko nad sotesko se je v hipu prikazalo telo kače, se v zraku zavrtelo in padlo spet na zemljo. Trenutek na to se je spet prikazalo in drugič padlo. Ko sta otroka priletela na rob soteske, sta z občudovanjem ugotovila, da se njun

novi prijatelj slon na ta način zabava s kačo. Dvakrat jo je poslal na zračno potovanje, sedaj pa je temeljito teptal njeno glavo s svojo velikansko, kladi podobno nogo. Ko je dovršil to delo, je dvignil s svojim rilcem še drhteče telo, toda sedaj ga ni več vrgel kvišku, ampak naravnost v slap. Nato je, gugajoč se sem in tja, mahedral z ušesi in začel bistro gledati Nelko, končno pa je iztegnil proti njej svoj rilec, kakor bi prosil nagrade za svoj junaški in obenem jako razumni čin.

Nelka je takoj stekla v šotor in se vrnila s predpasnikom polnim divjih fig ter mu jih začela kupoma metati doli; slon jih je skrbno iskal v travi in drugo za drugo polagal v svoj gobec. Ako je padla katera v globokejšo razpoko, jo je s tako silo pihnil ven, da je obenem s figami priletelo iz razpokline kot človeška pest veliko kamenje. Otroka sta s ploskanjem in smehom pozdravljala to predstavo. Nelka se je večkrat vrnila po novo zalogo smokev ter je pri vsaki, ki mu jo je vrgla, zatrjevala, da je slon že popolnoma udomačen in bi mogla takoj k njemu.

»Vidiš, Stanko, sedaj bova pa imela varuha! On se ne boji nikogar v pustinji: ne leva, ne kače, ne krokodila. Tudi je jako dober ter naju gotovo ljubi.«

»Če se udomači,« je rekel Stanko, »in te bom mogel puščati pod njegovim varstvom, bom popolnoma miren hodil na lov, kajti boljšega varuha ne bi mogel najti v vsej Afriki.«

Za trenutek je pa dostavil:

»Tukajšnji sloni so bolj divji, toda bral sem, da so azijski sloni čudovito naklonjeni otrokom. V Indiji se ni še zgodilo, da bi slon otroku kaj naredil, in ako zbesni, kar se večkrat dogaja, pošiljajo domači krotitelji k njemu otroke, da se pomiri.«

»Torej vidiš, vidiš!«

»Vsekakor si prav naredila, ker me nisi pustila, da bi ga ubil.«

Tedaj sta Nelkini zenici vzplamteli od radosti kot dva zelenkasta plamenčka. Stopila je na prste, položila roke Stanku na ramena, potegnila nazaj glavico in ga vprašala, gledajoč mu v oči:

»Ravnala sem, kakor bi imela koliko let? Povej!
Kakor bi imela koliko let?«

On pa je odgovoril:

»Najmanj sedemdeset.«

»Ti se vedno norčuješ.«

»Jezi se ali ne. Kdo bo pa osvobodil slona?«

Ko je Nelka to slišala, se mu je pričela dobrikati kot mlada mačica.

»Ti, jaz te bom pa za to ljubila in on tudi.«

»Sam o tem premišlujem,« je rekel Stanko, »toda stvar bo jako težavna. Pa ne bom takoj poskušal, ampak šele, ko pojdemo spet na pot.«

»Čemu?«

»Zato, ker bi jo takoj popihal, če bi ga osvobodil, preden se popolnoma udomači in se na nas privadi.«

»O! Od mene ne pojde!«

»Ti misliš, da je on tak, kot sem jaz!« je odvrnil Stanko nekoliko nestrpno.

Nato je Kalijev prihod prekinil razgovor. Zamorec je prinesel ubito zebro in njenega mladiča, katerega je Saba ujel. Bila je sreča za psa, da je stekel za Kalijem in ni bil navzoč pri boju s kačo, kajti brez dvoma bi bil stekel za njo in poginil v njenem morilnem objemu, preden bi mu Stanku utegnil priti na pomoč. Ker je zebrino žrebe obgrizel, je prejel za plačilo od Nelke po ušesih, česar si pa ni prehudo gnal k srcu; še jezika ni potegnil v gobec.

Med tem je Stanko povedal Kaliju, da namerava prirediti stanovanje v drevesu ter mu je sporočil, kaj se je zgodilo, ko so kurili v duplini, in kaj je slon naredil s kačo. Načrt, da bi stanovali v baobabu, ki jih je mogel varovati ne samo pred dežjem, ampak tudi pred divjimi zvermi, je bil zamorcu jako všeč, toda slon nikakor ni bil deležen njegovega priznanja.

»Slon je neumen,« je rekel, »zato je vrgel nioko (kačo) v bobnečo vodo, Kali pa ve, da nioka dobra, torej pojde k bobneči vodi ter jo bo poiskal in spekel, kajti Kali je moder — in donkey.«

»Donkey si res,« je odvrnil Stanko, »kače pa menda vendar ne boš jedel?«

»Nioka je dobra,« je ponovil Kali.

Nato je pokazal ubito zebro in dostavil:

»Boljša kot ta nyama.«

Nato so šli vsi skupaj k baobalu in pričeli urejati stanovanje. Kali je poiskal nad reko ploščat, kot obširno rešeto velik kamen, ga položil v deblo, nasul nanj gorečega oglja, potem pa še dodajal ter pazil samo na to, da bi se trhljad v deblu ne vnela, ker bi ogenj utegnil drevo užgati. Rekel je, da dela to le zato, da bi »nič ne ugriznilo velikega gospoda in bibi«. Pokazalo se je, da ta previdnost ni bila nepotrebna, kajti kakor hitro je dim napolnil notranjost drevesa in udaril ven, so pričela prihajati izpod preperete skorje najrazličnejša bitja: črni in višnjevi, kot slive veliki hrošči, kosmati pajki, kakor prst debele, iglaste, gnusne gosenice, pa tudi strupeni skolopendriji, katerih pik utegne povzročiti celo smrt. Iz tega, kar se je godilo na zunanji strani debla, si je bilo lahko misliti, koliko podobne golazni je moralo poginiti v notranjosti od oglenega dima. Mrčes, ki je s skorje in z nižjih vej padal v travo, je mečkal Kali neusmiljeno s kamenjem in neprestano gledal v zgornjo in spodnjo odprtino, kakor bi se bal, da se vsak trenutek prikaže na dan kaj drugega.

»Zakaj tako gledaš?« je vprašal Stanko, »ali misliš, da je še kakšna kača skrita v drevesu?«

»Ne; Kali se bati Mzimu.«

»Kaj pa je to Mzimu?«

»Hudi duh.«

»Ali si že videl kdaj v življenju Mzimu?«

»Ne, toda Kali je slišal strašni ropot, ki ga dela Mzimu v čarovnikovih kočah.«

»Kaj pa vaši čarovniki, ali se ga ne boje?«

»Čarovniki ga znajo zakleti, potem pa gredo po kočah in govore, da se Mzimu jezi, in zamorci jim pri-
nesejo banan, medu, pombe,* jajc in mesa, da bi potolažili Mzimu.«

---

* Pomba je domače pivo, narejeno iz žita »sorgo«.

Stanko je skomizgnil z rameni.

Torej je pri vas dobro biti čarovnik. Morda pa je bila ta kača Mzimu?»

Kali je odkimal z glavo.

»Tedaj bi slon ne ubil Mzimu, ampak Mzimu bi ubil slona. Mzimu je smrt . . .«

Neko čudno prasketanje in šumenje v drevesni notranjosti je naglo pretrgalo njun razgovor. Iz spodnje votline je bušil čuden, rdeč dim, nato je zopet zašumelo, še silnejše kot prej.

Kali se je hipoma vrgel z obrazom na zemljo in pričel strašno vpiti:

»Aka! Mzimu! Aka! Aka! Aka!«

Tudi Stanko je v prvem trenutku odstopil, toda kmalu se mu je povrnila hladnokrvnost, in ko sta pri-tekli Nelka in Mea, jima je začel razlagati, kaj bi utegnilo biti.

»Najbrže,« je rekel, »so se plasti trhljadi v deblu razširile od vročine, padle doli in zasule oglje. On pa misli, da je to Mzimu. Mea naj pljuskne v odprtino nekaj vode. Če ni oglje zaradi pomanjkanja zraka še ugasnilo, se utegne trhljad vneti, na kar bi drevo pogorelo.«

Ko je nato videl, da Kali še vedno leži in ponavlja neprenehoma s prestrašenim glasom: »Aka! Aka!«, je vzel puško, s katero je po navadi streljal na divje ptiče, ustrelil v votlino in rekel:

»Tvoj Mzimu je ubit. Ne boj se!« Nato se ga je dotaknil s kopitom puške.

Kali se je dvignil, toda ostal je na kolenih.

»O veliki gospod, veliki! . . . Gospod se ne bati celo pred Mzimu?«

»Aka! Aka!« je zaklical Stanko, posnemajoč zamorca.

Nato se je začel smejati.

Kali se je kmalu popolnoma pomiril, in ko je sedel k jedi, katero je pripravila Mea, se je pokazalo, da mu trenutni strah nikakor ni vzel teka, kajti poleg kosa pre-kajenega mesa je zaužil še sirovi drob zebrinega žre-

beta, ne vstevši divjih fig, katerih je v obilici nudilo blizu stoječe sikomorovo drevo.

Nato sta se s Stankom vrnila k drevesu, kjer je bilo še jako veliko dela. Treba je bilo pomesti trhljad, oglje, na stotine praženih hroščev in velikih stonog in množine pečenih netopirjev. Skoraj dve uri sta to delala. Stanko se je celo čudil, da so netopirji mogli prebivati v neposredni sosesčini s kačo, domneval pa je, da ogromna plazilka bržkone ni marala za tako majhne živali, ali pa se v notrajnosti debela ni mogla okrog nobene reči oviti in tako ni mogla priti do netopirjev. Oglena vročina, ki je povzročila, da so se usule plasti trhljadi, je dodobra očistila notranjost votline. Pogled vanjo je Stanka razveselil, kajti bila je tako obširna kot velika soba in je mogla nuditi zavetje ne samo četvero, ampak desetero ljudem. Spodnja odprtina je služila za vrata, zgornja za okno. V ogromnem deblu ni bilo torej ne temno ne zadehlo. Stanku je prišlo na misel, da bi razdelil prostor s šotornim platnom na dve izbi, izmed katerih je eno določil za Nelko in Meo, drugo pa zase, Kalija in Sabo. Drevo ni strohnelo do vrha debela, zato ni moglo deževati notri. Da bi se popolnoma zavarovali pred dežjem, ni bilo treba drugega, kakor dvigniti in pritrditi skorjo nad obema odprtinama. Na ta način so napravili dva kapa. Tla notranjosti so sklenili posuti z rečnim in od solnca razgretim peskom, stene in strop pa obiti s suhim mahom.

Dela je bilo v resnici veliko, zlasti za Kalija, kajti moral je poleg tega sušiti meso, napajati konje in skrbeti slonu za krmo, zakaj slon je neprenehoma trobil. Tudi mladi zamorec se je z veliko gorečnostjo lotil urejevanja novega prebivališča. Kaj je bil vzrok njegove vneme, je še tisti dan razložil Stanku takole:

»Ko bosta veliki gospod in bibi,« je rekel ter se prijel za boke, »prebivala v drevesu, ne bo treba Kaliju zvečer delati velike zeribe in bo lenaril vsak večer.«

»Ali rad lenariš?« je vprašal Stanko.

»Kali je moški, torej Kali rad lenari, kajti delati morajo samo ženske.«

»Pa vendar vidiš, da jaz delam za bibi.«

»Zato pa, kadar bibi doraste, bo morala ona delati za velikega gospoda, ako pa ne bo marala, jo bo gospod gotovo tepel.«

Stanko pa je pri misli, da bi tepel bibi, skočil pokonci, kot bi ga kdo s kropom polil, in zakričal jezno:

»Tepec, ali veš, kdo je bibi?«

»Ne vem,« je odvrnil črni deček prestrašeno.

»Bibi, to je — — to je — — dobri Mzimu!«

Kali malo da ni padel na zemljo.

Po končanem delu pa se je boječe približal Nelki, padel pred njo na obraz in začel ponavljati s prestrašenim in s prosečim glasom:

»Aka! Aka! Aka!«

»Dobri Mzimu« pa je uprl vanj svoje krasne, sinjini morske vode podobne oči, ker ni razumel, kaj se je zgodilo in kaj Kali počenja.

XXVI.

Novo prebivališče, katero je Stanko imenoval Krakov, je bilo urejeno v treh dneh. Toda že poprej so spravili svoje blago v »moško sobo« — in kadar se je ulil dež, je našla mlada četvorica zavetje v ogromnem deblu, še preden je bilo stanovanje gotovo. Deževna doba se je pričela, toda to niso bili naši dolgi jesenski dnevi, ko se nebo zavije v temne oblake in traja dolgočasna, neprijetna mokrota cele tedne. Tu je nekajkrat na dan veter prignal po nebu napite oblake, ki so obilno oblili zemljo, nato pa je spet žarko solnce gredo, kakor da je pravkar prišlo iz kopeli, in oblivalo z zlato lučjo skale, reko, drevje in stepno travo. Trava je rastla tako rekoč pred očmi. Drevje se je odevalo z vedno gostejšim listjem, in preden je odpadlo staro sadje, je pričelo že novo zoreti. Z vodnimi kapljicami nasičeni zrak je bil tako prozoren, da so bili celo oddaljeni predmeti popolnoma jasni in je pogled segal v neizmerno daljavo planjave. Po nebu so se raztezale prečudne, sedmobarvne mavrice, a slap je bil skoraj

neprenehoma v njih zarji. Kratkotrajna jutranja in večerna zarja je drhtela v tisočernih solčnih žarkih, celo v Libijski puščavi nista otroka videla nič podobnega. Najnižji, blizu zemlje viseči oblaki so bili višnjevi, višji bolj razsvetljeni in so se razlivali kakor škrlatna in zlata jezera po nebu, majhne volnene meglice pa so izpreminjale barve kot rubini, ametisti in opali. Ponoči je med posameznimi deževnimi nalivi izpreminjal mesec v brilante rosne kaplje, ki so se videle na listih mimoz in akacij, zvezde južnega neba pa so svetile v osveženem zraku še bolj jasno kakor ob drugih letnih časih.

Pod slapom, kjer se je reka široko razlila, se je razlegalo nemirno regljanje žab in otožno kvakanje krot, in velikim blodečim lučim podobne večče so letale z brega na breg med gručami bambusov in arumov.

Zdaj pa zdaj se je zvezdnato nebo pokrilo z oblaki in je pričelo deževati. Tedaj je bilo zelo temno, v votlini baobabu pa celo črno kot v kleti. Radi tega je Stanko velel Mei, naj natopi loja iz ubitih živali, in naredil je svetiljko, ki jo je obesil pod zgornjo odprtino, katero so otroci imenovali okno. Luč, ki je odsevala iz tega okna in je bila vidna v temini od daleč, je odganjala divje živali, zato pa je privabljala netopirje in tudi ptiče, tako da je moral Kali narediti nekakšno polkno iz trnja, podobno onemu, s katerim so ponoči zapirali spodnjo odprtino.

Podnevi pa, kadar je bilo lepo vreme, sta otroka zapuščala Krakov in krožila po vsej planoti. Stanko je hodil na lov na antilope, ariele in na noje, ki so prihajali v velikih množinah k reki, Nelka pa je hodila k svojemu slonu, ki je od začetka trobil samo po krmi, pozneje pa je začel trobiti tudi, kadar mu je bilo dolg čas po mali prijateljici. Pozdravljal jo je vedno z očitno radostjo in takoj je napel svoje velikanska ušesa, kakor hitro je zaslišal od daleč njen glas ali korak. Ko je nekega dne Stanko šel na lov in je Kali pod slapom lovil ribe, je Nelka sklenila iti k skali, zapirajoči sotesko, da bi pogledala, kaj namerava Stanko z njo narediti, in če je že kaj ukrenil. Mea je pripravljala obed in ni zapazila njenega odhoda, deklica pa je nabirala

med potjo cvetove neke posebne vrste begonije, ki je bujno rastla med skalnimi robovi, potem se je približala strmini, po kateri so prišli nekoč iz soteske, in ko se je spustila doli, je bila pri skali. Velika pečina, ki se je odtrgala od skalne stene, je še vedno zapirala ožino soteske. Nelka je zdaj zapazila, da je med odtrgano skalo in med steno tako širok prehod, da bi mogel celo odrasel človek brez težave skozi. Nekaj trenutkov je premišljevala, potem pa je šla dalje in hipoma je bila na drugi strani. Tam je bil še ovinek, mimo katerega je bilo treba iti, preden bi prišla do širokega ustja, ki ga je zapiral slap. Nelka je pomislila: »Samo nekaj korakov še napravim, pokukam izza skale in pogledam na slona, ki me ne bo niti zapazil, potem pa se vrnem.« Tako premišljujoč je šla počasi korak za korakom dalje, dokler ni prišla do prostora, kjer se je soteska nenadoma razširila v malo dolinico, in zagledala je slona. Slon je bil obrnjen od nje in pravkar pil iz slapa. To jo je ojunčilo, zato se je stisnila k skalni steni, stopila še nekaj korakov dalje, nato še nekaj, — medtem pa je velikanska žival okrenila glavo, hoteč obliti z vodo svoje boke, ter zapazila deklico. Takoj se ji je približala.

Nelka se je silno prestrašila, toda ker ni bilo več časa, da bi se umaknila, je stisnila koleno h kolenu, pomigala slonu, kolikor je mogla prijazno, potem pa iztegnila ročice z begonijami in pričela govoriti z nekoliko trepetajočim glasom:

»Dober dan, dragi slon! Vem, da mi ne boš naredil nič hudega, torej sem ti prišla voščiti dober dan — pa imam samo to cvetje.«

Velikan se ji je približal, iztegnil rilec, vzel iz Nelkinih prstkov kitico begonij ter jih položil v svoj gobec, nato jih je takoj izpustil na zemljo, ker mu očitvidno ni dišalo ne kosmato listje ne cvetje. Zdaj je Nelka zagledala nad sabo rilec, ki je bil podoben velikanski črni kači, in se je neprestano iztegoval in gibal; dotaknil se je njene ročice, potem druge, nato ramen in nazadnje se je povetil k tlom in se pričel lahno zibati sem ter tja.

»Vem, da mi ne boš naredil nič hudega,« je ponavljala deklica, dasi je še ni minil strah.

Slon je potegnil nazaj svoja velikanska ušesa, zvijsal in odvijal neprenehoma rilec in radostno grgral. Tako je grgral vedno, kadarkoli se je deklica približala robu soteske.

In kakor je nekdaj Stanko stal nasproti levu, tako je zdaj Nelka stala pred očmi velikana, ki je bil podoben hiši ali skali, ona pa majhni drobtinici, ki bi jo slon mogel streti z enim mahom in to niti namenoma, ampak po nerodnosti.

Toda dobra in razumna žival ni napravila nobene nasilne ali nerodne kretnje in je bila očitvidno vesela in zadovoljna, da je dobila majhnega gosta.

Nelka je postajala polagoma vedno pogumnejša. Končno je dvignila kvišku oči tako, kakor kadar gledamo na visoko streho, in vprašala slona, boječe iztegujoč ročice:

»Ali te smem pobožati po rilcu?«

Slon sicer ni znal angleški, toda iz kretenj njenih rok je takoj spoznal, za kaj gre, in ji pomolil pod dlan konec svojega dva metra dolgega nosa.

Nelka je pričela božati rilec, najprej z eno roko in previdno, potem z obema, nazadnje ga je objela z obema rokama in se pritisnila k njemu z otroško zaupljivostjo.

Slon je prestopal z noge na nogo in neprenehoma grgral od zadovoljnosti.

Čez nekaj časa pa je ovil rilec okrog drobnega deklíčinega telesca, jo dvignil kvišku in pričel zibati na desno in na levo.

»Še, še!« je klicala vesela Nelka.

Ta zabava je trajala precej dolgo, potem pa si je deklica, ki se je že popolnoma opogumila, izmislila nekaj drugega. Ko je bila spet na zemlji, je skušala plezati po sprednji slonovi nogi kakor po drevesu, ali pa se je skrila podenj, ter ga vprašala, če jo zna najti. Pri tem igranju je zapazila, da tiči v sprednjih, zlasti pa v zadnjih slonovih nogah mnogo trnja, katerega se mogočna žival ni mogla iznebiti, prvič, ker zadnjih nog ni mogla doseči s svojim rilcem, drugič pa, ker se je očitvidno bala, da se ne bi ranila v prst na koncu

rilca, zakaj v tistem prstu je vsa njena ročnost in spretnost. Nelka ni vedela, da je trnje v nogah velika muka indijskih slonov, še bolj pa v afriških džunglah, ki so porasle večinoma z bodečimi rastlinami. Ker se ji je dobrodušni velikan smilil, se je brez pomisleka sključila k njegovi nogi in začela oprezno puliti najprej večje potem pa manjše trnje, zraven pa je neprenehoma klepetala in zatrjevala slonu, da mu ne pusti niti enega. On je dobro razumel, za kaj gre. Sključil je nogo v kolenu, hoteč pokazati, da so se mu trni zarili tudi na podplatih med prste pokrivajočimi parklji. Tisto trnje mu je povzročalo še večje bolečine.

Medtem se je Stanko vrnil z lova in je takoj začel izpraševati Meo, kje je deklica. Ko je zvedel, da je brez dvoma v drevesu, je že hotel pogledati v votlino baobabu, kar se mu je zazdelo, da sliši njen glas iz soteske. Ne verujoč lastnim ušesom, je skočil takoj na rob, pogledal doli in osupnil. Deklica je sedela pri velikanovih nogah, slon pa je stal tako mirno, da bi človek pomislil, da je izklesan iz kamna, če ne bi gibal z ušesi in rilcem.

»Nelka!« je kriknil Stanko.

Ona pa je medtem dalje izvrševala svoje delo in odvrnila veselo:

»Tako, takoj!«

Pogumni deček se ni nikoli obotavljal v nevarnosti, zato je dvignil z eno roko puško, z drugo pa se je oprijel olupljenega debela posušene lijane, ga objel z nogami in se v trenutku spustil na dno soteske.

Slon je nemirno pomigal z ušesi, Nelka pa je v tem trenutku vstala, objela rilec in naglo zaklicala:

»Nikar se ne boj, moj slonček — to je Stanko.«

Stanko je takoj spoznal, da ne preti deklici nobena nevarnost, toda noge so se mu še šibile in srce mu je silno bilo. Preden si je opomogel od strahu, je začel govoriti s pridušenim, razburjenim in jeznim glasom:

»Nelka! Nelka! kako si mogla to storiti?!...«

Ona se je začela izgovarjati, da ni napravila nič hudega, kajti slon je dober in že popolnoma domač; hotela ga je samo za hip pogledati in oditi, on pa jo je

zadržal in se pričel z njo igrati; jako previdno jo je zibal, in če Stanko hoče, bo zibal tudi njega.

Pri teh besedah je prijela z eno ročico za rilčev konec in ga približala Stanku, z drugo pa je nekajkrat zamahnila na desno in na levo in obenem prigovarjala slonu:

»Slonček, poziblji še Stanka.«

Modra žival je iz njenih kretenj zopet spoznala, kaj hoče, prijela Stanka čez pas pri hlačah in ga v trenutku dvignila kvišku. Nasprotje med dečkovim razsrjenim obrazom in tem guganjem nad zemljo je bilo tako čudno, da se je mala Mzimu smejala do solz, ploskala z rokama in vpila kot poprej:

»Še, še!«

Ker pa ni mogoče ohraniti primerne resnosti in dajati stroge nauke, če človek visi na koncu slonovega rilca in nehote izvršuje smešne kretnje, se je tudi deček začel slednjič smejati. Čez nekaj časa je opazil, da se giblje rilec vedno počasneje in da ga hoče slon postaviti na zemljo. Tedaj si je hipoma izmislil nov načrt: Ko se je zopet prigugal blizu velikanskega ušesa, se je z obema rokama oprijel ušes in splezal po njih slonu na glavo in mu sedel na vrat.

»Aha!« je zaklical od zgoraj Nelki, »naj ve, da me mora ubogati.«

In pričel ga je z dlanjo tleskati po glavi, kakor bi bil njegov gospod in vladar.

»Dobro!« je zaklicala spodaj Nelka, »toda kako boš zlezl doli?«

»To ni nič težkega,« je odvrnil Stanko.

Povesil je nogi preko slonovega čela, objel z njima rilec in se spustil po njem kakor po drevesu na zemljo.

»Vidiš, kako sem zlezl.«

Nato sta oba izpulila še zadnje trnje iz slonovih nog, ki je vzdržal operacijo z izredno potrpežljivostjo.

Medtem so padle prve kaplje dežja in Stanko je hotel spremiti Nelko takoj v Krakov, — tu pa je nastopila nepričakovana težava. Slon se na noben način ni hotel ločiti od nje, in ko se je hotela oddaljiti, jo je

obračal z rilcem in potegnil k sebi. Položaj je postajal neprijeten in vesela zabava bi se utegnila zaradi trdovratne živali nesrečno končati. Deček ni vedel, kaj bi počel, ker je dež padal vedno gosteje in je grozil naliv. Ko sta se umaknila proti izhodu, je šel tudi slon za njima.

Nazadnje se je Stanko postavil med njega in Nelko, uprl v njegove oči svoj oster pogled, obenem pa rekel Nelki s tihim glasom:

»Ne beži, ampak umikaj se polagoma k ozkemu prehodu.«

»Kaj pa ti, Stanko?« je vprašala deklica.

»Umakni se,« je ponovil s poudarkom, »sicer bom moral ustreliti slona.«

Pod vplivom te grožnje je deklica poslušala povelje in to tem bolj, ker je imela že neomejeno zaupanje v slona in je bila prepričana, da v nobenem primeru ne stori Stanku nič hudega.

Deček je stal štiri korake od velikana in ni obrnil od njega oči.

Tako je preteklo nekaj minut. Nastal je naravnost grozen položaj. Slonova ušesa so se nekajkrat zamajala, mali očesci sta se nekako čudno zableščali in rilec se je naglo dvignil v zrak.

Stanko je začutil, da bleedi.

»Smrt!« je pomislil.

Velikan pa se je nepričakovano obrnil k robu jarka, kjer je po navadi videl Nelko, in začel tako žalostno trobiti kot nikdar poprej.

Stanko pa je šel mirno k prehodu in našel za skalo Nelko, ki se ni hotela brez njega vrniti k drevesu.

Deček bi jo bil najrajši oštel in povedal: »Glej, kaj si naredila! Malo je manjkalo, da nisem radi tebe poginil.« Toda ni bilo časa za očitiranje, ker se je medtem dež izpremenil v naliv in se je bilo treba kar najhitreje vrniti. Nelka je bila do kože premočena, dasi jo je Stanko zavil v svojo suknjo.

V votlini je takoj ukazal zamorki, naj jo preobleče, — sam pa je v moški sobi odvezal najprej Sabo, ki ga je bil privezal, da ne bi stekel za njim in mu

plašil divjačine, potem pa je začel še enkrat pregledovati vse obleke in zavoje, upajoč, da najde morda kje še kakšen pozabljen prašek kinina.

Toda našel ni nič. Le na dnu škatlice, ki mu jo je dal misijonar v Hartumu, je našel v razpoki nekaj belega prahu, toda bilo ga je tako malo, da bi pobelil z njim jedva konec prsta. Vendar je sklenil, da nalije v škatlico vode in jo da izpiti Nelki.

Ko je naliv prenehal in je spet solnce prisijalo, je šel iz drevesa, da bi si ogledal ribe, ki jih je prinesel Kali. Zamorec jih je veliko naložil na trnek, ki je bil narejen iz tanke žice. Večinoma so bile majhne, toda nekatere med njimi so bile tudi do tri čevlje dolge. Bile so srebrno pikaste in prečudno lahke. Mea, ki je bila doma ob bregovih Modrega Nila, je poznala ribe in je rekla, da so užitne in da skačejo zvečer visoko nad vodo. Ko so jih razrezali, so ugotovili, da so zaradi tega tako lahke, ker imajo v sebi velike z zrakom napolnjene mehurje. Stanko je vzela tak mehur, ki je bil tolikšen kot veliko jabolko, in ga je nesel pokazat Nelki.

»Glej,« je rekel, »to je v ribah. Iz takih mehurjev je mogoče narediti šipo v našem oknu.«

In pokazal je na gornjo odprtino drevesa.

Po kratkem razmišljanju je pristavil:

»In še nekaj!«

»Kaj takega?« je vprašala Nelka radovedno.

»Tudi leteče zmaje naredim.«

»Takšne, kakršne si izpuščaj v Port-Saidu? O, dobro! naredi!«

»Naredim jih. Iz obrezanih tankih bambusov zbijem okvirčke, te kože pa porabim namesto papirja. To bo celo bolje kot papir, ta zmaj bo lažji in dež ga ne premoči. Tudi pojde silno visoko in ob močnem vetru zleti bog ve kam...«

Tu se je udaril po čelu:

»Imam še neko misel.«

»Kakšno?«

»Boš videla. Ko jo še bolj pretehtam, ti jo povem. Slon tako tuli, da ni mogoče govoriti...«

Slon je v resnici tako trobil po Nelki, morebiti pa tudi po obeh, da se je soteska in vse drevje okrog nje treslo.

»Moram se mu pokazati,« je rekla Nelka, »da se pomiri.«

In šla je k soteski. Stanko pa je v svoje misli zatopljen govoril polglasno:

»Nelly Rawlison in Stanislav Tarkowski iz Port-Saida sta zbežala dervišem iz Fašode in sta zdaj...«

Tu je obtičal in vprašal:

»Kako povedati, kje?«

»Kaj, Stanko?«

»Nič, nič! Že vem: »zdaj sta mesec pota na vzhodu od Belega Nila — in prosita za pomoč...« Kadar bo vlekkel veter proti severu ali vzhodu, izpustim take zmaje, dvajset, petdeset, sto, ti pa, Nelka, mi jih boš pomagala izdelovati.«

»Letalne zmaje?«

»Da. In povem ti tudi, da nama utegnejo izkazati večjo uslugo kakor deset slonov.«

Medtem sta došla na breg soteske. Velikan je začel takoj prestopati z noge na nogo, kimati, mahati z ušesi, grgrati, in če se je Nelka poskusila za trenutek oddaljiti, je pričel spet žalostno tuliti. Nazadnje je deklica pričela tolmačiti »dragemu slonu«, da ne more vedno pri njem sedeti, da mora spati, jesti, delati in gospodinjiti v Krakovu. Slon pa se je pomiril šele tedaj, ko mu je zmetala krmo, ki jo je Kali nanosil, proti večeru pa je pričel spet trobiti.

Otroka sta ga tisti večer krstila: »The King«,* ker je Nelka zatrjevala, da je bil, preden je padel v sotesko, brez dvoma kralj vseh slonov v Afriki.

XXVII.

Naslednje dni je Nelka ves prosti čas preživela pri Kingu, če le ni deževalo. Ta ji ni več branil odhajati, ker je spoznal, da se deklica vedno vrača k njemu po

* Kralj.

večkrat na dan. Kali, ki se je sicer bal slona, je opazoval vse to z velikim začudenjem. Nazadnje je prišel do sklepa, da je mogočna »dobra Mzimu« očarala velikana, in ga je pričel tudi on obiskovati. King je bil prijazen tudi ž njim in z Meo, toda samo Nelka je smela ž njim počenjati, kar se ji je zljubilo, tako da se je čez teden drznila pripeljati k njemu celo Sabo. Stanku je bilo to v veliko olajšavo, ker je mogel z mirnim srcem puščati Nelko pod varstvom, ali kakor se je izrazil: pod zaščito slonovega rilca. Brez vsake skrbi je hodil na lov, včasih pa je vzel s sabo tudi Kalija. Zdaj je bil tudi uverjen, da bi jih razumna žival več ne zapustila, in začel je premišljevat, kako bi jo osvobodil iz ječe.

Prav za prav je že davno iznašel način, toda zahteval je od njega toliko žrtev, da se je vedno boril z mislijo, ali bi uporabil to sredstvo, zato je odlašal dan za dnem izvršitev sklepa. Ker ni imel s kom o tem govoriti, je slednjič sklenil, da pove Nelki svoj načrt, dasi jo je imel še za otroka.

»Skalo bi bilo mogoče raznesti s smodnikom,« je rekel, »toda za to bo treba porabiti mnogo nabojev, to je, vzeti iz njih krogle, iztresti smodnik in narediti iz njega velik naboj. Ta naboj vtaknem v najglobokejšo razpoko sredi skale, nato zabijem odprtino in zažgem smodnik. Tako se mora skala razleteti na nekaj kosov in King pride ven.«

»Kaj pa, ali se ne bo prestrašil močnega poka?«

»Naj se prestraši!« je odvrnil Stanko živahno, »to me nič ne briga. S tabo ni mogoče resno govoriti.«

Vendar je govoril dalje ali prav za prav glasno mislil:

»Ako pa porabim premalo nabojev, se skala ne razsuje in jih zastonj žrtvujem; ako jih veliko vzamem, nam jih malo ostane. Ako nam jih pa zmanjka pred koncem poti, nam grozi smrt. Kako bom hodil na lov, kako te branil pred morebitnimi napadi? Saj vendar veš, da bi bili že davno umrli, bodisi od Gebhrove roke ali pa za lakoto, če bi ne bilo te puške in teh nabojev. Velika sreča je, da imamo konje, kajti sami bi ne mogli nositi naših stvari niti nabojev.«

Nelka je dvignila prst in izpregovorila z veliko samozavestjo:

»To povem Kingu in King bo vse nesel.«

»Kako bo nesel naboje, če nam jih malo ostane?«

»Zato nas bo pa branil...«

»Pa vendar ne bo streljal s svojim rilcem divjačine kakor jaz iz puške.«

»Bomo pa jedli fige in velike buče, ki rastejo na drevju, Kali pa bo lovil ribe.«

»Dokler ostanemo pri reki. Deževni čas moramo počakati do konca, ker bi neprestano deževje gotovo povzročilo mrzlico. Pomni pa, da pojdemo potem na daljno pot in utegnemo priti zopet v puščavo.«

»V tako, kot je Sahara?« je vprašala Nelka s strahom.

»Ne, toda v tako, kjer ni rek in drevja in kjer rasto samo nizke akacije in mimoze. Tam moremo živeti samo od tega, kar jaz nastrelim. King najde tam travo, jaz pa antilope, toda ako ne bom imel s čim streljati, jih tudi King ne ujame.«

Stanka je res pričelo skrbeti, kajti sedaj, ko se je slon že tako udomačil in tako dobro z njimi sprijaznil, ga ni bilo mogoče pustiti in obsoditi na smrt za lakoto; če ga pa hoče osvoboditi, mora žrtvovati večji del streliva in izpostaviti sebe neizogibni pogubi.

Zato je Stanko dan za dnevom odlagal izvršitev tega načrta in vsak večer je ponavljal v svoji duši:

»Jutri najdem morda kak drug načrt.«

Medtem pa so prišle še druge skrbi. Najprej so Kalija v dolini ob reki strašno opikale čebele, h katerim ga je pripeljal v Afriki znani, srednje velik, sivozelen ptič, imenovan čebelovod. Črni deček jih iz lenobe ni dovolj pokadil. Vrnil se je sicer z medom, toda tako opikan in otečen, da je uro pozneje izgubil zavest. »Dobri Mzimu« je do večera s pomočjo Mee pulila žela iz njegove kože, potem pa ga je obkladala z zemljo, ki jo je Stanko polival z vodo. Vkljub temu so proti jutru mislili, da nesrečni zamorec umira. Na srčo sta skrbna postrežba in njegova silna narava premagala nevarnost; ozdravel pa je šele čez deset dni.

Druga nesreča je zadela konja. Stanko, ki ju je moral ob času Kalijeve boleznì vezati in napajati, je zapazil, da strašno hujšata. Tega si ni bilo mogoče razložiti s pomanjkanjem hrane, kajti vsled dežja je trava visoko zrastle in izborne paše je bilo vse polno. Konja sta pa vedno bolj slabela. Čez nekaj dni je dlaka na njih porumenela, oči so jima omedlele, iz nozdrvi jima je tekla gosta sluz. Slednjič nista hotela več jesti, pila sta pa neprenehoma, kakor bi imela vročico. Ko je Kali ozdravel, sta bila konja podobna okostnjakom. On je samo pogledal nanje in takoj spoznal, kaj se je zgodilo.

»Tse-tse!« je rekel, obrnivši se k Stanku. »Morajo umreti.«

Tudi Stanko je to vedel, kajti še v Port-Saidu je velikokrat slišal o afrikanski muhi tse-tse, ki je tako strašna šiba nekaterih krajev, da tam, kjer živi, nimajo zamorci nobene živali, tam pa, kjer se je razmnožila vsled ugodnih trenutnih pogojev, živina nepričakovano mrje. Konj, vol ali osel, katerega je pičila tse-tse, peša in pogine v teku nekaj dni, včasih pa nekaj tednov. Ondotne živali dobro poznajo nevarnost, ki jim od nje grozi, in dogaja se, da prevzame celo čredo volov, ki zaslišijo pri napajališču njeno brenčanje, brezumen strah, da se razbeže na vse strani.

Stankova konja so pičile te muhe. Konja in osla je sedaj Kali mazal vsak dan z neko močno dišečo rastlino, ki je dišala približno kakor čebula in ki je rastla v džunglah. Trdil je, da ta duh preganja tse-tse- toda vkljub temu sredstvu so konji vedno bolj hujšali. Stanko je s strahom pomisli, kaj bo, če živali poginejo. Kako bodo prenašali reči, Nelko, plahte, šotor in posode. Bilo je pa tega toliko, da bi edino King mogel vse nesti. Če pa je hotel osvoboditi Kinga, je moral žrtvovati najmanj dve tretjini nabojev.

Vedno večje skrbi so se zbirale nad Stankovo glavo kakor oblaki, ki so brez prenehanja napajali z dežjem džunglo.

Slednjič pa je prišel najhujši udarec, v primeri s katerim so bili vsi drugi brezpomembni: mrzlica.

XXVIII.

Nekega dne pri večerji je Nelka dvignila k ustom košček posušenega mesa, potem pa ga naglo s studom odmaknila in rekla:

»Danes ne morem jesti.«

Stanko, ki je zvedel od Kalija, kje so čebele, in jih je sedaj vsak dan podkadil, da bi jim jemal med, je bil uverjen, da se je deklica preveč najedla medu in ga zato ni skrbelo, ker ni imela teka. Deklica je vstala in pričela naglo hoditi okrog ognja v vedno širših krogih.

»Toda ne oddalji se preveč,« ji je zaklical deček, »da te kaj ne pograbi.«

V resnici pa se ni bal zanjo, kajti divje zveri so zavohale slona in slišale njegovo tuljenje. Zato so se držale v primerni oddaljenosti. Ljudje in konji so bili varni pred njimi, kajti tudi najstrašnejši roparji v džungli, kakor lev, panter in leopard, nimajo radi opravka s slonom in se ne bližajo radi njegovim oklom in njegovemu rilcu.

Ko pa deklica le ni prenehala krožiti, je Stanko stopil k njej in jo vprašal:

»Hej, mala vešča, čemu letaš tako okrog ognja?«

Njegovo vprašanje je bilo še veselo, toda sam je bil že vznemirjen, njegov nemir pa je še narastel, ko je Nelka odgovorila:

»Ne vem. Ne morem mirno sedeti.«

»Kaj ti pa je?«

»Tako mi je čudno in neprijetno...«

Nato je spustila svojo glavico na njegove prsi, in kakor bi se zavedela svoje krivde, je zaklicala s ponižnim, s solzami prepojenim glasom:

»Stanko, menda sem bolna.«

»Nelka!«

Nato je položil svojo dlan na njeno čelo, ki je bilo suho in ledeno. Vzel jo je torej v naročje in jo nesel k ognju.

»Ali te mrazi?« je vprašal med potjo.

Njeni zobje so šklepetali, po vsem telesu jo je neprenehoma izpreletal mraz. Stanko ni več dvomil, da ima mrzlico.

Velel je takoj Mei, naj jo pelje v drevo, jo sleče in spravi na ležišče, potem jo je pokril, s čimer je mogel, kajti videl je, da so mrzlične bolnike v Hartumu in Fašodi pokrivali z ovčjimi kožami, da bi se spotili. Sklenil je prenočiti pri Nelki in ji dajati vode z medom. Od začetka ni hotela piti. Pri luči svetiljke, viseče v drevesni votlini, je Stanko ugotovil, da se ji blešče zenice. Čez nekaj časa je začela tožiti, da ji je vroče, obenem pa se je tresla pod odejo in pod pledom. Roke in čelo je imela neprenehoma hladne, toda ako bi Stanko vsaj nekoliko poznal mrzlične znake, bi bil iz njenih silno nemirnih kretenj spoznal, da mora imeti strašno vročico. S strahom je tudi ugotovil, da ko je vstopila Mea z gorko vodo, jo je deklica pogledala z nekakim začudenjem in celo s strahom, in kakor da je ne pozna. Z njim je pa govorila docela zavestno. Rekla je, da ne more ležati, ter ga je prosila, da bi ji dovolil vstati in letati okrog, potem ga je zopet vprašala, če ni hud nanjo, ker je bolna. Ko ji je zagotovil da ne, je s trepalnicami potlačila solze, ki so ji silile v oči, zagotavljajoč, da bo jutri popolnoma zdrava.

Tisti večer ali prav za prav tisto noč je bil slon tako nenavadno nemiren in je neprenehoma rjovel, da je tudi Saba pričel lajati. Stanko je videl, kako to bolnico vznemirja, zato je šel iz drevesa, da bi ju pomiril. S Sabo je bilo laže, toda slonu je bilo težje zapovedati molčanje. Nabral je nekaj melon, da bi mu vsaj za nekaj časa zamašil rilec. Vračajoč se, je zagledal pri svitu ognja Kalija, ki je s kosom prekajenega mesa na rami šel v smeri k reki.

»Kaj delaš in kam greš?« je vprašal zamorca.

Črni deček je postal, in ko se mu je Stanko približal, je odvrnil s skrivnostnim obrazom:

»Kali iti pod drugo drevo, položiti meso hudemu Mzimu.«

»Zakaj?«

»Zato, da bi hudi Mzimu ne ubiti dobrega Mzimu.«

Stanko je hotel nekaj odgovoriti, toda bolelost mu je legla na prsi, stisnil je torej samo zobe in molče odšel.

Ko se je vrnil k drevesu, je Nelka mižala; roke so ji ležale na odeji, tresle so se ji sicer močno, toda videti je bilo, da se je loteva spanec. Stanko je sedel k njej in iz strahu, da je ne bi zbudil, je sedel nekaj časa popolnoma nepremično. Mea, ki je sedela na drugi strani, si je neprenehoma popravljala koščke slonove kosti, ki so ji strčali v ušesih, da bi se na ta način ubranila spanca. Nastala je tišina, samo spodaj od reke, iz smeri njenega razliva, je prihajalo regljanje žab in otožno kvakanje krastač.

Nelka se je nenadoma dvignila na postelji:

»Stanko!«

»Tu sem, Nelka!«

Ona pa se je tresla kot pero v vetru ter pričela iskati njegove roke in naglo ponavljala:

»Bojim se, bojim se! Daj mi roko!«

»Ne boj se, saj sem pri tebi.«

In prijel jo je za dlan, ki je bila sedaj že kakor razpaljena od ognja; ne vedoč, kaj mu je narediti, je pričel poljubljati revno, shujšano ročico.

»Ne boj se, Nelka, ne boj se!«

Potem ji je dal piti vode z medom, ki se je medtem že ohladila. Nelka je željno pila in je prišla z roko za posodo, ki jo je hotel odtrgati od njenih ust. Hladni napoj jo je pomirjeval.

Nastalo je molčanje. Po preteku pol ure je pa Nelka spet sedla na posteljo, a v njenih široko odprtih očeh se je zrcalil neizmeren strah.

»Stanko!«

»Kaj ti je, draga?«

»Zakaj,« je vprašala s pretrganim glasom, »hodita Gebhr in Hamis okrog drevesa in pogledujeta semkaj?«

Stanku se je zdelo v tem trenutku, da mu tisoči mravelj gomaze po životu.

»Kaj praviš?« je rekel. »Tu ni nikogar! Samo Kali hodi okrog drevesa.«

Strmeč v temno odprtino, je zaklicala, šklepetajoč z zobmi:

»In Beduina tudi! Zakaj si ju ubil?«

Stanko se je pripognil k njej in jo pritisnil k sebi:

»Saj veš zakaj! Ne glej tja! Ne misli na to, to je bilo že zdavnaj...«

»Danes! danes!«

»Ne, Nelka! že zdavnaj!«

Dasi se je to zgodilo že zdavnaj, vendar se je zdaj vračalo kot val, ki se odbija od brega in se mu zopet bliža, in polnilo s strahom misli bolnega otroka.

Vse pomirjevalne besede so bile zaman. Nelkine oči so se vedno bolj širile. Srce ji je tako silno bilo, da se je zdelo, vsak trenutek ji mora počiti. Nato se je začela premetavati kot iz vode potegnjena riba. To je trajalo do jutra. Šele proti jutru so se ji sile popolnoma izčrpale in glavica ji je padla na posteljo.

»Slabo mi je! slabo!« je ponavljala. »Stanko, letim nekam navzdol.«

Nato je zaprla oči.

Stanko se je v prvem trenutku hudo prestrašil, ker je misli, da je umrla. Toda to je bil samo konec prvega napada te strašne afriške mrzlice, ki jo imenujejo morilko. Le močni in zdravi ljudje morejo prenesti dva napada; tretjega ni vzdržal doslej še nihče. Popotniki so o tem velikokrat pripovedovali v Port-Saidu v hiši gospoda Rawlisona, še večkrat pa katoliški misijonarji, ki so se vračali v Evropo in ki jih je gospod Tarkowski gostoljubno sprejemal. Drugi napad je prišel čez nekaj dni ali tudi čez par tednov, tretji pa, če ni prišel v teku dveh tednov, ni bil smrten, ker so ga šteli spet za prvega v drugi obnovitvi bolezni. Stanko je vedel, da so edino zdravilo, ki utegne ustaviti ali oddaljiti napade, praški kinina, toda ni ga imel niti trohice več.

Ko je ugotovil, da Nelka še diha, se je vendar nekoliko pomiril — in je pričel zanjo moliti. Medtem je pa solnce vzšlo izza skal soteske in naredil se je dan. Slon je že začel prositi za zajutrek, od rečnega razliva pa so se odzvali kriki vodnih ptičev. Da bi jih ubil nekaj za juho Nelki, je deček vzel puško s svinčenkami in šel ob reki h gruči visokega grmovja, kamor so ptiči navadno ponoči sedali. Toda bil je zaspan in njegove misli so

bile pri bolni deklici, da so jate ptičev letele mimo njega k vodi, pa jih še opazil ni. To pa radi tega, ker je neprenehoma molil. Mislil je na Gebhra, Hamisa in Beduina, dvigal oči k nebu, a solze so mu stiskale grlo, ko je govoril: »Storil sem to za Nelko, gospod Bog, za Nelko! — ker je nisem mogel drugače osvoboditi, toda če je to greh, kaznuj mene, ona naj pa ozdravi!...« Med potjo je srečal Kalija, ki je šel gledat, če je hudi Mzimu snedel meso, ki mu ga je daroval včeraj. Mladi zamorec, ki je ljubil malo bibi, je tudi molil zanjo, toda molil je na popolnoma drugačen način. Obetal je namreč hudemu Mzimu, da ako bibi ozdravi, mu bo vsak dan prinašal kos mesa, ako pa umrje, tedaj ga odere, dasi se ga boji in ve, da mora potem poginiti. Toda hudi Mzimu ga bo pomnil na večne čase. Vendar pa se je razveselil, ko ni našel mesa, ki ga je bil prinesel včeraj. Morda ga je vzel kak šakal, toda Mzimu se je utegnil preobleči v šakalovo kožo.

Kali je sporočil ta srečni dogodek Stanku, ki ga je pogledal, kakor bi ga niti ne razumel, in šel dalje. Ko je prešel gručo grmovja, kjer ni našel ptičev, se je približal reki. Bregovi so bili porasli z visokim drevjem, na katerem so visele kot dolge nogavice gnezda remizov, krasnih rumenih ptičkov s črnimi krili, in gnezda os, ki so bila podobna velikim rožam, po barvi pa sivim pivnikom. Na nekem kraju se je reka razlila na več sto korakov široko strugo, ki je bila deloma porasla s papirusom. Na tem kraju je vedno mrgolelo vodnih ptičev. Bile so tam štorklje prav take, kot so naše evropske, in take z velikim, debelim kljunom, ki se je končal v kavelj. Razen teh si videl kakor žamet črne ptiče s krvavo rdečimi nogami, dalje flaminge, ibise, bele lopatarice z rožnatimi krili, katerih kljuni so podobni žlicam, žerjave s kronami na glavah in velike množine utev, pisanih in sivih kot miši, ki so tekale hitro sem ter tja kot majhni gozdni duhovi na dolgih in kakor bilke tankih nožicah.

Stanko je ubil dvoje velikih rac lepe cimetne barve. Hodeč po mrtvih belih metuljih, ki jih je na tisoče ležalo na bregu, je pazljivo pogledal okrog, če ni

na plitvih mestih kakšnih krokodilov, nato pa je šel čez vodo in pobral svoj plen. Strel je seveda razpršil ptiče; ostala sta samo dva marabuta, stoječa kakšnih sto korakov dalje in zamišljeno strmeča v vodo. Bila sta podobna dvema starcema s plešastima povešenima glavama. Ta dva se nista ganila. Deček je nekaj trenutkov gledal ostudni mesni vreči, ki sta jima viseli po prsih, ko so pa ose začele vedno bliže krožiti okrog njega, se je vrnil domov.

Nelka je še spala, zato je oddal Mei raci, se raztegnil po odeji in takoj zaspal kot kamen. Prebudil se je šele popoldne, še pred Nelko. Deklica se je čutila nekoliko bolje, ko jo je pa gosta in močna juha še bolj okrepila, je vstala in šla iz drevesa gledat Kinga in solnce.

Toda šele sedaj, pri solnčni svetlobi, je bilo mogoče videti, kako silno jo je potrla mrzlica v eni sami noči. Obraz ji je bil rumen in skoraj prosojen, usta počrnela, pod očmi pa je imela črne kolobarje. Vsa je bila videti postarana. Celo zenici sta bili bledejši kakor navadno. Vkljub temu, da je Stanka prepričevala, kako je že močna, in dasi je izpila precejšno merico juhe, ko se je zbudila, se je vendar komaj zvlekla do soteske. Stanko je strahoma pričakoval drugega napada, vedoč, da nima niti zdravil niti kakšnih drugih sredstev, s katerimi bi mogel pomagati.

Medtem pa je dež po večkrat na dan obilil zemljo in množil zračno vlago.

XXIX.

Začeli so se težki in skrbi polni dnevi. Drugi napad je prišel šele čez teden — in ni bil tako silen kot prvi, toda Nelka se je čutila po njem še slabejša. Shujšala je in oslabela v taki meri, da je bila samo še senca prejšnje deklice. Plamenček njenega življenja je tlel tako slabo, da je bilo treba samo pihniti, pa bi ugasnil. Stanko je spoznal, da smrti ni treba čakati tretjega napada, da bi jo vzela, in tako jo je pričakoval vsak dan in vsako uro.

Sam je tudi shujšal in počrnel, kajti nesreča je presegala njegove sile in razum. Ko je torej gledal njen voščeni obrazek, je govoril sam sebi: »Zato sem jo torej čuval kot oko v glavi, da bi jo sedaj pokopali tukaj v džungli?« — in ni mogel doumeti, zakaj bi moralo tako biti. Včasih si je pa spet očital, da ji ni dovolj stregel, da ni bil dovolj dober z njo, in tedaj mu je taka žalost segla v srce, da si je hotel odgrizniti prste. Bilo je v resnici preveč nesreče.

Nelka pa je sedaj skoraj neprenehoma spala in morda jo je to držalo še pri življenju. Stanko jo je zbudil večkrat na dan, da bi kaj zaužila. Kadar ni deževalo, ga je prosila, naj jo nese na zrak, kajti noge je niso več držale. Včasih pa se je tudi zgodilo, da je zaspala v njegovem naročju. Vedela je, da je zelo bolna in da utegne vsak dan umreti. Kadar je bila bolj pri moči, je govorila o tem s Stankom, toda vedno se je pri tem jokala, ker se je bala smrti.

»Nikoli se ne vrnem k papanu,« je rekla nekega dne, »ti pa povej papanu, da mi je bilo jako hudo — in prosi ga, da pride sem k meni...«

»Vrneš se,« je odvrnil Stanko.

In ni mogel več odgovoriti, ker ga je dušil jok.

Nelka pa je govorila dalje z zaspanim, komaj razumljivim glasom:

»Papa pride in tudi ti prideš nekoč... kaj ne?«

Pri teh mislih ji je nasmeh razjasnil shujšani obrazek, čez trenutek pa je spet izpregovorila še tiše:

»Tako mi je hudo...«

To rekši, je oprla svojo glavico ob njegove rame in pričela plakati, on pa je premagal svojo boleost, jo pri-tisnil na prsi in odvrnil živahno:

»Nelka, jaz se brez tebe ne vrnem in... in nikakor ne vem, kaj bi brez tebe počel na svetu.«

Nastalo je molčanje, med katerim je Nelka spet zaspala. Stanko jo je nesel k drevesu, toda komaj je stopil v votlino, je pritekkel Kali s skalne višine in, mahajoč rokama, začel klicati z razburjenim in prestrašenim obrazom:

»Veliki gospod, veliki gospod!«

»Kaj hočeš?« je vprašal Stanko.

Zamorec pa je iztegnil roko, pokazal proti jugu in rekel:

»Dim!«

Stanko je prislonil dlan k očem in napeto pogledal v pokazano smer ter res zagledal v rdečkastem blesku že nizko stoječega solnca steber dima, ki se je dvigal v daljavi med džunglo in med vrhovi dveh daljših, precej visokih pogorij.

Kali se je tresel po vsem životu, kajti dobro je še pomnil strašno sužnost pri derviših, in bil je prepričan, da je to njihov tabor. Tudi Stanko je domneval, da to ne more biti nihče drug kot Šmain, in v prvem trenutku se je tudi hudo prestrašil. Še tega je manjkalo! Poleg smrtne Nelkine bolezni — derviši! In spet sužnost in spet vrnitev v Fašodo ali v Hartum v Mahdijevo pest ali pod Abdullahijevo palico. Ako jih ujamejo, umre Nelka prvi dan, on pa ostane suženj vse življenje. Ako bi pa tudi kdaj zbežal, čemu mu bo življenje in čemu svoboda brez Nelke? Kako bi pogledal v oči očetu ali gospodu Rawlisonu, ako bi jo derviši vrgli po smrti hijenam, on bi pa niti ne mogel povedati, kje je njen grob.

Take misli so mu švigale po glavi kot bliski. Hipoma je začutil nepremagljivo željo, da bi videl Nelko, in napotil se je k drevesu. Med potjo je zapovedal Kaliju, naj pogasi ogenj in naj nikar ne kuri ponoči, potem pa je šel v duplino.

Nelka ni spala in se je počutila bolje. To je tudi takoj povedala Stanku. Saba je ležal pri njej in jo ogreval s svojim velikim telesom, ona pa ga je lahko gladila po glavi in se mu nasmehnila, kadar je hlastnil z gobcem po drobnih praških trhljadi, ki so se zibali v svetlem pramenu zadnjih žarkov zahajajočega solnca. Bila je očitno boljše volje, kajti črez trenutek se je obrnila s precej veselim obrazom k Stanku:

»Morda pa ne umrjem?«

»Gotovo ne umrješ,« je odvrnil Stanko. »Ako se po drugem napadu počutiš močnejša, tretji ne pride več.«

Ona je pa začela mrščiti obrvi, kakor bi nekaj premišljevala, ter je rekla:

»Če bi imela oni grenki prašek, ki mi je tako dobro del po tisti noči z levi, — veš? — bi mi niti na misel ne prišlo, da bi umrla, niti toliko!«

In pokazala je na prstu, kako malo bi tedaj mislila na smrt.

»Ah!« je odvrnil Stanko, »ne vem, kaj bi dal za prašek kinina.«

Premišljeval je, kako lepo bi bilo, če bi jo mogel pogostiti kar z dvema praškoma hkratu. Nato bi jo zavil v pled, jo posadil predse na konja in odrinil v nasprotno smer taborišča dervišev.

Medtem je solnce zašlo in džungla se je trenutno potopila v temo.

Deklica je govorila še kake pol ure, Stanko pa je premišljeval dalje o derviših in o kininu. Izmučena, toda izredno iznajdljiva glava mu je začela delovati in graditi drzne načrte. Najprej je začel premišljevati, če prihaja ta dim na južni strani v resnici iz Smainovega tabora. Mogoče, da so to derviši, mogli bi pa tudi biti Arabci z bregov Oceana, ki so prirejali velike pohode v globino celine po slonovo kost in po sužnje. Ti niso imeli nič skupnega z derviši, ki so jim kvarili trgovino. Mogoče tudi, da je to tabor Abesincev, ali pa kakšna gorska zamorska vasica, kamor še niso prišli lovci na ljudi. Ali bi ne kazalo, da se o tem prepriča?

Arabci iz Zanzibara, iz okolice Bagamoio, iz Vitu in iz Bombazi in sploh s pobrežja Oceana so bili ljudje, ki so se neprenehoma srečevali z Evropci, torej kdo ve, če bi ju za veliko nagrado ne hoteli peljati k najbližji morski luki. Stanko je dobro vedel, da more obljubiti nagrado in da bodo verjeli njegovi obljubi. Prišla mu je še tudi druga misel, ki ga je silno pretresla. Vedel je, da v Hartumu, zlasti pa v Nubiji tudi derviši trpe skoraj istotako kot Evropci na mrzlici. Tudi se zdravijo s kininom, ki ga jemljejo Evropcem, ali pa ga, če ga dobe pri poturčenih Grkih in Koptih, odtehtajo z zlatom. Zato je bilo pričakovati, da imajo tudi Arabci z Oceana pri sebi to zdravilo.

»Pojdem,« je rekel Stanko, »pojdem za Nelko.«

Ko je temeljito preudaril ves položaj, je prišel slednjič do zaključka, da bi moral iti tudi, če bi bil to Smainov oddelek. Spomnil se je, da Smain najbrže nič ne ve, da so ju ugrabili iz Fayuma, ker je zveza med Egiptom in Sudanom popolnoma pretrgana. Fatma se ni mogla z njim sporazumeti, torej je bilo to ugrabljenje samo njen osebni načrt, ki ga je izvršila s pomočjo Hamisa, Hadigijevega sina, ter Idrisa, Gebhra in obeh Beduincev. Ti ljudje niso bili Smainu nič že iz preprostega vzroka, ker je med njimi poznal edino Hamisa, o onih drugih pa ni nikoli nič slišal v življenju. Njega so zanimali samo lastni otroci in Fatma. Morda je že zahrepenel po njih in bi se rad vrnil k njim, zlasti ako se je že naveličal Mahdijeve službe. Pri Mahdiju očitno ni naredil dobre kupčije. Namesto da bi bil poveljnik velikim vojskam ali načelnik obširne dežele, mora loviti sužnje bogve kje za Fašodo. — »Porečem mu tako-le«: — je pomislil Stanko — »Ako naju spraviš v kakšno luko nad Indijskim oceanom in se vrneš z nama v Egipt, ti vlada odpusti vse prestopke, se spet združiš s Fatmo in otroki, poleg tega te bo gospod Rawlison naredil bogatina; ako pa ne, ne boš nikdar več v življenju videl Fatme in otrok.

In bil je uverjen, da se bo Smain dobro premislil, preden bo odklonil tako ponudbo.

Seveda ni bilo to brez nevarnosti, utegnilo bi biti celo pogubno, morda pa tudi rešilna deska iz te afriške povodnji. Stanko se je končno začel čuditi, zakaj se je spočetka tako prestrašil pri misli, da bi se utegnil srečati s Smainom, in ker je šlo za naglo pomoč Nelki, je sklenil odriniti še to noč.

Toda bilo je lažje skleniti, kakor pa izvršiti. Nekaj drugega je sedeti ponoči v džungli pri lepem ognju za trnjevo zeribo, kakor pa hoditi v temi v visoki travi, koder hodijo ob tem času na lov lev, panter in leopard, da ne govorimo o hijenah in šakalih. Toda deček se je spomnil besed mladega zamorca, ko je šel ponoči iskat Sabo in vrnivši se, povedal: »Kali se bati, toda

iti.« In ponovil je to sam sebi: »Tudi če se bojim, vendar pojdem.«

Počakal je samo, da je mesec izšel, kajti noč je bila izredno temna in šele, ko se je džungla posrebrila od mesečine, je poklical Kalija in rekel:

»Kali, vzemi Sabo v drevo, zapri vhod s trnjem in pazita z Meo na deklico kot na punčico očesa, jaz pojdem poizvedovat, kakšni ljudje so v onem taborišču.«

»Veliki gospod vzeti s seboj Kalija in puško, ki ubija hude zverine. Kali ne ostati!«

»Ostaneš!« je rekel Stanko odločno, »in jaz ti prepovedujem, da bi šel za mano.«

Potem je za trenutek obmolnil, nato pa izpregovoril z nekoliko trepetajočim glasom:

»Kali, ti si zvest in razumen, torej upam, da izpolniš, kar ti povem: ko bi se jaz ne vrnil, in bi deklica umrla, pusti jo v drevesu, okrog drevesa pa postavi visoko zeribo, v skorjo drevesa pa vreži takšenle velik znak.«

In vzel je dva bambusa, ter ju položil navzkriž.

Nato je govoril dalje:

»Ako pa bibi ne umrje in se jaz ne povrnem, tedaj pazi nanjo in služi ji zvesto, potem pa jo pelji k svojemu ljudstvu in povej bojevnikom Vahima, naj gredo z njo vedno proti vzhodu do velikega morja. Tam boste našli bele ljudi, ki vam bomo dali mnogo pušk, smodnika, nakitja, žice in toliko platna, kolikor ga boste mogli nesti. Si razumel?«

Mladi zamorec pa se je vrgel pred njim na kolena, objel njegove noge in žalostno ponavljal:

»O hvana kubva! vrniti, vrniti, vrniti!«

Stanka je ganila zvestoba zamorskega dečka, stopil je k njemu, mu položil roko na glavo in rekel:

»Pojdi v drevo, Kali in . . . Bog naj te blagoslovi!«

Ko je ostal sam, je še nekoliko pomislil, če bi ne bilo dobro vzeti s sabo osla. Bilo je varneje, kajti levi v Afriki, kakor tudi tigri v Indiji, se vedno vržejo na žival, ako srečajo človeka, jahajočega na konju ali oslu. Toda vprašal se je, kdo bi potem nosil Nelkin šotor in

kako bi ona sama potovala? Nato je takoj zavrnel misel, da bi vzel s sabo osla, ter se je peš spustil v džunglo.

Mesec je priplaval že visoko na nebo, zato je bilo svetlo. Vendar so se težave pričele takoj, ko je deček prišel v travo, ki je zrastle že tako visoko, da bi se človek na konju mogel v njej skriti. Celo podnevi nisi videl koraka pred seboj, kaj šele ponoči, ko je mesec razsvetljeval samo površino, spodaj pa je bilo vse pogreznjeno v globoko senco. Pri takih razmerah je lahko zgrešiti pot in popotnik se vrti v krogu, namesto da bi šel naprej. Stanko pa si je dajal poguma, zatrjujoč si prvič, da je taborišče, kamor se je napotil, oddaljeno od skale največ tri ali štiri angleške milje, drugič pa, da se je dim prikazal med vrhunci dveh precej visokih gričev. — Torej ni bilo lahko zgrešiti pota, da je le gledal vedno na ona dva griča. Toda trava, mimoze in akacije so mu zastirale razgled. Na srečo je zadel zdaj pa zdaj na kopo termitov, ki je bila včasih dvajset čevljev in čez visoka. Stanko je pod vsako kopo previdno nastavil puško, potem splezal na vrhunec, in ko je pogledal ona dva griča, ki sta se v črnih obrisih odražala na nebesnem ozadju, je zlezal spet doli in šel dalje.

Samo tega se je bal, da mu ne bi oblaki zagrnili meseca in neba, kajti tedaj bi bil kakor pod zemljo. Toda to ni bila edina nevarnost. Ponoči je v džungli strašno. V nočni tišini slišiš vsak odmev, vsak korak in vsak šum, katerega povzročča golazen, plazeča se med travo. Strah in groza vladata v njej. Stanko je moral paziti na vse, poslušati, čuti in gledati na vse strani, kakor bi imel glavo na vzmeteh, puško pa v vsaki sekundi pripravljeno za strel. Vsak trenutek se mu je zdelo, da se nekaj bliža, plazi k njemu, preži nanj potuhnjeno. Včasih je zašumela trava in razleglo se je naglo teptanje bežečih živali. Domneval je, da je preplašil antilope. Dasi postavijo straže, vendar spé jako budno, ker vedo, da preži ob tej uri v temi marsikateri žolti lovec nanje. Tu se dviga velika črna senca pod mrežasto akacijo. Morda je to skala, morda pa tudi nosorožec ali bivol, ki utegne vsak čas zavohati človeka, se vzdramiti iz spanja in se v hipu zagnati proti njemu.

Tam pod črnim grmom vidi dve bleščeči točki. Hej! puško k licu! To ni lev! Ne!... Prazen strah! To so svetlikajoče se žuželke, kajti svetilo se dviga kvišku in leti na travo kakor poševno padajoča zvezda.

Stanko je splezal na mravljišče včasih tudi zato, da bi si otrl s čela mrzli pot, se oddahnil in počakal, dokler se mu ne pomiri nemirno bijoče srce. To ga je tako utrujalo, da je komaj stal na nogah.

Toda šel je naprej, ker ga je gnala misel, da mora rešiti Nelko. Čez dve uri je prišel na svet, ki je bil na gosto posejan s kamenjem, trava je bila nižja, razgled je bil boljši. Obrisi gričev so bili videti prav tako daleč kot poprej; pač pa se je približal skalni rob, za katerim se je dvigal drugi še višji, oba sta pa očitvidno oklepala neko dolino ali sotesko, ki je bila podobna oni, kjer je bil zaprt King.

Nenadoma je zagledal kakšne tri sto ali štiri sto korakov na desno na skalni steni rdeč odsev plamena.

Tedaj je obstal. Srce mu je tako močno bilo, da je skoraj slišal njegovo bitje v nočni tišini. Koga zagleda tam doli? Arabce iz vzhodnih pobrežij? Smainove dervise ali divje zamorce, ki so zapustili rodne vasice in se skrivajo pred dervisi v nepristopnih gorskih kotlinah? Ali najde smrt, sužnost, ali rešitev za Nelko?

Treba se je bilo prepričati. Umakniti se ni več mogel in tudi ni hotel. Čez nekaj trenutkov je začel tiho lesti v smeri proti ognju, hodil je kolikor mogoče tiho in zadrževal sapo v prsih. Ko je prešel kakšnih sto korakov, je nepričakovano zaslišal od strani džungle konjski rezget in zopet obstal. Pri mesečni svetlobi je naštel pet konj. Za dervise je bilo to premalo, toda domneval je, da so drugi morda skriti v visoki travi. Čudil se je samo, da ni pri njih nobene straže in da te straže ne kurijo ognja na višini v strašilo divjim zverem. Toda hvalil je Boga, da je bilo tako, ker je mogel neopažen lesti dalje.

Blesk na skalah je postajal vedno izrazitejši, in preden je preteklo četrto ure, je stal Stanko na mestu, kjer je bila nasproti stoječa skala najbolj razsvetljena, kar je bilo dokaz, da mora pod njo goreti ogenj.

Plazeč se počasi naprej, je došel na rob skale in pogledal doli.

Prvo, kar mu je padlo v oči, je bil velik šotor; pred šotorom je stala platnena vojaška postelja, na nji pa je ležal človek v beli evropski obleki.

Majhen, morda dvajsetleten zamorec, je nalagal suho gorivo na ogenj, ki je razsvetljeval skalno steno in gručo zamorcev, spečih pod njo na obeh straneh šotora.

Stanko se je spustil takoj navzdol po strmini na dno soteske.

XXX.

Nekaj časa ni mogel od izmučenja in razburjenja izpregovoriti niti besedice in težko sopeč je obstal pred človekom, ki je ležal na postelji in molče in strmeč od presenečenja gledal prišleca.

Slednjič je zaklical:

»Nasibu, ali si tu?«

»Sem, gospod« — je odvrnil mali zamorec.

»Ali vidiš, da stoji nekdo pred mano?«

Preden je pa deček mogel odgovoriti, si je Stanko opomogel:

»Gospod,« — je rekel, — »imenujem se Stanislav Tarkowski. Zbežala sva z malo Mis Rawlison iz sužnosti dervišem in se skrivava v džungli. Toda Nelka je težko bolna, zato te prosim, da ji pomoreš.«

Neznanec je še nekaj časa gledal in trepal z očmi, potem pa si je z roko otrl čelo:

»Slišim, ne samo vidim,« — je rekel sam pri sebi. — »Ali so to sanje! . . . Kaj? Pomoč? Jaz sam potrebujem pomoči. Ranjen sem.«

Toda kakor da se je nenadoma otresel sanjskih prikazni in omame, je pogledal bistreje in z radostnim bleskom v očeh odgovoril:

»Beli deček . . . še enkrat vidim belega človeka! . . . Pozdravljen, kdorkoli si. Govoril si o neki bolnici? Kaj želiš od mene?«

Stanko je ponovil, da je ta bolnica Nelka, hčerka gospoda Rawlisona, enega izmed ravnateljev Sueškega prekopa, da jo je že dvakrat napadla mrzlica in bo morala umreti, ako ne dobi kinina, da jo zavaruje pred tretjim napadom.

»Dva napada — to je slabo!« — je odvrnil neznanec. »Toda kinina ti morem dati, kolikor ga hočeš. Imam ga še nekaj zavitkov, ki so meni že popolnoma nepotrebni.«

S temi besedami je rekel malemu Nasibu, naj mu da veliko medeno škatlo, ki je bila očitno popotna lekarna, vzel je iz nje dva velika, z belimi praški napolnjena zavitka in ju izročil Stanku.

»To je polovica tega, kar imam. Zadostuje za vse leto...«

Stanko bi bil najrajši zakričal od veselja. Pričel se je zahvaljevati s tako vnemo, kakor da bi mu šlo za lastno življenje.

Neznanec pa je pokimal dvakrat z glavo in rekel:

»Dobro, dobro. Imenujem se Linde in sem Švicar iz Curiha... Pred dvema dnevoma sem imel nesrečo; ranil me je težko divji mrjasec ndiri.«

Nato se je obrnil k črnemu dečku:

»Nasibu, natlači mi pipo.«

Potem pa k Stanku:

»Ponoči imam vedno hujšo vročico in se mi nekoliko blede v glavi. Toda pipa razjasni moje misli. Govoril si torej, da ste zbežali dervišem iz ujetništva in da se skrivate v džungli. Ali je tako?«

»Da, gospod, tako sem rekel.«

»Kaj pa nameravate?«

»Zbežati v Abesinijo.«

»Padli boste v roke mahdijcev, ker njih oddelki se potikajo po vseh obmejnih krajih.«

»Toda, kaj naj napravim?«

»Ah! Pred mesecem bi vam mogel še pomagati. Zdaj pa sem sam odvisen od milosti božje in od tega črnega dečka.«

Stanko ga je začudeno pogledal:

»Kaj pa ta tabor?«

»To je tabor smrti.«

»Kaj pa ti zamorci?«

»Ti zamorci spé in se ne zbude nikdar več.«

»Ne razumem...«

»Ti so bolni na ⁹spalni bolezn¹⁰i. To so ljudje od Velikih jezer, kjer ta bolezen neprenehoma razsaja, in zboleli so na njej vsi, kar jih ni že poprej pomrlo za kozami. Ostal mi je samo ta deček...«

Šele sedaj je prišlo Stanku na misel, da se ni noben zamorec prebudil, ko je on splezal v sotesko. Tudi zdaj med pogovorm se ni nihče izmed njih niti zganil. Vsi so spali: nekateri so sloneli z glavami na skalah, drugi so jih povešali na prsi.

»Spé in se več ne zbudé?« je vprašal, kakor da še ne razume, kar je slišal.

Linde pa je rekel:

»Ah, ta Afrika je mrtvašnica!...«

Nadaljnje besede je prekinilo peketanje konj, ki so se nečesa prestrašili v džungli in pritekli z zvezanimi nogami na rob doline, da bi bili bliže ljudem in ognju.

»To ni nič, to so konji!« — je izpregovoril zopet Švicar. — »Vzel sem jih mahdijcem, katere sem potolkel pred nekaj tedni. Bilo jih je kakšnih tri sto ali še več. Imeli so večinoma sulice, moji ljudje pa remingtone, ki stoje zadaj tam pod steno brez vsake koristi. Ako potrebuješ orožja ali nabojev, vzemi, kolikor hočeš... Vzemi tudi konja; z njim¹ se boš hitreje vrnil k svoji bolnici... Koliko ji je let?«

»Osem« — je odvrnil Stanko.

»To je še otrok..., naj ti dá Nasibu zanjo čaja, riža, kave in vina..., vzemi, kar hočeš iz zaloge, jutri pa pridi po druge reči.«

»Vrnem se gotovo, da bi se vam še enkrat zahvalil iz vsega srca in vam kaj pomagal, ako je mogoče.«

---

* V zadnjih časih se je dognalo, da povzročajo »spalno bolezen« piki ravno iste muhe, tse-tse, ki mori tudi vole in konje. Toda njen pik povzročča bolezen samo v nekaterih pokrajinah. Za Mahdijevih časov vzrok te bolezni še ni bil znan.

Linde pa je rekel:

»Prijetno je gledati evropski obraz. Ako prideš bolj zgodaj, bom bolj pri zavesti. Zdaj me je zopet prijela vročica, kajti vidim te podvojenega. Ali stojita dva pri meni? Ne!... Vem, da si sam in da je to samo vročica... Ah, ta Afrika!...«

In zaprl je oči.

Četrť ure pozneje je Stanko odrinil iz tega čudnega tabora spanja in smrti, toda zdaj je bil na konju. Noč je bila še globoka, toda on se ni več menil za nobeno nevarnost, na katero bi utegnil naleteti v visoki travi. Držal se je pa blizu reke, ker je domneval, da se morata obe soteski vleči nad njo. Vračanje je bilo znatno lažje, ker je v nočni tišini že od daleč slišal bobnenje slapa, poleg tega pa so se tudi oblaki na zahodni strani neba razpršili in razen meseca so močno svetile tudi južne zvezde. Deček je zbadal konja z ostrogami širokih arabskih stremen in letel kot veter, misleč sam pri sebi: »Kaj mi mar za leve in panterje! — saj imam kinin za Nelko!« in neprenehoma se je dotikal z roko zavitkov, kakor bi se hotel prepričati, če jih zares ima in če niso bile vse to samo sanje. Različne misli in slike so mu hodile po glavi. Videl je ranjenega Švicarja, do katerega je občutil veliko hvaležnost in ki se mu je smilil toliko bolj od srca, ker ga je med razgovorom začetkomā imel za norca; videl je majhnega Nasibu z okroglasto glavo in vrste spečih »pagazih« in cevi ob skale oprtih remingtonov, ki so se bleščale v ognju. Bil je prepričan, da se je bitka, katero je omenil Linde, vršila s Smainovim oddelkom — in čuden občutek je imel pri misli, da je bil morda Smain ubit v boju.

Te slike so se mu neprestano mešale z mislijo na Nelko. Predstavljal si je, kako se bo začudila, ko bo zagledala zjutraj cel zavitek kinina, in imela ga bo morda za čudodelca. »Ah,« je rekel — »ako bi se bil zbal in bi se ne bil šel prepričat, odkod prihaja ta dim, bi si tega ne mogel odpustiti vse življenje.«

Po preteku slabe ure je bobnenje postalo docela izrazito, iz regljanja žab pa je Stanko sklepal, da je že blizu razliva, kjer je streljal poprej vodne ptiče.

Pri mesečnem svitu je celo od daleč spoznal nad njim stoječe drevje. Zdaj je moral biti previdnejši, kajti k onemu razlivu so prihajale pit vsakovrstne živali iz okolice, on pa je moral na vsak način mimo, ker so bili rečni bregovi drugje strmejši in težko pristopni. Toda bilo je že pozno in roparji so se po nočnem lovu brez dvoma že umaknili v skalne jame. Konj je nekoliko zahropel, ko je zagledal sveže sledove levov in panterjev, toda Stanko je srečno prešel to mesto in trenutek pozneje je zagledal na skalni višini črno, veliko postavo »Krakova«. Prvič v Afriki je imel občutek, da je prišel domov.

Mislil je, da bodo vsi spali, toda pozabil je na Sabo, ki je pričel tako lajati, da bi zbudil celo mrliča. Tudi Kali je bil v hipu pred drevesom in je zaklical:

»Bvana kubva, bvana kubva, na konju!«

V njegovem glasu je bilo več radovednosti kakor začudenja, kajti verjel je tako v Stankovo moč, da bi se ne bil bogve kako začudil, tudi ako bi Stanko konja ustvaril.

Ker izražajo zamorci radost s smehom, se je začel tolči z dlanmi po bedrih in se smejati, kot bi znorel.

»Zveži tega konja«, je rekel Stanko, »vzemi z njega reči, zakuri ogenj in segrej vodo.«

Potem je šel v drevo. Tudi Nelka se je prebudila in ga pričela klicati: Stanko je odgrnil platneno steno in zagledal pri luči svetiljke njen blede obraz in bele suhe ročice, ki so ležale na pledu, s katerim je bila pokrita.

»Kako ti je?« jo je vprašal veselo.

»Dobro, in spala sem trdno, dokler me ni Saba zbudil. Zakaj pa ti ne spiš?«

»Ker sem bil odšel.«

»Kam?«

»Po zdravila.«

»Po zdravila?«

»Da. Po kinin.«

Deklici res niso posebno ugajali praški kinina, toda ker jih je imela za zanesljivo zdravilo zoper vse bolezni na svetu, je vzdihnila in rekla:

»Jaz vem, da nimaš več kinina.«

Stanko pa je dvignil k svetilki en zavojček in vprašal s ponosom in z radostjo:

»Kaj pa je to?«

Nelka ni hotela verjeti svojim očem, on pa je govoril naglo, žareč od veselja.

»Zdaj boš zdrava! Takoj zavijem precejšnjo množino tega praška v kožo sveže fige in morala boš požreti, kaj ti pa dam izpiti, boš še videla. Zakaj me gledaš kot zelenega mačka? . . . Da! imam še drug zavoj. Dobil sem oba od Evropca, čigar tabor je štiri milje od tukaj. Vračam se od njega. Imenuje se Linde in je ranjen; vendar mi je dal mnogo dobrih reči. Vrnil sem se na konju, k njemu pa sem šel peš. Misliš, da je prijetno hoditi ponoči čez džunglo? Brr! Drugič bi ne šel za nič na svetu, izvzemši po kinin!«

Pri teh besedah je zapustil začudeno deklico, sam pa je šel »v moški oddelek«, izbral iz zaloge fig najmanjšo, jo izpraznil in nasul v sredino kinina ter pazil, da bi množina ne bila večja od praškov, ki jih je dobil v Hartumu. Potem je šel iz drevesa, nasul čaja v posodo z vročo vodo in se vrnil z zdravilom k Nelki.

Ona pa je medtem premišljevala, kaj se je zgodilo. Silno je bila radovedna, kakšen Evropec bi to bil! Odkod je Stanko o njem zvedel? Ali pride k njej in ali bodo potovali skupaj? Sedaj ni dvomila, da ozdravi, ker je Stanko prinesel kinin. Toda ta Stanko . . . Šel je ponoči skozi džunglo, kakor bi nič ne bilo! Dasi je Nelka silno občudovala Stanka, ni do sedaj razmišljevala, kaj vse je zanjo naredil. Zdelo se ji je docela naravno, da mora starejši deček skrbeti za mlajšo deklico. V tem trenutku pa se je domislila, da bi bila brez njega že davno umrla. Spoznala je, s kakšno požrtvovalnostjo skrbi zanjo, ji streže in jo varuje. Noben drug deček njegovih let ne bi hotel in tudi ne mogel toliko napraviti zanjo. Ko je tako razmišljala, se je v njenem mladem srcu obudila velika hvaležnost do njega.

Ko se je tedaj Stanko vrnil in se nagnil nad njo z zdravilom, je ovila svoje suhe roke okrog njegovega vratu in ga prisrčno poljubila:

»Stanko, kako skrbiš zame.«

On pa ji je odvrnil:

»Za koga pa naj skrbitim? Ta je lepa! Vzemi to zdravilo!«

Vendar je bil tako vesel, da so se mu oči bleščale od zadovoljnosti, in nato je radosten in ponosen zaklical k odprtini:

»Mea! sedaj pa prinesi čaj!«

XXXI.

Stanko se je odpravil k Lindeju šele drugega dne dopoldne, moral si je namreč odpočiti od naporov prejšnje noči. Med potjo je ustrelil dve jerebici, ker si je mislil, da potrebuje bolnik svežega mesa. Sprejel ju je z resnično hvaležnostjo. Linde je bil zelo slab, toda pri polni zavesti. Takoj ko sta se pozdravila, je vprašal po Nelki, potem pa opomnil Stanka, naj ne misli, da je kinin popolnoma zanesljivo in edino sredstvo zoper mrzlico, varuje naj deklico solnca in mokrote, naj ne leži ponoči na nizko ležečih in vlažnih mestih in ne pije slabe vode. Na njegovo željo mu je potem Stanko pripovedoval o sebi in o Nelki; kako sta prišla v Hartum, obiskala Mahdija, prišla v Fašodo, se osvobodila iz Gebhrovih rok in potovala dalje. Švicar ga je med pripovedovanjem gledal z vedno večjim strmenjem, včasih celo z občudovanjem, ko je pa povest prišla do konca, je zapalil pipo, si ogledal še enkrat Stanka od nog do glave — in rekel sam pri sebi:

»Ako je v vašem kraju veliko takih dečkov, kot si ti, vas ne bodo kmalu premogli.«

Čez trenutek pa je nadaljeval:

»Najboljši dokaz, da govoriš resnico, je dejstvo, da stojiš pred mano. Vedi: Vajin položaj je strašen, pot na katerokoli stran je strašna, toda kdo ve, če se takemu dečku, kakor si ti, ne posreči rešiti iz tega brezna sebe in onega otroka . . .«

»Da bi le Nelka bila zdrava, potem naredim, kar bom mogel,« je vzkliknil Stanko.

»Toda tudi sebe moraš varovati, kajti naloga, ki jo imaš pred seboj, presega sile celo doraslega človeka. Ali veš, kje si sedaj?«

»Ne. Spominjam se samo, da smo po odhodu iz Fašode pri veliki naselbini, imenovani Deng, prekoračili neko reko . . .«

»Sobbat,« ga je prekinil Linde.

»V Dengu je bilo mnogo dervišev in zamorcev. Toda za Sobbatom smo prišli v džungle in potovali smo cele tedne, dokler nismo prišli do te soteske, kjer se je zgodilo, kar vam je znano . . .«

»Razumem. Potem ste šli po soteski dalje do reke. Poslušaj me torej. Ko ste s Sudanci prekoračili Sobbat, ste zavili proti jugovzhodu, toda bolj proti jugu. Sedaj ste v kraju, ki je potnikom in zemljepisecem še neznan. Reka, nad katero smo, teče proti severozahodu in se izliva najbrže v Nil. Pravim: najbrže, ker tega sam dobro ne vem in se o tem ne morem več prepričati, dasi sem pri gorovju Karamoio zavil v stran, da bi preiskal njen izvirek. Od dervišev, katere sem ujel v bitki, sem zvedel, da se imenuje Ogelogen, toda tudi oni niso vedeli za gotovo, ker se spuščajo v take kraje samo po sužnje. Te splošno malo obljudene stepe ima v oblasti pleme Šiluk, toda sedaj je kraj pust, ker je prebivalstvo deloma izumrlo na kozah, deloma so ga iztrebili mahdijci, ostanek pa je zbežal v gorovje Karamoio. V Afriki se večkrat zgodi, da je kakšen kraj danes gosto obljuden, jutri pa zapuščen. Po mojem računu smo sedaj kakšnih tristo kilometrov od Lado. Mogli bi zbežati na jug k Eminu, toda ker so Emina bržkone obkolili derviši, ni misliti na to.«

»Kaj pa v Abesinijo?« je vprašal Stanko.

»Tudi do tja je okrog tri sto kilometrov. Vedeti pa je treba, da se Mahdi vojskuje z vsem svetom, torej tudi z Abesinijo. Od jetnikov sem tudi zvedel, da se na zahodni in južni meji Abesinije potikajo večje ali manjše horde dervišev, zato bi utegnili pasti v njihove roke. Abesinija je res krščanska država, toda divja južna plemena so poganska ali pa priznavajo Izlam, zato so skrivaj za Mahdija . . . Ne, tja ne morete.«

»Torej kaj nam je početi in v katero stran naj krenemo?« je vprašal Stanko.

»Rekel sem že, da je položaj težak,« je rekel Linde.

Po teh besedah je položil obe roki na glavo in ležal nekaj časa molče.

»Do Oceana,« je rekel slednjič, »je od tu nad devet sto kilometrov preko gorovij, preko krajev divjih narodov in celo skozi pustinje, kajti tam so obširne dežele, kjer ni dobiti vode. Ti kraji pripadajo po imenu Angliji. Mogoče naletite na karavane, ki nosijo slonovo kost do Kismaia, Lamu in do Mombasse, — mogoče srečate tudi misijonsko karavano . . . Ko sem uvidel, da zaradi der- višev ne morem preiskati teka te reke, ker se obrača proti Nilu, sem se hotel obrniti proti vzhodu, k Oce- anu . . .«

»Torej vrnimo se skupaj!« je vzkliknil Stanko.

»Jaz se več ne vrnem. Ndiri mi je tako raztrgal mišice in žile, da mora nastopiti zastrupljenje krvi. Samo kirurg bi me mogel rešiti, ako bi mi odrezal nogo. Zdaj je že vse strjeno in otrplo, toda prvega dne sem si roko grizel od bolečine . . .«

»Jaz sem pa uverjen, da boste ozdraveli.«

»Ne, moj deček, prav gotovo mi je umreti, ti me pa pokrij dobro s kamenjem, da me hijene ne odkoplje- jo. Mrliču je sicer to vseeno, toda dokler je človek še živ, mu je na to neprijetno misliti . . . Težko je umreti tako daleč od svojih . . .«

Pri teh besedah so se mu oči zameglile, potem pa je nadaljeval:

»Toda jaz sem se že sprijaznil s to mislijo, govoriva torej o vaju, ne o meni. Dajem ti tale svet: ostaja vama edina pot proti vzhodu k Oceanu. Toda odpočijta si pred to potjo in zberita sile. Sicer ti majhna tovarišica umrje v teku nekaj tednov. Odložita potovanje do konca deževnega časa ali pa še dalje. Prvi letni meseci, ko neha deževati in voda še pokriva barje, so najbolj nezdravi. Svet, na katerem stojiš, se dviguje že sedem sto metrov nad morsko gladino. V višini tisoč metrov ni več mrzlice, kdor jo pa prinese s seboj iz nižjih krajev,

ga ne prime več tako hudo. Vzemi malo Angležinjo in pojdita više v hribe . . .«

Govorjenje ga je očitvidno utrudilo, zato je za nekaj časa obmolknil in nestrpno otepal velike modre muhe, kakršne je Stanko videl na pogorišču v Fašodi.

Nato je nadaljeval:

»Poslušaj dobro, kar ti zdaj povem. Dan pota proti jugu odtod se dviguje nenavadna gora, ki ni višja kot osem sto metrov. Ima obliko poveznjene ponve. Po bočje je silno strmo in gora je pristopna edino po skalnem grebenu, ki je pa tako ozek, da moreta ponekod komaj dva konja vstric korakati. Na njenem ploščatem vrhu, ki je širok kilometer ali še več, je stala nekoč zamorska vasica. Toda mahdijci so prebivalce deloma iztrebili, deloma vzeli s seboj. Morebiti je to naredil prav tisti Smain, katerega sem premagal, toda sužnjev mu nisem mogel vzeti, ker jih je poslal že prej z močnim spremstvom k Nilu. Ustavite se na tej gori. Tam je vrelec izvrstne vode, nekaj njiv manioka in velika množina banan. Po kočah boste našli mnogo človeških kosti, toda ne boj se nalezljivih bolezní, ker so za derviši bile tam mravlje, ki so tudi nas od tam pregnale. Sicer pa ni žive duše! V tisti vasi ostanite mesec ali dva. V tej višini ni mrzlice. Noči so hladne. Tam se deklici zdravje povrne in se okrepča.«

»Kaj naj pa potem naredimo in kam naj gremo?«

»Potem bo, kar Bog da. Poskusite prodreti v Abesinijo po bolj oddaljenih krajih, koder ne hodijo derviši, ali pa pojdite proti vzhodu . . . Slišal sem, da prihajajo Arabci s pobrežja do nekega jezera po slonovo kost, katero dobivajo od rodov Samburu in Vahima.«

»Vahima? Kali je iz rodu Vahima.«

In Stanko je pričel pripovedovati, kako je podedoval Kalija po Gebhrovi smrti in kako je Kali pripovedoval, da je sin načelnika vseh Vahimov.

Toda Linde je sprejel to novico bolj hladno, kot je Stanko pričakoval.

»Toliko bolje,« je rekel, »ker vam utegne biti za pomoč. Dobe se tudi med zamorci poštene duše, dasi

splošno ni računati na njihovo hvaležnost: To so otroci, ki takoj pozabijo, kaj je bilo včeraj.«

»Kali ne pozabi, da sem ga rešil iz Gebhrovih rok, o tem sem prepričan.«

»Morebiti,« je rekel Linde, pokazal na Nasibu in dostavil: »Tudi tale je dober otrok. Vzemi ga k sebi po moji smrti.«

»Nikar tako ne govorite in ne mislite na smrt.«

»Dragi moj,« je odvrnil Švicar, »jaz si je želim, samo da bi prišla brez velikih muk. Pomisli, da sem sedaj popolnoma brez orožja, in ako bi se kateri izmed onih mahdijcev, ki sem jih razkropil, slučajno zatekel v ta jarek, bi me mogel sam zaklati kot ovco.« Nato je pokazal na speče zamorce:

»Ti se več ne zbude, toda ne, nisem prav povedal: vsakdo izmed njih se zbudi nekoliko pred smrtjo in steče v zmedenosti v džunglo, iz katere se več ne vrne... Od dve sto ljudi mi jih je ostalo še šestdeset. Mnogo jih je zbežalo, mnogo pomrlo za kozami, nekateri pa so popspali v drugih jarkih.«

Stanko je s sočutjem in grozo gledal speče ljudi. Barva njihovih teles je bila pepelnata, kar je pri zamorcih bledost. Nekateri so imeli oči zaprte, drugi napol odprte, toda tudi ti so trdno spali, kajti njihove zenice niso občutile svetlobe. Nekaterim so kolena otekla. Vsi so bili strašno suhi, da si jim mogel prešteti rebra pod kožo. Roke in noge so se jim neprenehoma stresale v naglih sunkih. Tiste velike modre muhe so jim v velikih množinah sedale na oči in ustnice.

»Ali ni zanje nobene rešitve?« je vprašal Stanko.

»Nobene. Nad Viktorio-Nyanzo uniči ta bolezen cele vasi. Včasih razsaja bolj, včasih manj. Največ trpe na njej ljudje iz vasi, ki leže sredi obrežnega rastlinja.«

Solnce se je že nagnilo na zahodno stran neba, toda pred večerom je še pripovedoval Linde Stanku iz svojega življenja. Bil je sin trgovca iz Curiha. Njegova rodbina izhaja iz Karlsruhe, toda leta 1848. se je preselila v Šivco. Njegov oče si je pridobil veliko premoženje s trgovino s svilo. Izšolal je sina za inženirja, toda mladega Henrika je že od mladosti veselilo potovanje. Ko

je dovršil tehniko, je podedoval vse očetovo premoženje ter se je podal na prvo potovanje v Egipt. Bili so to še časi pred Mahdijem, dospel je torej do Hartuma in je z Dungalci hodil na lov po Sudanu. Potem je začel proučevati zemljepisje Afrike in ga je tako dobro preštudiral, da ga je veliko zemljepisnih društev imenovalo za častnega člana. To poslednje potovanje, ki se je zanj tako nesrečno končalo, je začel v Zanzibaru. Prodril je do velikih jezer in nameraval je prodreti dalje ob dotlej še neznanih gorah Karamoio do Abesinije, a od tam do bregov Oceana. Toda Zanzibarci niso hoteli iti dalje. Na srečo ali nesrečo je izbruhnila takrat vojna med kraljem Ugande in Unioro. Linde je izkazal velike usluge kralju Ugande, ki mu je v zahvalo daroval čez dve sto »pagazih«. To mu je omogočilo potovanje in preiskavo gorovja Karamoio, potem pa so pričele razsajati koze v njegovih vrstah, za temi pa je prišla strašna spalna bolezen — in bilo je konec karavane.

Linde je imel velike zaloge vsakovrstnih konserv, toda ker se je bal skorbuta, je hodil vsak dan na lov, da nalovi svežega mesa. Bil je izvrsten strelec, toda premalo previden lovec. In zgodilo se je, da se je pred nekaj dnevi lahkomišlno približal ustreljenemu mrjascu ndiri, žival je skočila pokonci in mu strašno raztrgala nogo, nato ga je še sunila v križ. To se je zgodilo prav blizu tabora pred očmi Nasibu, ki je raztrgal svojo srajco ter naredil iz nje obvezo, da je ustavil tok krvi, potem pa odpeljal ranjenca v šotor. Toda kri, ki se mu je razlila navznoter, se je strdila in bolniku je grozilo vnetje.

Stanko ga je hotel na vsak način preobvezati in je rekel, da bo prihajal vsak dan ali pa ga, da ne bo puščal Nelke same v varstvu dveh zamorcev, priveže med dva konja in prenese na razpeti odeji na višino v Krakov.

Linde je privolil, da ga preobveže, prenesti pa se ni pustil.

»Jaz vem,« je rekel in pokazal na svoje zamorce, »da morajo ti ljudje pomreti, toda dokler ne pomro, jih

ne morem zapustiti, da bi jih žive raztrgale hijene, ki jih ponoči samo ogenj drži v oddaljenosti.«

In pričel je mrzlično ponavljati:

»Ne morem, ne morem, ne morem!«

Nato pa se je hipoma pomiril in nadaljeval z nekim čudno mehkim glasom:

»Pridi sem jutri zjutraj . . . imam prošnjo do tebe, in ako mi jo izpolniš, te morda Bog izpelje iz tega afriškega žrela, meni pa bo smrt lahka. Hotel sem odločiti to prošnjo do jutri, toda ker bi jutri utegnil biti že brez zavesti, ti jo povem že danes: vzemi vode v kakšno posodo, ustavi se pri vsakem izmed teh spečih režečev, vlij nanj vode in reci besede: »Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha! . . .«

Tu mu je ginjenje zadušilo glas in je umolknil.

»Vestī mi očita,« je nadaljeval čez trenutek, »da se nisem tako poslovil od onih, ki so pomrli za kozami, in od onih, ki so pospali že poprej. Toda sedaj stoji smrt tudi nad mano . . . in hotel bi . . . vsaj z ostankom svoje karavane odriniti na zadnje veliko potovanje . . .«

To rekši, je pokazal z roko na razžarjeno nebo in dve solzi sta mu počasi stekli po licih.

Stanko je jokal kot otrok.

XXXII.

Drugega dne je jutranje solnce razsvetlilo čuden prizor. Stanko je hodil ob skalni steni, se ustavil pri vsakem zamorcu, mu oblil čelo z vodo in izpregovoril nad njim zakramentalne besede. Oni pa so spali, roke in noge so jim drgetale, glava jim je bila povešena na prsi ali naslonjena na skalo. Bili so še živi, toda že mrličem podobni. Tako se je vršil ta krst v jutranji tišini, v solnčnem blesku, v nemi pustinji spečih zamorcev. Nebo je bilo brezoblačno, visoko, sivomodro in žalobno.

Linde je bil še pri zavesti, toda slabel je vedno bolj. Ko ga je Stanko obvezal, mu je izročil v kovinastem zavoju shranjene papirje. Izročil jih je njegovemu varstvu in ni izpregovoril več besedice. Jesti ni mogel več, toda žeja ga je strašno mučila. Veliko pred soln-

čnim zahodom se mu je začelo blesti. Klical je nekim otrokom, naj ne plavajo predaleč na jezero, slednjič pa ga je tako pričela tresti mrzlica, da se je premetaval na postelji in se z obema rokama držal za glavo.

Naslednjega dne že ni več poznal Stanka, tretji dan potem pa je umrl ravno opoldne, ne da bi se zavedel. Stanko je jokal za njim prav od srca, nato sta ga s Kalijem nesla v bližnjo ozko jamo in zgradila odprtino s trnjem in kamenjem.

Malega Nasibuja je vzel Stanko v Krakov, Kaliju pa je velel, naj straži tam zaloge in popotne potrebščine ter kuri ponoči pri spečih velik ogenj. Sam je neprenehoma hodil med obema soteskama in prenašal svežnje, orožje, zlasti pa naboje za remingtone. Iz teh nabojev je jemal smodnik in delal podkop, da bi razstrelil skalo, ki je zapirala Kinga. Na srečo se je Nelki zdravje po kininu znatno zboljšalo, bogatejša izbira hrane pa je okrepila njene sile. Stanko pa jo je vedno nerad in s strahom zapuščal, in kadar je odhajal, ji ni dovolil, da bi šla iz drevesa, ter je zapiral odprtino z bodečimi vejami akacije. Vendar jo je moral zaradi mnogih opravkov puščati pod varstvom Mee, Nasibuja in Sabe, na katerega je še največ računal. Rajši je jezdil večkrat na dan po svežnje v Lindejev tabor, kakor da bi deklico dolgo časa samo puščal. To ga je silno utrujalo, toda njegovo železno zdravje je premagalo vse napore. Šele nekako čez deset dni so bili svežnji prebrani, manj potrebne stvari je shranil v jame, potrebnejše je spravil v Krakov, — tudi konje je spravil na skalno višino. Na konjih je pripeljal veliko število remingtonov, katere naj bi nosil King.

Med tem časom se je v Lindejevem taboru zdaj pa zdaj dvignil kateri izmed spečih zamorcev v smrtnem boju, stekel v džunglo in se ni več vrnil. Bili so pa tudi taki, ki so umrli na svojem mestu, nekateri pa so tekali na slepo okrog in si razbijali glave ob skale v samem taboru ali v njegovi bližini. Te je moral Kali pokopavati. Čez dva tedna je ostal samo še eden, toda tudi ta je kmalu umrl v spanju vsled oslabelosti.

Končno je prišel čas razbitja skale in Kingovega osvobojenja. Slon je bil že tako udomačen, da je Stanka na njegovo povelje prijel z rilcem in ga posadil sebi na vrat. Navadil se je tudi nositi bremena, ki mu jih je Kali po bambusovi lestvici nalagal na hrbet. Nelka je trdila, da je to zanj pretežko, v resnici pa je bilo vse to toliko, kakor da je muha sedla nanj. Šele po Lindeju podedovani zvežnji so predstavljali zanj resnejši tovor. S Sabo, ki ga je od začetka silno vznemirjal, se je že popolnoma sprijaznil in igral se je z njim na ta način, da ga je z rilcem prevračal po tleh, Saba pa se je delal, kakor da ga grize. Včasih je pa nepričakovano oblił psa z mrzlo vodo, kar je ta imel za jako neumno šalo.

Zlasti je otroka veselilo, da je razumna in preudarna žival razumela vse, kar sta od nje želela, in je poslušala ne samo vsako povelje, ampak tudi vsako naročilo in tako rekoč vsak migljaj. V tem prekašajo sloni silno vse druge domače živali. King je vsekakor prekašal Sabo, ki je na vse Nelkine opomine migal z repom, potem pa delal, kar je hotel. King je čez nekaj tednov dobro spoznal, da je na primer oseba, ki jo je treba najbolj slušati, Stanko, a oseba, za katero vsi najbolj skrbе — Nelka. Slušal je torej najbolj Stanka, ljubil je pa najbolj Nelko. Za Kalija se je manj menil, Meo pa je docela preziral.

Ko je Stanko naredil patrono, jo je porinil v najglobokejšo razpoko, potem pa odprtino popolnoma zalpil z glino. Pustil je samo malo luknjico, skozi katero je porinil iz suhih palmovih niti spleteno in z zdrobljenim smodnikom natreseno zažigalno vrv. Slednjič je prišel odločilni trenutek: Stanko je zažgal s smodnikom natreseno vrvico ter stekel, kolikor so ga noge nesle, v drevo, kamor je že poprej zaprl vse druge. Nelka se je bala, da se bo King preveč ustrašil, toda deček jo je pomiril s tem, da je prvič izbral tak dan, ko je zjutraj divjala nevihta z grmenjem, drugič pa ji je zatrjeval, da so divji sloni navajeni na bobneče grmenje, ko se nebesne sile razbesne nad džunglo. Vendar sta oba sedela s trepetajočim srcem in štela minuto za minuto. Slednjič je strašen grom pretresel ozračje, da je

mogočni baobabu zatrepetal od vrha do tal in so se jima ostanki neizčiščene trhljadi usuli na glavo. Stanko je v hipu skočil iz drevesa in je mimo ovinkov tekkel k izhodu.

Posledice strela so bile izredne. Polovica apnene skale se je razsula na drobne kosce, druga je počila na nekaj večjih in manjših delov, ki jih je moč smodnika razmetala precej daleč naokrog.

Slon je bil svoboden.

Veselo je deček skočil sedaj na breg soteske, kjer je že našel Nelko z Meo in Kalijem. King se je nekoliko prestrašil ter se umaknil na kraj soteske, kjer je stal z dvignjenim rilcem in gledal proti strani, od katere se je razlegel nenavadni grom. Toda ko ga je Nelka pričela klicati, je nehal migati z ušesi, ko pa je skozi odprti prehod prišla k njemu, se je popolnoma pomiril. Bolj od Kinga so se prestrašili konji; dva izmed njih sta zbežala v džunglo, da ju je Kali našel šele nekoliko pred solničnim zahodom.

Še tistega dne je Nelka pripeljala Kinga »na svet«. Velikan je hacal za njo poslušen kot otrok, nato se je okopal v reki in začel skrbeti za svojo večerjo. Uprl je glavo ob veliko sikomoro, jo zlomil kot trhel trs, potem pa skrbno objedel listje in sadje.

Proti večeru pa se je vrnil k drevesu, vtaknil svoj dolgi rilec skozi odprtino in iskal Nelko tako vneto in nadležno, da ga je moral slednjič Stanko pošteno krcniti po rilcu.

Najbolj pa se je veselil uspeha tega dne Kali, kajti odslej mu ni bilo treba več skrbeti za hrano velikanski živali, kar nikakor ni bila lahka reč. Stanko in Nelka sta ga slišala, ko je napravljaval ogenj za večerjo, peti novo radostno himno, ki se je takole glasila:

»Veliki gospod ubijati ljudi in leve! Yah! yah! Veliki gospod drobiti skale, yah, yah! Slon lomiti drevje, a Kali pasti lenobo in jesti — yah! yah!«

Deževna doba ali tako zvana »massika« se je bližala koncu. Prišli so še oblačni in nalivni dnevi, toda vmes je bilo tudi nekaj docela jasnih. Stanko je sklenil preseliti se na goro, kamor mu je svetoval Linde, in

izvršil je ta namen kmalu potem, ko je osvobodil Kinga. Nelkino zdravje ga ni več oviralo, ker ji je šlo veliko na bolje.

Nekega lepega jutra so torej odrinili proti jugu. Sedaj se niso bali, da bi zgrešili smer, ker je deček podedoval po Lindeju razen mnogo drugih predmetov tudi kompas in izvrsten daljnogled, s katerim je videl tudi močno oddaljene kraje. Z njimi je šlo razen Sabe in osla pet natovorjenih konj in slon. Ta je poleg tovorov na hrbtu nosil na vratu še Nelko, ki je med njegovimi ogromnimi ušesi bila videti, kakor bi sedela v velikem naslanjaču. Stanko je brez žalosti zapuščal skalo nad reko in baobabu, kajti tam je imel spomine na Nelkino bolezen. Deklica pa je gledala z otožnimi očmi skalo, drevo in slap in je izjavila, da se sem še vrne, ko bo »velika«.

Še bolj žalosten je bil mali Nasibu, ki je srčno ljubil prejšnjega gospoda in je sedaj, jahajoč na oslu na koncu karavane, neprenehoma pogledoval s solznimi očmi proti kraju, kjer pričakuje njegov nesrečni Linde Velike sodbe.

Veter je vel od severa in dan je bil izredno hladen. Radi tega jim ni bilo treba počivati do tretje ure, ko nastopa najhujša vročina, in so mogli prehoditi več pota, kot ga prehodijo navadne karavane. Pot ni bila dolga in nekaj ur pred solničnim zahodom je Stanko že zagledal goro, kamor so bili namenjeni. V daljavi so videli na nebesnem ozadju obrise dolge vrste drugih vrhuncev, ta gora pa je stala bliže in osamljena kot otok sredi morja džungle. Ko so prihajali bliže, so ugotovili, da obliva njene strme boke struga ravno tiste reke, nad katero so prebivali do sedaj. Vrhunec je bil posekan, popolnoma raven, od spodaj pa je bil videti, kakor da je pokrit z nepretrganim gostim gozdom. Stanko je izračunal, da če je višina, na kateri je rasel njihov baobabu, sedem sto metrov nad morjem, in je ta gora osem sto metrov visoka, tedaj bo njihovo novo bivališče tisoč pet sto metrov nad morjem, torej bodo živeli v podnebju, ki ni veliko bolj vroče od egiptskega. Ta misel ga je

navdala s pogumom in z željo, da bi kar najhitreje zasedli to naravno trdnjavo.

Edini skalni greben, ki je peljal nanjo, so lahko našli in šli po njem navzgor. Čez poldrugo uro so bili na vrhuncu. Gozd, ki so ga videli od spodaj, je bil zares gost, toda sestajal je iz samih banan. Pogled nanje je neizmerno razveselil vse, neizvzemši Kinga, zlasti pa je bil vesel Stanko, kajti vedel je, da v Afriki ni bolj redilne in zdrave hrane, ki more uspešno preprečiti vsako bolezen, kakor je moka iz posušenega bananovega sadja. Bilo pa ga je toliko, da bi zadostovalo za vse leto.

Med ogromnim listjem teh rastlin so bile skrite zamorske kočice. Nekatere so bile požgane ob času napada, druge podrtje — nekatere pa še cele. V sredini se je dvigala največja, ki je bila nekdanj last kralja te vasice. Bila je lepo pozidana iz gline ter je imela veliko streho z nekakšno verando okrog sten. Pred kočami so ležale tu in tam kosti in celi, kot kreda beli človeški okostnjaki, ki so jih oglodale mravlje, o katerih je govoril Linde. Od odhoda mravelj je preteklo že nekaj tednov, vendar je v kočah še dišalo po mravljinji kislini, zato pa ni bilo v njih zapaziti niti črnih velikih ščurkov, katerih je navadno vse polno v zamorskih kočah, niti pajkov ali škorpionov in sploh nikakega mrčesa. Vse so iztrebile strašne »siafu«. Bilo je tudi gotovo, da na vsem vrhu ni niti ene kače, ker celo boa pade kot žrtev teh nepremagljivih malih bojevnikov.

Ko je spremil Nelko in Meo v kočico zamorskega načelnika, je dal Stanko Kaliju in Nasibu povelje, naj pospravita človeške kosti. Zamorska dečka sta izvršila povelje na ta način, da sta jih pometala v reko, ki jih je nesla dalje. Pri tem opravilu pa so ugotovili, da se je Linde zmotil, ko je zatrjeval, da ne bodo dobili na vrhuncu živega bitja. Tišina, ki je vladala potem, ko so ljudi iztrebili, in pogled na banane, je privabil sem veliko čredo šimpanzov, ki so si na višjih drevesih naredili celo nekakšne dežnike proti dežju. Stanko jih ni hotel ubijati, toda sklenil jih je pregnati in je v ta namen ustrelil v zrak. To je povzročilo med opicami grozen strah, ki se je še povečal, ko se je po strelu razleglo

srdito, globoko lajanje Sabe in ko je od tega hrupa navdušeni King silno zatrobil. Toda opicam ni bilo treba iskati skalnega grebena, da bi se umaknile, ampak poprijemale so se skalnih robov in se spuščale k reki in k drevju, ki je rastle poleg nje, tako naglo, da niso Sabovi čakani nobene dosegli.

Solnce je zašlo. Kali in Nasibu sta zakurila ogenj za večerjo. Ko je Stanko razvezal reči, ki so bile potrebne za prenočevanje, je stopil v kraljevo kočo, kjer se je nastanila Nelka. V koči je bilo svetlo in veselo, kajti Mea ni prižgala svetiljke, ki je razsvetljevala notranjost baobabuja, ampak veliko popotno lampo, ki so jo podedovali po Lindeju. Ker je bil dan hladen, se Nelka nikakor ni čutila utrujena od potovanja in je postala takoj najboljše volje, zlasti ko je Stanko povedal, da so človeške kosti že odstranjene. Teh se je namreč deklica zelo bala.

»Kako prijetno je tukaj, Stanko!« je vzkliknila. »Poglej, tla so celo oblita s smolo. Tu bo izvrstno.«

»Jutri si natančno ogledam vso posest,« je odvrnil, »toda kolikor se da sklepati iz tega, kar sem videl, bi se dalo tu prebiti vse življenje.«

»Z očetoma morda. Toda kako se bo nazival ta kraj?«

»Gora se mora imenovati v zemljepisu Lindejeva gora, ta vasica naj se pa imenuje po tebi: Nelka.«

»Torej bom tudi jaz v zemljepisu?« je vprašala z veliko radostjo.

»Seveda boš,« je odvrnil Stanko docela resno.

XXXIII.

Drugi dan je nekoliko pršil dež, toda ker so bile vmes tudi vedre ure, je Stanko že zgodaj zjutraj začel ogledovati prostor in popoldne je raziskal vse kote. Vtis je bil v splošnem izvrsten. Glede varnosti je bila Lindejeva gora morda edina v vsej Afriki. Pobočja so bila pristopna samo šimpanzom. Levi in panterji niso mogli splezati po njih na vrhunec. Na edini pristopni

greben pa ni bilo treba postaviti drugega razen Kinga, pa so mogli mirno spati. Stanko je bil uverjen, da bi se tu mogel braniti zoper manjše oddelke dervišev, zakaj pot, ki je vodila na goro, je bila tako ozka, da je King jedva mogel po njej hoditi. Dobro oborožen človek pa bi mogel pregnati katerokoli živo bitje. Sredi tega »otoka« je bil izvirek hladne, kristalno čiste vode, ki se je razvil v potoček. Kakor kača se je vil med bananovimi gaji, dokler se ni izlil s strme višine v reko v obliki belemu traku podobnega ozkega slapa. Na južni strani »otoka« so ležala z bujnim maniokom pokrita polja. Korenje te rastline daje zamorcem priljubljeno hrano. Za polji pa so rastle skupine silno visokih kokosovih palm, katerih vrhovi so bili podobni perjanicam.

»Otok« je obdajalo morje džungle in razgled z nje ga je bil jako prostran. Na vzhodu se je dvigala sinja vrsta gor Karamoio. Tudi na jugu je bilo videti precejšnje pogorje, ki je, sodeč po njegovi temni barvi, moralo biti pokrito z gozdovi. Na zahodu pa se je odpiral pogled tja do mej obzorja, kjer se je džungla dotikala neba. Skozi Lindejev daljnogled je Stanko razločil razne jarke in redko rastoča mogočna drevesa, ki so se dvigala sredi trave kot cerkve. Kjer trava ni še previsoko pognala, si celo s prostim očesom opazil cele črede antilop in zeber ali pa gruče slonov in bivolov. Tu in tam so žirafe rezale temnozeleno površino džungle, kot režejo ladje površino morja. Takoj nad reko se je igralo nekaj povodnih kozlov, drugi pa so vsak trenutek pokazovali svoje rogate glave iz globine. Kjer je vodna gladina bila mirna, so skakale iz nje one vrste rib, ki jih je Kali lovil. V zraku so se zalesketale kot srebrne zvezde, padajoč spet v vodo. Stanko je sklenil, da pripelje sem Nelko in ji pokaže ves ta zverinjak, čim se vreme zvedri.

Na »otoku« pa ni bilo večjih živali, pač pa silno veliko metuljev in ptičev. Velike, kot sneg bele papige s črnimi kljuni in rumenimi čopi, so letale nad grmovjem gojavov; majhne »vdove« s prekrasnim perjem so se zibale na tankih steblih manioka, izpreminjale barvo in se bleščale kot drago kamenje, z visokih ko-

kosov pa so prihajali glasovi afriških kukavic in lahko, ječanju podobno grljenje grlic.

Stanko se je vrnil s svojega izprehoda z radostjo v duši: »Podnebje je zdravo,« je rekel sam sebi, »varni smo, živeža je dovolj in lepo je kot v raj!«

Ko se je vrnil v Nelkino kočo, se je prepričal, da je na »otoku« večja žival, in celo dvoje živali, kajti mali Nasibu je odkril medtem v goščavi banane kozo s kozličkom. Derviši ju niso mogli dobiti. Koza je že nekoliko podivjala, kozliček pa se je takoj sprijaznil z Nasibujem, ki je bil silno ponosen na svoje odkritje in bo sedaj po njegovi zaslugi bibi imela vsak dan izvrstno sveže mleko.

»Kaj bomo sedaj delali, Stanko?« je vprašala nekega dne Nelka, ko so popolnoma zagospodarili na »otoku«.

»Dela je mnogo,« je odvrnil deček, nato pa je iztegnil prste na roki ter pričel naštevati vsa opravila, ki jih čakajo.

»Prvo: Kali in Mea sta pogana, Nasibu pa kot Zan-zibarec je mohamedanec. Torej jih bo treba izobraziti, naučiti vere in krstiti. Potem bo treba nasušiti mesa za potovanje in zato bom moral hoditi na lov, in tretjič: ker imamo mnogo orožja in nabojev, naučim Kalija streljati, da bova v dveh za varstvo; četrtič pa, ali si pozabila na leteče zmaje?«

»Na leteče zmaje?«

»Da. Morala jih boš lepiti, ali še boljše, šivati. To bo tvoje delo.«

»Jaz se ne maram samo zabavati.«

»To ne bo nikaka zabava, ampak morda najkoristnejše delo. Tudi ne misli, da se bo končalo s prvim zmajem, ampak narediti jih bo treba petdeset ali še več.«

»Čemu pa toliko?« je vprašala začudeno deklica.

Stanko ji je začel razlagati svoje načrte in nade. Na vsakega zmaja napišem, kako se imenujeva, kako sva se iztrgala iz rok dervišev, kje sva in kam greva. Napišem tudi, da prosiva za pomoč in naj brzojavijo v Port-Said. Potem bom pa izpuščal zmaje vedno, kadar bo vlekel veter od zahoda proti vzhodu.

»Veliko jih bo padlo v bližini,« je rekel, »mnogo jih bodo zadržale gore, toda zadostuje, da eden prileti do morskega brega in pade Evropcem v roke, pa bova rešena!«

Nelka je bila vnetja za ta načrt in je izjavila, da se celo King ne more meriti s Stankom glede razuma. Tudi je bila uverjena, da bo mnogo zmajev priletelo k njunima očetoma, zato je obljubila, da jih bo lepila od zore do mraka. Njena radost je bila tako velika, da je Stanka ta gorečnost zaskrbela. Bal se je namreč, da je ne bi zopet napadla mrzlica.

Delo, o katerem je Stanko govoril, je prišlo v pravi tir. Kali, kateremu je Stanko naročil, naj nalovi letečih rib v čim večji množini, se je spravil z vnemo na delo. Zdaj jih ni več lovil na trnek; iz tankih bambusov je spletel visok jez ali nekako ograjo, ki jo je postavil v rečno strugo. Sredi ograje je bila velika odprtina, skozi katero so morale ribe splavati, če so hotele na prosto. To odprtino je Kali zadelal z močno, iz palmovih vrvi spleteno mrežo. Na ta način si je vsak dan zagotovil obilen lov.

Ribe je naganjal v izdajalsko mrežo s pomočjo Kinga, ki je vodo kalil in tako silno mešal, da niso bežale samo tiste srebrne skakalke, ampak tudi vsa druga bitja, kakor hitro so mogla, proti neskaljeni gladini. Zato so včasih bežeči krokodili prevrnili jez, včasih pa je to naredil sam King, ki je imel do krokodilov neko prirojeno sovraštvo, ter jih je preganjal. Če je katerega našel v plitvi vodi, ga je prijel, vrgel z rilcem na breg in srdito poteptal.

V mrežo so se ujele večkrat tudi želve, iz katerih so si mali pregnanci kuhali izvrstno juho. Kali je paral ribe, sušil njihovo meso na solncu, mehurje pa oddajal Nelki, ki jih je rezala in razgrinjala na ravne deske. Te kože so bile podobne četrtnkam pole in velike približno dve peči.

Pomagala sta ji tudi Stanko in Mea, ker delo nikakor ni bilo lahko. Te kože so bile sicer debelejšje kakor mehurji naših rečnih rib, toda ko so se posušile, so postale silno krhke. Šele čez več časa je Stanko od-

kril, da jih je treba sušiti v senci. Morda bi bil docela opustil načrt, izdelovati leteče zmaje iz mehurjev, toda vztrajal je samo zaradi tega, ker so se mu zdeli lažji od papirja in odpornejši proti dežju. Res, da se je bližal suhi letni čas, vendar pa ni mogel vedeti, ali ne dežuje v teh gorah tudi v letnem času.

Delal pa je zmaje tudi iz papirja, ki ga je mnogo našel med Lindejevimi rečmi. Prvi, veliki in lahki zmaj, katerega je izpustil z zahodnim vetrom, je zletel takoj jako visoko, ko pa je Stanko prerezal vrstico, ga je pograbil silni zračni tok in ga zanesel proti gorovju Karamoio. Stanko je zasledoval njegov let s pomočjo dalnogleda, dokler ni postal tako majhen kot metulj, nato kot mušica, in se ni slednjič razblinil v blede nebesni sinjini. Naslednjega dne je izpustil drugega iz ribjega mehurja, ki se je dvignil še hitreje, toda mu je kmalu popolnoma izginil izpred oči, bržkone radi prosojnosti kože.

Toda Nelka je delala izredno marljivo in kmalu so postali njeni prstki tako pripravi, da je niti Stanko niti Mea nista mogla pri delu dohajati. Bila je že pri moči. Zdravo podnebje Lindejeve gore jo je tako rekoč prerodilo. Ni bilo dvoma, da je prešel čas, v katerem je bilo pričakovati morebitnega tretjega, smrtnega napada mrzlice. Tiste dni se je Stanko zaril v goščavo banan in plakal od veselja. Po dveh tednih življenja na gori je ugotovil, da je »dobri Mzimu« docela drugačne zunanosti kakor v dolini med džunglami. Lica so se ji napolnila; žolta in prozorna koža je spet dobila rožno barvo, a izpod bujnih kodrov so veselo gledale v svet življenja polne oči. Deček je blagoslavljal hladne noči, prozorno vodo vrelca, moko iz posušenih banan — zlasti pa Lindeja.

Sam je shujšal in počrnel, dokaz, da ni imel v sebi mrzlice, kajti kdor na njej boleha, ne zagori na solncu. Postal je krepkejši in bolj možat. Gibanje in telesno delo sta mu krepila voljo in telesne sile. Mišice njegovih rok in nog so postale kakor iz jekla. To je bil v resnici že utrjen afriški popotnik. Ker je neprenehoma hodil na lov in streljal samo s krogli, je postal tudi

izredno dober strelec. Divjih zveri se ni prav nič bal, kajti ugotovil je, da je za kodraste ali marogaste lovce, potikajoče se v džungli, srečanje z njim bolj nevarno kakor pa zanj. Nekega popoldne je z enim strelom ubil velikega, pod neko akacijo dremajočega nosorožca, ki se je vzdramil in se nepričakovano vrgel nanj. Tudi togotnih afriških bivolov se ni nič bal, dasi razkrope včasih celo karavano.

Oba z Nelko sta poleg lepljenja zmajev in drugih vsakdanjih opravil učila prave vere Kalija, Meo in Nasibuja. Toda to je bilo težavneje, kakor sta pričakovala. Črna trojica je jako rada poslušala pouk, razumela pa je vse na svoj način. Ko je Stanko pripovedoval o stvarjenju sveta, o raju in o kači, je še šlo nekako, ko pa je prišel do tja, ko je Kajn ubil Abela, se je Kali nehote pogladil po želodcu in vprašal popolnoma mirno:

»Ali ga pa ni potem snedel?«

Črni deček je sicer vedno trdil, da Vahima nikdar ne jedo ljudi, toda spomin na ljudožrstvo je menda še živel med njimi kot narodno izročilo.

Tudi ni mogel razumeti, zakaj je Bog ubil hudega Mzimu in mnogo drugih reči. Dobro in hudo je pojmoval tudi čisto afrikanski, da se je nekoč med učiteljem in učencem razvil sledeči razgovor:

»Povej mi,« je vprašal Stanko, »kaj je to, slabo delo?«

»Ako kdo Kaliju ukrade kravo,« je odvrnil po kratkem premisleku, »je to slabo delo.«

»Izvrstno!« je vzkliknil Stanko. »Kaj pa je dobro delo?«

Zdaj pa je Kali odgovoril brez pomisleka:

»Dobro je, ako Kali komu drugemu kravo ukrade.«

Stanko je bil premlad, da bi se zavedel, da označajo podobne nazore o dobrem in slabem tudi v Evropi, in to ne samo politiki, ampak tudi celi narodi.

Polagoma pa se je vendar zjasnilo v črnih glavah, česar pa glava ni mogla razumeti, to je spoznalo goreče srce. Čez nekaj časa je bilo že mogoče pristopiti h krstu, ki se je vršil jako slovesno. Botra sta darovala vsakemu

krščencu štiri dotis* belega perkala in vrstico višnjevih koral. Toda Mea je bila nekoliko razočarana, kajti v naivnosti svojega duha je mislila, da bo po krstu tudi njena koža postala bela, in veliko je bilo njeno začudenje, ko je videla, da je ostala črna kot poprej. Nelka pa jo je popolnoma potolažila z zatrjevanjem, da ima sedaj belo dušo.

XXXIV.

Stanko je učil Kalija tudi streljati iz Remingtonove karabinke in ta nauk mu je šel bolj v glavo kakor pa katekizem. Po desetdnevnem streljanju v cilj in na krokodile, ki so polegovali na pesku ob rečnem bregu, je mladi zamorec ustrelil veliko antilopo pofu, pozneje nekaj arielov, slednjič pa mrjasca ndiri. To srečanje pa bi se bilo kmalu tako končalo kakor z Lindejem, kajti ndiri, kateremu se je Kali po strelu neprevidno približal, je skočil nenadoma na noge in se vrgel nanj s pokonci stoječim repom.** Kali je stisnil k sebi karabinko, splezal na drevo ter sedel na njem toliko časa, dokler ni s svojim kričanjem priklical Stanka, ki pa je našel mrjasca že mrtvega. Na bivole, leve in nosorožce Stanko še ni dovolil dečku streljati. Na slone, ki so zvečer prihajali k napajališču, še sam ni streljal, ker je obljubil Nelki, da nikdar nobenega ne ustrelji.

Kadar je pa zjutraj ali v popoldanskih urah ugledal z gore z daljnogledom v džungli pasoče se črede zeber, hubalov, arielov ali kozlov skakačev, je vzel Kalija s sabo. Na takih izletih je večkrat izpraševal o narodu Vahima in Samburu, s katerimi se je moral brezpogojno srečati, ako je hotel iti proti vzhodu k bregovom Oceana.

»Ali ne veš,« je vprašal nekega dne, »če bi v dvajsetih dneh mogli priti do tvoje domovine? Na konjih morda celo prej, kaj?«

* Mera, enaka približno poljskemu vatlu.

** Afrikanske divje svinje imajo široko glavo, okrogle čekane (ne trikotne) in precej velik rep, ki ga v jezi dvignejo kvišku.

»Kali ne ve, kje prebivati Vahima,« je odvrnil mladi zamorec in žalostno zmajal z glavo.

»Toda jaz vem; prebivajo na oni strani, kjer zjutraj sonce vzhaja; nad neko veliko vodo.«

»Da! Da!« je vzkliknil deček z začudenjem in radostjo. »Bassa-Narok, to je po naše velika in črna voda, Veliki gospod znati vse!«

»Ne, vsega ne vem, na primer, kako bi nas Vahima sprejeli, ako bi prišli k njim.«

»Kali jim zapovedati pasti na obraz pred velikim gospodom in pred dobrim Mzimu.«

»Ali bi pa ubogali?«

»Kalijev oče nositi leopardovo kožo in Kali tudi.«

Stanko je razumel, da to pomeni, da je Kalijev oče kralj, Kali sam pa njegov najstarejši sin in prestolonaslednik Vahimov.

Vprašal je torej dalje:

»Rekel si, da so bili pri vas beli potniki in da jih stari ljudje še pomnijo?«

»Da, in Kali je slišal, da so imeli na glavah mnogo perkala.«

»Aha,« je pomisli Stanko, »torej niso bili Evropci, ampak Arabci, ki jih zamorci zaradi njihove jasnejše kože in bele obleke imenujejo bele ljudi . . .«

Ker jih pa Kali ni videl in ni mogel dati o njih nobenih natančnejših pojasnil, mu je stavil Stanko drugo vprašanje:

»Ali niso Vahima ubili nikogar izmed belo oblečenih ljudi?«

»Ne. Vahima ali Samburu ne morejo tega storiti.«

»Zakaj?«

»Ker so rekli, da bi nehal padati dež, ako bi njihova kri padla na zemljo.«

»Veseli me, da to verjamejo,« je pomislil spet Stanko.

»Ali bi Vahima šli z nami do morja, ako bi jim obljubil mnogo perkala, koral in pušk?«

»Kali iti in Vahima tudi, toda veliki gospod premagati poprej Samburu, ki prebivajo na drugi strani vode.«

»Kdo prebiva pa za Samburi?«

»Za Samburi ni gor in je džungla, a v njej levi.«

S tem se je končal pogovor. Stanko je vedno bolj mislil na veliko potovanje proti vzhodu, spominjajoč se Lindejevih besed, da je tam mogoče zadeti na Arabce s pobrežja, ki trgujejo s slonovo kostjo, morda pa tudi na misijonske karavane. Vedel je, da bi bilo tako potovanje za Nelko strašno naporno in nevarno, jasno pa mu je tudi bilo, da ne morejo vse življenje ostati na Lindejevi gori in da bodo morali kmalu odriniti na pot. Za to je najpripravnejši čas po spomladanskem deževju, ko voda še pokriva okužena močvirja in je povsod dovolj pitne vode. Na visoki planoti niso še občutili vročine; noči so bile tako hladne, da so se morali dobro odevati. Toda v dolini, v džungli, je bilo znatno bolj vroče in vedeli so, da nastopi kmalu silna vročina. Dež je sedaj samo še poredkoma škropil zemljo, vodna gladina reke pa je padala od dne do dne. Stanko je domneval, da se poleti morebiti tudi ta izpremeni v »khor«, kakršnih je veliko videl v Libijski puščavi, ko teče samo po ravnini struge ozek trak vode.

Vendar je odlagal odhod od dne do dne. Na Lindejevi gori je bilo vsem tako prijetno, ljudem kakor tudi živalim! Nelka se ni iznebila samo mrzlice, ampak tudi slabokrvnosti, Stanka pa ni nikoli bolela glava; Kaliju in Mei se je polt svetila kot temen atlas, Nasibu je bil podoben meloni, hodeči na tankih nogah, King pa se je zredil, konji in osel tudi. Stanko je dobro vedel, da drugega takega otoka sredi morja džungle ne najdejo več do konca potovanja. In z bojznijo je gledal v prihodnost, dasi so imeli sedaj v Kingu veliko pomoč, a v potrebi tudi obrambo.

Tako je pretekel še teden, preden so se pričeli pripravljati na pot. Kadar niso delali zavojev, so izpuščali leteče zmaje z obvestilom, da gredo proti vzhodu k nekemu jezeru in proti Oceanu. Izpuščali so jih po vrsti, ker se je pojavljal silen, včasih celo uraganu podoben zahodni veter, ki jih je dvigal in nesel daleč proti goram in čez gore. Da bi Nelko zavaroval pred vročino,

je Stanko naredil iz ostankov šotora nekakšno nebo, pod katerim naj bi deklica sedela, potujoč na slonu. King se je po nekoliko poskušnjah privadil lahkega bremena kakor tudi tega, da so mu privezali nebo na hrbet z močnimi palmovimi vrvmi. Sicer pa je bil ta tovor peresce v primeri z drugimi, s katerimi so ga nameravali obložiti in ki sta jih Kali in Mea spravljala in povezovala.

Malemu Nasibuju so naročili, naj nasuši banan in jih z dvema ploščatima kamnoma zmelje v moko. Pri trganju težkega sadja mu je pomagal tudi King, zraven sta pa oba tako neusmiljeno jedla, da je v bližini koč v kratkem popolnoma zmanjkalo banan in sta morala hoditi k drugim nasadom, ležečim na nasprotnem koncu planjavice. Saba, ki ni imel nobenega dela, jima je bil rad za družbo pri teh izletih.

Toda Nasibu bi bil skoraj z življenjem ali vsaj z jetništvom posebne vrste plačal svojo gorečnost. Ko je namreč nekoč nabiral banane nad strmim pobočjem gore, je nenadoma zagledal v neki skalni razpoklini strašen, s črno, štrčečo dlako porasel obraz, ki se mu je režal in bliskal z očmi, kakor da se mu posmehuje. Deček je v prvem trenutku odrevenel od strahu, potem pa je začel bežati, kar so ga nesle noge. Komaj je pa stekel nekaj korakov, so ga objele kosmate roke, ga dvignile in kot noč črna pošast je začela z njim bežati proti prepadu.

Na srečo pa je velika opica, ki je pograbila dečka, mogla teči samo po dveh nogah, zato jo je Saba, ki je bil v bližini, dotekel, ter ji zasadi svoje čekane v pleča. Vnel se je strašen boj, v katerem bi bil pes vkljub svoji mogočni rasti in sili brez dvoma podlegel, kajti gorila* premaga celo leva. Opice pa sploh nikdar ne izpuste svojega plena, tudi ako bi šlo za njih svobodo in živ-

---

* Gorile prebivajo v gozdih zahodne Afrike, toda Livingston jih je opazil tudi v vzhodnem delu celine. Večkrat pograbijo tudi otroke. Gorila v vzhodni Afriki je manj srdita kakor v zahodni, kajti ako je ranjena, ne ubije strelca, ampak mu samo odgrizne prste.

ljenje. Gorila je bila napadena od zadaj, zato ni mogla takoj prijeti Sabe, vendar ga je slednjič zagrabila z levo roko za vrat in dvignila, v tem pa je zagrmela zemlja pod težkimi koraki — King je hitel na pomoč.

Samo enkrat je rahlo udaril z rilcem, pa je strašni »gozdni vrag«, kakor imenujejo zamorci gorile, ležal na tleh z zdrobljeno črepinjo in zlomljenim tilnikom. Radi večje gotovosti ali pa iz prirodjene srditosti ga je King še pribil s svojim oklom k zemlji in ga začel obdelovati, dokler ni pritekel Stanko, ki ga je vznemirilo rjojenje in tuljenje, s puško, in mu zapovedal, naj neha. Gorila je ležala sedaj v kaluži svoje krvi, ki jo je Saba lokal in ki se je rdečila na Kingovih oklih. Velikanska opica je mrtvo gledala z belino svojih široko odprtih oči in je bila videti še vedno strašna, dasi je bila že mrtva. Slon je zmagoslavno trobil, Nasibu pa je še ves pepelnat od strahu pripovedoval Stanku, kaj se je zgodilo. Deček je hotel že poklicati Nelko, da ji pokaže pošastno opico, toda takoj je opustil ta namen, ker se ga je hkratu polotil velik strah.

Nelka je velikokrat sama hodila po otoku — kako lahko bi bilo tudi njo kaj takega zadelo!

Pokazalo se je torej, da Lindejeva gora ni bila tako varno bivališče, kakor so od začetka mislili.

Stanko se je vrnil v kočjo in pripovedoval Nelki o dogodku, ona pa je radovedno in strahoma poslušala s široko odprtimi očmi in zaporedoma ponavljala:

»Vidiš, kaj bi bilo brez Kinga?«

»Prav imaš. S tako pestunjo se ni treba bati za otroka, zato pa mi tudi nikamor ne hodi brez njega, dokler ne odrinemo.«

»Kdaj pa odrinemo?«

»Prtljaga je pripravljena, tovari razdeljeni, treba je samo natovoriti živali in odrinemo, če treba, takoj jutri.«

»K papanu!«

»Ako Bog da,« je odvrnil Stanko resno.

Odšli so pa šele nekaj dni po tem razgovoru. Po kratki molitvi, v kateri so se vroče priporočili Bogu, so odšli z jutranjim svitom okrog šeste ure zjutraj. Na čelu je jahal na konju Stanko, pred katerim je tekel Saba. Za njim je resno korakal King, mahajoč z ušesi, in nesel na svojem mogočnem hrbtu platneni baldahin, pod baldahinom pa Nelko z Meo; za njim so šli drug za drugim s palmovo vrvjo skupaj zvezani Lindejevi konji, z različnimi tovari na hrbtu. Pohod je zaključeval mali Nasibu na prav tako rejenem oslu, kakor je bil sam.

Radi zgodnje ure niso trpeli vročine, dasi je bil dan jasen in se je izza gorovja Karamoio prikazalo prekrasno solnce, ki ga ni senčil najmanjši oblaček. Toda vzhodni veter je nekoliko omiljeval vročino njegovih žarkov. Včasih je bil veter tako močan, da se je pod njim priklanjala trava in je vsa džungla valovala kot morje. Po obilnem dežju je rastlinje tako bujno poglalo, da so se mogli zlasti na nižjih mestih skriti v travo ne samo konji, ampak celo King, tako da je nad valujočo zeleno površino bil videti samo beli baldahin, plavajoč dalje kot ladja po jezeru. Po enournem potovanju so prišli na majhno suho planoto, dvigajočo se vzhodno od Lindejeve gore. Tam je rasel velikanski osat. Stebla so mu bila debela kot drevesna debela in cveti tako veliki kot človeške glave. Na pobočjih nekaterih gričev, ki so se od daleč zdeli popolnoma neobrasli, so videli osem metrov visoko resje. Rastline, ki spadajo v Evropi k najmanjšim, so rastle tu v primernem sorazmerju z osatom in resjem. Velikanska, posamezna, nad džunglo dvigajoča se drevesa so bila videti v resnici kot cerkve. Zlasti figovo drevje, »daru« imenovano, čigar nizko viseče veje so se strnile z zemljo in se izpremenile v nova debela, je zavzemalo obširen prostor, tako da je bilo vsako drevo tako rekoč gaj zase. Od daleč je bila vsa pokrajina videti kot en sam gozd; ko so prišli blizu, pa so videli, da stoje posamezna drevesa včasih po več sto korakov narazen, včasih pa bliže

skupaj. Na severni strani je bilo malo drevja. Tam je bil svet podoben gorski stepi, ki jo je pokrivala ravna džungla, nad katero so se dvigale dežnikom podobne akacije. Trava je bila tam manj zelena, nižja in za pašo očitno boljša, kajti Nelka s Kingovega hrbta, Stanko pa z višine, na katero so se povzpeli, sta zagledala tam tako velike črede antilop, kot jih doslej še niso srečali. Včasih se je pasla vsaka vrsta zase, včasih pa so bile pomešane: gnu, pufu, arieli, antilope, krave, bubali, kozli skakači in veliki kudu so se pasli v bratski slogi. Tudi zeber in žiraf ni manjkalo. Ko so zagledale karavano, so se črede nehale pasti, živali so dvigale glave, natezale ušesa, gledale beli baldahin z izrednim začudenjem, nato pa so se v hipu razkropile; v razdalji nekaj sto korakov so spet obstale in strmele v to doslej neznano prikazen, dokler niso napasle svoje ravednosti in začele spet mirno puliti travo. Včasih se je dvignil pred karavano nosorožec, da je vse pokalo in bobnelo pod njim, toda dasi je ta žival srdite narave, da napada vse, kar ji pride pred oči, je vendar sramotno zbežal, ko je zagledal Kinga, ki ga je samo Stankovo povelje zadrževalo, da se ni pognal za nosorožcem.

Afrikanski slon sovraži namreč nosorožca, in če odkrije njegovo svežo sled, gre, zavedajoč se svoje moči, za njo, dokler ne najde nasprotnika, s katerim se spusti v boj, ki se po navadi konča s porazom nosorožca. Kingu, ki je imel brez dvoma na svoji vesti že marsikaterega nosorožca, ni bilo lahko odreči se stari navadi, toda bil je že tako udomačen in se je tako navadil videti v Stanku svojega gospodarja, da je takoj povesil rilec, povesil ušesa in šel mirno dalje, če je le zaslišal njegov glas in videl njegove grozeče oči. Stanko bi bil sicer rad videl spopad obeh velikanov, toda bal se je za Nelko. Ako bi se slon zapodil v tek, bi se utegnil baldahin razleteti, ali kar je še huje, velikanska žival bi utegnila zadeti ž njim ob kakšno vejo, kar bi bilo nevarno za Nelkino življenje. Stanko je vedel iz lovskih opisov, ki jih je čital še v Port-Saidu, da se lovci na tigre v Indiji še bolj kot tigrov boje slo-

novega dirjanja. Pri begu ali pri preganjanju utegne zadeti ob drevo s stolpom, ki ga nosi na sebi. Sicer pa je velikanov tek tako težak, da takega jahanja ne more nihče dolgo vzdržati brez hudih posledic za svoje zdravje.

Z druge strani pa je Kingova navzočnost odstranjevala mnogo nevarnosti. Tistega dne so srečali več bivolvov, ki so zlobne, predrzne živali. Videli so jih pri jezercu, kjer so se zvečer zbirale zveri iz okolice. Ko so bivoli zagledali slona, so se razpršili na vse strani in šli pit na nasprotni breg jezera. Ponoči so Kinga privezali za zadnjo nogo k drevesu, kjer je stražil šotor, v katerem je spala Nelka, in ta straža je bila tako zanesljiva, da je Stanko sicer velel kuriti ogenj, toda zdelo se mu je nepotrebno, da bi ležišče obdali z zeribo, dasi je vedel, da v kraju, kjer so tako velike črede antilop, tudi levov ne more manjkati. Ravno tiste noči so se nekateri oglasili v velikanskem brinju,* ki je rastle na pobočju gričev. Dasi je gorel ogenj, jih je privabil duh konj, da so se približali taborišču, toda ko se je King naveličal poslušati njihovo rjojenje, se je v tišini nenadoma kot grom razlegel njegov grozni bariton. Tedaj so levi nenadoma umolknili, ker jim je bilo jasno, da s takim stricem ni dobro priti v dotiko. Otroka sta pre-spala ostali del noči izvrstno in z jutranjim svitom so odrinili dalje.

Stanka so začele vznemirjati nove skrbi. Najprej je ugotovil, da potujejo jako počasi in ne bodo mogli prehoditi več kot deset kilometrov na dan. Pri taki hoji bi sicer za mesec dni mogli dospeti do abesinske meje, toda Stanko je sklenil, da se bo docela ravnal po Lindejevem nasvetu, Linde pa je odločno trdil, da ni mogoče priti v Abesinijo, zato je preostajala samo pot k Oceanu. Toda po Švicarjevih računih so bili oddaljeni od Oceana več kot tisoč kilometrov in to v ravni črti, do bolj na jugu ležeče Mombasse pa je bilo še dlje, torej bi vse potovanje moralo trajati več kot tri mesece.

---

* Brinje zraste v Abesiniji in na gorah Karamoio do 50 m visoko.

Stanko je premišljeval s strahom, da jih čakajo trije meseci težav, naporov in nevarnosti od strani zamorskih plemen, na katere bi utegnili zadeti. Zdaj so hodili še po neobljudenih krajih, iz katerih je, pregnala prebivalce bolezen na kozah in vesti o »racijah« der- višev, toda Afrika je splošno zelo obljudena, torej so prej ali pozneje morali priti v kraje, kjer prebivajo neznaní rodovi, ki jim navadno vladajo divji in okrutni kralji. Težka naloga je bila, rešiti iz te zagate svobodo in življenje.

Stanko je računal na to, da zadene na pleme Vahimov. Nameraval je izuriti nekaj stotin bojevnikov v streljanju, potem jih pa z velikimi obljubami pregovoriti, da bi ga spremili do Oceana. Toda Kali ni imel pojma, kje prebivajo Vahima, a Linde, ki je nekaj o njih slišal, ni mogel povedati, kod pelje pot do njih, niti natančneje opisati, v katerem kraju prebivajo. Linde je omenil neko veliko jezero, ki mu je bilo znano samo iz pripovedovanja, Kali pa je trdil odločno, da žive Vahima na eni strani tega jezera, ki ga je imenoval Bassa-Narok, na drugi pa živi pleme Samburu. Stanko se je čudil, da v zemljepisju Afrike, ki so se ga še v šoli v Port-Saidu jako natančno učili, ni bilo o tem jezeru nikake opazke. Ako bi mu govoril o njem samo Kali, bi sodil, da je to Viktorija Nyanza, toda Linde, ki je potoval od Viktorie proti severu ob gorovju Karamoio in je iz pripovedovanj domačinov prišel do sklepa, da leži to skrivnostno jezero dalje proti vzhodu in severu, se ni mogel zmotiti. Stanko ni vedel, kaj naj o tem misli, bal se je, da morda ne najde ne jezera ne plemena Vahima, bal se je tudi divjih plemen, brezvodne džungle, neprehodnih gora, muhe tse-tse, ki mori živali, bal se je tudi spalne bolezni, mrzlice zaradi Nelke, vročine in neizmerne daljave, ki jih je še delila od Oceana.

Toda ko so zapustili Lindejevo goro, jim ni preostajalo nič drugega, kakor hoditi neprestano proti vzhodu. Linde je sicer trdil, da zahteva to potovanje izkušenega in pogumnega človeka, toda Stanko si je pridobil že mnogo izkušenj, poguma in odločnosti pa

je vselej zajemal iz sebe, kolikor je bilo potrebno, ko je šlo za Nelko. Moral je pa tudi štediti dekličine moči, zato je odločil, da bodo potovali samo od šeste do desete ure predpoldne. Od tretje do šeste ure popoldne, to je do solnčnega zahoda, pa bodo potovali le tedaj, če ne bi na kraju odmora našli vode.

Ker je pa ob času massike padlo jako mnogo dežja, je bilo sedaj povsod dovolj vode. Mala jezera, ki so jih nalivi naredili po dolinah, so bila še polna, z gor pa so tekli ponekod potoki s kristalno čisto in hladno vodo, v kateri je bilo kopanje prijetno in popolnoma varno, kajti krokodili žive samo v večjih vodah, kjer je dovolj rib, ki so jim za hrano.

Stanko ni pustil, da bi deklica pila nekuhano vodo, dasi je podedoval po Lindeju izvrsten precejevalnik, ki sta ga pri rabi Kali in Mea vedno silno občudovala. Ko sta videla, kako se precejevalnik potaplja v belkasto, kalno vodo in pušča v nabiralnik samo čisto in prozorno, sta se v znak občudovanja in radosti valjala od smeha in tolkla z dlanmi po kolenih.

Potovanje je bilo od začetka lahko. Po Lindeju so imeli velike zaloge kave, čaja, sladkorja, buljona, raznih konserv in vsakovrstnih zdravil. Stanku ni bilo treba varčevati z naboji, ker so jih imeli več, kakor so jih mogli vzeti s seboj; ni tudi manjkalo raznovrstnega orodja, orožja in raket, ki bi utegnile dobro rabiti, ako bi prišli do zamorcev. Kraj je bil rodovit, divjačine je bilo povsod dovolj, zato jim ni primanjkovalo svežega mesa. Tudi sadja je bilo dovolj. Ponekod v nižinah so prišli do močvirij, toda bila so še pokrita z vodo in radi tega niso okuževala zraka s škodljivim izpuhtevanjem. Muh, ki povzročajo mrzlico, ni bilo. Po deseti uri je vročina res postajala neznosna, toda mali popotniki so se ustavljali ob času tako zvanih »belih ur« v globoki senci velikega drevja, kjer ni noben solnčni žarek prodril skozi goščavo. Nelka, Stanko in zamorci so bili izvrstnega zdravja.

Peti dan potovanja je jahal Stanko skupaj z Nelko na Kingu. Prišli so namreč na širok pas akacij, ki so rastle tako gosto, da so konji mogli hoditi le po stezi, katero je slon sproti delal. Bilo je zgodaj, jutro solčno in rosno. Otroka sta se pogovarjala o potovanju in kako ju vsak dan približuje Oceanu in očetoma, po katerih sta vsak dan hrepenela. Odkar so ju ugrabili iz Fayuma, je bil to neizčrpljiv predmet vseh njunih pogovorov, ki so ju vedno ganili do solz. Vedno sta ponavljala samo eno: Očeta mislita, da nista več pri življenju ali da sta za vedno izgubljena. Gotovo sta vsa v skrbeh in pošiljata Arabce v Hartum poizvedovat po njih brez upanja na uspeh. Ona sta pa tu, tako daleč ne samo od Hartuma, ampak celo od Fašode. Čez pet dni bosta še bolj oddaljena in razdalja bo vedno večja, dokler ne dospeta do Oceana ali pa do kakšnega kraja, odkoder bo mogoče brzojaviti. Edina oseba v vsej karavani, ki je vedela, kaj jih čaka, je bil Stanko. — Nelka je bila globoko uverjena, da je ni stvari na svetu, katere bi »Stes« ne mogel izvršiti, in niti najmanj ni dvomila, da jo pripelje do morja. Včasih si je v svoji domišljiji slikala prihodnost ter si predstavljala v mali glavici, kaj bo, ko prispe prva vest o njiju. Ščebetaje kot ptiček, je govorila Stanku: »Papana sedita v Port Saidu in jočeta — kar pride, boj' s telegramom: Kaj je? moj ali tvoj papa odpira, gleda podpis in čita. Stanko in Nelka. Kako se bosta razveselila! To bosta skočila na noge, da se nama odpeljeta naproti! To bo radost v hiši — papana se bosta veselila, in vsi se bodo veselili, — hvalila te bosta — in bosta prišla — jaz pa bom objela papana močno okoli vratu, in potem bomo vedno vsi skupaj ... in ...«

In končalo se je s tem, da se ji je začela bradica tresti, lepe oči so se ji izpremenile v dva vrelca, slednjič je oprla svojo glavico Stanku na rame in zajokala od žalosti, hrepenenja in radosti pri misli, kako se snidejo vsi hkratu. Stanko pa je hitel s svojo domišljijo v prihodnost in si predstavljal, kako bo oče nanj ponosen in

mu poreče: »Postavil si se, kakor se Poljaku spodobi.« Silno ganotje ga je prevzelo, srce mu je drhtelo od zanosu in hrepenenja, neupogljiv pogum ga je navdajal. »Moram,« je rekel sam pri sebi, »moram rešiti Nelko, moram doživeti tisti trenutek.« In ob takih prilikah se mu je zdelo, da je ni nevarnosti, ki je ne bi mogel zmagati, ne ovire, ki je ne bi mogel odstraniti.

Toda do zmage je bilo še daleč. Med tem so prodirali skozi gaje akacij, Dolgi trni tega drevja so celo na Kingovi koži črtali bele rise. Slednjič je postal gaj redkejši, med vejami redkega drevja se je v daljavi pokazala zelena džungla. Dasi je vročina postajala že jako občutna, je šel Stanko izpod baldahina in sedel slonu na vrat, da bi pogledal, če ni na obzorju kakšnih čred antilop ali zeber, kajti treba se je bilo spet preskrbeti z mesom.

Na desni strani je zagledal čredico arielov, obstoječo iz nekaj živali, med njimi pa dva noja, ko so pa zadnjo skupino drevja pustili za sabo in se je slon obrnil na levo, je deček zagledal drug prizor. Pol kilometra daleč je uzrl obširno maniokovo polje, na koncu polja pa nekaj črnih postav, ki so očitvidno delale na polju.

»Zamorci!« je zaklical in se okrenil k Nelki.

In srce mu je začelo nemirno biti. V prvem trenutku ni vedel, ali bi se obrnili in skrili nazaj v akacije, toda prišlo mu je na misel, da bodo v obljudenem kraju prej ali pozneje morali zadeti na prebivalce in priti ž njimi v stik. Toda ti stiki utegnejo tudi odločiti o njih nadaljnji usodi, zato je po kratkem premisleku obrnil slona v tisto smer.

Tedaj se mu je približal Kali, pokazal z roko na skupino drevja in rekel:

»Veliki gospod, tam je zamorska vas, tu pa delajo ženske pri manioku. Ali naj zajaham k njim?«

»Pojdimo skupaj,« je odvrnil Stanko, »in povej jim, da prihajamo kot prijatelji.«

»Vem, gospod, kaj jim je treba povedati,« je zaklical mladi zamorec z veliko samozavestjo.

In obrnil je konja proti ženskam, priložil dlani k ustom in pričel kričati:

»Yambo, he! Yambo, sana!«

Ko so ženske, ki so okopavale maniok, zaslišale ta glas, so skočile pokonci in obstale kot vkopane v zemljo. Toda to je trajalo samo trenutek, nato pa so v strahu pometale motike in koše proč ter pričele z velikim vpitjem bežati proti drevju, sredi katerega je stala vas.

Mladi popotniki so se bližali mirno in počasi. V goščavi se je razleglo vpitje stotero glasov, potem je nastala tišina. Slednjič jo je porušilo zamolklo, toda glasno bučanje bobna, ki ni prejenjal niti za trenutek.

To je bilo očitno znamenje za boj, poziv bojevnikom, kajti nad tri sto se jih je naglo prikazalo izza drevja. Vsi so se postavili v dolgi vrsti pred vasico. Stanko je ustavil Kinga v oddaljenosti kakšnih sto korakov in jih pričel opazovati. Solnce je obsevalo njihove lepo zrasle postave, široke prsi in silna ramena. Oboroženi so bili z loki in s sulicami. Okrog beder so imeli kratka krila iz resja, a nekateri iz opičjih kož. Glave jim je krasilo perje nojev, papig ali pa velike lasulje, ki so jih sneli s pavijanjih črepinj. Bili so videti strašni in bojeviti, toda stali so nepremično in molče, kajti njihovo začudenje je bilo brezmejno, da jim je vsa bojevitost upadla. Vseh oči so bile uprte v slona, v beli baldahin in v belega človeka, ki mu je sedel na vratu.

In vendar jim slon ni bil neznan bitje. Nasprotno. Saj so sami neprestano trpeli zaradi nasilnosti slonov, ki so jim ponoči uničevali maniokova polja, nasade banan in palm. Ker sulice in puščice ne prebijejo slonove kože, so se revni zamorci borili proti tem škodljivcem s pomočjo ognja, s kričanjem, s posnemanjem petelinjega petja. Tudi so jim kopali jame, nastavljali pasti iz drevesnih debel. Toda da bi slon postal človeku suženj in mu dovolil sedeti na svojem vratu, ni še nihče izmed njih videl in nihče ni mogel razumeti tega pojava. Prizor, ki so ga videli pred sabo, je tako daleč presegal vse njihove pojme in predstave, da sami niso

vedeli, kaj naj počno: ali naj se bore ali beže, kamor nesejo oči, tudi če bi morali ostaviti svojino in jo prepuštili usodi.

V negotovosti, strahu in začudenju so šepetali drug drugemu:

»Uuuuu! Kakšna bitja prihajajo k nam in kaj nam grozi od njihove roke?«

Medtem se jim je pa Kali približal na met sulice, obstal v stremenih in pričel klicati:

»Ljudje, ljudje! Poslušajte glas Kalija, sina Fumbe, mogočnega kralja Vahimov z bregov Bassa-Naroka! O poslušajte, poslušajte! In ako razumete njegovo besedo, pazite na vsako njegovo besedo!«

»Razumemo!« je zvenel odgovor iz tri sto ust.

»Naj pristopi vaš kralj, naj pove svoje ime in odpre usta in ušesa, da bo boljše razumel.«

»M'Rua! M'Rua!« so začeli klicati razni glasovi.

M'Rua je stopil pred vrsto, toda samo tri korake. To je bil že prileten in visok zamorec krepke postave. Poguma pa bržkone ni imel preveč, kajti bedri sta se mu tresli, da je moral zapičiti ostrino sulice v zemljo in se opreti na leseni držaj, ako je hotel ostati pokonci. Po njegovem zgledu so tudi drugi bojovníki zapičili sulice v zemljo v znamenje, da hočejo mirno poslušati glas prišlecev.

Kali pa je še enkrat dvignil svoj glas:

»M'Rua in vi, M'Ruovi ljudje! Slišali ste, da govori k vam sin kralja Vahimov, čigar krave pokrivajo tako na gosto gore okrog Bassa-Naroka, kakor pokrivajo mravljinici telo ubite žirafe. A kaj vam govori ta Kali, sin kralja Vahimov? Naznanja vam veliko in srečno novico, da prihaja v vašo vas dobri Mzimu!«

Potem je zaklical še glasneje:

»Tako je. Dobri Mzimu! Ooo!«

Iz tišine, ki je nastala, je bilo mogoče spoznati, kako silen vtis so naredile Kalijeve besede. Vrsta bojovníkov je zavalovala. Nekateri so se iz radovednosti pomaknili za nekaj korakov naprej, drugi pa so se unaknili iz strahu. M'Rua se je oprl z obema rokama na sulico — in nekaj časa je trajalo gluho molčanje. Šele

pozneje je zašumelo med vrstami in posamezni glasovi so začeli ponavljati: »Dobri Mzimu! Mzimu!«, tu in tam pa so se razlegli kriki: »Yancig, yancig!«, kar je izražalo obenem slavo in pozdrav. Toda Kalijev glas je zopet prevladal šum in vpitje:

»Glejte in veselite se! Glejte, dobri Mzimu sedi tam v oni beli koči, na hrbtu velikega slona, a veliki slon ga posluša, kakor posluša suženj gospoda in kakor posluša otrok mater. O! Niti vaši očetje, niti vi niste videli nič podobnega...!«

»Nismo videli! Yancig, yancig!«

In oči vseh bojevnikov so se obrnile proti »koči«, t. j. proti baldahinu.

In Kali, ki je za časa verouka na Lindejevi gori slišal, da vera premika gore, in je bil globoko prepričan, da more molitev bele bibi vse izprositi od Boga, je z največjim prepričanjem govoril o dobrem Mzimu dalje sledeče:

»Poslušajte! Poslušajte! Dobri Mzimu jaha na slonu proti onemu kraju, kjer solnce vstaja za gorami izza vode; tam bo povedal dobri Mzimu Velikemu Duhu, naj vam pošlje oblake in ti oblaki bodo ob času suše oblili z dežjem vaše proso, vaš maniok, vaše banane in travo v džungli, da boste imeli veliko živeža in da bodo vaše krave imele dobro pašo in vam dajale gosto in tolsto mleko. Ali hočete veliko jedi in mleka, o ljudje?«

»He, hočemo, hočemo!«

»...in dobri Mzimu bo rekel Velikemu Duhu, naj vam pošlje veter, ki bo odpihal iz vaše vasi vso ono bolezen, ki izpreminja vaše telo v medeni oblič. Ali hočete, da jo odpiha, o ljudje?«

»He! Naj jo odpiha!«

»...in Veliki Duh vas bo na prošnjo dobrega Mzimu obvaroval napadov in sužnosti in škod na vaših poljih... in leva in panterja in kače in kobilic...«

»Naj naredi...«

»Poslušajte torej in glejte, kdo sedi pred kočjo med ušesi strašnega slona! Tam sedi bvana kubva — beli gospod, veliki in močni, katerega se boji slon...«

»He!«
 »...ki ima v roki grom in ubija z njim hude ljudi...«
 »He!«
 »...ki ubija leve...«
 »He!«
 »...ki izpušča ognjene kače...«
 »He!«
 »...ki drobi skale...«
 »He!«
 »...ki vam pa ne napravi nič hudega, ako boste častili dobrega Mzimu!«
 »Yancig! yancig!«
 »...in ako mu boste prinesli suhe moke in banan, kurjih jajc, svežega mleka in medu.«
 »Yancig, yancig!«
 »Torej približajte se in padite na obraz pred dobrim Mzimu!«

M'Rua in njegovi bojevniki so se zganili, in ne da bi za trenutek prestali »yancigovati«, so stopili nekaj korakov naprej, toda silno previdno. Vraževerni strah pred slonom sta zadrževala njihove korake.

Pogled na Sabo jih je znova prestrašil, kajti imeli so ga za »vobo«, to je za velikega, rumenega leoparda, ki živi v ondotnih krajih in v južni Abesiniji, in katerega se prebivalci boje bolj kot leva, kajti človeško meso čisla nad vse drugo in z neizrečeno predrznostjo napada celo oborožene može. Vendar pa so se umirili, videč, da drži mali trebušati zamorček strašnega vobo na vrvi. Njihovo spoštovanje do silnega in dobrega Mzimu in belega gospoda je še zrastle. Pogledujoč slona in Sabo, so šepetali med seboj: »Ako so očarali celo vobo?, kdo na svetu se jim more upreti?« Toda naj-slovesnejši trenutek je prišel šele, ko se je Stanko obrnil k Nelki, se ji najprej globoko poklonil, nato pa razgrnil zavese baldahina in se je pred očmi navzočih prikazal »dobri Mzimu«. M'Rua in vsi bojevniki so padli na obraze, napravljajoč s svojimi telesi dolg živ most. Nihče se ni upal zganiti. Še večji pa je bil njihov strah, ko je King, bodisi na Stankovo povelje ali iz

svoje volje dvignil rilec in pričel mogočno trobiti. Po njegovem zgledu se je odzval tudi Saba z najglobokejšim basom, ki ga je mogel spraviti iz sebe. V tem trenutku je prikipelo iz prsi vseh prošnji podobno vpitje: »Aka! aka! aka!« — in trajalo je toliko časa, dokler ni Kali spet izpregovoril:

»O M'Rua in vi M'Ruovi otroci! Počastili ste dobrega Mzimu, vstanite torej in glejte, da si napolnite z njim svoja srca, kajti kdor to napravi, bo nad njim blagoslov Velikega Duha. Preženite strah iz svojih prsi in iz svojih trebuhov in vedite, da kjer prebiva dobri Mzimu, se ne sme prelivati človeška kri.«

Pri teh besedah, zlasti pa na zagotavljanje, da pri dobrem Mzimu ne sme nikogar zadeti smrt, je M'Rua vstal, za njim pa ostali bojevniki in so si začeli boječe, toda radovedno ogledovati dobro božanstvo. Ako bi jih bil Kali vprašal v drugič, bi bili morali priznati, da niti njihovi očetje, niti oni še niso videli nič podobnega. Njihove oči so bile namreč navajene na strašne, iz lesa in iz kosmatih kokosovih orehov narejene postave malikov, a sedaj je stalo pred njimi na slonovem hrbtu jasno in milobno božanstvo, ki se je smehljalo; bilo je podobno belemu ptiču in belemu cvetu. Strah je ostavil njihova srca, prsa so se jim oddahnila, debele ustnice so se jim začele smehljati, in nehote so iztegovali roke proti čudoviti prikazni.

»O yancig, yancig, yancig!«

Toda Stanko, ki je skrbno vse opazoval, je tudi zapazil, da se je neki s šilasto kapo iz podganjih kož pokrit zamorec po zadnjih Kalijevih besedah izgubil iz vrste in se, plazeč se kot kača po travi, obrnil k neki koči, stoječi ob strani zunaj ograje. Tista koča pa je bila obdana z visokim plotom, ki je bil prevezan s srebotjo.

Dasi je bil dobri Mzimu silno v zadregi radi svoje božanstvene vloge, je po Stankovem naročilu dvignil svojo malo ročico in pričel pozdravljati zamorce. Črni bojevniki so sledili z radostjo v očeh vsaki kretnji male ročice z globokim prepričanjem, da leže v njih mogočni »čari«, ki jih morejo obvarovati mnogoterih nesreč. Nekateri so se bili po prsih in po bedrih in klicali:

»Sedaj bo dobro — nam in našim kravam!« M'Rua se je že popolnoma ojunačil. Približal se je slonu, padel še enkrat na obraz pred dobrim Mzimu, nato pa se je okrenil k Stanku in izpregovoril sledeče besede:

»Ali hoče veliki gospod, ki pelje na slonu belo božanstvo, snesti košček M'Rue in ali dovoli, da bi M'Rua snedel košček njega in postaneta tako brata, med katerima ni laži in izdaje?«

Kali je takoj prevedel te besede, ker pa je poznal Stanku na obrazu, da nima najmanjše volje do »koščka« M'Rue, se je obrnil k staremu zamorcu in rekel:

»O M'Rua! Ali res misliš, da more beli gospod, ki je tako mogočen, da se ga boji slon, ki nosi v rokah grom, ki ubija leve, ki ga ,vobo' pozdravlja z repom, ki izpušča ognjene kače in lomi skale, sklepati krvno bratstvo kar tako z vsakim kraljem? Pomisli, o M'Rua, ali bi ga Veliki Duh ne kaznoval za tako predrznost. Dovolj časti je zate, če sneš košček Kalija, sina Fumbe, vladarja Vahimov, in ako Kali, sin Fumbe, sne košček tebe!«

»Ali nisi suženj?« je vprašal M'Rua.

»Veliki gospod ni ugrabil Kalija, ni ga kupil, samo rešil mu je življenje in zato spremlja Kali dobrega Mzimu in gospoda v deželo Vahimov, da bi jima Vahima in Fumba izkazali spoštovanje in podarili bogate darove.«

»Torej naj bo, kot praviš, in naj M'Rua sne košček Kalija, Kali pa košček M'Rue.«

»Naj bo!« so ponovili bojevniki.

»Kje je čarovnik?« je vprašal kralj.

»Kje je čarovnik? Kje je čarovnik? Kje je Kamba?« so začeli klicati razni glasovi.

Medtem pa se je zgodilo nekaj, kar bi bilo utegnulo popolnoma izpremeniti položaj, skaliti prijazne odnose in spreti zamorce z ravno prišlimi gosti. V koči, ki je stala na strani in je bila obdana s posebnim plotom iz kolov, se je nenadoma razlegel peklenski hrup. Bila je neka zmes levjega rjojenja, grmenja, bučanja bobna, hijenskega smeha, volčjega tuljenja in škripanja

strašno zarjavelih železnih vrat. Ko je King zaslišal te strašne glasove, je pričel tuliti, Saba lajati, osel, na katerem je sedel Nasibu, rigati. Bojevniki so skočili poparjeni pokonci in so poruvali sulice iz zemlje. Vse je prevzel silen strah. Na Stankova ušesa je prihajalo razburjeno vzklikanje: »Naš Mzimu! Naš Mzimu!« Spoštovanje in dobrohotnost do prišlecev je izginila v trenutku. Iz oči divjakov so začeli švigati sumljivi in neprijazni pogledi. Grozeč šum je naraščal med množico, strašen ropot v samotni koči pa je postajal vedno silnejši.

Kali se je prestrašil, pristopil naglo k Stanku in mu začel govoriti s prestrašenim glasom:

»Gospod, čarovnik je obudil hudega Mzimu, ki se boji, da ne bo več dobival darov, in tuli od jeze. Pomiri, gospod, čarovnika in hudega Mzimu z velikimi darovi, če ne, se bodo ti ljudje obrnili proti nam.«

»Pomiriti jih?« je vprašal Stanko.

In hipoma ga je pograbila jeza zaradi čarovnikove hudobnosti in pohlepa, nepričakovana nevarnost pa ga je vzburkala do dna duše. Njegov zagoreli obraz se je prav tako izpremenil kakor takrat, ko je ustrelil Gebhra, Hamisa in Beduinca. Oči so se mu sovražno zableščale, ustnice in pesti stisnile, lica pobledela.

»Ah, jaz jih bom pomiril!« je rekel.

In brez pomisleka je pognal slona h koči.

Kali, ki ni maral ostati sam med zamorci, je odrinil za njim. Iz prsi divjih bojevnikov se je izvil krik. Če je bil to izraz strahu ali besa, ni znano, toda preden so se zavedli, se je pod pritiskom slonove glave razrušil močni plot, nato so se zrušile glinaste stene koč in streha je v oblaku prahu odletela v zrak. Trenutek pozneje so M'Rua in njegovi ljudje zagledali črni iztegnjeni slonov rilec, na koncu rilca pa — čarovnika Kambo.

Stanko je uzrl na tleh velik boben, ki je bil narejen iz strohnelega debla in prevlečen z opičjo kožo. Velel je Kaliju, naj mu ga poda, se okrenil in obstal pred očmi začudenih bojevnikov.

»Ljudje,« — je rekel s povzdignjenim glasom: — »Ni bil vaš Mzimu, ki je tulil, ampak ta varalec je tolkel na boben, da bi izsiljeval od vas darove, vi pa se ga bojite kot otroci.« Pri teh besedah je prijel za vrv, ki je bila navezana okrog izsušene kože na bobnu, in ga pričel vrteti z vso silo. Ravno taki glasovi, ki so poprej tako prestrašili zamorce, so se razlegli tudi sedaj in celo glasneje, ker jih niso dušile hišne stene.

»O, kako neumen je M'Rua in njegovi otroci!« — je zaklical Kali.

Stanko mu je izročil boben, Kali pa je začel nanj ropotati s tako vnemo, da nekaj časa ni bilo mogoče razumeti niti besedice. Ko pa mu je bilo slednjič dovolj, je vrgel boben k nogam M'Rue.

»To je vaš Mzimu!« — je zaklical z grohotom.

Nato je začel s svojo običajno zgovornostjo prigo-varjati bojevnikom, norčujoč se iz njih in iz M'Rue. Pokazal je na Kambo in jim rekel, da jih je »ta slepar v kapi iz podganjih kož« varal mnogo deževnih in suhih letnih časov, oni pa so ga pasli s fižolom, kozlički in z medom. Ali je še kakšen kralj ali narod tako neumen na svetu? Verjeli so v moč starega sleparja in v njegove čare, zdaj naj pa le gledajo, kako visi njihov veliki čarovnik na slonovem rilcu in vpije: »Aka!«, da bi vzbudil usmiljenje velikega gospoda. Kje je njegova moč? Kje so njegovi čari? Čemu ni zatulil sedaj hudi Mzimu v njegovo obrambo? Ah! kakšen je ta njihov Mzimu? Kos opičje kože in kos preperelega štora, ki ga zdaj slon tepta! Pri Vahimih bi se niti ženske, niti otroci ne bali takega Mzimu, kakor se ga boji M'Rua in njegovi ljudje. Samo eden je resničen Mzimu in eden veliki in mogočni gospod — naj jima torej izkažejo spoštovanje in jima prinesejo kar največ darov, če ne, se bodo usule nanje nesreče, o kakršnih še niso slišali doslej.

Zamorcem ni bilo treba teh besedi, kajti že samo dejstvo, da se je čarovnik s svojim hudim Mzimu pokazal toliko šibkejši od novega, belega božanstva in od belega gospoda, je zadostovalo, da so se z zaničevanjem obrnili od njega. Začeli so torej zopet »yancigovati« in

to še z večjo ponižnostjo in radovoljnostjo. Sami nase so bili jezni, da so se pustili toliko let slepariti od Kambe, zato so ga hoteli na vsak način ubiti. Sam M'Rua je prosil Stanka, naj dovoli, da ga zvežejo in zapro, dokler ne izumijo zanj dovolj okrutne smrti. Nelka pa mu je hotela ohraniti življenje, in ker je Kali izpovedal, da se tam, kjer prebiva dobri Mzimu, ne sme prelivati človeška kri, je Stanko samo dovolil, da so pregnali iz vasi nesrečnega čarovnika.

Kamba, ki je pričakoval, da bo moral umreti v najkrutejših mukah, je padel na obraz pred dobrim Mzimu in se mu ihté zahvaljeval za življenje. Odslej ni nobena stvar več kalila slavnosti. Izza plota so se usule ženske in otroci, kajti novica, da so prišli izredni gostje, se je raznesla po vsej vasi, in želja, vsaj videti dobrega Mzimu, je premagala strah. Stanko in Nelka sta prvič videla naselbino resničnih divjakov, do katerih še niso prodrli niti Arabci. Obleka teh zamorcev je obstajala samo iz resja in kož, ki so jih nosili privezane okrog beder. Vsi so bil tetovirani. Moški in ženske so imeli preluknjana ušesa in v luknjah koščke lesa ali kosti, ki so bili tako veliki, da so se jim uhlji razširili in segali do ramen. V spodnji ustnici so nosili »pelele«, to je lesene ali koščene obročke, ki so bili veliki kot krožniki čašic za črno kavo. Imenitnejši bojovníki in njihove žene so nosili okrog vratu ovratnike iz železne ali medene žice. Ti ovratniki so bili tako visoki in trdi, da so ljudje komaj mogli gibati glave.

Očividno so bili iz plemena Šilukov, ki se raztezajo daleč proti vzhodu, kajti Kali in Mea sta izvrstno razumela njihov jezik, Stanko pa samo napol. Toda niso imeli tako dolgih nog kakor njihovi rojaki, ki prebivajo nad Nilovimi razlivi, imeli pa so širša pleča, bili so manj visoki in manj podobni močvirnim pticam. Otroci so bili videti kakor bolhe, in ker še niso imeli grdih »pelele«, so bili neprimerno lepši od staršev.

Ženske so gledale od daleč dobrega Mzimu ter so pozneje tekmovalle z bojovníki v prinašanju darov, obstoječih iz kozličkov, kokoši, jaje, črnega fižola in iz prosa varjenega piva. To je trajalo toliko časa, do-

kler jim ni Stanko velel, da je dovolj. Ker je vse bogato plačal z nakitjem in pisanim perkalom in je Nelka razdala otrokom nekaj steklenih igrač, ki so jih dobili po Lindeju, je zavladala velika radost po vsej vasi. Okrog šotora, pod katerim so se nastanili mali potniki, se je neprenehoma razlegalo veselo vpitje in vzkliki občudovanja. Potem so bojevniki zaplesali na čast gostom bojni ples in igrali bitko, slednjič pa so začeli sklepati krvno bratstvo med Kalijem in M'Ruo.

Ker ni bilo Kambe, ki je bil neobhodno potreben pri tem obredu, ga je nadomestil stari zamorec, ki je tudi poznal zaklinjanje. Ubil je kozlička, iztrgal iz njega drob in ga razdelil na nekaj večjih kosov, potem je začel z nogo in roko vrteti nekakšen kolovrat, pogledal je zdaj Kalija, zdaj M'Rua in izpregovoril s slovesnim glasom:

»Kali, Fumbijev sin, ali hočeš snesti košček M'Rue, M'Kulijevega sina — in ti, M'Rua, M'Kulijev sin, ali hočeš snesti košček Kalija, Fumbijevega sina?«

»Hočeva« — sta odvrnila bodoča krvna brata.

»Ali hočeta, da bi Kalijevo srce bilo M'Ruovo srce, a M'Ruovo srce Kalijevo srce?«

»Hočeva.«

»In roke in sulice in krave?«

»In krave!«

»In vse, kar kdo ima in bo imel?«

»Kar ima in bo imel!«

»In da bi med vama ne bilo laži, niti izdaje, niti sovraštva?«

»Niti sovraštva!«

»In da bi drug drugemu ne kradla?«

»Nikdar!«

»In da bi si bila brata?«

»Da!«

Kolovrat se je vrtel vedno hitreje. Okrog stoječi bojevniki so pazili na vsak njegov gibljaj.

»Ao!« — je zaklical stari zamorec — »ako bi se pa kdo drugemu zlagal, ako bi ga izdal, ako bi ga okradel, ako bi ga zastrupil, ako bi ga ubil, naj bo preklet!«

»Naj bo preklet!« — so ponovili vsi bojevniki.

»Ako pa je lažnik in snuje izdajo, naj ne pogoltne krvi svojega brata, ampak naj jo dá iz sebe pred našimi očmi!«

»Oh, pred našimi očmi!«

»In naj ne umrje!«

»In naj ne umrje!«

»In naj ga raztrga vobo!«

»Vobo!«

»Ali lev!«

»Ali lev!«

»Naj ga pohodi slon in nosorožec in bivol!«

»Oh! in bivol!« — je ponovil zbor.

»In naj ga piči kača!«

»Kača!«

»In njegov jezik naj počrni!«

»Počrni!«

»A oči naj mu zlezejo v zadnji del glave!«

»V zadnji del gave!«

»In hodi naj po glavi!«

Ne samo Stanko, ampak tudi Kali si je grizel ustne, da ne bi prasnil v smeh, medtem pa so se vedno strašnejša zaklinjanja ponavljala in kolovrat se je vrtel tako hitro, da mu ni bilo mogoče slediti z očmi. To je trajalo toliko časa, dokler ni stari zamorec popolnoma onemogel.

Potem je sedel na zemljo in je nekaj časa molče kimal na obe strani. Nato je vstal, prijel za nož, načel z njim kožo na Kalijeve rami, pomazal z njegovo krvjo košček kozličjega droba in ga potisnil M'Ruau v usta, drugi košček, ki je bil pomazan s kraljevo krvjo, pa v usta Kaliju.

Bojevniki so pa pričeli vpiti od radosti:

»Oba sta ga pogoltnila, nobeden ga ni dal iz sebe, torej sta odkritosrčna in ni izdajalca med njima!«

Stanko je bil v srcu hvaležen Kaliju, da ga je nadomestil pri tem obredu, kajti čutil je, da ne bi mogel spraviti pod svojo streho »koščka M'Rue« in bi nedvomno dokazal neodkritosrčnost in izdajstvo.

Od tega časa pa ni v resnici grozila malim popotnikom od divjakov nikaka nevarnost, nikak nepričakovan napad, nasprotno, izkazali so jim največjo gostoljubnost in skoraj božjo čast. To oboževanje je še bolj narastlo, ko je Stanko s pomočjo barometra, ki ga je podedoval po Lindeju, napovedal dež in je dež še tistega dne padel v taki obilici, kakor bi mas-sika¹, ki je že davno minila, hotela izliti na zemljo ostanke svojih zalog. Zamorci so bili prepričani, da jim je ta naliv daroval dobri Mzimu, in njihova hvaležnost do Nelke ni imela mej. Stanko pa se je šalil z njo, rekoč, da pojde sam na pot, njo pa, ki je postala zamorski malik, pusti v vasi M'Rue in zamorci ji postavijo kapelico iz slonovih zob in ji bodo prinašali fižola in banan.

Toda Nelka se je tako zanesla nanj, da se je vzpela na prste in zašepetala po svoji navadi na uho samo dve besedici: »Ne pustiš!« — potem pa je začela plesati od radosti in je zatrjevala, da bo potovala do morja lahko in hitro, če so vsi zamorci tako dobri. Ta prizor se je vršil pred šotorom in pred očmi množice. Ko je stari M'Rua videl plesati Mzimu, je začel tudi sam skakati, kolikor je mogel visoko na svojih kljukastih nogah, misleč, da daje s tem dokaz pobožnosti. Njega so začeli posnemati v skakanju ministri, bojev-niki, za njimi ženske in otroci, skratka vsa vas je nekaj časa skakala, kakor da bi se vsem zmešalo v glavi.

Stanka je tako zabaval ta prizor, ki ga je povzročilo božanstvo, da je pokal od smeha. Ponoči pa je izkazal resnično in trajno uslugo pobožnemu kralju in njegovim podložnikom, kajti sloni so napadli nasade banan. Stanko je zajahal Kinga, se zapodil proti čredi slonov in izpustil med nje nekaj raket. Strah, ki so ga povzročile »ognjene kače«, je presegel celo njegova pričakovanja. Velikanske živali je prevzel brezumen strah in vsa džungla je odmevala od rjojenja in topotanja, na begu pa so se sloni prevračali in mandrali

* Pomladanski deževni čas.

med sabo. Mogočni King je preganjal z veliko vnemo bežeče tovariše in ni štedil udarcev z rilcem in okli. Po taki noči je bilo gotovo, da se dolgo časa noben slon ne bo prikazal v nasadih banan in palm »dum«, ki so spadale k vasi starega M'Rue.

V vasi je zavladala velika radost in zamorci so vso noč prečuli s plesanjem in popivanjem prosenega piva in palmnega vina. Kali pa je zvedel od njih mnogo važnih reči. Nekateri izmed njih so slišali o neki veliki, na vzhodu ležeči in od gor obdani vodi. Za Stanka je bil to dokaz, da jezero, o katerem se ni učil v zemljepisu, v resnici obstoji, dalje pa tudi, da morajo slednjič zadeti na narod Vahimov, če pojdejo v dosedanji smeri dalje. Ker se Mein in Kalijev jezik skoraj ni razlikoval od jezika M'Rue, je prišel do sklepa, da je Vahima najbrže krajevno ime in da plemena, prebivajoča nad bregovi Bassa-Naroka, pripadajo velikemu deblu Šilukov, ki se začinja nad Nilom in razteza daleč proti vzhodu.¹

XXXVII.

Vse prebivalstvo je daleč spremilo dobrega Mzi-mu in se poslovilo od njega s solzami v očeh, proseč, da bi blagovolilo še kdaj priti k M'Rui in se spomnilo njegovega ljudstva. Stanko se je nekoliko pomišljal, ali bi povedal zamorcem o oni soteski, kjer je zakopal blago in tovore, ki so mu ostali po Lindeju in jih zaradi pomanjkanja nosačev ni mogel vzeti seboj, toda prišlo mu je na misel, da bi ti zakladi utegnili vzbuditi med njimi nevoščljivost in prepir, povzročiti pohlep in skaliti njihovo mirno življenje; opustil je ta namen, namesto tega pa je ustrelil velikega bivola in jim pustil njegovo meso za poslovilno pojedino. Ko so zagledali tako veliko množino »nyame«, so bili v resnici veseli.

Naslednje tri dni je karavana zopet potovala po neobljudenih krajih. Dnevi so bili pekoči, noči pa

* Za Mahdijevih časov ti kraji še niso bili preiskani.

zaradi visoke lege tako hladne, da je Stanko velel Mei, naj pokriva Nelko z dvema odejama. Večkrat so prišli v gorske soteske, ki so bile včasih gole in skalnate, včasih pa tako gosto porasle, da so komaj z največjim naporom prodrli skozi. Ob robih sotesk so videli velike opice, včasih tudi leve in panterje, prebivajoče v skalnih jamah. Na Kalijevo prošnjo je Stanko ustrelil panterja in zamorec se je takoj oblekel v njegovo kožo, da bi domačini spoznali v njem osebo kraljevske krvi.

Na visoki ravnini za soteskami so zopet opazili zamorske vasi. Nekatere so ležale blizu druga poleg druge, nekatere pa so bile dan ali dva dni pota narazen. Vse so bile obdane z visokim plotom, s katerim so se obvarovale pred levi, in tako ovite s srebrotjo, da si jih celo od blizu zamenjal z deviškimi gozdom. Šele iz dimov, dvigajočih se iz sredine, si vedel, da prebivajo tam ljudje. Karavano so sprejeli povsod približno tako kot v vasi M'Rue, začetkoma s strahom in nezaupljivostjo, potem z začudenjem, občudovanjem in spoštovanjem. Samo enkrat se je zgodilo, da so prebivalci, ko so zagledali slona, Sabo, konje in bele ljudi, zbežali v sosednji gozd, tako da se niso mogli z nikomer razgovarjati. Toda niti ena sulica ni bila namenjena popotnikom. Zamorci so namreč pohlevni in boječi, dokler jih mohamedanstvo ne navda s sovraštvom do drugovercev. Takrat postanejo okrutni. Največkrat se je zgodilo, da je Kali snedel »kos« domačega kralja, domači kralj pa »kos« Kalija, nakar so se odnošaji razvili popolnoma prijateljski. Dobremu Mzi-mu pa so prinašali povsod dokaze spoštovanja in vdanosti v obliki kokoši, jaje in medu, ki so ga dobivali iz izdolbenih štorov, katere so privezali s palmovimi vrvmi na veje velikih dreves. »Veliki gospod«, vladar slona, gromov in ognjenih kač, je vzbujal predvsem strah, ki se je pa hitro izpremenil v hvaležnost, ko so se prepričali, da je njegova dobrotljivost tako velika kakor njegova moč. Ker so bile vasice blizu druga drugi, so si naznanjali med sabo prihod izrednih popotnikov s pomočjo bobnanja. Zgodilo se je tudi, da jim

je vse prebivalstvo prišlo naproti in jim bilo že takoj od začetka naklonjeno.

V neki vasi, ki je štela okrog tisoč duš, se je ondotni vladar, ki je bil obenem kralj in čarovnik, dal pregovoriti, da bi jim pokazal »Velikega fetiša«, katerega so izredno častili in se ga bali, tako da se ljudje niso smeli približati hebanovi, s kožo nosorožca pokriti kapelici, in so polagali svoje darove petdeset korakov daleč od nje. Kralj je pripovedoval o tem fetišu, da je nedavno padel z meseca, da je bil bel in je imel rep. Stanko je povedal, da ga je baš on poslal na povelje dobrega Mzimu, in ko je tako govoril, se ni čisto nič oddaljil od resnice, kajti pokazalo se je, da je bil »Veliki fetiš« samo eden izmed letečih zmajev, katere so izpustili na Lindejevi gori. Oba z Nelko sta veselo sklejala, da so drugi ob ugodnem vetru utegnili leteti še dlje, in sklenila sta, da jih bosta še spuščala z višin ob primernem vetru. Stanko je naredil enega in ga izpustil še tistega večera, kar je popolnoma prepričalo zamorce, da sta dobri Mzimu in beli gospod prišla na zemljo istotako z meseca in da sta božanstvi, katerima je treba izkazovati vse časti.

Še bolj pa kot z znaki vdanosti in spoštovanja je Stanka razveselila novica, da je Bassa-Narok samo par tednov pota odtod. Prebivalci te vasi, kjer so se ravno kar ustavili, so dobivali včasih od onih krajev sol v zameno za vino iz palm »dum«. Ondotni kralj je celo slišal o Fumbi, ljudskem vladarju, ki se imenujejo »Doko«. Kali je povedal, da imenujejo tako Vahime in Sambure oddaljeni sosedi. Manj prijetna je bila novica, da divja med bregovi velike vode vojna in da je do Bassa-Naroka treba potovati preko silno divjih gora in strmih sotesk, v katerih mrgoli divjih zverin. Toda divjih zverin se Stanko ni več bal, gore pa, naj bi bile tudi najbolj divje, je imel rajši kot nizke ravnine, kjer preži na popotnike mrzlica.

Z novim pogumom so torej odšli na daljšo pot. Za ono obljudeno vasjo so zadeli samo še na eno naselbino, ki je bila jako revna in je visela kot gnezdo nad robom prepada. Potem so se začela pogorja, ki so jih poredko-

ma sekale globoke doline. Na vzhodu se je dvigala mračna veriga vrhov, ki je bila videti od daleč popolnoma črna. Bil je to popolnoma neznan kraj, kamor so šli, ne vedoč, kaj jih utegne tam zadeti, preden dospo do države Fumbe. Na planinah, koder so potovali, ni manjkalo drevja, toda izvzemši samotno strčečih figovih dreves in akacij, je drevje rastlo v skupinah, tvoreč nekakšne gaje. Popotniki so se ustavljali v teh gajih, da so se okrepčali in odpočili, pa tudi zaradi hladne sence.

Med drevjem je mrgolelo ptičev. Razne vrste golobov, veliki kljunorožci, katere je Stanko imenoval »detle«, srake, škorci, grlice in mnogoštevilne prekrasne »bengalis« so se smukali v listnati goščavi ali letali z gruče drevja na drugo posamezno ali v jatah, izpreminjajoč barve kot mavrica. Nekatera drevesa so bila videti od daleč, kakor da so pokrita z raznobarnim cvetjem. Nelki so zlasti ugajale rajске muholovke in črni, krvavordeče podbarvani veliki ptiči, ki so peli kakor pastirske piščalke. Čudovite, zgoraj rožnate, spodaj jasnomodre žolne so se zibale v solnčnem blesku in lovile v letu čebele in kobilice. Na vrhuncih dreves se je razlegalo vpitje zelenih papig, včasih pa je zadonel glas srebrnih zvončkov, s katerim so se pozdravljale med sabo male, zelenosive ptičice, ki so se skrivale pod listjem adausonije.

Pred solnčnim vzhodom in po njegovem zahodu so vzletale nad njihovimi glavami tako goste in številne jate tamošnjih vrabcev, da bi jih človek zamenjal za meglo, ako ne bi slišal njihovega žvrgolenja in šumenja kril. Stanko je domneval, da so to tisti ptiči, pojoči s srebrnim glasom, ki se podnevi razprše po posameznih gručah dreves.

Toda najbolj sta se otroka čudila in občudovala neke druge, v majhnih jatah leteče ptiče, ki so prirejali prave pravcate koncerte. Posamezna jata je štela po pet ali šest samic in enega samca z raznobarnim perjem kovinskega sijaja. Posedli so se na akacijo tako, da je bil samec na drevesnem vršiču, samice pa so sedele nekoliko niže. Nato so se oglasili prvi posamezni toni, kakor bi ptiči hoteli poskušati glasove. Šele na to je začel

peti samec, medtem ko so samice molče poslušale. Ko je končal, so one ponovile v enoglasnem zboru zadnji del njegove pesmi. Po kratkem odmoru je samec vnovič zapel, in ko je končal, so samice zopet odpele konec. Nato je jatica zletela na drugo bližnjo akacijo in koncert s solistom in zborom se je drugič glasil v poldanski tišini. Otroka se jih kar nista mogla naslišati. Nelka si je zapomnila glavni motiv koncerta in odpela z zborom samic zadnji stavek s svojim tankim glaskom. Ta motiv je sestajal iz naglo se ponavljajočih zvokov približno takole: »Tuj, tuj, tuj, tuj, tviling-ting! ting!«

Nekoč sta otroka šla od drevesa do drevesa za krilatimi godci in sta se tako oddaljila kilometer od taborišča, kjer so ostali trije zamorci, King in Saba, kateriga ni maral vzeti s sabo, da bi mu z lajanjem ne plašil divjačine, ker je hotel obenem mimogrede ustreliti kakšno žival. Ko je torej jatica slednjič zletela z zadnje akacije na drugo stran široke soteske, je deček obstal in rekel:

»Sedaj te spremim h Kingu, potem pa grem gledat, če ni v visoki džungli antilop in zeber, kajti Kali pravi, da posušenega mesa ni več kot za dva dni.«

»Saj sem vendar velika,« je odgovorila Nelka, kateri je šlo vedno za to, da bi pokazala, da ni majhen otrok. »Sama se vrnem. Taborišče se dobro vidi od tu in dim tudi.«

»Bojim se, da se ne bi izgubila.«

»Ne bom se izgubila. V visoki džungli bi se morda izgubila, toda tukaj, glej, je trava nizka.«

»Morda te kaj napade.«

»Saj si sam rekel, da levi in panterji podnevi ne hodijo na lov. Razen tega poslušaj, kako trobi King iz dolgega časa po naju. Kateri lev bi se drznil hoditi na lov tam, kjer se razlega Kingov glas?«

In začela se je kujati.

»Moj Stanko, sama pojdem kakor odrasli ljudje.«

Stanko se je nekoliko obotavljal, slednjič pa je privolil. Taborišče in dim sta bila v resnici vidna. King, kateremu je bilo dolgčas po Nelki, je neprenehoma trobil. V nizki travi ni bilo mogoče zgrešiti pota, o levih, pan-

terjih in hijenah pa ni bilo sledu, ker te živali iščejo plena samo ponoči. Deček pa je tudi vedel, da ne more deklici z nobeno stvarjo toliko ustreči, kakor če ji pokaže, da je nima več za otroka.

»Torej dobro,« je rekel, »pojdi sama, toda pojdi naravnost in ne obotavljaj se med potjo.«

»Ali smem natrgati teh cvetov?« je vprašala, kažoč na grm kusso, ki je bil pokrit z množico rožnatega cvetja.

»Smeš.«

To rekši, jo je obrnil, ji pokazal radi varnosti še enkrat gručo drevja, iznad katere se je dvigal dim taborišča, odkoder se je razlegalo Kingovo trobljenje, potem pa je zavil v visoko džunglo, pokrivajočo breg soteske.

Toda ni še prehodil sto korakov, kar se ga je polotil nemir. »Pa je vendar nespametno od mene,« je pomislil, »da sem dovolil Nelki hoditi sami po Afriki — neumno! — neumno! To je še tak otrok! Ne smem od nje niti za korak, ako ni Kinga pri njej. Kdo ve, kaj se utegne zgoditi? — kdo ve, če ne tiči pod tem rožnim grmom kakšna kača? Velike opice bi se utegnile prikazati iz soteske in mi jo odnesti ali jo pa ugrizniti. Za božjo voljo! — naredil sem veliko neumnost!«

Tak nemir ga je prevzel, da je bil sam nase jezen, istočasno pa se ga je polotil silen strah. Brez obotavljanja se je okrenil, kakor da ga je prevzela zla slutnja. Hodil je naglo in držal puško pripravljeno na strel s tisto veliko ročnostjo, ki si jo je pridobil z vednim lovom, ter korakal med bodečimi akacijami brez najmanjšega šuma, kot panter, kadar se prikrade ponoči k čredi antilop. Čez trenutek je dvignil glavo iz visokega rastlinja, pogledal — in okamenel.

Nelka je stala pod grmom kusso, iztegujoč ročice pred sabo; rožno cvetje, ki ga je iz strahu izpustila, je ležalo pri njenih nogah, v daljavi kakšnih dvajset korakov pa je v visoki travi lezla proti njej velika, plavorjava žival.

Stanko je natančno videl njene zelenkaste, v dekličino obličje uprte oči, njeno glavo in na tej ležeča ušesa. Zaradi prihuljene in plazeče se hoje so živali lo-

patice izstopile, njeno zleknjeno truplo se je podaljšalo, z dolgim repom pa je lahko migala kakor mačka. Nelka je bila bleda kakor smrt. Še hip, en sam skok, in po njej bi bilo.

Utrjeni in nevarnosti vajeni deček se je na prvi pogled uveril, da mora ostati hladnokrven in popolnoma miren. Če bi slabo streljal in roparico samo ranil, četudi smrtno, bi morala deklica umreti. Zato se je tedaj obvladal. Noge se mu niso več tresle, ampak stal je na njih, kakor bi bile jeklene. Temna lisa blizu ušesa je bila njegov cilj. Z lahko kretnjo je nameril nanjo puško in ustrelil.

Pok strela, Nelkin krik in kratko hropeče rjovenje se je razleglo v istem hipu. Stanko je skočil k Nelki, jo zaslonil s svojim telesom in spet pomeril na roparja.

Toda drugi strel je bil že popolnoma nepotreben, kajti strašna mačka se je iztegnila in obležala kot slamnat mož z gobcem na tleh. Kremplje je zarila v travo ter poginila skoraj brez drgetanja. Krogla ji je odtrgala skoraj ves zadnji del glave obenem s tilnikom. Nad očmi se je belila krvava, raztrgana kepica možganov.

Mladi lovec in Nelka sta stala nekaj časa nepremična, gledala sta zdaj ubito zver, zdaj drug drugega in nista mogla izpregovoriti niti besede. Nato se je zgodilo nekaj čudnega. Taisti Stanko, katerega bi bil pred nekaj trenutki moral občudovati najizurjenejši strelec vsega sveta zaradi njegove hladnokrvnosti in miru, je hkratu prebledel, nogi sta se mu začeli tresti, iz oči so se mu ulile solze, nato se je prijel za glavo in pričel ponavljati:

»Nelka, Nelka! Ako bi se ne bil vrnil!«

In prevzel ga je silen strah in neka posledična zdvojenost, da je sleherna žilica v njem zatrepetala, kakor da ga trese mrzlica. Po silnem naporu volje in vseh duševnih in telesnih moči je nastopil trenutek slabosti in upadlosti. Pred očmi je imel strašno zver z okrvavljenim gobcem, trgajočo Nelkino telo v temni jami. Tako bi se utegnilo zgoditi in tako bi se zgodilo, ako bi se ne bil vrnil! Samo minuta, samo sekunda — in bilo bi prepozno. Ta misel mu je bila naravnost neznosna.

Nazadnje ga je morala tolažiti Nelka, ko si je opomogla od strahu. Mala, ljubka stvarca mu je ovila ročici okrog vratu, se razjokala in ga začela klicati tako glasno, kakor bi ga hotela vzdramiti iz spanja.

»Stanko, Stanko! Meni ni nič, poglej, da mi ni nič! Stanko! Stanko!«

Slednjič se je zavedel, toda pomiril se je šele po dolgem času. Kmalu nato je prišel Kali, ki je zaslišal strel v bližini taborišča in vedoč, da bvana kubva nikdar ne strelja zaman, je pripeljal s sabo konja, da bi odnesel žival. Ko je mladi zamorec zagledal ubito žival, je hipoma odskočil in obraz mu je postal pepelnat:

»Vobo!« je zaklical.

Otroka sta se šele sedaj približala že odrevenelemu truplu. Stanko ni doslej niti natančno vedel, kakšna zver je padla pod njegovim strelom. Na prvi pogled je deček mislil, da je to izredno velik serval,* ko pa je bliže pogledal, je spoznal, da ni tako, kajti ubita zverina je bila celo večja od leoparda. Njena rumena koža je bila posejana z lisami kostanjeve barve, toda glavo je imela ožjo od leoparda, da je bila nekoliko podobna volku, noge so ji bile višje, šape širše in oči večje. Eno oko je krogla popolnoma izbila, drugo je še gledalo na otroka globoko, nepremično in grozeče. Stanko je ugotovil, da je to neke vrste panter, o katerem ni prirodoslovje še nič vedelo, kakor ni zemljepisje nič vedelo o jezeru Bassa-Narok.

Kali je nepremično in z neizmernim strahom gledal iztegnjeno žival in ponavljal s tihim glasom, kakor da bi se jo bal zbuditi:

»Vobo! . . . Veliki gospod je ubil vobo!«

Stanko pa se je okrenil k deklici, ji položil dlan na glavico, kakor bi se hotel zanesljivo prepričati, da je vobo ni vzel, potem pa je rekel:

»Vidiš, Nelka! vidiš. Tudi če bi bila popolnoma velika, vendar ne moreš sama hoditi po džungli.«

»Res je, Stanko,« je odvrnila s skesanim obrazkom Nelka. »Toda s tabo ali s Kingom morem?«

---

* Siva žival, velika kot ris, spadajoča k mačkam.

»Govori, kako je bilo? Ali si slišala, kako se je bližal?«

»Ne . . . S cvetja je priletela velika zlata muha, na kar sem se obrnila za njo in ga zagledala, kako je lezel iz soteske.«

»In potem?«

»Obstal je in me začel gledati.«

»Ali je dolgo gledal?«

»Dolgo, Stanko. Šele ko sem izpustila cvetje in si pred njim z rokama zakrila obraz, se je začel plaziti k meni . . .«

Stanko je domneval, da bi jo bila zver takoj popadla, če bi bila Nelka zamorka. Rešitev je pripisoval zgolj okolnosti, da se je žival čudila, ker je prvič zagledala neznano bitje in ni takoj vedela, kaj početi.

In spet je dečkove kosti pretresel mrzaz.

»Hvala Bogu! hvala Bogu, da sem se vrnil! . . .«

Nato je vprašal dalje:

»Kaj si si mislila v tistem trenutku?«

»Hotela sem tebe poklicati, toda . . . nisem mogla . . . nisem . . .«

»Zakaj?«

»Mislila sem, da me ti ubraniš . . . Sama ne vem . . .«

To rekši, je spet oklenila svoje ročice okrog njegovega vratu, on pa ji je pričel gladiti kodrčke.

»Ali se več ne bojiš?«

»Ne.«

»Moj mali Mzimu! Moj Mzimu! sedaj vidiš, kaj je Afrika!«

»Da, toda ti ubiješ vsako grdo žival.«

»Seveda jo ubijem.«

Oba sta pričela spet ogledovati roparja. Stanko je hotel njegovo kožo ohraniti za spomin, zato je velel Kaliju, naj ga odere, toda iz strahu, da se ne bi kakšen drugi vobo priplazil k njemu iz soteske, je prosil Kali, naj ga ne puste samega. Na vprašanje, če se voba v resnici bolj boji kot leva, je rekel:

»Lev rjoveti ponoči in ne preskočiti plota, vobo pa preskočiti podnevi in ubiti mnogo zamorcev sredi vasi, potem pa vzeti enega in snesti. Pred vobo ne ubrani

niti sulica, niti lok, samo čari, ker vobo ni mogoče ubiti.«

»Neumnost!« je rekel Stanko. »Poglej vendar tega, ali ni ubit?«

»Beli gospod ubiti vobo, črni človek ne ubiti!« je odvrnil Kali.

Velikansko mačko so z vrvjo privezali h konju — in konj jo je vlekel v taborišče. Toda Stanku se ni posrečilo ohraniti njeno kožo, to pa po Kingovi krivdi, ki se je menda domislil, da je vobo hotel ubiti njegovo deklco, ter se je tako razsrdil, da ga celo Stankovo povelje ni moglo zadržati. Pograbil je z rilcem ubito žival, jo vrgel dvakrat kvišku, nato jo je začel otepati ob drevo, slednjič pa jo je poteptal z nogami in spremenil v neko brezoblično, marmeladi podobno gmoto. Stanko je utegnil rešiti čeljusti, ki jih je z ostanki glave položil na pot, po kateri so hodile mravlje, in te so v eni uri kosti tako imenitno očistile, da ni ostalo niti drobtinice mesa ali krvi na njih.

XXXVIII.

Štiri dni pozneje se je Stanko ustavil za daljši odmor na neki višini, ki je bila podobna nekoliko Lindejevi gori, toda manjša in tesnejša. Istega večera je Saba po težkem boju zadavil velikega pavijana samca, katerega je napadel v hipu, ko se je ta zabaval z ostanki letečega zmaja, drugega po številu, ki sta jih izpustila, preden sta se odpravila k Oceanu. Stanko in Nelka sta sklenila izrabiti prebivanje na tej višini za izdelovanje novih zmajev. Nameravala sta jih izpuščati samo ob močnem zahodnem vetru. Stanko je računal na to, da če tudi samo eden pride v roke Evropcem ali Arabcem, mora obrniti nase veliko pozornost in povzročiti, da jima pošljejo pomoč. Radi večje varnosti je poleg francoskih in angleških napisov dodajal še arabske, kar mu ni bilo težko, ker je dobro poznal arabski jezik.

Kmalu po odhodu iz tega taborišča je Kali naznanil, da je spoznal v verigi gor, ki so jih videli na vzhodu, nekatere vrhunce, obdajajoče veliko črno vodo ali Bassa-

Narok. Vendar ni bil popolnoma gotov, kajti gore so neprenehoma menjale svojo obliko po tem, od katere strani so gledali nanje. Ko so prekoračili majhno dolino, ki je bila porasla z grmovjem kusso in je bila videti kakor kakšno rožno jezero, so zadeli na kočo samotnih lovcev. V njej sta bila dva zamorca, eden izmed njiju je bil bolan, ker ga je pičil nitkovec.* Toda oba sta bila tako divja in neumna in obenem tako prestrašena zaradi prihoda nepričakovanih tujcev in tako prepričana, da ju bodo takoj zaklali, da se v prvih trenutkih ni dalo z njima nič govoriti. Šele nekaj jermenov posušenega mesa je razvezalo jezik onemu, ki ni bil samo bolan, ampak tudi sestradan, kajti tovariš mu je dajal jako malo hrane. Od njega so torej zvedeli, da leže dan pota od tu raztresene vasi, katerim vladajo neodvisni kraljiči, potem pa se začenja onkraj strme gore zemlja Fumbe, ki se razteza proti zahodu in jugu od velike vode. Ko je Stanko to slišal, mu je padel kamen s srca. Navdajal ga je nov pogum. Karkoli naj se zgodi, toda bili so že skoraj na pragu dežele Vahimov.

Kakšno bo nadaljnje potovanje, je bilo seveda težko uganiti, toda deček je na vsak način upal, da ne bo težavnejše in tudi ne daljše, kakor je bila strašna pot z bregov Nila. Vendar jo je s svojo izredno iznajdljivostjo srečno prestopil in obvaroval Nelko smrti. Tudi ni dvomil, da jih bodo Vahimi po Kalijevem posredovanju najgostoljubneje sprejeli in jim nudili vsako pomoč. Zamorce je zdaj dobro poznal in je vedel, kako je treba z njimi ravnati, da je bil skoraj uverjen, da bi si mogel tudi brez Kalija pomagati.

»Veš,« je rekel Nelki, »da smo od Fašode naredili že več kot pol pota, na potu pa, ki ga imamo še pred sabo, bomo pač naleteli na divje zamorce, toda dervišev ne bomo več srečali.«

»Zamorce imam rajši,« je odvrnila deklica.

»Da, dokler veljaš za božanstvo. Iz Fayuma so me ugrabili obenem z neko deklico, ki se je imenovala

---

* Nitkovec je neki črv, tanek kot nitka, a nad pol metra dolg. Njegov pik more povzročiti vnetje.

Nelka, sedaj pa spremljam nekega Mzimu. Povedal bom očetu in gospodu Rawlisonu, naj te ne imenujeta drugače.«

Njene oči so se pričele takoj svetiti in smejati.

»Morda zagledava papana v Mombassu?«

»Morda; ako bi le ne bilo vojne nad bregovi Bassa-Naroka, bi bila tam hitreje. Kaj je bilo treba Fumbi, da se je v to spustil?«

To rekši, je pokimal Kaliju:

»Kali, ali je bolni zamorec kaj slišal o vojni?«

»Slišal. Biti velika vojna, jako velika, — Fumbe s Samburu.«

»Torej kaj bo? Kako pojdemo čez deželo Samburu?«

»Samburu zbežati pred velikim gospodom, pred Kingom in pred Kalijem.«

»In pred tabo?«

»In pred Kalijem, kajti Kali imeti puško, ki grmeti in ubijati.«

Stanko je pričel premišljevat, kakšno stališče naj zavzame v prepiru med rodovoma Vahimov in Samburov, ter je sklenil postopati tako, da bi vojna ne otežkočila potovanja. Vedel je, da bo njihov prihod nepričakovan dogodek, ki bo takoj zagotovil premoč Fumbi. Treba bo samo primerno izrabiti morebitno zmago.

V vasicah, o katerih je govoril bolni lovec, so dobili podrobnejše novice o vojni. Bile so natančnejše, toda za Fumbo neugodne. Mali popotniki so zvedeli, da bije odporni boj in da so Samburu pod vodstvom svojega kralja z imenom Mamba zavzeli že velik del dežele Vahimov in pridobili veliko krav. Pripovedovali so, da divja vojna zlasti na južnem kraju velike vode, kjer se dviga na visoki in široki skali velika »bomba« Fumbe.*

Ta novica je Kalija zelo užalostila in prosil je Stanka, da bi kar najhitreje prekoračili goro, ki jih je delila od krajev, po katerih je divjal vojni požar, in

---

* Isto, kar v Sudanu »zeriba«. Velika bomba je tudi nekakšna trdnjava ali utrjeno taborišče.

obljubljal, da bo našel pot, po kateri bodo mogli iti ne samo konji, ampak tudi King. Bili so že v dobro poznanem mu kraju in zanesljivo je spoznal od otroških let znane mu vrhunce.

Toda prehod ni bil lahek, in ako bi ne bilo pomoči prebivalcev poslednje vasi, katere so pridobili z darovi, bi bilo treba iskati zaradi Kinga druge poti. Toda ti so bolje poznali tostranske soteske in po dvodnevnem težavnem potovanju, med katerim jih je ponoči mučil velik mraz, so prišli slednjič srečno na prelaz, s prelaza pa v dolino, ki je bila že v območju Vahimov.

Stanko se je ustavil za odmor v pusti in močno obrasli dolini, Kali pa, ki je prosil, da bi smel odjahati na poizvedovanje v smeri proti očetovi »bombi«, ležeči stran od poti, je odšel še isti večer naprej. Stanko in Nelka sta ga pričakovala noč in dan v največjih skrbih — in mislila sta že, da je poginil ali padel v roke sovražnikom, ko se je slednjič prikazal na izmučenem in spenjenem konju in tudi sam je bil tako izmučen in potrta, da ga je bilo žalost pogledati.

Padel je takoj Stanku k nogam in ga pričel prositi rešitve.

»O veliki gospod,« je rekel, »Samburu zmagati bojevnike Fumbe, ubiti jih mnogo in razgnati druge, katerih ne ubiti, a Fumbo oblegati v veliki »bombi« na gori Boko. Fumba in njegovi bojevniki ne imeti kaj jesti v bombi in pomreti, ako veliki gospod ne ubiti Mambe in vseh Samburu obenem z Mambo.«

Tako proseč, je objemal Stankova kolena, on pa je namrščil obrvi in dolgo premišljeval, kaj početi, kajti kot vedno in povsod mu je šlo predvsem za Nelko.

»Kje so?« je vprašal slednjič, »oni Fumbovi bojevniki, katere so Samburu razgnali?«

»Kali jih je našel in pridejo sem takoj.«

»Koliko jih je?«

Mladi zamorec je hipoma pretipal prste na obeh rokah in nogah, toda očitno ni mogel povedati natančnejšega števila, to pa iz preprostega vzroka, ker je znal šteti samo do deset in si je vsako večjo količino predstavljal kot »vengi«, to je: veliko.

»Torej, ako pridejo, postavi se jim na čelo in pojdi očetu na pomoč,« je rekel Stanko.

»Oni se bati Samburu in ne iti s Kalijem, z velikim gospodom pa iti in ubiti »vengi, vengi« Samburu.«

Stanko se je spet zamislil.

»Ne,« je rekel slednjič, »jaz ne morem vzeti bibi v bitko, niti je pustiti same, in tega ne napravim niti za nobeno stvar na svetu.«

Kali pa je vstal, sklenil roke in pričel ponavljati zaporedoma:

»Luela! Luela! Luela!«

»Kaj je Luela? je vprašal Stanko.

»Velika bomba za ženske Vahimov in Samburov,« je odvrnil mladi zamorec.

In pričel je pripovedovati čudne reči. Fumba in Mamba sta bila že od davnih let med sabo v neprestani vojni. Uničevala sta si vzajemno nasade in si kradla živino. Toda na južnem bregu jezera je bil kraj po imenu Luela, kamor so celo ob času najhujših bojev ženske obeh narodov brez vsake nevarnosti prihajale na trg. Bojevali so se samo možje, noben poraz in nobena zmagapa pa ni imela vpliva na usodo žensk, ki so imele v Lueli za glinasto ograjo, obdajajočo obširni trg, popolnoma varno zavetišče. Ob času zmešnjav so mnoge ženske pribežale tja z otroki in blagom. Druge so prihajale celo iz daljnih vasi, prinašajoč posušeno meso, fižol, proso, maniok in razne druge potrebščine. Bojevniki se niso smeli boriti v bližini Luele v krogu, kolikor daleč je segalo petelinje petje. Tudi niso smeli prestopiti glinastega obzidja, ki je obdajalo trg, smeli so se samo približati obzidju in tedaj so jim ženske podajale potrebščine in živila prek obzidja na dolgih bambusih. To je bila že starodavna navada in nikoli se ni zgodilo, da bi jo bila katerakoli stranka prelomila. Zmagovalci so vedno gledali, da bi premagancem pretrgali pot k Lueli in jim zabranili, da bi se približali svetemu kraju na tako oddaljenost, kakor daleč sega petelinje petje.

»O veliki gospod,« je prosil Kali — ter zopet objel Stankova kolena — »veliki gospod poslati bibi v Luelo,

sam pa vzeti Kinga, vzeti Kalija, vzeti puške, vzeti ognjene kače in potolči hudobne Samburu.«

Stanko je verjel pripovedovanju mladega zamorca, kajti slišal je že poprej, da so v mnogih krajih Afrike ženske varne pred vojno. Spominjal se je, kako mu je nekoč v Port-Saidu mlad nemški misijonar pripovedoval, da se v okolici velikanske gore Kilima-Ndžaro silno bojevito pleme Massai sveto drži tega običaja, po katerem zahajajo ženske obeh vojujočih se delov popolnoma svobodno na določene trge in jih nikdo ne napade. Stanko je bil jako vesel, da živi ta običaj ob bregovih Bassa-Naroka, kajti sedaj je vedel, da ne grozi Nelki nobena nevarnost po vojni. Sklenil je tudi odriniti z deklico nemudoma v Luelo, to tem bolj, ker pred koncem vojne itak ni bilo mogoče misliti na nadaljevanje potovanja, za katero so potrebovali ne samo pomoči Vahimov, ampak tudi Samburov.

Vajen naglih odločitev, je takoj vedel, kaj početi. Osvoboditi mora Fumbo, premagati Samburu, potem pa ne sme dovoliti Vahimom krvavega maščevanja, nato ukaže mir in spravi boreča se tabora. To se mu ni zdelo samo zanj potrebno, ampak tudi koristno za zamorce. »Tako mora biti — in tako bo!« je rekel sam pri sebi, da bi pa potolažil mladega zamorca, ki se mu je smilil, mu je rekel, da ne odreka svoje pomoči.

»Kako daleč je od tukaj do Luele?« je vprašal.

»Pol dne pota.«

»Poslušaj torej: Spremiva takoj bibi, potem zajašem Kinga in preženem Samburu od bombe tvojega očeta. Ti pojdeš z mano in se boš bojeval z njimi.«

»Kali jih ubijati s puško!«

Njegov obup se je takoj izpremenil v radost. Pričel je skakati, smejati se in se zahvaljevati Stanku s tako vnemo, kakor bi bilo že po zmagi. Nadaljnje izlive hvaležnosti in veselja pa je prekinil prihod bojevnikov, ki jih je Kali našel na poizvedovanju in katerim je velel stopiti pred obličje belega gospoda. Bilo jih je okrog tri sto, oboroženi so bili s ščiti iz kož povodnega konja, s sulicami, loki in noži. Glave so imeli okrašene s perjem,

pavijanovimi grivami in praprotjo. Ko so zagledali slona v službi človeka, Sabo in konje, se jih je polastil tak strah in tako začudenje kakor zamorcev v onih vasicah, ki jih je karavana prehodila poprej. Toda Kali jim je že naprej povedal, da bodo videli dobrega Mzimu in mogočnega gospoda, »ki ubija leve, ki je ubil vobo, katerega se slon boji, ki lomi skale, izpušča ognjene kače« itd. — zato niso bežali, ampak molče stali v dolgi vrsti, polni občudovanja, strmeč samo z lesketajočimi se belimi očmi, ne vedoč, ali naj pokleknejo, ali padejo na obraz, obenem pa polni vere, da bodo Samburu takoj nehali zmagovati, ako jim pomorejo ta izredna bitja. Stanko je jahal na slonu ob vsej vrsti kot načelnik, ki pregleduje vojsko, potem pa je rekel Kaliju, naj ponovi njegovo obljubo, da hoče osvoboditi Fumbo, ter je dal povelje za odhod v Luelo.

Naprej je jahal Kali z nekaterimi bojevniki, da napove zbranim ženskam obeh rodov, da jih čaka neizrečena sreča, kakršne niso še doživele. Videle bodo »dobrega Mzimu«, ki bo prijahal na slonu. Stvar je bila tako nenavadna, da so celo one Vahimke, ki so spoznale v Kaliju izgubljenega prestolonaslednika, mislile, da se mladi kraljevič z njimi šali, in so se čudile, da se mu ljubi šale zbijati v takih nesrečnih časih za Fumbo in za ves narod. Ko so pa čez nekaj ur zagledale velikanskega slona, ki se je bližal obzidju, na njem pa beli baldahin, so skoraj znorele od radosti in sprejele dobrega Mzimu s takim kričanjem in tuljenjem, da je imel Stanko v prvem trenutku te glasove za izbruh sovraštva in to tem bolj, ker so bile te zamorke tako strašno grde, da so bile prej podobne čarovnicam kakor navadnim ženskam.

Toda to so bili samo izrazi izredne časti. Ko so postavili Nelkin šotor v kot trga pod senco dveh košatih dreves, so ga Vahimke obenem s Samburkami okrasile z venci in cvetjem, potem pa so nanosile tako množico živil, ki bi zadostovala za ves mesec ne le za božanstvo, ampak tudi za vse njegovo spremstvo. Navdušene ženske so izkazovale čast celo Mei. Ta je bila oblečena v perkal rožnate barve, vrat so ji krasili nizi višnjec-

vih koral. Kot služkinjo Mzimu so jo štele tudi za višje bitje od navadnih zamork.

Nasibuja so z ozirom na njegova otroška leta pustili za obzidjem in pričel se je takoj posluževati Nelki prinesenih darov, tako vestno, da je bil čez uro njegov trebušček podoben afrikanskemu bojnemu bobnu.

XXXIX.

Po kratkem počitku pod nasipom Luele je odrinil Stanko s Kalijem na čelu treh sto bojnikov še pred solnčnim zahodom k Fumbovi bombi, ker je hotel udariti na Samburu ponoči, misleč, da bodo v temi »ognjene kače« naredile toliko večji vtis. Pot od Luele do gore Boko, na kateri se je branil Fumba, je znašala z odmori vred devet ur, tako da so prišli pred trdnjavo šele okrog tretje ure po polnoči. Stanko je ustavil bojavnike in jim zapovedal, da morajo biti popolnoma tiho, dokler ne pride njihov čas, potem je pa začel proučevati položaj. Vrh gore, kamor so se skrili branitelji, je bil temen, Samburi pa so zažgali veliko ognjev. Njihov blesk je razsvetljeval strme skalne stene in veliko drevje, ki je rastlo v podnožju. Že od daleč se je slišal zamolkel glas bobnov, kričanje in petje bojnikov, ki so brez dvoma v obilni meri zauživali »pombo«,* hoteč praznovati končno zmago, ki se jim je zdela že blizu. Stanko je šel na čelu svojega oddelka še dalje, tako da ga je slednjič samo še kakšnih sto korakov delilo od zadnjih ognjev. Taborišče ni imelo straž in brezmesčna noč ni dala divjakom zagledati Kinga, ki ga je sicer zaslanjalo veliko drevje. Stanko, ki je sedel na njegovem vratu, je dal natihoma zadnja povelja in napravil Kaliju znak, naj zažge eno izmed pripravljenih raket. Črn trak je zletel sikajoč visoko pod temno nebo, nato se je s prasketanjem razsul v šopek rdečih in zlatih zvezd. Vsi glasovi so umolknili in nastal je trenutek globoke tišine. Nekaj sekund pozneje sta švignili v zrak s peklenkim grohotom še dve ognjeni kači, sedaj pa sta bili usmerjeni

* Pivo iz prosa, s katerim se opajajo zamorci.

naravnost proti taboru Samburov. Istočasno se je razleglo tudi Kingovo rjovenje in kričanje treh sto Vahimov, ki so bili oboroženi z asagajami,* bojnimi sekirami in noži. V silnem diru so stekli naprej. Začela se je strašna bitka, toliko strašnejša, ker se je vršila v temi, kajti vsi ognji so bili takoj razteptani v prvem strahu. Takoj v začetku je pri pogledu na ognjene kače prevzel Sambure brezumen strah. Kar se je zgodilo, je popolnoma presegalo njihov razum. Spoznali so samo, da so neka strašna bitja padla nanje in da jim grozi strašna in neizogibna poguba. Večina izmed njih se je spustila v beg, preden so jih še dosegle sulice in bojne sekire Vahimov. Nekaj čez sto bojevnikov, ki se jih je Mambi posrečilo zbrati okrog sebe, se je pogumno postavilo v bran, toda ko so pri ognju strelav zagledali velikansko žival, na njej pa belega človeka, in ko jim je na ušesa udaril pok strelav iz puške, s katero je Kali zaporedoma streljal, jim je upadel pogum. Ko je Fumba na gori zagledal prvo raketo, ki se je razpočila v višini, je padel od strahu na zemljo in ležal nekaj minut kakor mrtev. Ko si je opomogel od strahu, je iz obupanega tuljenja bojevnikov sklepal samo eno, namreč: da neki duhovi napadajo v dolini taboreče Sambure. V tem hipu mu je šinila v glavo misel, da bi se njihov srd utegnil obrniti tudi proti njemu, če ne pohiti duhovom na pomoč; ker je pa poguba Samburov bila zanj rešenje, je zbral vse svoje bojevnike, udrl po stranskem, skritem izhodu iz bombe in prestrigel pot velikemu delu bežečih nasprotnikov. Bitka se je zdaj izpremenila v klanje. Bobni Samburov so prenehali doneti. V polmraku, ki so ga hipno razsvetljevali samo rdeči bliski, prihajajoči iz Kalijeve puške, se je razlegalo vpitje padajočih, zamolkli udarci sekir na ščite in ječanje ranjencev. Nikdo ni prosil usmiljenja, kajti zamorci ga ne poznajo. Iz strahu, da ne bi v temi in zmedi svojih ljudi izpostavljal nevarnosti, je Kali slednjič nehal streljati, prijel za Gebhrov meč in se vrgel z njim v sredino nasprotnikov. Samburi so mogli zdaj bežati z gore proti svojim mejam samo po

* Zamorske sulice.

neki široki soteski, ki jo je pa zaprl Fumba s svojimi bojevniki. Tako so se od vsega oddelka rešili samo oni, ki so se vrgli na zemljo in se pustili živi ujeti, dasi so vedeli, da jih čaka grozna sužnost ali pa celo okrutna smrt iz rok zmagovalcev. Mamba se je branil junaški, dokler mu ni udarec bojne sekire razdrobil črepinje. Njegov sin, mladi Faru, je padel v roke Fumbe, ki ga je velel zvezati, da bo prihranjen v zahvalno žrtev duhovom, ki so mu prišli na pomoč.

Stanko ni pognal strašnega Kinga v bitko, ampak mu je dovolil samo rjuti v večji strah sovražnikom. Tudi ni izstrelil sam niti enkrat iz svoje puške proti Samburom, kajti prvič je obljubil mali Nelki, odhajajoč iz Luele, da ne bo nikogar ubil, drugič pa v resnici ni maral ubijati ljudi, ki niso niti njemu niti Nelki napravili nič hudega. Zadostovalo mu je, da je zagotovil Vahimom zmago in osvobodil v veliki bombi obleganega Fumbo. Ko je kmalu potem pritekel Kali in sporočil o odločilni zmagi, mu je zapovedal, naj preneha z bojem, ki je divjal še po goščavi in po skalnem pobočju, kjer je srditi Fumba še vedno preganjal nasprotnika.

Toda preden je Kali utegnil narediti mir, se je zdanilo. Kot vedno pod ravnikom, se je prikazalo solnce hitro izza gor in oblilo z jasno lučjo bojišče, na katerem je ležalo nad 200 trupel Samburov, ki so jih prebodle sulice ali presekale bojne sekire. Ko je čez nekaj časa slednjič boj prenehal in je samo radostno kričanje Vahimov kalilo jutranji mir, se je spet prikazal Kali, toda obraz je imel tako pobit in žalosten, da je bilo že od daleč poznati, da ga je zadela velika nesreča.

Ko je stal pred Stankom, se je pričel tolči s pestmi po glavi in žalostno kričati:

»O veliki gospod, Fumba kufa! Fumba kufa!«
(Fumba je ubit!)

»Ubit!« je ponovil Stanko.

Kali je povedal, kaj se je zgodilo, in iz njegovih besed je Stanko razbral, da je bila samo Fumbova bojevitost kriva tega dogodka, kajti ko je bitka že prenehala, je hotel potolči še dva Sambura; eden izmed njiju ga je prebodel s sulico.

Ta novica se je v hipu raznesla med Vahimi in okrog Kalija se je zbrala velika množica ljudi. Kmalu nato je prineslo šest bojevnikov na sulicah starega kralja, ki ni bil ubit, ampak težko ranjen in je hotel pred smrtjo še enkrat videti mogočnega, na slonu sedečega gospoda, resničnega zmagovalca Samburov.

Neizmerno občudovanje se je v njegovih očeh bo-rilo z mrakom, s katerim jih je zastirala smrt, a njegovi pobeldele in od »pelele« raztegnjeni ustnici sta zašepetali tiho:

»Yancig! Yancig! ...«

Takoj potem mu je glava klonila nazaj, usta so se široko odprla — in umrl je.

Kali, ki ga je ljubil, se je jokajoč vrgel na njegove prsi. Izmed bojevnikov so se nekateri bili po glavah, drugi so proglaševali Kalija za kralja in yanci-govali na njegovo čast. Nekateri so padali na obraz pred mladim vladarjem. Niti en glas se ni dvignil proti njemu, kajti vladarstvo je pripadalo Kaliju ne samo po dednem pravu, kot najstarejšemu sinu Fumbe, ampak tudi kot zmagovalcu.

Medtem se je v kočah čarovnikov, v bombi in na vrhu gore razlegel divji hrup hudega Mzimu, prav tak, kot ga je Stanko slišal v prvi zamorski vasici, toda ta ni bil naperjen proti njemu, ampak je zahteval smrt jetnikov za uboj Fumbe. Bobni so pričeli bobnati. Bojevniki so se postavili v dolge vrste po tri in tri in začeli so vojni ples okrog Stanka, Kalija in Fumbovega trupla.

»Oa, oa! Yah, yah!« so ponavljali vsi glasovi; glave so kimalе v preprostih kretnjah na levo in na desno, belina oči se jim je bleščala, a ostrine sulic so žarele v jutranjem solncu.

Kali je vstal, se obrnil k Stanku in rekel:

»Veliki gospod, pripeljati bibi v bombo in se nastaniti v Fumbovi koči. Kali biti kralj Vahimov, a veliki gospod Kalijev kralj.«

Stanko je pokimal z glavo v znamenje, da se strinja, toda počakal je še nekaj ur, ker sta se on in King morala odpočiti.

Odpotoval je šele proti večeru. V času njegove ne- navzočnosti so spravili trupla padlih Samburov in jih pometali v bližnji globoki prepad, nad katerim so se takoj zbrale jate jastrebov; čarovniki so pričeli pripravljati Fumbov pogreb, Kali pa je prevzel vladu kot edini gospod življenja in smrti vseh podložnikov.

»Ali veš, kdo je Kali?« je vprašal Stanko deklico, ko sta se vračala iz Luele.

Nelka ga je začudeno pogledala.

»To je tvoj boy.«

»Aha, boy!* Kali je sedaj kralj vseh Vahimov.«

Nelko je silno razveselila ta novica. Nagla izprememba, po kateri je prejšnji suženj okrutnega Gebhra, poznejši pokorni Stankov služabnik, postal kralj, se ji je zdelo nekaj izrednega, obenem pa tudi silno zabavnega. Toda Lindejeva opazka, da so zamorci kot otroci, ki si ne morejo zapomniti, kaj je bilo včeraj, se glede Kalija ni izkazala resnična, kajti kakor hitro sta Stanko in Nelka obstala na podnožju gore Boko, jima je mladi vladar hitro pritekel naproti, ju pozdravil z navadnimi znamenji pokorščine in radosti in ponovil besede, katere je že prej izrekel:

»Kali biti kralj Vahimov, veliki gospod pa Kalijev kralj!«

In izkazoval je obema skoraj božjo čast, zlasti pa je pred vsem ljudstvom izkazal spoštovanje Nelki, kajti vedel je iz izkušenj, ki si jih je pridobil med potovanjem, da skrbi veliki gospod za malo bibi bolj kot sam zase.

Ko ju je slovesno pripeljal na vrh v prestolno bombo, jima je izročil Fumbovo kočo, ki je bila podobna veliki, na več izb razdeljeni kolibi. Vahimkam, ki so obenem z njima prišle iz Luele in ki se niso mogle do sitega nagledati dobrega Mzimu, je naročil, naj postavijo v prvo sobo vrče z medom in kislim mlekom, ko pa je zvedel, da je od potovanja utrujena bibi zaspala, je ukazal vsemu prebivalstvu tišino in molk. Kdor bi se pregrešil proti temu povelju, temu bo dal jezik odrezati.

* Deček za postrežbo in pošiljatve.

Sklenil pa je, da ju še bolj slovesno počasti. Ko je Stanko po kratkem počitku prišel iz kolibe, je pristopil k njemu, se mu poklonil in rekel:

»Jutri Kali velel pokopati Fumbo in ubiti za Fumbo in za Kalija toliko jetnikov, kolikor oba imata prstov na rokah, za bibi pa in za velikega gospoda Kali zapovedal ubiti Faru, Mambovega sina in ‚vengi, vengi‘ drugih Samburov, ki so jih ujeli Vahimi.«

Stanko pa je namrščil obrvi in uprl svoj jekleni pogled v Kalijeve oči, nato pa je rekel:

»Prepovedujem ti to napraviti.«

»Gospod,« je rekel mladi zamorec z negotovim glasom. »Vahima vedno ubijati jetnike. Stari kralj umreti — ubijati; mladi kralj nastopiti — ubijati. Ako Kali ne zapovedati ubijati, Vahima bi mislili, da Kali ni kralj.«

Stanko je gledal vedno bolj strogo.

»No torej?« je vprašal. »Ali se nisi ničesar naučil na Lindejevi gori in nisi kristjan?«

»Sem, veliki gospod . . .«

»Poslušaj torej! Vahima imajo črne možgane, toda tvoji možgani bi morali biti beli. Ko si postal njihov kralj, bi jih moral izobraževati in učiti tega, česar si se naučil od mene in od bibi. Oni so kot šakali in kot hijene — naredi iz njih ljudi. Povej jim, da ne smejo ubijati jetnikov, ker za prelito kri neoboroženih ljudi kaznuje Veliki Duh, katerega moliva jaz in bibi. Beli ljudje ne morijo jetnikov, ti pa hočeš biti proti njim hujši, kot je bil zate Gebhr — ti, kristjan! Sramuj se, Kali, izpremeni stare, grde navade Vahimov v dobre. Zato te bo blagoslovil Bog in bibi ne poreče, da je Kali divji, neumen in hudoben zamorec.«

Strašno rjoenje v kočah čarovnikov je prepilo njegove besede. Stanko je mahnil z roko in govoril dalje:

»Slišim! To je vaš ‚hudi Mzimu‘, ki hoče krvi in glav jetnikov. Toda ti vendar veš, kaj to pomeni — in tebe ne more prestrašiti. Zato ti povem: vzemi bambus, pojdi v vsako kočjo in naloži jih čarovnikom, dokler ne bodo sami bolj vpili kot sedaj njihovi bobni ropočejo. Bobne pa daj pometati na sredo bombe, da

bodo vsi Vahimi videli in spoznali, kako jih ti sleparji varajo. Obenem povej svojim neumnim Vahimom, kar si sam oglašal ljudem M'Rue, da se tam, kjer prebiva dobri Mzimu, ne sme prelivati človeška kri.«

Mlademu kralju so očitvidno segle v srce Stankove besede, kajti pogledal ga je nekoliko pogumneje in rekel:

»Kali potolči, ah, potolči čarovnike! Ven pometati bobne in povedati Vahimu, da se tam, kjer je dobri Mzimu, ne sme nikogar ubiti. Toda kaj naj Kali stori s Farujem in Samburi, ki so ubili Fumbo?«

Stanko, ki je že zbral misli in čakal samo na to vprašanje, je odvrnil takoj:

»Tvoj oče je padel in njegov oče je padel, torej glava za glavo. Skleni z mladim Farujem krvno prijateljstvo, potem bodo pa Vahima in Samburu živeli v slogi, bodo mirno obdelovali polje in hodili na lov. Ti povej Faruju o Velikem Duhu, ki je oče vseh belih in črnih ljudi, pa te bo Faru ljubil kot brata.«

»Kali imeti sedaj bele možgane!« je odvrnil mladi zamorec.

Tako se je končal pogovor. Kmalu potem se je vnovič razleglo divje rjojenje, toda to ni bil več hudi Mzimu, ampak oba čarovnika, katerima je Kali velel naštetih jih, kolikor sta jih prenesla. Bojevniki, ki so še vedno v sklenjenem krogu v dolini obdajali Kinga, so pritekli brez sape na vrh gledat, kaj se godi. S svojimi očmi in iz priznanja čarovnikov so kmalu spoznali, da je hudi Mzimu, pred katerim so doslej trepetali, samo izdolben, z opičjo kožo prevlečen štor.

Ko so mlademu Faruju povedali, da mu ne razdrobe glave in to v čast dobremu Mzimu in velikemu gospodu, ampak da bo Kali snedel košček njega, on pa košček Kalija, ni hotel verjeti svojim ušesom. Ko je pa zvedel, komu se mora zahvaliti za življenje, se je vrgel pred Fumbovo kočo z obrazom na tla in je ležal toliko časa, dokler ni Nelka pristopila k njemu in mu velela vstati. Nato je objel s svojima črnima rokama njeno malo nožico in jo postavil na svojo glavo v znamenje, da hoče vse življenje ostati njen suženj.

Vahimi so se jako čudili poveljem mladega kralja, toda navzočnost neznanih gostov, katere so imeli za najmogočnejše čarovnike na svetu, je vplivala, da se ni nihče upal upirati.

Toda stari ljudje niso bili veseli novih običajev, čarovnika pa sta spoznala, da so se zanju za vedno končali dobri časi, in sta prisegla v duši strašno maščevanje kralju in prišlecema.

Nato so slovesno pokopali Fumbo v podnožju skale pod bombo. Kali je postavil na njegov grob križ iz bambusov, zamorci pa so postavili nekaj posod s pombo in osušenega mesa, da se ne bi jezil in ne strašil ponoči.

Telo Mambe so po sklenjenem krvnem bratstvu med Kalijem in Farujem izročili Samburom.

XL.

»Nelka, ali moreš naštetu najina potovanja od Fayuma?« je vprašal Stanko.

»Morem.«

Pri teh besedah je deklica dvignila obrvi in pričela šteti na prste.

»Tako. Od Fayuma v Hartum — prvo; od Hartuma do Fašode — drugo; od Fašode do soteske, kjer smo našli Kinga — tretje; od Lindejeve gore do jezera — četrto.«

»Da. Menda je ni na svetu muhe, ki bi preletela tak kos Afrike.«

»Lepa bi bila ta muha brez tebe!«

On se je pričel smejati.

»Muha na slonu! muha na slonu!«

»Toda to ni tse-tse? Kaj ne, Stanko? — ni tse-tse?«

»Ni,« je odvrnil, »taka muha je še nekam mila!«

Nelka je bila vesela pohvale, oprla je nosek na njegovo ramo ter vprašala:

»Kdaj pojdemo pa na peto potovanje?«

»Ko se odpočiješ in naučim nekoliko streljati ljudi, ki nam jih je Kali obljubil dati.«

»In bomo dolgo tako potovali?«

»Oj, dolgo, Nelka — dolgo! Kdo ve, če ne bo to najdaljše potovanje.«

»Toda ti si znaš vedno pomagati!«

»Moram.«

Stanko si je sicer pomagal, kakor si je mogel, toda peto potovanje je zahtevalo veliko priprav. Morali so se zopet podati v neznane kraje, kjer so jim grozile razne nevarnosti, proti katerim se je hotel deček bolj zavarovati, kakor je mogel to poprej napraviti. V ta namen je vadil v streljanju iz remingtonov štirideset mladih Vahimov, ki naj bi bila glavna bojna sila in nekaka telesna Nelkina straža. Več strelcev ni mogel imeti, kajti King je nosil samo petindvajset karabink, na konje jih je pa šlo petnajst. Ostali del vojske je sestajal iz sto Vahimov in sto Samburov, ki so bili oboroženi s sulicami in loki. Te je nameraval prepustiti Faruju. S temi ljudmi je upal varno potovati preko obširne in silno divje dežele, ki je bila naseljena s plemenom Samburu. Stanko je z nekim ponosom premišljeval, kako je zbežal ob času potovanja iz Fašode samo z Nelko in z dvema zamorcema brez vseh sredstev, zdaj pa pride morebiti k morskemu obrežju na čelu dve sto oboroženih ljudi s slonom in konji. Predstavljal si je, kaj porečejo k temu Angleži, ki tako visoko cenijo iznajdljivost, predvsem pa, kaj porečeta njegov oče in gospod Rawlison. Ta misel mu je slajšala vse težave.

Vendar ni bil popolnoma miren glede svoje in Nelkine usode! Dobro! brez dvoma prekorači z lahkoto območje Vahimov in Samburov, toda kaj potem? Na kakšna plemena bo zadel, v kakšno okolico pride in koliko pota ima še pred sabo? Lindejeve opazke so bile presplošne. Stanka je mučilo dejstvo, da niti ne ve, kje je, ker ta del Afrike je bil na zemljevidih, iz katerih se je učil zemljepisja, popolnoma bel. Tudi ni imel najmanjšega pojma, kaj je sploh jezero Bassa-Narok in kako je veliko. Bili so ob njegovem južnem bregu, ki je meril v dolžino kakšnih dvajset kilometrov. Toda kako daleč se širi jezero proti severu, mu niso mogli povedati ne Vahimi ne Samburi. Kali, ki je za silo razumel jezik ki-svahili, je na vprašanja odgovarjal samo:

»Bali! Bali!«, kar pomeni: daleč, daleč, to je bilo vse, kar je Stanko mogel spraviti iz njega.

Gore, ki so na severu zapirale obzorje, so bile videti precej blizu. Zato je Stanko sklepal, da ni to jezero bogve kako obširno. Takih jezer je veliko v Afriki. Čez nekaj let se je pokazalo, kako velika je bila njegova zmota,* za sedaj pa mu ni šlo za to, da bi natančno ugotovil obseg Bassa-Naroka, pač pa je želel vedeti, ali ne izvira iz njega kakšna reka, ki se potem izteka v morje. Samburi, Farujevi podložniki, so trdili, da se vzhodno od njihove dežele razprostira velika brezvodna pustinja, katere ni še nihče nikoli prekoračil. Stanko, ki je poznal zamorce iz pripovedovanj popotnikov, iz Lindejevih dogodkov, deloma pa tudi iz svojih izkušenj, je vedel, da se veliko njegovih ljudi na tihem vrne domov, ko se začno nevarnosti in težave; utegne se celo zgoditi, da mu niti eden ne ostane. Tedaj bi ostal v pustinjah in puščavah sam z Nelko, z Meo in z malim Nasibujem. Predvsem pa je vedel, da bi pomanjkanje vode takoj razkropilo karavano, zato je tako vneto izpraševal po reki. Potujoč ob njenem toku, bi se izognili težavam, katerim so izpostavljeni popotniki v brezvodnih krajih.

Toda Samburi mu niso mogli povedati nič gotovega, sam pa se ni mogel podati na daljši izlet ob vzhodnem pobrežju jezera, ker so ga drugi posli zadrževali v Boku. Domneval je, da ni bržkone nobeden izmed letelih zmajev, ki jih je spustil v zrak z Lindejeve gore in med potjo iz zamorskih vasi, preletel čez verigo gor, ki obdajajo Bassa-Narok. Radi tega je moral izdelovati in izpuščati nove, kajti šele te bi veter utegnil zanesti čez ravno pustinjo daleč — morda celo do oceana. To delo je moral nadzorovati sam osebno, kajti Nelka je znala izvrstno lepiti zmaje, Kali se jih je naučil izpuščati — nihče izmed njiju pa ni znal napisati nanje vse, kar je bilo potreba. Stanko je bil uverjen, da je ta stvar velikega pomena, in nikakor je ni hotel opustiti.

---

* Bilo je to veliko jezero, katero je l. 1888. odkril slavn potnik Teleki in ga imenoval Rudolfovo jezero.

To delo mu je vzelo veliko časa, da je karavana mogla odriniti na pot šele čez tri tedne. Na predvečer onega dne, ko so hoteli s solnčnim vzhodom odriniti, je prišel mladi kralj Vahimov k Stanku, se mu globoko poklonil in rekel:

»Kali iti z gospodom in z bibi do velike vode, po kateri plavajo veliki čolni belih ljudi.«

Stanka je ganil ta dokaz naklonjenosti, vendar je bil mnenja, da ne sme jemati dečka s sabo na tako dolgo potovanje, s katerega je bila vrnitev jako negotova.

»Zakaj hočeš z nama?« je vprašal.

»Kali ljubiti velikega gospoda in bibi.«

Stanko mu je položil dlan na kodrasto glavo.

»Vem, Kali, da si pošten in dober deček. Toda kaj bo s tvojim kraljestvom in kdo bo vladal namesto tebe nad Vahimi?«

»M'Tana, brat Kalijeve matere.«

Stanko je vedel, da se med zamorci bijejo boji za vlado in da jih lastizeljnost prav tako mami kakor bele ljudi, torej je trenutek pomislil in rekel:

»Ne Kali, ne morem te vzeti. Ti moraš ostati pri Vahimih, da narediš iz njih dobre ljudi.«

»Kali se vrniti k njim.«

»M'Tana ima veliko sinov, kaj bo torej, ako bo hotel sam postati kralj in zapustiti kraljestvo svojim sinovom ter nagovori Vahime, naj te izženejo?«

»M'Tana je dober. On tega ne storiti.«

»Toda ako le to napravi?«

»Pojde pa Kali spet k veliki vodi, k velikemu gospodu in bibi.«

»Naju pa ne bo več tam.«

»Tedaj se Kali usesti k vodi in žalosti plakati.«

Pri teh besedah je položil glavo med roke — čez trenutek pa je zašepetal:

»Kali jako ljubiti velikega gospoda in bibi — jako!«

In dvoje velikih solz se mu je zasvetilo v očeh.

Stanko ni vedel, kaj bi napravil. Žal mu je bilo Kalija, toda ni se hotel takoj odločiti na njegovo

prošnjo. Ne glede na nevarnosti polno vračanje, so Kaliju pretile še druge neprijetnosti. M'Tana ali čarovniki bi utegnili nahujskati zamorce in tedaj bi dečku ne grozil samo izgon, ampak celo smrt.

»Bolje zate, da ostaneš,« je rekel, »neprimerno bolje!«

Ko je to rekel, je prišla Nelka, ki je skozi tenko steno, delečo oba prostora, dobro slišala ves pogovor. Ko je videla solze v Kalijevih očeh, jih je začela s prsti brisati z njegovih trepalnic, potem pa se je obrnila k Stanku:

»Kali pojde z nami,« je rekla odločno.

»Oho!« je odvrnil Stanko nekoliko užaljen, »to ni od tebe odvisno.«

»Kali pojde z nami!« je ponovila.

»Ali pa ne pojde.«

Nato je zacepetala z nožicama.

»Jaz hočem!«

In pričela je sama jokati.

Stanko jo je strmeč pogledal, kakor da ne razume, kaj se je zgodilo tej vedno tako dobri in pohlevni deklici. Ko pa je videl, da si je obe pesti položila na oči, loveč z odprtimi usti zrak kot ptica, je začel klicati z veliko naglico:

»Kali pojde z nami! pojde! pojde! Čemu jočeš? Kako si neznosna! Pojde! Pojde, poslušaj! — — —«

In tako se je zgodilo. Stanko se je sramoval do večera svoje slabosti do »dobrega Mzimu«, ko je pa dobri Mzimu dosegel svoje, je bil spet tako tih, pohleven in poslušen kot vedno.

XLI.

Drugega dne zjutraj je odrinila karavana. Mladi zamorec je bil vesel, mlada vladarica pohlevna in poslušna kot vedno, Stanko poln odločnosti in upanja. Z njimi je šlo sto Samburov in sto Vahimov — štirideset izmed njih je bilo oboroženih z remingtoni, s katerimi so znali za silo streljati. Beli voditelj, ki jih je tri tedne

učil streljanja, je sicer vedel, da bodo v potrebi naredili več hrupa kot škode, toda vedel je tudi, da pri spopadih z divjaki ne igra hrup nič manjše vloge od krogel, in je bil vesel svoje telesne straže. S sabo so vzeli velike zaloge manioka, iz velikih in debelih mravelj spečene kolačke, ki so bili skrbno posušeni in zmleti v moko, ter veliko posušenega mesa. S karavano je šlo več žensk, ki so nosile razne dobre reči za Nelko in antilopje mehove za vodo. Z višine Kingovega hrbta je Stanko pazil na red, dajal povelja — kar ni bilo morda tako potrebno, pač pa mu je ugajala vloga voditelja — in je ponosno gledal na svojo malo vojsko.

»Ako bi hotel,« je rekel sam pri sebi, »bi mogel zakraljevati vsemu narodu Doko kot Beniowski na Madagaskarju!«

In šinila mu je v glavo misel, ali bi ne bilo dobro vrniti se kdaj v te kraje, podvreči si mnogo dežel, civilizirati zamorce, ustanoviti v teh krajih novo Poljsko, potem pa se nekoč vrniti na čelu črnih, dobro izurjenih čet v staro domovino. Ker pa je čutil, da je v tej misli nekaj smešnega in ker je dvomil, če bi mu njegov oče dovolil igrati vlogo Aleksandra Macedonskega v Afriki, ni povedal svojih načrtov Nelki, ki bi bila gotovo prva oseba na svetu, katera bi mu pritrdila.

Toda preden si podvrže te afriške dežele, se mora najprej rešiti iz njih, zato se je začel zopet pečati z bližnjimi zadevami. Karavana se je vlekla kot dolg trak. Stanko, ki je sedel Kingu na vratu, je sklenil jahati kot zadnji v vrsti, da bi imel vse pred očmi.

Ko so šli ljudje drug za drugim mimo njega, je na svoje veliko začudenje zapazil, da sta pri karavani tudi čarovnika M'Kunje in M'Pua, ravno tista, ki sta dobila batine od Kalija, in korakata s tovorom na glavi z drugimi po poti.

Ustavil ju je torej in vprašal:

»Kdo vama je velel iti z nami?«

»Kralj,« sta odvrnila oba ter se ponižno priklonila.

Toda na videz pohlevno povešene oči so se bleščale tako divje in na obrazu jima je odsevala taka zloba, da

ju je Stanko hotel v prvem trenutku nagnati; ni pa tega napravil samo zato, ker ni hotel Kaliju jemati ugleda.

Vendar ga je takoj poklical.

»Ali si ti« je vprašal, »rekel čarovnikoma, naj gresta z nami?«

»Kali ukazal, ker Kali je moder.«

»Torej te vprašam, zakaj ju tvoja modrost ni pustila doma?«

»Ker bi M'Kunje in M'Pua, ako bi ostala, nago-varjala Vahime, naj Vahimi ubijejo Kalija po vrnitvi, ako pa gresta z mano, Kali nanju gledati in paziti.«

Stanko je pomislil in rekel:

»Morda imaš prav, toda dobro pazi nanju noč in dan, ker jima zloba gleda iz oči.«

»Kali imeti bambus,« je odvrnil mladi zamorec.

Karavana je odrinila. V zadnjem trenutku je zapovedal Stanko, naj hodi z remingtoni oborožena straža zadnja v vrsti, kajti to so bili ljudje, ki jih je sam izbral, in najbolj zanesljivi. Ko so se vadili streljati z orožjem, kar je trajalo precej dolgo, so se v neki meri privadili svojega voditelja, istočasno pa so se kot najbližji njegovi dostojanstveni osebi šteli za nekaj več od drugih. Njihova naloga je bila, čuvati nad vso karavano, in imeli so ukaz, da primejo vsakogar, komur bi prišlo na misel, izmuzniti se. Misliti je bilo namreč treba tudi na to, da ne bo manjkalo beguncev, ko se začno težave in nevarnosti.

Toda prvega dne je šlo vse po sreči. Zamorci s tovari na glavah so bili oboroženi s sulicami in majhnimi kopji, tako zvanimi asagaji. Ti so šli v dolgi vrsti kot velika kača sredi džungle. Nekaj časa so hodili ob južnem bregu jezera po planjavi, toda ker so jezero obdajali od vseh strani visoki vrhovi, so morali iti navkreber, ko so zavili proti vzhodu. Stari Samburi, ki so poznali ta kraj, so zatrjevali, da bo morala karavana iti čez visoke prelaze med gorami, ki so jih imenovali Kullal in Indro, nato pridejo v kraj Ebene, ki leži južno od Borani. Stanko je vedel, da ne sme iti naravnost proti vzhodu, kajti spominjal se je, da leži Mombassa nekaj stopinj za ravnikom, torej znatno na jugu od tega ne-

znanega jezera. Ker je po Lindeju imel nekaj kompasov, se ni bal, da bi se izgubil med potjo.

Prvič so prenočili na neki gozdnati višini. Takoj ko se je zmračilo, je zagorelo nekaj desetih ognjev, pri katerih so pekli zamorci posušeno meso in jedli testo iz maniokovega korenja, ki so ga s prsti jemali iz loncev. Ko so potolažili lakoto in žejo, so se začeli pogovarjati, kam jih pelje bvana kubva in kakšno nagrado dobe. Nekateri so sključeno sedeli pri ognju in peli svoje pesmi, vsi so pa tako dolgo in tako glasno klepetali, da je moral slednjič Stanko zapovedati mir, da je mogla Nelka spati.

Noč je bila zelo hladna, toda ko so prvi solnčni žarki razsvetili okolico, se je zrak takoj segrel. Ob solnčnem vzhodu sta zagledala mala popotnika čuden prizor. Ravnokar so se bližali majhnemu, blizu dva kilometra širokemu jezeru, ali prav za prav veliki kaluži, ki jo je dež napravil v gorski kotlini, ko je Stanko, sedeč z deklico na Kingu, nenadoma zaklical, zroč z daljnogledom okrog sebe:

»Glej, sloni gredo v vodo.«

Kakšnega pol kilometra daleč je bila videti čreda, obstoječa iz petero živali, ki so se počasi druga za drugo bližale jezeru.

»To so čudni sloni,« je rekel Stanko, ki jih je neprenehoma gledal z veliko pazljivostjo. »So manjši od Kinga, ušesa imajo tudi manjša, oklov pa ni videti.«

Medtem so šli sloni v vodo, toda se niso ustavili na bregu, kot je po navadi delal King, in se niso začeli oblivati z rilci, ampak so šli vedno naprej in se potapljali vedno globokeje, tako da so slednjič samo še njihovi črni hrbti stali nad vodo kakor skalne pečine.

»Kaj pa je to? Potapljajo se!« je vzkliknil Stanko.

Karavana se je znatno približala bregu in se slednjič ustavila nad njim. Stanko jo je zadržal in začel z izrednim začudenjem gledati zdaj Nelko, zdaj jezero.

Slonov ni bilo več videti, samo na vodni gladini je bilo mogoče celo s prostim očesom razločevati pet rdečih cvetov, dvigajočih se nad jezerom in zibajočih se z lahnimi gibi.

»Sedaj stoje na dnu, to so pa konci rilcev,« je izpregovoril Stanko, ki ni verjel svojim očem.

Nato je poklical Kalija:

»Kali! ali si videl?«

»Da, gospod, Kali videti, to so vodni sloni,«* je odvrnil mirno mladi zamorec.

»Vodni sloni?«

»Kali jih velikokrat videti.«

»In žive v vodi?«

»Ponoči iti v džunglo in se pasti, podnevi pa prebivajo v jezeru tako kot kiboko (povodni konj). Oni priti ven šele po solnčnem zahodu.«

Stanko se ni mogel prečuditi, in ako se mu ne bi mudilo na pot, bi ustavil karavano do večera, da bi si bolje ogledal izredne živali. Toda prišlo mu je na misel, da utegnejo sloni stopiti iz vode na drugi strani jezera, ako bi pa tudi prišli kam bliže, bi jih v temi težko videl.

Veiel je torej dalje, med potjo pa je izpregovoril k Nelki:

»No! videla sva nekaj, česar še niso videle oči nobenega Evropeca. In veš, kaj mislim? Ako prideva srečno do oceana, nama ne bo nihče verjel, ko bova pripovedovala, da so v Afriki vodni sloni.«

»Kaj pa, ako bi enega ujeli in vzeli s seboj do oceana?« je rekla Nelka, ki je bila kot vedno prepričana, da Stanko vse zmore.

XLII.

Čez deset dni potovanja je slednjič karavana prekoračila gorske prelaze in prišla v drugačen kraj. To je bila obširna ravnina, iznad katere so se samo tu in tam dvigali nizki griči, večidel pa je bila ploščnata. Rastlinstvo se je popolnoma izpremenilo. Ni bilo velikih dre-

---

* Afrika ima še mnogo nepreiskanih skrivnosti. Novice o vodnih slonih so že davno prihajale na ušesa potnikov, toda niso jim hoteli verjeti. V zadnjih časih je prirodopisni muzej v Parizu poslal gospoda Le Petita, ki je videl vodne slone v Kongu nad Leopoldovim jezerom.

ves, dvigajočih se posamezno ali v gručah nad valovito površino visoke trave. Samo tu in tam so strčale v znatni oddaljenosti druga od druge akacije, ki dajejo gumij. Njihova debela so bila rdečkaste barve, široko razpete veje z redkim listjem so dajale malo sence. Med kopami termitov se je dvigala tu in tam euforbija s svečniku podobnimi vejami. Pod nebom so plavali v višini jastrebi, a niže so letali z akacije na akacijo ptiči iz vrste krokarjev s črnim in belim perjem. Trava je bila žolta in njeno klasje je bilo podobno zreli rži. In vendar je ta suha džungla očitno dajala obilo hrane množici živali, kajti popotniki so večkrat na dan srečevali velike množice antilop gnujev, bubalov in zlasti zeber. Vročina je bila na odprti in brezdrevesni ravnini neznosna. Nebo je bilo brez oblakov, dnevi pekoči, ponoči pa niso mogli ljudje počivati.

Potovanje je bilo od dne do dne težavnejše. V vaseh, mimo katerih je karavano vodila pot, jih je sprejemalo divje, boječe ljudstvo. Po večini so bili sovražni karavani, in če bi ne bilo oboroženih pagazihov, belih obrazov, Kinga in Sabe, bi grozila popotnikom velika nevarnost.

S Kalijevo pomočjo se je posrečilo Stanku dognati, da dalje ni nobenih vasic več in da je kraj popolnoma brez vode. Težko je bilo to verjeti, kajti številne črede, katere so srečevali, so vendar morale kje piti. Pripovedovanja o pustinji, kjer ni rek, niti kaluž, so prestrašila zamorce in začeli so uhajati. Prvi zgled sta dala M'Kunje in M'Pua. Na srečo je bil njun beg pravočasno odkrit in na konjih ju je bilo mogoče še ujeti ne daleč od tabora. Ko so ju privedli nazaj, jima je Kali z bambusom dokazal, kako neprimerno je bilo njuno postopanje. Stanko je zbral vse pagazihe in je imel nanje nagovor, ki ga je mladi zamorec tolmačil na domači jezik. Izrabil je okolnost, da so pri zadnjem počivanju levi vso noč rjuli okrog tabora in je skušal prepričati svoje ljudi, da kdor zbeži, postane brez dvoma plen levov, a tudi če bi prenočeval na akacijah, ga najdejo tam še strašnejši »vobo«. Nato je zatrjeval, da, kjer žive antilope, tam mora biti tudi voda. Če pridejo na poto-

vanju v kraje, ki nimajo vode, si je morejo vzeti za dva ali tri dni s seboj v antilopjih mehovih. Zamorci so pri njegovih besedah neprenehoma ponavljali: »O, res je to!«, toda v prihodnji noči je zbežalo pet Samburov in dva Vahima in potem je vsako noč kateri izginil.

M'Kunje in M'Pua pa nista več poskušala sreče iz preprostega vzroka, ker ju je Kali vsak dan po solnčnem zahodu velel zvezati.

Toda kraji so bili vedno bolj izsušeni, a solnce je neusmiljeno žgalo džunglo. Niti akacij ni bilo več videti. Črede antilop so se neprenehoma pojavljale, toda v manjšem številu. Osel in konji so nahajali še dovolj hrane, kajti pod visoko ushlo travo se je marsikje skrivala nižja, bolj zelena in manj izsušena. Toda King je hujšal, dasi ni bil izbirčen. Kadar je zadel na akacijo, ji je odlomil vrhunec in skrbno objedel listje in stročje, celo od prejšnjega leta. Karavana je sicer doslej še vedno prišla do vode, ki je bila pa ponekod slaba in so jo morali precejati, ali pa slana in popolnoma nerabna za pijačo. Vedno pogosteje se je dogajalo, da so se ljudje, ki jih je Stanko poslal naprej pod Kalijevim vodstvom, vrnili, ne da bi našli kakšno kalužo ali pod razpokano zemljo skrit vir, in Kali je naznanil s kislim obrazom: »Madi apana« (ni vode).

Stanko je uvidel, da to zadnje potovanje nikakor ne bo lažje od prejšnjih, in začelo ga je tudi skrbeti zaradi Nelke. Namesto, da bi ji na solncu in vetru obrazek zagorel, ji je z vsakim naslednjim dnem bolj bledele, oči pa so izgubile svoj običajni blesk. Na suhi ravnini, kjer ni bilo komarjev, sicer ni grozila mrzlica, toda videti je bilo, da strašna vročina izčrpuje deklíčine sile. Deček je s sočutjem in s strahom gledal njene male ročice, ki so postajale bele kot papir, in si je bridko očital, da je izgubil preveč časa s pripravljanjem in vežbanjem zamorcev v streljanju, in je moral zaradi tega prestaviti potovanje v vroči letni čas.

V tem strahu je potekal dan za dnevom. Solnce je vsrkavalo vlago in življenje iz zemlje vedno bolj pohlepno in neusmiljeno. Trava se je krčila in v taki meri posušila, da se je drobila pod nogami antilop in so be-

žeče, dasi maloštevilne črede dvigale oblake prahu. Vendar so popotniki še enkrat zadeli na potok, ki so ga že od daleč ugotovili po dolgih vrstah dreves, rastočih nad njegovima bregoma. Zamorci so tekli k drevju, se vrgli na tla, potopili glave v vodo in pili tako požrešno, da so prenehali šele, ko je krokodil zgrabil enega izmed njih za roko. Drugi so pritekli tovarišu na pomoč in hipoma potegnili iz vode ostudno gaščarico, ki ni hotela izpustiti človeške roke, dasi so ji odpirali gobec s sulicami in noži. Šele King je rešil zadevo, ko je položil nanj nogo in jo stlačil tako lahko, kakor da bi bila gnila goba.

Ko so se ljudje slednjič napili, je Stanko ukazal, narediti v plitvi vodi okroglo ograjo iz visokih bambusov z edinim prihodom od brega, da bi se mogla Nelka popolnoma varno okopati. Toda vkljub temu ji je dal za varstvo še Kinga. Kopel je jako okrepčala deklico, počitek pa ji je nekoliko vrnil moči.

Na veliko radost vse karavane in Nelke je sklenil »bvana kubva« ostati dva dni pri vodi. Pri tej novici so postali ljudje najboljše volje in so takoj pozabili na prestane napore. Ko so se prespali in pokrepčali, so se nekateri zamorci začeli potikati med drevjem nad reko in iskati palm, ki rode divje dateljne in takozvane hijobove solze, iz katerih izdelujejo nakitje. Nekaj se jih je vrnilo v šotor pred solničnim zahodom in so prinesli s seboj neke štirioglate bele predmete, v katerih je Stanko spoznal svoje leteče zmaje.

Nekdo izmed teh zmajev je nosil številko 7, dokaz, da je bil izpuščen še z Lindejeve gore, ker sta jih otroka izpustila tam nekaj desetoric. Stanka je to dejstvo silno razveselilo in ga navdalo z novim pogumom.

»Nisem pričakoval,« je rekel Nelki, »da bi leteči zmaji mogli preleteti tako daljavo. Bil sem prepričan, da ostanejo na višinah Karamoio in sem jih izpuščal samo na slepo srečo. Zdaj pa vidim, da jih more veter nesti, kamor hoče, in imam upanje, da so oni, ki sva jih izpustila z gor pod jezerom Bassa-Narokom in na sedanjem potovanju, prileteli celo do oceana.«

»Prilete popolnoma gotovo,« je odvrnila deklica.

»Bog daj!« je dodal deček, ki so ga skrbele nevarnosti in težave nadaljnjega potovanja.

Tretjega dne je odrinila karavana iznad potoka in vzela s seboj v usnjatih mehovih veliko zalogo vode. Preden se je zvečerilo, so spet prišli v kraje, ki jih je solnce popolnoma požgalo, kjer niso rastle niti akacije, a zemlja je ponekod bila gola kakor tnalno. Ponekod so našli passiflore, katerih debela so rastle v zemljo. Bili so podobni velikanskim bučam. Iz teh velikanskih krogeč so poganjale kot vrvice tanke liane, ki so se plazile po zemlji in pokrivalo široko naokrog planjavo in napravile tako neprodarno goščavo, da bi se celo miši težko mogle preriti skozi. Toda vkljub lepi zeleni travi je bilo v njej toliko trnja, da se niso mogli ne King ne konji hraniti z njo. Samo osel jo je pulil, toda previdno.

Včasih pa so napravili več angleških milj, da niso videli ničesar razen bodeče, kratke trave in nizkih, suhim rožam podobnih rastlin, ki so se drobile, ako si se jih dotaknil. Po prvem prenočevanju je ves prihodnji dan žgal z neba živi ogenj. Zrak je trepetal kakor v Libijski puščavi. Na nebu ni bilo niti oblačka. Zemlja je bila tako zalita z lučjo, da je bilo vse belo. Noben glas, niti brenčanje žuželk ni kalilo smrtne, z zlovravnim bleskom nasičene tišine.

Pot je tekel od ljudi v curkih. Včasih so zložili na kup tovore s posušenim mesom in ščite, da bi našli pod njimi nekoliko sence. Stanko je naročil, naj štedijo z vodo, toda zamorci so kot otroci, ki ne mislijo na jutrišnji dan. Nazadnje je moral obdati s stražo ljudi, ki so nosili mehove z vodo, in deliti vodo vsakemu posebej. Kali je opravljal to nalogo jako vestno, toda to mu je jemalo veliko časa in je zadrževalo potovanje, obenem pa mu oteževalo iskanje novih napajališč. Samburi so godrnjali, da prejemajo Vahimi več vode od njih, Vahimi pa, da so Samburi srečnejši. Poslednji so začeli groziti, da se vrnejo, toda Stanko jim je rekel, da jim Faru da porezati glave, če bodo skušali zbežati, sam je pa naročil svojim, z remingtoni oboroženim strelcem, naj nikogar ne puste proč.

Drugi večer so prenočili na goli ravnini. Niso delali bombe, ali kakor pravijo v Sudanu, zeribe, ker niso imeli s čim. Taborišče sta stražila King in Saba. Varstva je bilo dovolj, toda King, ki je prejemal desetkrat manj vode, kot jo je potreboval, je trobil po njej do solnčnega vzhoda, Saba pa je iztegnil jezik in obračal oči k Stanku in Nelki z nemo prošnjo za kapljo vode. Deklica je hotela, da bi mu Stanko dal piti nekoliko iz gumijeve posodice, ki jo je podedoval po Lindeju in ki jo je nosil na vrvici čez rame, toda ta ostanek je hranil za skrajno silo za deklico, zato ni ugodil njeni prošnji.

Četrtega dne zvečer je ostalo samo še pet velikih mehov vode, to se pravi, da je na vsakega človeka prišlo komaj pol kozarčka. Ker pa je noč kolikor toliko hladnejša od dneva in je žeja ponoči manj občutna kakor pa pod pekočimi solnčnimi žarki in ker so ljudje že zjutraj dobili majhno merico vode, je Stanko velel spraviti mehe za naslednji dan. Zamorci so mrmrali zoper to povelje, toda strah pred Stankom je bil še prevelik, zato si niso upali lotiti se tega zadnjega prihranka, zlasti ker sta stala na straži dva z remingtoni oborožena človeka, ki ju je Stanko menjaval vsako uro.

Vahimi in Samburi so skušali preslepiti svojo žejo s stebli revne travice, ki so jo ruvali iz zemlje in žvečili njene korenine, toda v njih ni bilo skoraj nič vlage, ker je neizprosno solnce docela izsušilo celo globoko prst.

Dasi jim spanje ni pogasilo žeje, vendar so vsaj tedaj pozabili nanjo. Ko se je znočilo, so popadali od celodnevnega potovanja izmučeni ljudje kakor mrtvi na zemljo. Kjer je kdo obstal, tam se je ulegel in trdo zaspal. Tudi Stanko je zaspal, toda njegova duša je bila nemirna in polna skrbi, da bi mogel mirno in dolgo spati. Čez nekaj ur se je zbudil in pričel premišljevati, kaj bo dalje in odkod vzeti vode za Nelko in za vso karavano z ljudmi in živalmi. Položaj je bil težak, morda celo strašen, toda iznajdljivi deček se ni še vdal obupu. V mislih je prešel vse dogodke, počenši od ugrabljenja iz Fayuma pa do sedanjega trenutka: Najprej dolgo potovanje čez Saharo, uragan v puščavi, prvi poskus bega, Hartum, Mahdi, Fašoda, osvoboditev iz

Gebhrovih rok, potem daljše potovanje po Lindejevi smrti do jezera Bassa-Naroka in do tu, kjer sedaj prenočujejo. »Toliko smo prešli, toliko pretrpeli,« je govoril sam s sabo, »tolikokrat se mi je zdelo, da je že vse izgubljeno, pa mi je vendar Bog pomagal, da sem vedno našel izhod. Saj je vendar nemogoče, da bi po prestani taki poti in po tako strašnih nevarnostih morali poginiti na zadnjem potovanju. Imamo vendar še nekaj vode, ta dežela pa — menda ni Sahara, kajti ako bi tako bilo, bi ljudje vedeli za njo.«

Zlasti mu je pa bodrilo upanje dejstvo, da je na jugovzhodu v teku dneva zagledal skozi daljnogled neke meglene obrise, ki bi utegnile biti gore. Morda je bilo do njih še sto angleških milj in še več. Toda ako bi se jim posrečilo priti do njih, bi bili rešeni, kajti gore so redkokdaj popolnoma brez vode. Koliko časa pa bodo potrebovali do tja, ni mogel izračunati, ker je to bilo odvisno od visokosti gor. Visoki vrhovi so v tako prozornem zraku, kot je afrikanski, vidni na neizmerno daljavo, zato je bilo treba najti vode že poprej. Sicer jim je grozila poguba.

»Treba je!« je ponovil Stanko sam pri sebi.

Dečkovo razmišljanje je neprenehoma motilo težko slonovo dihanje. Uboga žival je hropela, kakor bi hotela izdihati vso dnevno vročino iz svojih pljuč. Čez nekaj časa se mu je pa zazdelo, da sliši nekakšno stokanje, prihajajoče od druge strani taborišča, namreč od tam, kjer so ležali ponoči s travo pokriti vodni mehovi. Ker se je ječanje nekajkrat ponovilo, je vstal, da bi pogledal, kaj se tam godi, in je stopil k gričku, ki je bil samo nekaj korakov oddaljen od šotoru. Noč je bila tako jasna, da je že od daleč zagledal dvojce temnih trupel, ležečih drugo poleg drugega in dvojce remingtonovih cevi, ki sta se bleščali v mesečnem svitu.

»Zamorci so vedno enaki,« je pomislil. »Morali bi čuvati vodo, ki je sedaj za nas dragocenejša kot vse na svetu, pa sta tu zaspala, kot bi bila v svojih kočah. Ah, Kalijev bambus bo imel jutri mnogo dela!«

To misleč, se je približal in sunil z nogo prvega stražnika, toda takoj je ves prestrašen odskočil.

Na videz speči zamorec je ležal vznak in nož mu je tičal do ročaja v grlu, poleg njega pa je ležal drugi s tako strašno prerezanim vratom, da mu je bila glava skoraj popolnoma ločena od telesa.

Dva mehova sta zginila, trije drugi so ležali med razmetano travo razrezani in prazni.

Stanko je začutil, da mu lasje vstajajo na glavi.

XLIII.

Na njegov krik je prvi pritekkel Kali, za njim dva strelca, ki bi morala nadomestiti prejšnjo stražo, trenutek pozneje pa so se zbrali na mestu zločina kričeč in tuleč vsi Vahimi in Samburi. Nastal je strašen hrup in vseh se je polotil strah. Ljudem nista bila tako mar ubita moža kakor pa ostanki vode, ki je že izginila v sežgano zemljo džungle. Nekateri zamorci so se vrgli na zemljo, grabili s prsti drobtinice prsti in sesali iz nje ostanke vlage. Drugi so kričali, da so stražnike ubili in razrezali mehove hudi duhovi. Toda Stanko in Kali sta vedela, kako se je to zgodilo. M'Kunje in M'Pue ni bilo med temi, ki so tulili nad kopico trave. V tem, kar se je zgodilo, je bilo nekaj več kakor uboj dveh stražnikov in tatvina vode. Razrezani mehovi so pričali, da je bilo to maščevanje in obenem smrtna obsodba nad vso karavano. Duhovniki hudega Mzimu so se maščevali nad dobrim Mzimu. Čarovnika sta se maščevala nad mladim kraljem, ki je odkril njihove goljufije in bi ne bil dovolil, da dalje izrabljata neumne Vahime. Nad vso karavano je razprostrla sedaj svoja krila smrt kot jastreb nad jato golobov.

Prepozno se je Kali spomnil, da je pozabil zvezati čarovnika, kakor je naredil vsak večer po njenem ponesrečenem begu. Bil je pač preobložen z delom in s skrbmi. Jasno je tudi bilo, da sta strelca, ki bi morala stražiti vodo, legla na zemljo in zaspala. Njuna zamorska nemarnost ju je pogubila. To je zločincema olajšalo delo in omogočilo, da sta zbežala brez kazni.

Pređen se je nemir polegel in so si ljudje nekoliko opomogli od strahu, je preteklo mnogo časa, toda zlo-

činca nista mogla biti daleč, kajti zemlja pod razrezanimi mehovi je bila vlažna in kri, ki je tekla iz obeh trupel, ni bila še popolnoma strjena. Stanko je ukazal zasledovati begunca ne samo zato, da bi ju kaznoval, ampak tudi, da bi dobili nazaj ostala dva mehova vode. Kali je zasedel konja, vzел s sabo nekaj strelcev in odri-nil za njima. Stanku, ki se je v prvem trenutku hotel pridružiti, je prišlo na misel, da ne more pustiti Nelke same pri razdraženih in razburjenih zamorcih, ter je ostal. Kaliju je samo naročil, naj vzame s seboj Sabo.

Sam je pa ostal, kajti bal se je upora zlasti od Sam-burov. Toda tu se je zmotil. Zamorci sploh lahko vzkipe in včasih iz popolnoma neznatnih vzrokov, toda kadar jih pritisne velika nesreča in zlasti kadar visi nad njimi neizprosna roka smrti, popolnoma otrpnejo, in to ne samo oni, katere je Islam naučil, da je zaman vsak boj z usodo, ampak vsi. Tedaj jih ne vzdrami iz malodušja ne strah ne trpljenje zadnjih hipov. Tako se je zgodilo tudi sedaj. Ko se je prvo razburjenje poleglo in se je v njihovih glavah zasedla misel, da jim je umreti, so se mirno ulegli na zemljo, pričakujoč smrti. Tako so napravili Vahimi in Samburi, zato se ni bilo treba bati upora, pač pa naslednjega dne, ko se je bilo treba od-praviti na pot.

Kali se je vrnil še pred dnevom in je takoj položil pred Stanka dva raztrgana mehova, v katerih ni ostalo niti kaplje vode.

»Veliki gospod,« je rekel, »Madi apana!«

Stanko si je otrl z roko pot s čela in vprašal:

»A M'Kunje in M'Pua?«

»M'Kunje in M'Pua umreti,« je odvrnil Kali.

»Ali si ju dal ubiti?«

»Nju ubiti lev ali vobo.«

In pričel je pripovedovati, kaj se je zgodilo. Trupli zločincev so našli precej daleč od taborišča, na mestu, kjer ju je zadela smrt. Ležala sta drug poleg drugega z zdrobljenima tilnikoma, raztrganimi boki in obgrizeni-mi hrbti. Kali je domneval, da se jima je bržkone pri-bližal vobo ali lev. Nesrečnika sta padla pred njim na obraz in ga prosila, naj jima daruje življenje. Toda

strašna zver je oba umorila, in ko si je utešila prvi glad, je začutila vodo in raztrgala mehova.

»Bog ju je kaznoval,« je rekel Stanko, »In Vahimi se bodo prepričali, da hudi Mzimu ne more nikogar rešiti.«

Kali pa je ponovil:

»Bog ju je kaznoval, toda mi nimamo vode.«

»Daleč pred nami sem videl na vzhodu gore. Tam mora biti voda.«

»Kali jih tudi videti, toda do njih je mnogo, mnogo dni...«

Nastopil je trenutek molčanja.

»Gospod,« se je odzval Kali, »naj dobri Mzimu... naj bibi prosi Velikega duha za dež ali reko.«

Stanko ni nič odvrnil in je odšel. Pred šotorom je zagledal belo Nelkino postavico; kričanje in tuljenje zamorcev jo je že davno zbudilo.

»Kaj se je zgodilo, Stanko?« je vprašala in pritekla k njemu.

On pa ji je položil roko na glavico in rekel resno:

»Nelka, moli k Bogu za vodo, sicer vsi poginemo.«

Deklica je dvignila svoj blede obrazek, uprla oči v srebrni ščit meseca in pričela moliti za rešitev Njega, ki na nebu premika zvezde, zemlji pa pošilja veter kakor jagnjetovo volno.

Po neprespani, šumni in nemirni noči se je solnce nenadoma prikazalo na obzorju, kot se to vedno dogaja pod ravnikom, in naredil se je svetel dan. Na trati ni bilo niti kapljice rose, na nebu niti oblaka. Stanko je ukazal strelcem, naj pokličejo ljudi, in imel nanje kratek nagovor. Rekel jim je, da se ni več mogoče vrniti k reki, saj vendar vedo, da jih deli od nje pet dni in pet noči. Toda nihče ne more vedeti, ali ni vode na nasprotni strani. Morda najdejo že nedaleč strudenec, potok ali kakšno lužo. Res da ni videti drevja, toda to ni nič izrednega. Na odprtih ravninah, kjer veter raznaša semenje, večkrat ne dobiš drevja niti poleg vode. Včeraj so videli nekaj velikih antilop in nojev bežati proti vzhodu, kar je znamenje, da mora biti tam napajališče. Kdor ni norec in ima v prsih levje, bivolje in ne zajčje

srce, pojde rajši naprej, četudi ga žeja muči, kakor pa da bi ležal tu in čakal na jastrebe in hijene. S temi besedami je pokazal jastrebe, ki so že pričeli zlovešče krožiti nad karavano. Po teh besedah so se skoraj vsi Vahimi, katerim je Kali velel vstati, dvignili, kajti spoznali so strašno kraljevo oblast in se niso upali ustavljati. Toda veliko Samburov, katerih kralj Faru je ostal pri jezeru, ni hotelo vstati, rekoč: »Čemu bi šli smrti naproti, če sama pride k nam.« Tako je skoraj na polovico zmanjšana karavana odrinila dalje. Že odhod je bil naporen. Ljudje niso imeli že štiri in dvajset ur v ustih kapljice vode ne druge tekočine. Celo v hladnejših krajih bi bilo delo s takimi pogoji neznosna muka, kaj šele v razbeljeni afrikanski peči, kjer se vsakdo naglo izpoti, pa naj pije še toliko vode. Zato ni bilo težko uganiti, da jih bo mnogo padlo med potjo od izčrpanja ali od solnčarice. Stanko je varoval Nelko pred solncem, kolikor je le mogel, in ji ni niti za hip dovolil, da bi se pokazala izpod baldahina, čigar streho je pokrnil s kosom belega perkala, da bi bila močnejša. Z ostankom vode, ki jo je še imel v gumijevi posodici, ji je skuhal močnega čaja in ga ji dal hladnega in brez sladkorja, kajti sladkor povečuje žejo. Deklica ga je s solzami prosila, naj tudi on pije, torej je pristavil k ustom posodico, v kateri je ostalo komaj še nekaj kapljic vode, grgrajoč, kakor da pije. V hipu, ko je začutil vlago na ustnicah, se mu je zazdelo, da ima ogenj v prsih in v želodcu in da se mora mrtev zrušiti na tla, če ne pogasi tega ognja. Pred očmi so mu začele švigati rdeče lise, v čeljustih pa je začutil silno bolečino, kakor da bi mu kdo zabijal vanje tisoče igel. Roka se mu je tako tresla, da bi bil kmalu razlil te zadnje kapljice. Toda samo dve ali tri je z jezikom srknil v usta: ostanek je shranil za Nelko.

Spet je pretekel dan muke in težav, sledila mu je na srečo nekoliko hladnejša noč. Toda naslednje jutro je nastala strašna vročina. Niti sapice vetra ni bilo občutiti. Solnce je kot hudi duh uničevalo z živim ognjem izsušeno zemljo. Robovi obzorja so bili razbeljeni. Kakor daleč je seglo oko, ni bilo videti euforbije. Nič —

samo sežgana, prazna, s šopi počrnele trave in resja pokrita ravnina. Zdaj pa zdaj se je razleglo v daljavi rahlo grmenje, toda spričo jasnega neba niso naznanjali nevihte, ampak sušo.

Opoldne, ko je bila vročina najhujša, se je karavana morala ustaviti. Ljudje so se molče vrgli na tla. Ugotovili so, da je padel en konj in da je nekaj pagazihov ostalo na poti. Med odmorom ni nihče mislil na jed. Ljudje so imeli udrete oči in razpokane ustnice, na katerih si videl kaplje strjene krvi. Nelka je dihala kakor ptiček, zato ji je Stanko prožil gumijevo posodico in zaklical: »Jaz sem pil!« Toda stekel je na drugo stran tabora, zakaj bal se je, da ji iztrže vodo iz rok in jo sam izpije, če ostane. In to je bil morda njegov najbolj junaški čin na vsem potovanju. Pred očmi so mu neprenehoma švigale rdeče lise. V čeljustih je čutil tako silno zbadanje, da jih je komaj odpiral in zapiral. Grlo mu je bilo suho in pekoče; nič slin v ustih; jezik kot lesen. In vendar je bil to zanj in za karavano šele začetek muk.

Sušo naznanjajoče grmenje se je neprenehoma odzivalo na robu podgorja. Okrog tretje ure, ko se solnce že nagiba na zahodno stran neba, je Stanko spravil karavano na noge, se ji postavil na čelo in odrinili so proti vzhodu. Toda zdaj je šlo z njim komaj sedemdeset ljudi, pa tudi med temi se je vsak hip vrgel kdo s svojo prtljago na zemljo, da nikdar več ne vstane. Vročina se je zmanjšala za nekoliko stopinj, toda bila je še vedno strašna. V nepremičnem zraku je vstajal nekakšen dim. Ljudje niso imeli kaj dihati, a tudi živali niso manj trpele. Uro po odhodu je padel drugi konj. Saba je dvigal in krčil boke in zijal; z iztegnjenega, počrnelega jezika ni kanila niti kapljica pene. King, ki je bil vajen suhe afriške džungle, je očitno manj trpel, toda začel se je jeziti. Njegove male oči so se bleščale z neko čudno svetlobo. Stanku, zlasti pa Nelki, ki je neprenehoma z njim govorila, je še odgovarjal z grgranjem, toda ko je Kali neprevidno prišel k njemu, je tako jezno zahrknul in zamahnil z rilcem, da bi ga bil ubil, ako bi deček pravočasno ne odskočil na stran.

Kali je imel s krvjo podplute oči, žile na vratu napete in ustnice razpokane kakor drugi zamorci. Okrog pete ure se je približal Stanku in rekel s topim glasom, ki mu je s težavo prihajal iz grla:

»Veliki gospod, Kali ne more iti dalje. Naj takoj tu pride noč.«

Stanko pa je premagal bolečino v čeljustih in odvrnil z naporom:

»Dobro. Ostanimo. Noč prinese olajšavo.«

»Prinese smrt,« je zašepetal mladi zamorec.

Ljudje so pometali tovore z glav, ker pa je vročica v njihovi zgoščeni krvi prišla že do najvišje stopinje, se niso takoj poglobili na zemljo. Srce in žile na sencih, na rokah in na nogah so jim tako bile, kakor bi se hotele razpočiti. Koža na telesih se jim je posušila in nagrbnčila ter jih pričela srbeti; v kosteh so občutili neko čudno skelenje, v notranjosti pa in v grlih ogenj. Nekateri so nemirno hodili med prtljago, druge si videl nekoliko dalje v rdečih žarkih zahajajočega solnca, kako so se zibali drug za drugim med suhimi šopi trave, kakor bi kaj iskali, in to je trajalo toliko časa, dokler niso bile njihove sile popolnoma izčrpane. Nato so popadali po vrsti na zemljo in se tresli. Kali se je priplazil k Stanku in Nelki, lovil z odprtimi usti zrak in jel proseče ponavljati med oddihom in oddihom:

»Bvana kubva, vode!«

Stanko ga je gledal s steklenim pogledom in molčal.

»Bvana kubva, vode!«

Čez trenutek pa:

»Kali umirati . . .«

Medtem se mu je Mea, ki je iz neznanih vzrokov najlaže prenašala žejo in najmanj trpela izmed vseh, približala, sedla k njemu, objela z roko njegov vrat in izpregovorila s tihim, pojočim glasom:

»Mea hoče umreti skupaj s Kalijem . . .«

Nastopilo je dolgotrajno molčanje.

Medtem je solnce zašlo in noč je pokrila okolico. Nebo je postalo temnomodro, na njegovi južni strani se je zableščalo ozvezdje Južnega križa. Nad ravnino so

migljali roji zvezd. Mesec se je dvignil nad zemljo in pričel napajati s svetlobo noč, na zahodu se je razpela z medlim in bledim svitom luč Živalskega kroga. Ves zrak se je izpremenil v veliko svetlobno brezno. Vedno silnejši blesk je oblival okolico. Baldahin, ki so ga pozabili na Kingovem hrbtu, in šotori so tako odsevali, kakor odsevajo v jasnih nočeh z apnom pobeljene hiše. Svet se je pogrezal v tišino; zemljo je ogrinjal sen.

Sredi tišine in miru narave so se ljudje v taboru zvijali od bolečin in pričakovali smrti. Na srebrnih nočnih tleh se je ostro odražal obris velikanske slonove postave. Mesečni žarki so razsvetljevali šotore, Stankovo in Nelkino belo obleko, med kupi resja pa temna sključena telesa zamorcev in razmetano prtljago. Pred otrokoma je sedel, opirajoč se na prednje šape, Saba in je dvigal glavo k mesecu ter žalostno cvilil.

Stanko je mukoma zbiral medle misli, ki so se strnile v en sam temen, obupen občutek, da ni več pomoči. Vsi neizmerni napor, vse trpljenje, vsi junaški čini, ki jih je izvršil na strašnih potovanjih iz Medineta v Hartum, iz Hartuma v Fašodo, iz Fašode do neznanega jezera, vse je bilo zaman. Bližal se je neizprosni konec boja in življenja. Zdelo se mu je toliko strašnejše, ker je ta konec prišel vprav na poslednjem potovanju, ko se je že bližal oceanu. Ah, ne bo pripeljal male Nelke do morja, ne bo je spravil z ladjo v Port-Said, ne bo je izročil v roke Rawlisonu, sam ne bo objel svojega očeta in ne bo zaslišal iz njegovih ust, da je ravnal kot vrl dečko in pravi Poljak! Konec, konec! Čez nekoliko dni bo solnce obsevalo samo mrtva telesa, potem pa jih bo posušilo, da bodo podobna mumijam v Egiptu, ki spe večno spanje po muzejih.

Od bolečin in vročice se mu je pričelo mešati v glavi. Pojavile so se predsmrtne sanje in slušne prevare. Jasno je slišal glasove Sudancev in Beduincev, ki so klicali: »Yalla, yalla!« hitečim kamelam. Videl je Idrisa in Gebhra. Mahdi se mu je nasmehnil s svojimi debelimi ustnicami in ga vprašal: »Ali se hočeš napiti iz studenca resnice?« Nato je lev pogledal nanj s skale; potem mu je Linde dajal zavojček kinina in rekel: »Hiti, hiti,

kajti deklica utegne umreti!« Slednjič pa je videl samo še blede, ljubljene obraze in dvoje malih ročic, ki sta se iztegovali proti njemu.

Nenadoma je vztrepetal in zavest se mu je vrnila za trenutek, kajti prav na uho mu je zašepetal tihi, ječanju podobni Nelkin glas:

»Stanko — vode!«

Kakor poprej Kali, tako je zdaj ona pričakovala pomoči samo od njega.

Toda ker ji je že pred dvanajstimi urami dal zadnje kapljice, se je dvignil in zaklical z glasom, v katerem so drhteli bolelost, obup in žalost:

»O Nelka, jaz sem se samo pretvarjal, da pijem, toda že tri dni nisem imel ničesar v ustih!«

Prijel se je z rokama za glavo in zbežal, da ne bi gledal njenega trpljenja. Tekel je na slepo med kupi trave in resjem tako dolgo, dokler ga niso popolnoma zapustile sile in dokler se ni zrušil na neko kopo. Bil je brez orožja. Za leoparda, leva in celo za veliko hijeno bi bil lahek plen. Toda samo Saba je priteknel. Obvohal ga je in pričel tuliti, kakor da kliče zanj na pomoč.

Toda nihče ni prihitel na pomoč. Samo z višine je gledal nanj mirni in brezbrizni mesec. Dolgo časa je deček ležal kot mrtev. Streznila ga je šele hladnejša sapava vetra, ki je nepričakovano začel pihati od vzhoda. Stanko se je usedel in je čez nekaj časa poskušal vstati, da bi se vrnil k Nelki.

Hladnejši veter je potegnil drugič. Saba je nehal cviliti, obrnil se je proti vzhodu in pričel vleči sapo skozi smrček. Nenadoma je zalajal, enkrat, dvakrat, s kratkim, pretrganim basom in je stekel dalje. Nekaj časa ga ni bilo slišati, kmalu pa se je spet razleglo v dalji njegovo lajanje. Stanko je vstal in je, opotekajoč se na odrevenelih nogah, začel gledati za njim. Dolga potovanja, življenje v džunglah, neprestana napetost vseh čutil in vedne nevarnosti, vse to je dečka naučilo, da je pozorno opazoval vse, kar se je godilo okrog njega. In tudi sedaj je vkljub mukam, ki jih je trpel, vkljub temu, da je bil le napol pri zavesti, iz navade začel paziti, kaj dela pes. Čez nekaj časa se je Saba pokazal, toda bil je

čudno razdražen in nemiren. Večkrat je dvignil k Stanku oči, tekal okrog njega, ga spet ostavil, nato iskal sled v resju in lajal, se spet vrnil, in končno prijel dečka za obleko in ga pričel vleči na nasprotno stran tabora.

Stanko se je popolnoma zavedel.

»Kaj je to?« je pomislil. »Ali je pes od žeje znorel ali pa je začutil vodo. Toda ne! Ako bi bila voda blizu, bi bil tekel pit in bi imel moker gobec. Ako je daleč, bi je ne bil zavohal. Voda ne diši. K antilopam me ni vlekel, ker zvečer ni hotel jesti. K divjim zverem tudi ne — — torej kaj?

In naglo mu je začelo srce tolči v prsih še silneje.

»Morda mu veter prinaša vonj ljudi? Morda. V daljavi je kakšna zamorska vas? Morda je kateri izmed letečih zmajev priletel celo do — o usmiljeni Kristus! O Kristus!«

Pod vtisom upanja, ki se mu je zabliskalo v možganih, je spet zadobil svoje sile in stekel proti taboru, dasi se je pes upiral in mu neprestano zastavljaj pot.

V taboru je zagledal belo Nelkino postavo in zaslišal njen slabi glasek, nato se je spotaknil ob Kaliju, ki je ležal na zemlji, toda ni se zmenil za nobeno stvar. Stekel je k zavoju, v katerem so bile rakete, ga raztrgal, vzela eno izmed njih, jo privezal s tresočima se rokama k bambusu, katerega je zapičil v zemeljsko razpoko, prižgal ogenj in zažgal vrvico, ki je visela od cevi.

Čez trenutek je švignila rdeča kača sikajoč in šumeč proti nebu. Stanko je prijel z obema rokama za bambus, da ne bi padel, in je uprl oči v daljavo. Žile na rokah in sencih so mu bile kot kladivo; usta so se mu pregibala v goreči molitvi. Zadnji vzdih, toda z njim je vso dušo izlil Bogu.

Minila je minuta, druga, tretja, četrta. Nič in nič! Dečkove roke so omahnile, glava se mu je sklonila k zemlji in neizmerna boleost mu je zalila izmučene prsi.

»Zaman, zaman!« je šepetal. »Pojdem, sedem k Nelki, da umrjeva skupaj.«

V tem trenutku pa je daleč, daleč na srebrnem ozadju mesečne noči nenadoma švignil v zrak ognjen trak in se razsul v zlate zvezde, ki so padale, padale počasi kot velike solze na zemljo.

»Rešitev!« je vzkliknil Stanko.

Pred nekaj minutami še pol mrtvi ljudje so zdaj tekali okrog kot za stavo in preskakovali kupe resja in trave. Po prvi raketi se je pokazala druga in tretja. Nato je veter donášal nekakšen odmev trkanja, kar je bilo lahko spoznati, da so oddaljeni streli. Stanko je velel ustreliti iz vseh remingtonov in odslej ni več prenehal razgovor karabink, ki je bil vedno razločnejši. Deček je zasedel konja, ki je tudi na čudežen način zadobil svoje moči, in je, držeč pred sabo Nelko, zdirjal po ravnini tja, odkoder so prihajali rešilni glasovi. Poleg njega je tekel Saba, za njim pa je hacal ogromni King.

Tabora sta bila več kilometrov narazen, toda ker so si od obeh strani obenem hiteli naproti, ni pot dolgo trajala. Zdaj niso samo slišali strelav iz karabink, ampak so jih tudi videli. Še ena raketa je zletela v zrak, oddaljena samo še nekaj sto korakov. Potem so se zablašale številne luči. Nizek greben sveta jih je za trenutek zakril, ko pa je Stanko preletel višino, je nenadoma stal pred vrsto zamorcev, ki so držali v rokah goreče baklje.

Na čelu sta šla dva Evropca v angleških čeladah in s karabinkami v rokah.

Stanko je na prvi pogled spoznal v njih kapitana Glena in dr. Claryja.

XLIV.

Potovanje kapitana Glena in doktorja Claryja ni imelo namena poiskati Stanka in Nelko. Bila je to številna in dobro preskrbljena vladna ekspedicija, odposlana, da preišče severovzhodna pobočja velikanske gore Kilima-Ndžaro in še malo znane obširne pokra-

jine severno od te gore. Kapitan kakor tudi doktor sta sicer vedela, da sta bila otroka ugrabljena iz Medinet el Fayuma, ker so to novico prinesli angleški in arabski časniki, toda mislila sta, da sta otroka ali umrla, ali pa ječita v Mahdijevem suženjstvu, katerega še ni ušel noben Evropec. Clary, čigar sestra je bila omožena z Rawlisonom v Bombayu in ki se je jako navdušil za malo Nelko ob času svojega potovanja v Kairo, je boleстно občutil to izgubo. Tudi vrlega dečka sta z Glenom odkritosrčno obžalovala. Nekajkrat sta tudi poslala brzojavke iz Mombasse gospodu Rawlisonu z vprašanjem, ali niso še našli otrok, in šele po zadnjem neugodnem odgovoru, ki je dospel znatno pred odhodom karavane, sta popolnoma izgubila vsako nado.

Ni jima prišlo niti na misel, da najdeta v teh krajih otroka, ki sta bila odpeljana v ujetništvo v oddaljeni Hartum. Vendar sta se zvečer po končanem dnevnem delu večkrat o njej pogovarjala, kajti doktor ni mogel pozabiti krasne deklice.

Med tem se je ekspedicija pomikala vedno dalje. Po daljšem bivanju na vzhodnem pobočju Kilima Ndžaro, po preiskanju gornjega teka rek Sabake in Tany in gorovja Kenia, sta kapitan in doktor krenila v severno smer, prekoračila močvirnate kraje Guassa-Nyjro in prišla na obširno ravnino, ki je bila neobljudena in naseljena samo s številnimi čredami antilop. Po trimesečnem potovanju so ljudje potrebovali daljšega počitka, zato je kapitan Glen po odkritju malega jezera z zdravo, temno vodo velel postaviti ob njegovem bregu šotore in je določil desetdnevni počitek.

Med počitkom sta se Evropca bavila z lovom in urejevanjem zemljepisnih beležk, zamorci pa so se predali ljubljenu brezdelju. Tedaj se je nekega dne zgodilo, da je doktor Clary zjutraj vstal in se približal bregu. Tam je videl nekaj Zanzibarcev iz karavane, ki so z dvignjenimi glavami ogledovali neki predmet na vrhu visokega drevesa in neprestano ponavljali: »Ndege — akuna ndege! — Ndege?« (Ptič — ni ptič! — Ptič?)

Doktor je bil kratkoviden, zato je poslal v šotor po daljnogled, potem je pa pogledal na predmet, katerega so zamorci kazali — in njegovo obličje je izražalo veliko začudenje.

»Pokličite kapitana,« je rekel.

Toda preden so prihiteli zamorci, se je že prikazal kapitan pred šotorom, ker se je pravkar odpravljal na antilope.

»Glej. Glen,« je rekel doktor in pokazal z roko kvišku.

Kapitan je dvignil glavo, prislonil roke k očem in se ni nič manj začudil kakor doktor.

»Leteči zmaj!« je zaklical.

»Da, toda zamorci ne izpuščajo zmajev, odkod bi se torej vzletel?«

»Morda je kakšna naselbina Evropecev ali pa kakšen misijon v bližini.«

»Že tretji dan vleče veter od zahoda, to je, od neznanih krajev, ki so najbrže prav tako neobljudeni kot je ta džungla. Sicer pa veš, da tu ni nikakih naselbin niti misijonov.«

»To je pa res čudno ...«

»Na vsak način morava dobiti doli tega zmaja ...«

»Morava. Morda zveva, odkod prihaja.«

Kapitan je dal povelje. Drevo je bilo nekaj deset metrov visoko, toda zamorci so naglo splezali na vrh, previdno sneli ujetega zmaja in ga izročili doktorju, ki ga je pogledal in rekel:

»Ima neki napis ... Poglejmo ...«

In priprl je oči ter začel čitati.

Nenadoma se mu je obraz izpremenil in roka mu je zatrepetala.

»Glen,« je rekel, »vzemi to in preberi in povej mi, če se mi ni od solnčarice zmešalo v glavi?«

Kapitan je vzela bambusov okvir, h kateremu je bil prilepljen papir, v roke in čital sledeče:

Nelly Rawlison in Stanislav Tarkowski, iz Hartuma

poslana v Fašodo, a iz Fašode odpeljana

vzhodno od Nila,

sta se iztrgala iz rok dervišev.

Po dolgih mesecih potovanja sta prišla k jezeru, ki leži
na jugu od Abesinije.

Gresta k Oceanu.

Prosita za naglo pomoč.

Na strani je stal še sledeči dodatek, napisan z
manjšimi črkami:

Ta leteči zmaj, štiriinpetdeseti po vrsti, je bil iz-
puščen z gorovja, ki obdaja v zemljepisju še neznano
jezero. Kdor ga najde, naj ga izroči upravi prekopa v
Port-Saidu, ali pa kapitanu Glenu v Mombassi. —
Stanislav Tarkowski.

Ko je izzvenel kapitanov glas, sta se prijatelja spo-
gledala in obmolknila.

»Kaj je to?« je vprašal slednjič doktor Clary.

»Očem ne verjamem,« je odvrnil kapitan.

»To vendar ni omama?«

»Ne«.

»Jasno je napisano: Nelly Rawlison in Stanislav
Tarkowski.«

»Popolnoma jasno . . .«

»In biti morata v tukajšnjih krajih?«

»Bog ju je obvaroval, torej je verjetno.«

»Bodi zahvaljen!« je vzkliknil doktor vneto.

»Toda kje ju iskati?«

»Ali ni nič več na zmaju?«

»Še nekaj besed, toda tisto mesto je raztrgala veja.
Težko ga je prebrati.«

Oba sta nagnila glavi nad papir in šele po dolgem
preiskovanju sta mogla prečitati:

»Deževni čas je davno minil.«

»Kaj to pomeni?« je vprašal doktor.

»Da je deček pozabil šteti čas.«

»In je na ta način vsaj približno hotel naznaniti,
kdaj je izpustil zmaja. Imaš prav. Torej je bil ta zmaj
izpuščen še nedavno.

»Ako je tako, ne moreta biti daleč.«

Mrzlični, pretrgani razgovor je trajal še nekaj tre-
nutkov, potem sta spet pričela preiskovati dokument
in razpravljati o vsaki, na njem napisani besedi po-
sebej. Stvar je bila tako neverjetna, da bi doktor in

kapitan, ako bi se to ne zgodilo v kraju, kjer ni bilo nobenega Evropca in čez 600 kilometrov do najbližjega obrežja, mislila, da je to kakšna neprimerna šala, ki so si jo izmislili evropski otroci, čitajoč v časnikih o njunem ugrabljenju, ali pa gojenci kakšnega misijona. Toda težko je bilo ne verjeti očem; saj sta imela v rokah zmaja in nekoliko poškodovani napisi so jasno stali pred njima.

Toda tudi tako nista mogla razumeti mnogo reči. Odkod bi otroka dobila papir za zmaje? Ako jima ga je dala kaka karavana, bi se ji bila pridružila in ne bi klicala na pomoč. Iz kakšnih vzrokov ni skušal deček z malo tovarišico zbežati v Abesinijo? Zakaj so ju deriši poslali vzhodno od Nila, v neznane kraje? Po kakšnem čudežu nista umrla od lakote, nista postala plen divjih zveri v teku dolgih mesecev potovanja? Zakaj ju niso pomorili divjaki? Na vsa ta vprašanja ni bilo odgovora.

»Ničesar ne razumem, ničesar ne razumem!« je ponavljal doktor Clary, »menda je to čudež božji!«

»Brez dvoma,« je odvrnil kapitan.

Nato je dodal:

»Toda ta deček! Saj je bilo vendar njegovo delo!«

»In ni zapustil deklice. Naj Bog blagoslovi njegovo glavo in oči!«

»Stanley, celo Stanley bi ne preživel v takih razmerah tri dni!«

»In vendar še živita.«

»Toda prosita pomoči. Odrinimo! Naj bo konec počitka!«

In tako se je zgodilo. Med potjo sta prijatelja še enkrat pregledala dokument, misleč, da morda najdetá na njem kak migljaj, v katero smer naj hitita na pomoč. Toda nič nista odkrila. Kapitan je peljal karavano v vijugasti črti, ker je upal zadeti na kakšno sled, na kakšno ugaslo ognjišče, ali na drevo z vrezanimi znaki. Na ta način so potovali nekaj dni. Na nesrečo so prišli potem na ravnino, ki je bila popolnoma brez drevja in pokrita z visokim resjem in šopi izsušene trave. Prijatelj se je polaščal nemir. Kako lahko je

bilo zgrešiti na teh neizmernih prostorih tudi karavano, kaj šele dvoje otrok, ki sta, kakor sta si Angleža predstavljala, lezla nekje kot dva mala črvička med visokim resjem. Spet je pretekkel dan. Na svojem potovanju sta izpostavljala po gričkih pločevinaste ploščice z nanje pripetimi listki, ponoči sta zažigala ognje, toda brez uspeha. Kapitan in doktor sta že obupavala, in če ju najdeta, bržkone ne bosta več živa.

Vendar sta vneto iskala tudi sledeče dni. Izvidniki, ki jih je Glen pošiljal na desno in levo, so končno sporočili, da se dalje začenja popolna, brezvodna puštinja. Slučajno so odkrili v skalni razpoklini hladno vodo, pri kateri so se ustavili, da so se preskrbeli za daljšo pot.

Razpoklina je bila globoka kakšnih dvajset metrov, toda razmeroma jako ozka. Na njenem dnu je izviral topel vrelec. Njegova voda je bila vroča kot krop in nasičena z ogljikovo kislino. Toda ko se je ohladila, je bila voda pitna in zdrava. Vrelec je bil tako močan, da ga tri sto ljudi štejoča karavana ni mogla izčrpati. Čim več so zajemali, tem bolj je voda pritekala in takoj spet napolnila razpoklino.

»Sčasoma nastane tu kakšno zdravilišče,« je rekel doktor Clary, »toda živalim je ta vrelec nedostopen zaradi strmih sten dolbine.«

»Ali sta otroka našla take vrelece?« je vprašal kapitan.

»Ne vem. Morebiti jih je v okolici še več. Ako ne, morata poginiti od žeje.«

Znočilo se je. Zanetili so slabotne ognje, bombe pa niso delali, ker ni bilo s čim. Po večerji sta doktor in kapitan sedla na zložljive stole, prižgala pipe in se začela pogovarjati o stvari, ki jima je najbolj ležala na srcu.

»Nikakega sledu!« je izpregovoril Clary.

»Prišlo mi je na misel,« je odvrnil Glen, »da bi poslala deset najinih ljudi k obrežju oceana z brzojavko, da imamo vesti o otrocih. Toda prav je, da tega nisva storila, kajti ljudje bi morda poginili med potjo, ako bi pa tudi dospeli, čemu vzbujati brezupne nade...«

»In obnavljati bol...«

Doktor je snel z glave belo čako in otrl potno čelo.

»Poslušaj,« je rekel. »Ako bi se vrnila k onemu jezeru, dala nasekati drv in bi kurila ponoči velikanski ogenj, morda bi ga otroka zapazila...«

»Če sta kje v bližini, ju itak najdeva, če sta pa daleč, ne bosta videla ognja zaradi zemeljske vzbočenosti. Ta poljana je samo na videz ravna, v resnici pa je polna višin in valovita kot morje. Ako pa se vrneva, izgubiva popolnoma možnost najti njune sledove.«

»Govori odkrito, ali nimaš nikakega upanja?«

»Dragi moj, midva sva odrasla, krepka in izkušena možaka, pomisli pa, kaj bi bilo, ako bi bila tukaj sama, bodisi tudi z orožjem, toda brez potnih potrebščin in brez ljudi...«

»Da, žalibog, tako je... Predstavljam si potujoča otroka v taki noči po pustinji.«

»Lakota, žeja, divje zveri...«

»In vendar piše deček, da potujeta že dolge mesece.«

»Ravno to je, kar presega moj razum.«

Nekaj časa je bilo slišati v tišini samo prasketanje tobaka v pipah. Doktor je uprl pogled v belo nočno globino, potem pa je izpregovoril s tišjim glasom:

»Pozno je že, toda ne morem spati... pomisli, otroka sta morda še živa in blodita nekje v mesečini med suhim resjem... sama... tako mlada, ali se spominjaš, Glen, angelskega dekličinega obrazka?«

»Spominjam se in ga ne morem pozabiti.«

»Ah, dal bi si odrezati glavo, ako bi...«

In ni dovršil, kajti kapitan Glen je skočil na noge, kot bi ga kdo polil s kropom.

»Raketa v daljavi,« je zavpil, »raketa!«

»Raketa!« je ponovil doktor.

»Neka karavana je pred nama.«

»Ki je morda našla otroka.«

»Morda! Hitiva k njej!«

»Naprej!«

Kapitanvo povelje se je v hipu razleglo po vsem taboru. Zanzibarci so skočili na noge. Takoj so bile

prižgane baklje. V odgovor na oddaljeno znamenje je velel Glen izpustiti nekaj raket zapovrstjo, potem pa je ukazal večkrat zaporedoma izstreliti salve iz karabink. V teku četrte ure je bil že ves tabor na potu.

Od daleč so odgovorili strelji. Ni bilo več dvoma, da neka evropska karavana iz neznanih vzrokov kliče na pomoč.

Kapitan in doktor sta hitela kot za stavo in trepetala v strahu in nadi. Ali najdeta otroka ali ju ne najdeta? Doktor si je zatrjeval, da ju bo treba pozneje iskati med mrtvimi v tem strašnem resju, če ju sedaj ne najdeta.

Po preteku pol ure je neka zemeljska vzboklina, o katerih sta poprej govorila, zaprla prijateljema razgled. Toda bili so že tako blizu, da se je jasno slišalo peketaenje konj. Še nekaj minut — in na vrhu vzbokline se je prikazal jezdec, ki je držal pred sabo velik bel predmet.

»Kvišku baklje!« je zapovedal Glen.

Tedaj je jezdec ustavil konja pred gorečimi bakljami.

»Vode, vode!«

»Otroka!« je vzkliknil dr. Clary.

»Vode!« je ponovil Stanko.

In vrgel je Nelko kapitanu v naročje, sam pa je skočil s sedla.

Toda takoj se je opotekel in padel kot mrtev na zemljo.

Z a k l j u č e k.

Brezmejna je bila radost v taboru kapitana Glena in doktorja Claryja, toda radovednost obeh Angležev je morala prestati težko preizkušnjo. Že poprej nista mogla doumeti, kako sta mogla otroka prepotovati ogromne puščave, razprostirajoče se med Nilom in Fašodo in temi kraji, kjer sta ju našla. Tem manj sta mogla razumeti, kako je »mali Poljak«, kakor sta Stanka imenovala, to izvedel in prišel do njih kot vodnik velike karavane, ki je bila oborožena z evropskim orožjem. Imel je baldahin nosečega slona, konje, šotore

in znatne potne potrebščine. Kapitan je pri tem pogledu razprostrl roke in neprenehoma ponavljal: »Clary, mnogo sem že videl na svetu, toda takega dečka še ne!« Dobri doktor pa je ponavljal z nič manjšim začudenjem: »Deklico je iztrgal iz ujetništva — in jo rešil!« — potem pa je tekel v šotor gledat, kako je otrokoma in če dobro spita.

Otroka sta se napila, najedla, preoblekla, legla spat in sta spala ves naslednji dan; ljudje iz njune karavane istotako. Kapitan Glen je poizvedoval pri Kaliju o dogodkih potovanja in o Stankovih činih, toda mladi zamorec je odprl samo eno oko in odvrnil: »Veliki gospod more vse« — ter je spet zaspal. Končno je izprevidel, da je treba odložiti vprašanja in poizvedovanja na prihodnje dni.

Medtem sta se prijatelja posvetovala, kako bi se vrnili v Mombasso. Prodrla sta itak daleč in preiskala več krajev, kakor jima je bilo naročeno, zato sta sklenila, da se takoj vrnejo. Kapitana je sicer zanimalo ono v zemljepisju neznano jezero, toda zmagal je obzir do otrok in želja, da ju izročita kar najhitreje skrbečima očetoma. Vendar je doktor pripomnil, da se bo treba odpočiti na hladnih višinah gorovij Kenia ali Kilima-Ndžaro. Šele od tam sta sklenila poslati prva poročila očetoma in ju pozvati, naj prideta v Mombasso.

Odpotovali pa so šele tretjega dne po zadostnem počivanju in ko sta se otroka okopala v vročem vrelcu. Tisti dan je bil tudi dan ločitve od Kalija. Stanko je prepričal deklico, da bi sebično ravnala, ako bi vzela zamorca s seboj do morja ali celo do Egipta. V Egiptu ali tudi na Angleškem bi Kali bil kvečjemu kak sluga, ako pa prevzame vladu nad svojim narodom, utegne kot kralj razširiti in utrditi krščanstvo, ublažiti divje običaje Vahimov in narediti iz njih ne samo omikane, ampak tudi dobre ljudi. Isto je več ali manj ponovil tudi Kaliju.

Pri tem slovesu so potočili mnogo solz. Tudi Stanko se jih ni sramoval, kajti on in Nelka sta preživela s Kalijem toliko dobrih in hudih dni in nista samo cenila njegovega poštenega srca, ampak sta ga tudi v resnici

ljubila. Mladi zamorec je dolgo ležal pri nogah svojega »Bvana Kubva« in dobrega »Mzimu«. Dvakrat se je vrnil, da ju še enkrat vidi, toda slednjič je prišel trenutek ločitve in karavani sta odrinili vsaka v svojo smer.

Šele medpotoma je Stanko začel pripovedovati svoje potne doživljaje. Nekoč je bil nagnjen k bahavosti, toda zdaj se ni bahal. Preveč činov je izvršil, preveč nevarnosti preстал, preveč se je razvil, da ne bi mogel razumeti, da besede ne smejo nadkriljevati dejanj. Toda njegovih činov je bilo dovolj, če se je še tako držal skromnosti. Ob času žgočih »belih ur« in pri večernem počitku sta kapitan Glen in Doktor Clary gledala v duhu slike doživljajev in prigod, ki sta jih otroka prestala. Videla sta, kako so ju ugrabili iz Medinet el Fayuma, videla strašno potovanje na velblodih skozi puščavo, Hartum in Omdurman, videla sta pekel na zemlji in zlovrážnega Mahdija. Ko je Stanko povedal, kaj je odvrnil Mahdiju, ko ga je nagovarjal, naj izpremeni vero, sta oba prijatelja vstala in krepko stisnila Stankovo desnico, potem pa je kapitan rekel:

»Mahdi že ni več živ!«

»Mahdi ni živ?« je ponovil Stanko začudeno.

»Tako je,« je odvrnil doktor. »Tolšča ga je zadržala, ali z drugimi besedami, umrl je za srčno kapjo, za njim pa je prevzel vlado Abdullahi.«

Nastopilo je dolgo molčanje.

»Ha,« je rekel Stanko, »ko je naju pošiljal v smrt v Fašodo, ni pričakoval, da bo prej njega smrt zadel...«

Za trenutek je dostavil:

»Toda Abdullahi je še okrutnejši od Mahdija.«

»Zato pa so se že vneli upori in klanje med njimi,« je odvrnil kapitan, »in vsa zgradba, ki jo je postavil Mahdi, mora prej ali pozneje razpasti.«

»Kaj pa pride potem?«

»Anglija,« je odvrnil kapitan.*

---

* Abdullahijevo gospostvo pa je vendar trajalo deset let. Zadnji udarec je prizadel dervišem lord Kitschener, ki jih je v veliki in krvavi bitki skoraj popolnoma iztrebil, nato pa je velepodreti do tal Mahdijev grob.

Na dolgih poteh je pripovedoval Stanko o potovanju v Fašodo, o smrti stare Dinah, o odhodu iz Fašode v neobljudene kraje in kako so iskali Smaina. Ko je prišel do dogodka, kako je ubil leva, potem pa Gebhra, Hamisa in Beduinca, ga je kapitan prekinil samo z dvema besedama: »All right!«, potem je spet stisnil njegovo desnico in oba s Claryjem sta z vedno rastočim zanimanjem poslušala dalje: kako je udomačil Kinga, o naselitvi v Krakovu, o Nelkini mrzlici, o Lindeju in o zmajih, ki sta jih izpuščala otroka z gorovja Karamoio. Doktorja, ki je imel malo Nelko vsak dan rajši, je tako prišlo pripovedovanje o nevarnostih, ki so ji grozile, da se je moral zdaj pa zdaj pokrepčati z nekaj požirki »brandyja«, ko pa je Stanko pripovedoval, kako bi bila deklica skoraj postala žrtev strašnega »vobo« ali »abasanto«, je vzel deklico v naročje in je dolgo ni hotel izpustiti, kakor bi se bal, da je kakšna druga zver ne popade.

Kako pa sta s kapitanom mislila o Stanku, sta najboljši dokaz dve brzjavki, ki sta ju dva tedna po prihodu k podnožju Kilima-Ndžaro poslala po nalašč za to najetih ljudi v roke kapitanovega zastopnika v Mombasso z naročilom, naj ju dalje odpošlje očetoma. Prva je bila sestavljena previdno iz strahu, da ne bi prehudo vplivala, in odposlana v Port-Said. Obsegala je sledeče besede:

»Po dečkovi zaslugi ugodna novica o otrocih. Pridita v Mombasso.«

Druga je bila pa že popolnoma jasna in naslovljena v »Aden« ter se je glasila:

»Otroka sta pri nas, zdrava — deček junak!«

Na hladnih višinah pod Kilima-Ndžaro so se ustavili petnajst dni, ker je doktor Clary to zahteval z oziranjem na Nelkino pa tudi na Stankovo zdravje. Otroka sta silno občudovala to nebotično goro, ki ima vsa podnebja sveta. Njena dva vrhunca: Kibo in Kima-Venze sta bila podnevi večinoma pokrita z meglami. Toda kadar so se ob jasnih večerih megle naglo razpršile in so v večerni zarji plameneli v rožnatem blesku večni

snegovi na Kima-Vanze, medtem ko je bil že ves svet zavrit v polmrak, je bila vsa gora podobna razsvetljenemu oltarju in pri tem pogledu sta otroka nehote sklenila roke v molitev.

Za Stanka so minili dnevi skrbi, nemira in naporov. Imeli so pred seboj še mesec potovanja do Mombasse in pot je peljala skozi čudovito, toda nezdravo gozdovje Taveta. Koliko laže je bilo sedaj potovanje s številno, z vsem dobro preskrbljeno karavano in po že znanih potih, kakor pa bloditi s Kalijem in z Meo po neznanih pustinjah. Sicer pa je sedaj Glen skrbel za potovanje. Stanko je počival in hodil na lov. Med drugim orodjem je našel pri karavani dleta in kladiva in je v hladnih urah izdolbel na veliki skrilavi skali napis: »Še Poljska ni propadla . . .«, kajti hotel je, da bi ostal kakšen spomin njegovega bivanja v tem kraju. Angleža, katerima je pokazal ta napis, sta se čudila, da ni dečku prišlo na misel ovekovečiti na afrikanski skali svojega imena. Toda on je rajši napisal, kar je napisal.

Vendar je še vedno skrbel za Nelko. Ona je še vedno neomajno vanj zaupala. Ko jo je Clary vprašal, če se ne boji burje na »Rdečem morju«, je deklica dvignila k njemu svoje lepe, mirne oči in samo odvrnila: »Stanko bo že pomagal.« Glen je trdil, da bi nihče ne mogel dati boljšega spričevala, kaj je bil Stanko deklici, in ga bolj pohvaliti.

Dasi je bila prva brzozavka na gospoda Tarkowskega v Port-Said sestavljena jako previdno, vendar je pretresljivo vplivala na Nelkinega očeta in ga skoraj umorila, tako velika je bila njegova radost. Toda tudi gospod Tarkowski, ki je bil izredno utrjen človek, je v prvem trenutku po prejetju brzozavke pokleknil k molitvi in začel moliti k Bogu, da bi ta novica ne bila varljiva, in samo bolestna domišljija, porojena iz žalosti, hrepenenja in boli. Koliko sta se oba trudila, da bi vsaj zvedela, če otroka še živita! Rawlison je pošiljal v Sudan cele karavane, gospod Tarkowski je v Arabca preoblečen dospel, tvegajoč življenje, celo v Hartum — in vse je bilo zaman. Ljudje, ki bi utegnili dati kakšno

pojasnilo, so pomrli za kozami, lakoto, ali poginili v neprestanih bojih — otroka pa sta se tako rekoč pogreznila v zemljo! Slednjič sta očeta izgubila vsako nado in živela samo še v spominih, globoko prepričana, da ju v življenju ne pričakuje nič več in da ju samo smrt združi z najdražjima bitjema, ki sta ju imela na zemlji.

Medtem pa je nepričakovano prišla radostna vest, ki je skoraj presegala njune moči. Toda obenem ju je mučila tudi negotovost in dvom. Nikakor nista mogla razumeti, kako da je prispela novica o otrocih od tiste strani Afrike, to je iz Mombasse. Tarkowski je mislil, da ju je morda odkupila ali ukradla kakašna arabska karavana, ki je z vzhodnega brega prodrla zaradi slonove kosti v notranjost dežele in dospela celo do Nila. Besede brzoglavke: »Po dečkovi zaslugi« sta si tolmačila tako, da je Stanko pismeno obvestil doktorja in kapitana, kje sta z Nelko. Toda veliko reči nista mogla uganiti. Vendar je Tarkowski popolnoma jasno razumel, da mora biti novica ne samo ugodna, ampak celo jako ugodna, kajti sicer bi si kapitan in doktor ne upala zbuditi v njihju upanja in bi ju ne klicala v Mombasso.

Naglo sta se pripravila za na pot in drugi dan po prejemu brzoglavke sta bila inženirja obenem z Nelkino učiteljico že na krovu velikega parnika »Peninsular and Orient Company«, ki je potoval v Indijo, med potjo se pa ustavil v Adenu, Mombassi in Zanzibaru. V Adenu ju je pričakovala druga brzoglavka, ki se je glasila: »Otroka sta z nami — zdrava — deček junak.« Ko jo je Rawlison prečital, je od radosti skoraj izgubil zavest. Stisnil je Tarkowskemu dlan in ponavljal: »Vidiš, on jo je rešil! Njemu se moram zahvaliti za njeno življenje!« Tarkowski pa, ki ni hotel pokazati preveč slabosti, je samo odgovoril, stiskajoč zobe: »Da, deček se je dobro obnesel,« toda ko je bil sam v kabini, je plakal od sreče.

* * *

Končno je prišel trenutek, ko sta otroka padla očetoma v objem. Gospod Rawlison je dvignil v naročje svoj izgubljeni mali zaklad, a gospod Tarkowski je dolgo

tiščal svojega junaškega dečka k prsom. Žalost je odnehala, kot odnehajo viharji in nevihte v puščini. Življenje je bilo spet jasno in srečno. Otroka sta se samo čudila, da sta očetoma med časom ločitve popolnoma osiveli glavi.

* * *

V Suez so se vračali z izvrstnim francoskim parnikom družbe »Messageries maritimes«, ki je vozil polno popotnikov z otokov Réunion, Mauritius, z Madagaskarja in Zanzibara. Ko se je raznesla vest, da sta na ladji otroka, ki sta zbežala dervišem iz ujetništva, je bil Stanko predmet splošne radovednosti in splošnega občudovanja. Toda srečna rodbina se je rajši zapirala v veliko kabino, ki jo jim je odstopil kapitan, in je tam preživljala hladnejše ure s pripovedovanjem. Tudi Nelka je segala v besedo in ščebetala kot ptiček, v njihovo veliko zabavo je začela vsak stavek z in. Sedla je očetu na kolena, dvignila k njemu svoje lepe oči in govorila tako-le: »In, papa, in so nas ugrabili in odpeljali na velblodih — in Gebhr me je udaril — in Stanko me je branil — in prišli smo v Hartum — in tam so ljudje mrli za lakoto — in Stanko je delal, da bi dobil zame dateljnov — in bili smo pri Mahdiju — in Stanko ni hotel premeniti vere — in Mahdi nas je poslal v Fašodo — in potem je Stanko ubil leva in vse druge — in stanovali smo v velikem drevesu, ki se imenuje Krakov — in King je bil z nama — in imela sem mrzlico — in Stanko me je ozdravil — in ubil je vobo — in zmagal je Sambure — in bil je zame vedno jako dober, papa!...«

Ravno tako je pripovedovala o Kaliju, o Mei, o Kingu, o Sabi, o Lindejevi gori, o zmajih in o zadnjem potovanju, dokler niso zadeli na kapitanovo in doktorjevo karavano. Ko je gospod Rawlison poslušal to ščebetanje, je s težavo premagoval solze in zdaj pa zdaj je pritisnil svojo deklico k sebi, gospod Tarkowski pa je bil ves zmeden od ponosa in sreče, kajti celo ta otroška pripovedovanja so razodevala, da bi bila poginila ne enkrat, ampak tisočkrat in bi se ne rešila, če bi ne bilo dečkove hrabrosti in odločnosti.

Stanko je poročal o vsem podrobno in natančno. Ko je pripovedoval o potovanju iz Fašode do slapa, mu je padlo veliko breme s srca, kajti ko je govoril, kako je ustrelil Gebhra in njegove tovariše, se je začel ustavljati in nemirno pogledovati očeta, gospod Tarkovski pa je namrščil obrvi, pomislil trenutek, potem pa rekel resno:

»Poslušaj, Stanko! Prepovedano je ubijati, toda če kdo grozi tvoji domovini, življenju tvoje matere ali življenju sestre, ki ti je izročena v varstvo, ustrelj ga v glavo in nič ne vprašaj, in naj te vest nič ne peče zaradi tega.«

Takoj po vrnitvi v Port-Said je vzel Rawlison Nelko na Angleško, kamor se je stalno preselil. Stanka je dal oče v šolo v Aleksandrijo, ker so tam manj vedeli o njegovih činih in doživljajih. Otroka sta si neprenehoma dopisovala, toda prišlo je tako, da se deset let nista videla. Ko je deček dovršil šolo v Egiptu, je stopil na politehniko v Curihu, in ko je prejel diplomu, je delal pri predorih na Švicarskem. In šele čez deset let, ko je Tarkovski šel v pokoj, sta obiskala svoje prijatelje na Angleškem. Gospod Rawlison ju je povabil za vse leto v svojo hišo, ki je stala v bližini Hamptom-Court. Nelka je dovršila osemnajst let in se je razvila v prečudno lepo dekle. Stanko se je pa na stroške svojega miru prepričal, da more tudi moški, ki je že dovršil štiri in dvajset let, še misliti na ženske. Tako neprestano je mislil na lepo deklico, da je nazadnje sklenil bežati, kamor ga oči ponese.

Toda gospod Rawlison mu je položil nekega dne obe roki na rame, mu pogledal naravnost v oči in rekel z angelsko dobrohotnostjo:

»Stanko, povej, ali je na svetu človek, kateremu bi bolj brez skrbi zaupal svoj zaklad in svojo ljubezen?«

* * *

Mlada poročenca Tarkovska sta ostala na Angleškem do smrti gospoda Rawlisona, potem pa sta odšla na daljše potovanje. Še enkrat sta hotela videti kraje, kjer sta preživela svoja najmlajša leta, in koder sta še

otroka blodila. Zato sta odšla najprej v Egipet. Mahdi-jevo in Abdullahijevo gospostvo je že davno propadlo, po njegovem padcu pa je »nastopila«, kakor je rekel kapitan Glen, Anglija. Iz Kaira so zgradili Angleži železnico v Hartum. »Sudi« ali Nilovi razlivi so bili očiščeni, tako da je mlada dvojica z udobnim parnikom mogla dospeti ne samo do Fašode, ampak celo do velikega jezera Viktorija-Nyanza. Iz mesta Florence, ki leži nad bregovi tega jezera, sta odpotovala z železnico v Mombasso. Kapitan Glen in doktor Clary sta bila že predstavljena v Natal, toda v Mombassi je še živel pod skrbnim varstvom ondotne angleške vlade slon King. Velikan je takoj spoznal svojo nekdanjo gospodo in zlasti Nelko je pozdravil s tako veselim trobljenjem, da se je v bližini stoječe mangrovo drevje treslo, kakor bi ga veter majal. Spoznal je tudi starega Sabo, ki je imel za seboj že polovico pasjih let, in dasi je bil že nekoliko slep, je še vedno spremljal Stanka in Nelko.

Tu je Stanko zvedel, da se Kaliju dobro godi, da vlada pod angleškim protektoratom nad vso deželo južno od Rudolfovega jezera in da je poklical misijonarje, ki širijo krščanstvo med ondotnimi divjimi plemeni.

* * *

Po tem poslednjem potovanju sta se mlada zakonska Tarkowska vrnila v Evropo ter se obenem z osivelim Stankovim očetom za stalno naselila na Poljskem.

Str. 232 pririca o vajih (pravilno!)

EXAMEN DE CIENCIA Y NACIÓN

24. VIII. 1948

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS #

00000076372

